

Dolenjski izvoz manjši od lanskega

Gospodarstvo je v tričetrtletju izvozilo za 3 odstotke manj

NOVO MESTO — V letošnjih prvih devetih mesecih je dolenjsko gospodarstvo izvozilo za dobrih 209 milijonov dolarjev blaga, kar je za 3 odstotke manj kot lani. Delež dolenjskega izvoza v slovenskem se je kljub temu povzpelo od lanskih 11,85 na 12,86 odst., v konvertibilnem izvozu pa je dolenjska udeležba narasla od 12,29 na 13,63 odstotka. V tričetrtletju je bil dolenjski konvertibilni izvoz, ki sicer znaša dobrih 84 odstotkov vsega za 1 odstotek manjši, klirinški pa je bil za 13 odstotkov manjši.

V devetih mesecih je dolenjsko gospodarstvo uvozilo za 182,66 milijona dolarjev blaga, kar je za 12 odstotkov manj kot v enakem lanskem času. Slovenski uvoz se je še bolj zmanjšal in je dolenjska udeležba v njem porasla od 10,78 na 12,33 odstotka. Pokritje uvoza z izvozom je bilo v takem boljše kot lani v enakem času, posebno se je izboljšalo na trgih s trdnimi valutami.

V devetih mesecih so izvozili več kot lani lev črnomaljski občini, v Trebnjem enako, v Novem mestu, na katerega odpade levji delež vsega dolenjskega izvoza, so izvozili za 4 odstotke manj, v metliški občini pa kar za 47 odstotkov manj. Pozitivno pokritje uvoza z izvozom so dosegli v Črnomlju, Novem mestu in Trebnjem, konvertibilnega pa le v novomeški občini.

Z. L.-D.

PROSLAVA S KONCERTOM PEVSKIH ZBOROV

SEVNICA — Osrednja proslava ob Dnevu republike v sevniški občini bo v petek, 27. novembra, ob 18. uri v kulturni dvorani GD Sevnica. Poseben praznični koncert bodo pripravili mešani pevski zbor Lisce Sevnica in iz Sentvid pri Stični ter moški pevski zbor Sentvid pri Stični, kjer bo kot solist nastopil Ladko Korošec. Konferenca bo Marjan Kralj. Na tej priložnosti bodo Sevnici podelili tudi priznanje inovatorju leta in knjižne nagrade učencem osnovnih šol za najboljše spise na temo »Moja inovacija«.

FINSKI VELEPOLASNIK V KRŠKEM

KRŠKO — Pretkli ponedeljek je Tovarno celuloze in papirja Djuro Salaj v Krškem obiskal finski ambasador v Jugoslaviji Heiki Talvitie v spremstvu štirih finskih gospodarstvenikov. V TCP Djuro Salaj, ki tesno sodeluje s finko papirniško industrijo, jih je sprejel predsednik poslovnega odbora Silvo Gorenc. Popoldne je finske goste sprejel še predsednik Krške občine Zoran Soln, kasneje pa so finski gostje obiskali še Kostonjico, kjer so nadaljevali s poslovnimi pogovori.



SREČANJE OPERACIJSKI SESTER — V Garni hotelu je bil 12. in 13. novembra seminar in občni zbor sekcije operacijskih medicinskih sester Slovenije, ki so ga že drugič v 12 letih pripravile operacijske medicinske sestre novomeške bolnišnice. Seminarja se je udeležilo 140 sester. Ob tej priložnosti je 16 razstavljalec pripravilo razstavo opreme, referate o nekaterih novih spoznanjih iz kirurgije pa so pripravili zdravniki novomeške bolnišnice: dr. Andrej Šikovec, dr. Franek Dolšek, dr. Ivan Mrzlikar, dr. Jože Steklara ter v.m.sr. Marta Kodrič in Cveta Srpeč. Opravljanje del in nalog operacijske medicinske sestre je vse prej kot lahek poklic: organizira delo v operacijski dvorani, poznati mora vse instrumente, operativno tehniko in celoten potek operacije. Ob tem doživlja velike telesne in umske napore, zato poklic medicinske sestre ni vabljiv. Pa vendar je po besedah glavne medicinske sestre novomeške bolnišnice Ane Goltes, ki je nosila glavno organizacijsko breme srečanja, malo poklicev, kjer bi bilo toliko zadovoljstva. (Na sliki: medicinske sestre si ogledujejo razstavo kirurške opreme. (Foto: J. Pavlin)

Pohvalna le rast proizvodnje

Podatki SDK o devetmesečnem gospodarjenju dolenjskega gospodarstva

NOVO MESTO — Predstavnik Službe družbenega knjigovodstva so na ponedeljkovi tiskovni konferenci, na kateri so predstavili devetmesečne poslovne rezultate v dolenjski regiji, povedali, da je še bolj kot ob tromesečju in polletju vprašljiva stvarnost in primerljivost podatkov. Otežkočene so vse analize. Jasno je le, da se neugodni gospodarski tokovi nadaljujejo, ekonomski ukrepi vse bolj zavirajo tržno gospodarjenje in samostojnost ter odgovornost delovnih organizacij.

Kot že vse leto je še vedno zelo ugodno gibanje industrijske proizvodnje. V devetih mesecih je bila večja za 9 odstotkov. To pa je tudi eden redkih rezultatov, s katerim se da pohvaliti. Povečane proizvodnje delovne organizacije sicer niso mogle v celoti plasirati na trg, saj so se zaloge fizično povečale za 6,9 odstotka. Pri tem pa so se zaloge reprodromateriala, ki so šivljenskega pomena, nevarno zmanjšale. V blagovni menjavi s tujino je opazen zastoj, izvoz je bil manjši za 3 odstotke, nekaj pa se je izboljšalo pokritje uvoza z izvozom.

Gibanje vse porabe je bilo bolj kot v materialnih možnostih in resolucij od

visno od rasti življenjskih stroškov ter rezultatov omejevalne zakonodaje. Osebnih dohodki so v devetmesečju kot vsa poraba tudi odstopali od resolucijskih usmeritev, večji so bili za 124,9 odstotka. Poleg tega so za oktober značilna množična povečanja v pričakovanju

• **Akumulacija je bila večja od lanske samo za 45,6 odstotka, če pa odštejemo še izgube, le za 20 odstotkov. Investicijska izplačila pa so bila večja za 84,3 odstotka. Ob teh podatkih se je vsekakor treba zamisliti. Sicer se je delež akumulacije v dohodku, ki se ga da sicer povsem zakonito prilagajati v eno ali drugo smer, kar je seveda zelo slabo, zmanjšal s 13,9 na vsega 9,7 odstotka. Izgubo je imelo 16 organizacij v znesku 6,4 milijarde din, kar je za 115,4 odst. več kot lani.**

ukrepov. V desetih mesecih so se povečali za 100 do 150 odstotkov, pač odvisno od okolja, najbolj, za 180 odstotkov, so jih zvečali v Elektru, ki je seveda spet na seznamu izgubarjev. Bolj ko urejajo to področje, večja je anarhija, se jezijo na SDK, kjer še nikoli niso delali toliko kot letos in s tako malo učinka.

Dolenjsko gospodarstvo je v devetih mesecih sicer ustvarilo 769,6 milijarde din celotnega prihodka ali 112,1 odst. več kot lani. Na tujih trgih je zaslužio 169,7 milijarde din, kar je 105,8 odst. več. Porabljena sredstva v znesku 597,6 milijarde din so bila večja za 111,4 odst. in bi po njih lahko sklepali na večjo gospodarnost, če bi bili podatki seveda primerljivi in realni, kar pa niso. Doho-

PREDAVANJE O KARADŽIČU

NOVO MESTO — Danes bo ob 17. uri v študijski knjižnici Mirana Jarca dr. Janez Rotar predaval ob 200-letnici rojstva Vuka Stefanovića Karadžića. Predavanju bo sledil še ogled razstave Karadžičevih del. Slavistično društvo Dolenjske in študijska knjižnica, ki sta organizirala predavanje in razstavo, vabita k čimvečji udeležbi.

Sevnica se le bliža razvitim

Ob občinskem prazniku v Trzišču je Vladimir Štoviček postal častni občan občine Sevnica — Posodobljena cesta Malkovec — Telče velika pridobitev

TRZIŠČE — S sobotno slavnostno sejo sevniške občinske skupščine v Trzišču je bil na vrsti najpomembnejši dogodek sklepnega dela sevniškega občinskega praznika — podelitev občinskih priznanj in zatem še otvoritev posodobljene ceste Malkovec — Telče.

Po stari slovenski šegi so domačini gostom ponudili kruh s soljo, medico in domače žganje. Predsednik sveta KS Trzišče Ivan Pungerčar je gostom (med njimi so bili tudi Sergej Kraigher, Lidija Sentjarc, Valentin dvojmoč, Alojz Klemenčič, predstavniki sosednjih dolenjskih in posavskih občin ter delegacija iz pobratene srbske občine Babušnica) predstavil delovanje krajevne skupnosti Trzišče. Po Pungerčarjevih besedah je asfaltirana 5,5 km dolga cesta največja pridobitev za te kraje in se zahvalil JLA, cestarjem in krajanom.

»Sevniška občina z majhnimi koraki, toda odločno stopa po poti razvitosti slovenskih občin navzgor, za kar gre zaslug vsem občanom, delavcem,« je sklenila zanimiv govor predsednica občinske skupščine Breda Mijović. Poprej je povedala, da uvajanje novih proizvodnih programov poteka še prepočasno, vendar bi lahko bili vsaj nekoliko optimistični ob uspešnih zametih elektronske industrije INES v okviru Lisce in pričetku proizvodnje Elanovih tekaških smuč v obratu Stillea na Blanci. Sicer pa so tudi 9-mesečni rezultati poslovanja sevniškega gospodarstva dokaj ugodni.

Krajanji Blance, Bučke in Loke so veliko naredili za izgradnjo telefonskega omrežja in bodo do konca leta imeli že prek 200 novih priključkov. V občini se

OB VREMENI
Ob koncu tedna bo poslabšanje vremena s padavinami in ohlaiditvami.

dek v znesku 172,4 milijarde din je bil večji za 114,6 odstotka, a delavci SDK opozarjajo na njegovo nerealno, čeprav povsem zakonito prikazovanje. Že samo to, da so obresti za kredite ne štejejo med porabljena sredstva, ampak se jih da nadomestiti z obračunanimi revalorizacijskimi prihodki (ki ne prinašajo dejanske niti dinarja), zelo vpliva na rezultate.

Z. L.-D.

IMV PODPISAL POGODBO S SZ

NOVO MESTO — Novomeški IMV je v ponedeljek skupaj s Slovenijalesom v Sovjetski zvezi podpisal pogodbo za postavitev tovorne prikolice v beloruskem mestu Minsk. Tovarna bo naredila okrog 6.500 prikolice na leto. Gre za pomemben prodor IMV na novo tuje tržišče, saj bodo prodali tehnologijo in svoje znanje. IMV, ki sodi med največje proizvajalce počitniških prikolice v Evropi, saj pokriva s svojo proizvodnjo desetino potreb za zahodnoevropskih trgov, je dobil posel v hudi mednarodni konkurenci z devetimi zahodnoevropskimi proizvajalci prikolice, kar je seveda velik poslovni uspeh.



NAJVEČJI DOSEŽEK — Janez Valant, predsednik gradbenega odbora za gradnjo ceste Malkovec — Telče, je povedal, da je bil uspešen referendum v KS Trzišče, kjer so se krajanji s 75 odst. opredelili za posodobitev ceste, dobra spodbuda. Inženirski starešina JLA Radivoja Pavlovića so jo ob podpori in sodelovanju sevniške občine, predvsem pa republiškega sekretariata za ljudsko obrambo, zavarovalnice Triglav Krško in tozda CP Novo mesto iz Krškega znali uresničiti. S tem je zbrisana razmejivna črta, ki sta jo postavila okupatorja med zadnjo vojno, cesta, ki jo je v močnem naliivu odprla predsednica občine Breda Mijović, (na sliki), pa ima ob številnih zidanicah v teh živopisnih dolenjskih gričih vse možnosti, da kmalu postane tudi vinska cesta. (Foto: P. Perc)

izboljšuje tudi oskrba s pitno vodo. Letos so zgradili ali obnovili vodovode v KS Sentjanž, Trzišče, Boštanj, Primož



DOBITNIKI PRIZNANJ — Priznanje Dušana Kvedra — Tomaža je predsednica občine Breda Mijović izročila Dragu Bizjaku, Ivanu Pungerčarju in rokometnemu klubu iz Krmelja, medaljo Dušana Kvedra pa Jožku Papežu (na sliki), društvu gojiteljev malih živali, elektronadzorništvu, turističnemu društvu, Romani Ivačić (vsi iz Sevnice) in Ferdu Šetrjačiču iz Ljubljane.

Prireditve za praznik občine Metlika

METLIKA — Prireditve v počasitvev 26. novembra, letošnjega praznika občine Metlika, in dneva republike bodo od 21. do 28. novembra. V soboto, 21. novembra, bo rokometni ženski turnir. V torek, 24. novembra, bo na kegljišču v Kanizarici kegljaški turnir, naslednji dan bodo ob 10. uri predali namenu novo sušilnico za žito v metliškem Mestnem logu. Istega dne ob 11. uri bodo odprli prenovljeni del ceste od metliške železniške postaje do mosta čez Kolpo. Na dan praznika, v četrtek, 26. novembra, bo ob 11. uri v Beti svečana seja občinske skupščine in družbenopolitičnih organizacij, ob 15. uri bo otvoritev posodobljene ceste Drašiči—Krmčina—hrvaška meja. 27. novembra bodo tri prireditve v krajevni skupnosti Suhor, ki 26. novembra praznuje krajevni praznik, ob 18. uri pa bodo v Ganglovm razstavišču v metliškem gradu odprli razstavo grafik Tince Stegovec. 28. novembra ob 10. uri bo svečanost v metliškem vrtcu, ki praznuje 25-letnico delovanja, ob 15. uri pa bodo slovesno izročili namenu nov most čez Lahinjo pri Geršičih.

Kolpa poplavila

Na Kočevskem hude težave zaradi obilnih padavin — Škoda še ni ocenjena

OSILNICA, KOČEVJE — Po 24-urnem dežju je v soboto zjutraj Kolpa prestopila bregove. Poplavila je tudi nekater dele medrepubliške ceste Osilnica—Brod na Kolpi, tudi posodobljeni odsek ceste pri Kužlju. Na tej cesti pri Kužlju je Kolpa odnesla tudi improvizirani most. Na odseku med Mirtoviči in Osilnico, kjer so v glavnem že razčistili in posodobili cesto, se je vsulo nanjo več plazov. Zaradi plazov, porušenega zaslanega mostička in poplave je bil onemogočen promet za vsa vozila. Cestno podjetje Novo mesto je zagotovilo, da bo lahko omogočilo promet spet, ko bo Kolpa upadla. Dež in narasle vode so povzročile na tem območju precej škodo tudi na ostalih cestah, po teh in drugih površinah.

V Kočevju so nam iz Cankarjeve ulice 6 sporočili, da imajo v kletih pol metra mešanice fekalij in vode. To se jim dogaja ob vsakem večjem dežju že 15 let, prrmčjo, da od takrat, ko je bilo zgrajeno novo Kajuhoovo naselje. Od takrat imajo iz tiste smeri in vse do Rinzže težave tudi v drugih hišah.

Peter Rasinec, ki stanuje v komaj tri leta starem stanovanjskem bloku v Ulici heroja Marincelja 6, pa trm je sporočil, da mu voda ob dežju že vsa tri leta kaplja skozi strop na mizo v kuhinji, da bo odpadel omet itd. V tem primeru je ukrepajo, vendar ne tako, da bi napako odpravili, ampak se tožijo, kdc je popravilo dolžan plačati.

Seveda je nevarnost zaradi dežja ir poplav še veliko več. Škoda bodo začel lahko ocenjevati šele, ko bodo narasle vode spet upadle.

J. P

JUTRI OTVORITEV V VAVTI VASI

VAVTA VAS — Jutri, v petek, 20. novembra, ob 13. uri bodo v Vavti vas odprli nove prostore osnovne šole, ki s bo poslej imenovala po partizanski učiteljici Jožici Venturini. To bo velika pridobitev za kraj, ki skupaj s Stražtvori pomembno središče v novomeški občini. Šola je z novo gradnjo pridobil trinajst učilnic in drugih prostorov z lastne potrebe, pod njeno streho pa s tudi prostori za otroško varstvo. Preseliti v novi del šole načrtujejo šele v drugi polovici decembra, ko se bodo lotili prenove starega dela šole.

BELOKRANJSKI ŠTUDENTJE BREZ KLUBSKIH PROSTOROV

LJUBLJANA — V Ljubljani je bil 5. novembra skupščina kluba belokranjskih študentov. Največji problem tega kluba je kronično pomanjkanje denarja, za letos oba belokranjska izvrš na sveta obljubljenega denarja še nista nakazala. Poleg tega je belokranjski klub edini v Ljubljani delujoči klub študentov, ki nima svojih prostorov. Te b lahko dobili v naselju, vendar za to prvi vrsti potrebujejo denar.

RIBNIČANI V TESLIČU

RIBNICA — V preteklih dneh se je v Tesliču v BiH mudila ribniška občinska delegacija in tako vrnila obisk predstavnika te bosanske občine. V delegaciji so bili poleg predstavnikov občine še člani vodstva družbenopolitičnih organizacij in predstavniki združenega dela. Namen obiska je bil proučevanje možnosti za pobratinstvo s to občino kjer ima Riko svojo temeljno organizacijo. Obstajajo možnosti za navezav tesnejših gospodarskih stikov med organizacijami združenega dela iz Tesliča in Ribnice.

P. PERC

Poraz za Jugoslavijo

Kdo je zmagal in kdo je izgubil v Beogradu? Zmagala je administracija z orožjem, ki se je velikokrat doslej izkazalo kot neučinkovito. Izgubili pa niso naši slovenski zastopniki, ampak zagovorniki realne ekonomije, sodobnega poslovanja, delitve po tržnih merilih. In na ta način smo izgubili tudi vsi skupaj. Vlada je veliko vzela in nič dala. Tako stanje pelje v še globljo krizo, saj se bomo vsi skupaj in vsak posebej borili za preživetje, brez jasne vizije o prihodnosti. Protiinflacijski program, tak, kakršen je, prav gotovo ni tisti, za katerim bi stali vsi državljani te države. Vlada, ki nam ga je vsilila in ki jo je prav nič prepričljivo na TV kot eden izmed podpredsednikov zastopal Miloš Milosavljević, ni tista, v katero bi res lahko zaupali. Uradno slovensko stališče je sicer, da moramo spoštovati skupen dogovor, ki je bil dosežen s preglasovanjem, a to dejstvo ne spremeni. Sicer pa čas teče in spet bo pokazal, da smo z naglim, domala brezglavim ukrepanjem dobili čas za predeh, po katerem bomo morali z vso ostrino zastaviti vprašanje o odgovornosti sedanje vlade in aparatu, na katerega se naslanja.

J. SIMIČ

Združeni bolniki močnejši

Dolenjska ima svojo podružnico društva za multiple sklerozo

NOVO MESTO — Od 25. oktobra ima tudi Dolenjska svojo podružnico slovenskega društva multiple skleroze. Ustanovili so jo na srečanju bolnikov s to boleznijo iz občin Brežice, Črnomelj, Sevnica, Metlika, Krško, Trebnje in Novo mesto. Ustanovnega sestanka v gostilni Turk v Maharovcu se je udeležilo 14 bolnikov in 8 spremljevalcev ter podpredsednik republiškega društva Stane Žigon in dr. Veronika Cankar kot zastopnica zdravstvene službe. Društvo multiple skleroze je od 1980. leta do letos delovalo s poverjeniki na terenu. Ta oblika se je sicer pokazala kot uspešna, vendar je zaradi naraščanja števila bolnikov s to boleznijo potrebna ustrežna organiziranost. Podruž-



Raško Ivančič, prvi predsednik

nica bo nudila večjo povezanost med bolniki in samoupravno interesno skupnostjo za socialno skrbstvo, na svojem področju bo tudi lažje zbirati finančna sredstva za pomoč bolnikom in drugo.

Dolenjska podružnica ima ob ustanovitvi 42 članov, vendar pričakujejo, da se bodo v njo vključili tudi še preostali, saj je tem območju najmanj 70 takšnih bolnikov. Po besedah novega predsednika Raška Ivančiča iz Novega mesta so vsi člani socialno ogroženi in potrebni pomoči. Skoraj polovica članov je nepokretnih in prav tem je potrebno največ pozornosti. V Novem mestu bi bilo nujno potrebno organizirati terapijske vaje, potem ko je bil ukinjen rehabilitacijski center. Naša podružnica naj bi poskrbela, da bi takšen center sedaj razvili v Smarjskih Toplicah, saj je za bolnika vsaka vaja v bazenu ali na suhem zelo priporočljiva, je povedal Raško, ki je tudi sam bolnik s to neozdravljivo boleznijo. Kot predsednik bo vsako tretjo sredo kar na domačem telefonu poslušal vprašanja in dajal nasvete članom podružnice (tel: 23-580), vsako prvo sredo pa bo na telefonu dežurni tajnik društva Rudi Mlinarič (tel: 24-561).

J. P.

Izguba Kolinske se umirja

500 ton zalog krompirjevih kosmičev prodali pod ceno — Letos premalo krompirja — Uvoz 2300 ton krompirja iz Poljske — Izvoz 50 ton pireja Svedom

MIRNA — Temeljna organizacija Mirna je v vseh letih predelavo krompirja veliko bolj dosledno izpolnjevala pogodbene obveznosti do kmetijske zadruge in kmetov, kot pa ti do tozda Kolinske. Še nikoli niso kmetje vozili krompirja na gnoj, ker ga Kolinska ne bi prevzela. Tovarna pa tudi že vse leto ni obratovala, ker so kmetje prodali krompir drugam, je rečeno v obvestilu HP Kolinske Ljubljana o ukrepih, ki jih izvajajo v zvezi s predsanacijskim programom tozda na Mirni.

S tem delovna organizacija Kolinska odgovarja trebanjskemu izvršnemu svetu na zaključke, ki jih je oblikoval v dopisu 26. oktobra, o žgoči problematiki pa seznanja tudi predsednika občine in občinske družbenopolitične organizacije v Trebnjem. Jabolko spora je seveda velika izguba tovarne na Mirni, ki je narasla že na okrog 600 milijonov dinarjev. Ta je nastala zaradi velikih zalog končnih izdelkov (krompirjevih kosmičev!), ki so podrgno leto ležali v skladišču in obremenjevali obratna sredstva. Krompirjeve kosmiče so pod ekonomsko ceno prodali in se tako odločili za manjše zlo. Eden os-

novnih vzrokov za letošnjo izgubo pa so bile po mnenju Kolinske tudi nenormalno visoke cene slovenskega in tudi trebanjskega krompirja, zato so pogodbo s KZ Trebnje iz leta 1986 izpolnili le 80-odstotno.

»Nič nismo napihovali izgube ali kaj prikrivali. Zdaj se izguba umirja in ni več tako pereča. Avgusta in septembra je narasla še za 20 milijonov, medtem ko je prej mesečno naraščala za okrog 100 milijonov. Nismo najbolj kritični tozda v trebanjski občini, kot nas po krivici obtožujejo, tudi v Dolenjskem listu. Vse pisanje izven, kot da bi mi radi imeli izgubo. To sploh ni res! Že 15 let spremljam dogajanje v tovarni in jasno je, da Kolinska je in bo imela izgube, dokler ne bodo zaživele tržne zakonitosti.

Letos smo v Sloveniji pridelali za petino manj krompirja, v južnih republikah pa je, predvsem zaradi suše, pridelok manjši tudi za polovico. Do konca oktobra bi morali imeti v skladiščih za predelavo 2220 ton industrijskega krompirja, dobili pa smo le 1265 ton. Še najbolj se držijo pogodbe Trebanjci, medtem ko so nam KZ

Krka Novo mesto, Stična, Ptuj in Ormož obrnili hrbet in z njimi prihodnje leto ne bomo več obnavljali pogodb. Nič ne kaže, da bi do konca leta dobili 4200 ton, to je dve tretjini vseh pogodbenih količin krompirja, zato smo se odločili za intervencijski uvoz 2300 ton krompirja sorte tarpan

• V Kolinski solidarno pomagajo tovarni na Mirni pri kritju izgube, strokovne službe delovne organizacije pa na vso moč iščejo tretji proizvodni program, poleg sedanje proizvodnje otroške hrane in krompirjevih kosmičev. Tovarna na Mirni bo še vedno rada predelovala krompir, seveda v količinah, ki so primerne zmogljivosti in povpraševanju. Razveseljivo je, da so pred dnevi sklenili pogodbo o izvozu 50 ton krompirjevih kosmičev na Švedsko. Ta teden pričakujejo posebno trilogramsko embalažo in računajo, da bodo že do konca novembra spodbuden klasični izvoz »pod streho«.

iz Poljske. Za uvoz smo seveda pridobili vsa potrebna dovoljenja. Z dovoljenji smo z analizami kakovosti krompirja in ceno. Nasploh naj poudarim, da od kakovosti ne bomo nikoli odstopali, ker se nam to pozneje maščuje, je povedala direktorica tovarne Kolinske dipl. inž. Marinka Škufca.

P. PERC

RAZPIS ZA ZUPANČIČEVA PRIZNANJA

ČRNOMELJ — Žirija za podeljevanje Zupančičevih priznanj pri občinski kulturni skupnosti Črnomelj do konca leta sprejema predloge za podelitev Zupančičevih priznanj za letošnje leto. Zupančičeve plakete, ki jih podeljujejo za dolgoletno uspešno in predano delovanje na kulturnem področju, in Zupančičeve diplome za pomembne enkratne dosežke na tem področju bodo podelili ob praznovanju slovenskega kulturnega praznika, februarja prihodnje leto. Predlogi za kandidate, ki so lahko posamezniki ali organizacije s kulturnega področja in ki jih lahko pošljejo društva ali razne organizacije, morajo biti obrazloženi.

ČE ODBOR ZAMUJA, NAJ TUDI ODGOVARJA

TREBNJE — Po družbenem dogovoru bi moral Odbor udeležencev za spremljanje delitve v skladu z dogovorom napovedati izhodišče vrednosti (ocenjeni povprečni OD v Sloveniji, skupna poraba SRS in minimalna akumulacijska stopnja), vendar tega ne objavlja, zato delovne organizacije težko načrtujejo in delijo sredstva za osebne dohodke in skupno porabo v skladu z dogovorom. Prav tako je služba družbenega knjigovodstva dolžna objaviti rezultate poslovanja v prvem mesecu po oddaji zaključnih računov, vendar so bili ti podatki o gospodarjenju po panogah v I. polletju objavljeni šele 3. septembra, torej z enomesečno zamudo. Če ta odbor ne bo pravočasno objavil vseh parametrov, ki so potrebni za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo, naj tudi nosi odgovornost za morebitne prekoračitve, menijo v Tesnilih Trebnje in še kje.



FRANU LEVSTIKU — Ob 100. obletnici Levstikove smrti je pripravilo kulturno-umetniško društvo Velike Lašče literarni večer, ki se ga je udeležilo več vidnejših slovenskih književnikov. Obletnico so počastili tudi v Retjah, Levstikovi rojstni vasi. Tu je na svečanosti pisatelj Jože Javoršek odkril Levstikovo dopisni kip delo Jakoba Brdarja, o liku pred 100 leti umrlega pisca je govoril dr. Matjaž Kmecl (na sliki). (Foto: M. Glavonjič)

KAJ
PIŠE

DELO



TRGOVSKA DELOVNA
ORGANIZACIJA
40 nama
LJUBLJANA n.sol.o.

TOZD OSKRBOVALNI CENTER

Objavlja prosta dela in naloge

več SKLADIŠČNIH DELAVCEV
za določen in nedoločen čas

OD znaša 220.000.— din.
Skladišče je v Ljubljani ob Slovenčevi ulici — Bežigrad

Kandidati morajo izpolnjevati naslednje pogoje:
— nedokončana osnovna šola
posebni pogoji:
— preizkus znanja varstva pri delu in požarne varnosti
Poskusno delo traja 1 mesec.

Pisne vloge in dokazila o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi na naslov: Trgovska delovna organizacija NAMA, Ljubljana, TOZD Oskrbovalni center, Tomšičeva 1.
Udeležence objave bomo o izidih obvestili v 30 dneh po opravljeni izbiri.

869/46-87

Naša anketa

ZIS bi morali odstavit

Tresel se je Balkan, rodil se je protiinflacijski program. Slovenski pa tudi hrvaški delegati oz. delegati razvitejših delov države so glasovali proti programu, ki so ga pripravili v zveznem izvršnem svetu, saj z ukrepi vred ne daje jamstva, da se bo jugoslovanska inflacija kaj zmanjšala, da se bo gospodarski položaj kaj popravil. Bili pa so preglašovani. V razpravi o ponujenem programu, ki ga je ZIS kasneje popravil, izboljšal pa ne, pravijo poznavalci, ki se jim sploh še zdi vredno kaj reči, saj pametna beseda in strokovnost tako nimata nobene veljave, je bilo v Sloveniji slišati precej pozivov in zahtev, da mora Branko Mikulič odstopiti. Očitno tako mislijo mnogi, ki sploh mislijo s svojo glavo. Ne nazadnje je Mikulič že obljubljal odstop, če bi inflacija skočila prek 100 odstotkov. Mnogi pa tudi mislijo, da bi se moral zamenjati ne le predsednik in vlada, ampak cel aparat, ki s svojimi idejami in ekonomskimi rešitvami vozi Jugoslavijo vse globlje v krizo in brezup.



BRANKO LUKIČ, upokojenec iz Rumanje vas: »Mislim, da nikoli ne bomo na zeleni veji, če bodo državo vodili iz nerazviteh republik. Kot kažejo zadnji ukrepi, je pri nas prav nerazvitost rentabilna. Najnovejši paket omejitev ZIS je zunaj, vendar v njem ne vidim garancije za zmanjšanje inflacije. Rad bi videl, da se motim, če pa uspeha ne bo, predlagam, da odstopi celotni zvezni izvršni svet, krivde pa bi se morali zavedati tudi člani CK ZKJ in nekateri drugi najpogostejši tovariši. Navadni državljani nismo nič krivi.«

TONI KORŠIČ, kmetijski strokovnjak iz Arnovega sela: »Po vsem tem, kar se pri nas dogaja, ne mislim več, da bi moral zvezni izvršni svet odstopiti, ampak bi ga moral odstavit. Kdaj pa je še kmet, ki je zapravil svoje gospodarstvo, sam postavil kmetijo spet na noge? Po tej preprosti logiki od istih ljudi, ki so bili do zdaj na vladnem krmilu, te moremo pričakovati zares učinkovitih dolgoročnih protiinflacijskih ukrepov.«



ALFONZ JAKI, kmet iz Brinja pri Šentupertur: »Sedanji ZIS je za kmetijstvo storil veliko premo, da bi med kmeti užival kakšno priljubljenost. Ni čudno, da se ljudje ob bridkih razočaranjih ne odločajo za večjo tržno proizvodnjo, specializacijo kmetij, vsak skuša v teh nezanesljivih časih pridelati na svoji zemlji poglavitne pridelke. ZIS bi moral krepiti zavest, da je moč le z boljšim delom napredovati, se izkopati iz krize. Zdaj se mi zdi, da ga bolj motijo previsoke plače Slovencev. Tako se vsaj da sklepajo po Mikuličevih izjavah.«



JOŽE LISEČ, vzdrževalec v GG, tozda Žaga Sevnica: »Posamezniki, pa naj opravljajo še tako visoko funkcijo, bi morali odgovarjati za delo, ki ga ne opravljajo dobro. Tako mislim tudi za ZIS in njegovega predsednika Mikuliča. Protiinflacijski program je verjetno zadnja preizkušnja za to vlado in njenega predsednika. Če se v primeru neuspeha ne bi odzvali pozivom po odgovornosti, bi bil potreben odpoklic. Mislim pa, da bi bilo bolj prav, če bi se odgovorni tovariši sami poslovili, tako kot naredijo v večini držav.«



ROMANA NOVAK, dijakinja iz Kočevja: »Mislim, da bi se morala vlada umakniti. Bojim pa se in z menoj vsi mladi, da bi se potem nič ne spremenilo, da bi sedanje ljudi zamenjali enaki ali podobni. Slabost naših vodilnih ljudi je, da vse preveč gledajo na ozke in osebne koristi, ne pa na družbene interese. Mladi nasploh z nezaupanjem gledamo v prihodnost. V naših pogovorih prevladuje mnenje, da bi morala sedanja vlada odstopiti, ker ni izpolnila svojih obljub.«



NIKOLA LADIKA, predsednik IS Metlika: »ZIS z dosedanjim delom ni dosegel zastavljenega in obljubljenega cilja. Tudi protiinflacijski program je premalo prepričljiv, premalo konkreten, preobsežen. V Metliki smo v razpravi podprli slovenske predloge in pripombe. To, ali naj ZIS odstopi ali ne, naj povedo drugi. Za vsako vlado pa velja, da je treba nekaj spremeniti, če zastavljenega programa ne izvaja.«



JOŽE MRZLJAK, predsednik IS Črnomelj: »Pri obljubah izvršnega sveta, občinskega ali zveznega, je treba biti previden, ljudje jih ne pozabijo. Mislim pa, da bi bile posledice neizpolnjenih obljub za občinski izvršni svet težje, kot so za zveznega. Mi smo bolj pod drobnogledom, pri izpolnjevanju obljub pa večkrat nemočni. Načelno je nujno, da vlada uresničuje, kar si je zadala in obljubila.«



FRANC ANDOLJŠEK, kmet in varnostnik, Ribnica: »Tako, kakor vlada Mikulič, ni še nihče pred njim. Obljubljal je, da bo zmanjšal inflacijo, a je v času njegove vladavine krepko poskočila. Zato mislim, da bi bilo prav, če bi odstopil. Slaba je tudi kmetijska politika, ki nas lahko pripelje do tega, da bomo brez hrane. Vsega tega ne bi bilo, če bi v Beogradu bolj upoštevali slovenska stališča.«



MATJAŽ BREZNIKAR, rezkalec v TGO Metalna, Senovo: »Ne vem, če je pri nas sploh možen odpoklic vlade. Sicer pa nisem prepričan, da sta samo vlada in Mikulič odgovorna za položaj, v katerem smo sedaj. Mislim, da se ne bi nič spremenilo, če bi odpoklicali Mikuliča, saj ne odloča sam, ampak celoten aparat. Zato sem za to, da vlada ostane.«



Ljubljansko pismo

Mnogo žgočih kmetijskih vprašanj

Ob javni razpravi

LJUBLJANA — Oktobra in novembra poteka po vsej Sloveniji javna razprava o razvoju kmetijstva. Razmere še malo niso rožnate, zato ta razgovor med kmeti in politiki ni le koristen, marveč nujen. Kaj stori, da bi dosegli cilje, ki si jih zastavlja družba pri razvijanju kmetijstva? Te procese moramo zaustaviti in preusmeriti! Pri oskrbi domačega trga s kmetijskimi pridelki se moramo opreti na lastne moči ter pridelati dovolj hrane tako za industrijsko predelavo in še kaj presežka za izvoz.

Pri gospodarjenju s kmetijskimi zemljišči bi morali upoštevati dolgoročne družbene interese, ekonomske motive uporabnikov oziroma lastnikov zemlje, kakor tudi ustavni koncept, da je zemlja splošna družbena dobrina pod posebnim zakonskim varstvom. Postopno bo zato le treba zagotoviti, da bo lastninska pravica vzročno-posledično povezana z obveznostjo, da obdelamo vso plodno zemljo v skladu z ekonomsko utemeljenimi družbenimi potrebami in dolgoročnimi možnostmi prodaje na domačem in tujih trgih. Dosledno bo torej treba uresničiti zakonsko določilo, da mora razpolaganje z zemljo, ki ni skladno s potrebo po kakovostni obdelavi, sprožiti prenos zemljišča na drugega gospodarja — na obdelovalca. Odgovornost do prihodnjih generacij terja, da ponovno

ovrednotimo vsebino in izvrševanje zakonodaje, ki naj kmetijska zemljišča zavaruje pred stihijsko urbanizacijo, onesnaževanjem ter opuščanjem obdelave. Z davčno politiko pa moramo omejevati spekulativne nakupe zemlje. Obenem naj bi z davčno politiko uveljavili močan ekonomski pritisk, da se v območju planirane intenzivne obdelave zemlje ne bo splačalo imeti v lasti zemljo, če ne bo dobro in ekonomsko smotno obdelana. Obdelavo zemlje zaradi rekreacije občanov bo treba z družbenimi plani pomikati na območja, kjer so omejene možnosti za poklicno obdelavo ali pa obdelavo zemlje opuščajo.

Da bi preprečili drobljenje zemljišč, moramo sedanje ustavne določbe, ki so podlaga za predpise o delovanju kmetijskih zemljišč, spremeniti, oziroma dosledno izvajati zakonodajo, ki upošteva načelo nedeljivosti perspektivnih kmetij, zoženje števila upravičenih dedičev in zmanjšanje zapuščinskih obremenitev ter določa, da kmetijo lahko deduje le kmet. Hkrati je treba dopustiti možnost, da se zaščiteni kmetija lahko kot celota pripoji k drugi, daje v zakup ali pa po delih pripoji le drugim zaščitenim kmetijam — če takšno stanje nastopi v obdobju med dvema dedovanjema.

Potreba po povečanju proizvodnosti dela terja, da združeni kmet obdelata čimveč zemlje, kolikor je ob uporabi mehanizacije s svojim osebnim delom in delom družinskih članov le more. Ob upoštevanju dejstva, da so kmetje, ki so se odločili za družbeno usmerjeno proizvodnjo, jedro bodoče koncentracije zemlje na ekonomskih podlagah, je treba ustvariti razmere, da bi se intenzivirali in okreplili svojo povezanost v zadržinskih organizacijah. Hkrati pa v okviru včlenjenosti v zadržno proizvodnjo kaže podpreti oblikovanje ekonomsko učinkovitih proizvodnih enot. Biti morajo bistveno večje od povprečja sedanjih kmetij.

VINKO BLATNIK

Kmetijstvo



Ljubljana, mesto trte in vina

Zasedanje generalne skupščine Mednarodnega urada za trto

RIM — Od 25. do 31. oktobra je bilo v Rimu zasedanje generalne skupščine Mednarodnega urada za trto in vino (OIV), ki ima sedež v Parizu in katerega članica je Jugoslavija že od leta 1924. Zasedanja se je udeležila tudi 8-članska jugoslovanska delegacija, v kateri je bil tudi mag. Julij Nemanic iz Metlike. Tokrat je bilo zasedanje posvečeno ekonomskim vidikom vinogradništva in kletarstva. Mednarodni urad za trto in vino, ki ima 33 članic iz celega sveta, spremlja stanje v panogi in skuša s svojimi predlogi vplivati na vlade posameznih vinogradniških držav pri oblikovanju ekonomske politike, ki zadeva vinogradništvo in vinarstvo.

Ob tej priložnosti so Ljubljani podelili naziv »mesto trte in vina«, kar je zelo visoko priznanje OIV. Ljubljana je tako edino jugoslovansko mesto, ki si je pridobilo ta naziv, dobila pa ga je za vsakoletno mednarodno ocenjevanje vin, ki spada med največje na svetu, za sodobne vinarске raziskave na ljubljanski biotehnični fakulteti, v Ljubljani pa ima sedež tudi Slovin, ki je največji jugoslovanski izvoznik vina.

ZBIRKA NAJBOLJSIH VIN

METLIKA — V vinotoču pri metliški Vinski kleti so pripravili zbirko vin s predikatoma in vrhunskih vin te kleti. V tem paketu, ki je lahko tudi lep in primerno darilo, so arhivska metliška črnina, pozna trgatve, izbor in jagodni izbor laškega rizičja, vrhunski laški rizling in vrhunska metliška črnina. Cena paketa je 24.630 din.

Sejmišča

BREŽICE — Na sobotnem sejmu so rejci prodajali 125 prašičev, starih do 3 mesece, in 33 starejših. Prvih so prodali 87, in to po 1.500 din kilogram žive teže, drugih 15, in sicer po 1.400 do 1.500 din kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Orehe tja, kjer je trta

S pridelovanjem orehov je križ. To je občutljiva sadna vrsta, omejujejo jo predvsem pozno pomladanski in zgodnji jesenski mraz. Zlasti prvi je že marsikomu vzel veselje do pridelovanja, saj že pol stopinje pod ničlo pože sočvetja in s tem sne letino. Zato bodo zanimivi rezultati večletnega preizkušanja 17 domačih in tujih orehovih sort in selekcij, ki so ga opravili v okolici Maribora.

Inž. Tatjana Hlišč, ki je raziskavo vodila, poroča v strokovnem tisku, da na območju vinogradniške klime lahko gojimo vseh 17 preizkušenih sort in selekcij. Pri tem je treba vedeti, da podaljšana vegetacijska doba daje boljše izplen orehovih jedrc, hkrati pa povečuje nevarnost pozebe.

Za francoske grenobelske sorte: majet, franket in parizjen, je ugotovljeno, da imajo zelo koristno lastnost v tem, ker spomladi pozno odganjajo in se utegnjejo izogniti spomladanskemu mrazu. Toda taiste sorte jeseni pozno končujejo rast, s tem pa se izpostavljajo nevarnosti, da jih bo prizadel jesenski mraz. To pomeni, da spadajo v toplejšo lego.

Podobno je tudi s preizkušenimi bolgarskimi sortami: šejnovno, bačkovski in drjanovo, ki pa imajo zelo dolgo rastno dobo in so v nevarnosti tudi spomladi. To pomeni, da jih je moč uspešno gojiti le v toplih legah, kjer spomladanski mraz ni pogost. Nekako enako je tudi z geisenheimskimi selekcijami.

Seveda bo najbolj zanimivo, kako so se obnašale naše domače orehove sorte: elit, petovio in haloze. Vse se odlikujejo z zgodnjim koncem rasti, sorta elit pa ima nasploh najkrajšo rastno dobo. Vendar tudi zanje velja, da spadajo v bolj tople lege, sicer je vprašljiv gospodarski račun pri pridelovanju.

Za gojitev orehov zunaj vinogradniškega območja sta priporočljivi le dve sorti: elit in geisenheimska selekcija št. 120. To bi morali upoštevati ne le pri napravi plantažnih nasadov, temveč tudi pri saditvi posamičnih dreves.

Inž. M. L.

Za nižje davke in obresti

BREŽICE — Večkrat smo že pisali, da posavske sadje dosega vrhunsko kakovost, da bi morali zato izkoristiti gojenje te kulture za večji izvoz pridelka. V praksi se stvari obračajo v drugo smer. Ljudje se ne ogrevajo za obnovo nasadov zaradi visokih obresti in zaradi sorazmerno velikih stroškov. Marsikdo je po pozebi opustil sadjarstvo, čeprav na nagnih zemljiščih sadno drevje in vinska trta največ dajeta.

Sadjarji vidijo izhod v ugodnejših kreditih z nižjimi obrestmi in v drugačnem načinu obdavčenja. Le malo jih je, ki znajo voditi knjige, saj se kaj takega niso nikoli učili. Pa tudi časa nimajo. V analizi kmetijstva v občini, ki jo bodo še ta mesec obravnavali kooperanti, krajne skupnosti in delovne organizacije, predlagajo davčne olajšave za tiste sadjarje, ki svoje pridelke izvažajo in ki imajo velik hektarski donos. Poslej naj bi bil osnova za obdavčitev pridelak na hektar. Pridelovalcem bi morali priznati pri obračunu tudi realne stroške.

Razcvet sadjarstva bi imel lahko več ugodnih posledic za posameznike in družbeno skupnost.

V VELIKEM PODLOGU SE JEZE NA ROME

VELIKI PODLOG — Krajani krajevne skupnosti Veliki Podlog so že večkrat opozarjali na škodo, ki jo povzročajo Romi na njivah, travnikih in v gozdu. Krajani zahtevajo, naj se začnejo reševati ti problemi na ravni občine.

NA MLEKU KMETIJSTVO STOJI

Mleko je proizvod, ki bi moral imeti v kmetijski politiki absolutno prednost. Če zmanjka denarja povsod drugod, za mleko ga ne bi smelo nikoli. Na njem sloni celotno kmetijstvo, njegova zaščita na cena pa mora biti tolikšna, da bo pokrila proizvodne stroške. V naši republiki praskamo po vseh predalih in v vseh kotih, da bi kmetu lahko plačali vsaj približno toliko za liter mleka, kolikor v resnici velja. Zvezni izvršni svet pravi, da je 165 dinarjev za liter mleka dovolj, račun pa kažejo, da v resnici stane 300 do 350 din. Priznana cena torej komaj da zadošča za pokritje polovice stroškov. V trgovini bi s tako izhodiščno cenno morali plačevati mleko po 540 din, ker pa je to preveč, bi morali povečati kompenzacije. Plačuje naj jih država, vsaj povsod po svetu se tako dela. Na Madžarskem na primer dobijo pridelovalci za liter mleka povprečne kakovosti 11 forinotov, kar je blizu 300 dinarjev, v trgovini pa mleko prodajo po osem forintov. (Gospodarski vestnik)



Čebelarji celo preskromni

S posveta posavskih čebelarjev v Krškem

KRŠKO — Razkorak med cenami reprodukcijskega materiala in njihovih pridelkov že dolgo pekli tudi posavske čebelarje. Na sobotnem regijskem posvetu v Krškem so izrazili nezadovoljstvo, ker se tudi druge njihove pobude, tako glede blagovne znamke medu kot tudi o tem, da bi čebelarstvo postalo obvezen predmet na srednjih kmetijskih in veterinarskih šolah ter fakulteti, vse prepočasno uresničujejo ali pa sploh ne.

Čebelarji bi radi vsaj nekoliko popravili gmotni položaj društev tudi s pomočjo skladov za pospeševanje kmetijstva, ki naj bi v svoje načrte zapisali tudi sofinanciranje čebelarstva. To je za kmetijstvo že davno dokazana koristna dejavnost, v občinah pa bi čebelarji ta denar s pridom uporabili za zatiranje kužnih bolezni, izobraževanje in nabavo plemenskih matic.

Na krškem posvetu so pogršali predstavnike posavskih kmetijskih organizacij, od gostov pa sta prišla le medobčinski veterinarski inšpektor mag.

Miro Mikeln in inž. Pokljukar iz Kmetijskega inštituta v Ljubljani, ki se ukvarja tudi s selekcijo kranjske čebele. Slovenski čebelarji bodo morali tudi zavoljo učinkovitejšega boja proti nevarnim kužnim boleznim čebel znova popisati vse čebelnjake. Posavski čebe-

• Posavski čebelarji menijo, da je prav, če proslavo 90-letnice čebelarске organizacije na Slovenskem, ki bo 13. februarja 1988 v Ljubljani, pripravijo skromno, značaja čebelarjev in težkim časom primerno. Tako naj bi visoki jubilej počastili predvsem s strokovnim posvetom čebelarjev in strokovnjakov, ki lahko čebelarstvu najbolj pomagajo.

larji so že pred leti označili stojišča čebelnjakov, Krčani imajo že celo svoj pašni kataster, pa tudi Brežičani in Sevnici bodo kmalu prišli do te pomembne listine.

P. P.

Za nov vzpon čebelarstva

V projektu FAO je čebelarstvo ena najpomembnejših dopolnilnih dejavnosti — Kaj načrtujejo Trebanjci

TREBNJE — »Ker je v projektu FAO za razvoj manj razvitih območij v trebanjski občini kot pomemben sestavni del oziroma dopolnilna dejavnost v kmetijstvu vključeno tudi čebelarstvo,

smo v občini že sprejeli program razvoja čebelarstva. Z njim so se strinjali tudi čebelarji, ki so se nedavno zbrali v Lansprežu,« je povedal Janez Koželj, predsednik delovne skupine za razvoj čebelarstva pri komiteju za družbeno planiranje in gospodarstvo.

»Vsa leta po vojni čebelarstvo v družbi ni imelo prave podpore in je bilo več ali manj domala ljubiteljev. Toda prav čebelarstvo lahko postane pomembna gospodarska veja, saj zanj obstajajo v trebanjski občini precejšnje možnosti. Neustrezna zdravstvena zaščita kot posledica premajhnega strokovnega znanja je žal prispevala k temu, da je število čebeljih družin v občini upadalo. Zato bomo sedaj največ pozornosti posvečali prav zdravstveni zaščiti čebel in pa izobraževanju čebelarjev,« je povedal Koželj.

V trebanjski občini so prav v zadnjem času dosegli uspehe na tem področju. V začetku tega leta je bilo v občini le še 1300 čebeljih družin, letos pa so število družin povečali za 250. Vendar bodo za postopno in dolgoročno oživiljanje čebelarstva v občini potrebovali družbeno pomoč. Denar naj bi dobili iz sklada za intervencije v kmetijstvu in od naše edine delovne organizacije, ki se ukvarja s čebelarstvom, to je od Medexa.

»V akcijo večje zdravstvene zaščite čebel je bilo vključenih 80 odst. čebelarjev, vsi ostali pa so dobili literaturo. S tem nam je uspelo, da smo začasno ustavili varozo in gnilobo čebelje zalege. Tudi v bodoče bomo temu področju posvečali še več pozornosti. Medex pa nam bo na pomoč priskočil tako, da bo plačal predavatelje. K temu naj dodam še to, da so čebelarji na nedavnem zboru čebelarjev v Lansprežu govorili tudi o pospeševalnem delu Petra Pavla Glavarja in ob tej priložnosti zbirali prispevke za obnovo kapele, v kateri je Glavar pokopan. Dogovorili so se še, da se bodo redno dobivali na srečanjih. Če nam bo uspelo še, da bo vsaka šola v občini dobila vsaj pet čebeljih družin, potem lahko rečem, da se čebelarstvu v naši občini pišejo lepši časi,« pravi Koželj. J. S.

POSAVSKI ČEBELARJI O VAROZI

SEVNICA — Posavski čebelarji vabijo v soboto, 28. novembra, ob 9. uri v sindikalno dvorano v Sevnici, kjer bo diplomirani veterinar Vlado Gmajnar, pospeševalec pri Hmezadu, predaval o nevarni bolezni čebel, varozi. Ker bo na voljo tudi videokorder in seveda videokaseta, bo predavanje toliko bolj zanimivo in nazorno.

Steklina je smrtna bolezen

Na Dolenjskem zadnje čase opažajo celo porast te nevarnosti

Steklina je nalezljiva, smrtna bolezen predvsem divjih živali, tistih, ki žive v gozdu odmaknjenih od ljudi. Žal pa za njo obolevajo vse toplokrvne živali in seveda človek. Bolezen je neozdravljiva in vedno smrtna.

Povzročajo jo virus, ki prizadene živčevje. Zaradi tega poteka drastično, s hudimi bolečinami in smrtnim izidom. Oboleni živali močno spreminijo obnašanje. Postanejo bolj ali veliko manj plašne. Slednje je značilno za divje živali. Te se približajo ljudem in domačim živalim in postanejo napadalne. Zaradi tega so nevarne, ker tako prenesejo bolezen na človeka. Šele v zadnjem štadiju bolezni se umaknejo v samoto in poginejo. Lisica, ki se je približala vasi in je lajež psov ali kriki ljudi ne ustrašijo, je skoraj gotovo stekla. Lisice veljajo sicer za tatove kur, vendar pred psi in ljudmi hitro zbežijo. Stekla lisica zgubi strah, napade pse in se z njimi stepe. Enako lahko napade tudi človeka. Z ugrizom oboleni živali se virus vnese v telo. Za

okužbo ni potreben popoln ugriz, dovolj je samo praska, tako majhna, da jo s prostim očesom komaj zaznamo.

Edina borba proti steklini je preprečevanje okužbe. Ker veljajo psi in mačke za najpomembnejše prenašalce bolezni z živali na ljudi, je uzakonjeno obvezno cepljenje psov proti steklini. Cepljenje je obvezno enkrat letno za vse pse, starejše od štiri mesece, in dvakrat letno za lovške pse. Po cepljenju so psi odporni proti bolezni, kar pomeni, da za njo ne zbolijo in je ne prenašajo naprej. V krvi psa se po cepljenju ustvarijo specifične beljakovine — protitelesa, ki preprečijo, da bi virus povzročil bolezen. Nastajanje protiteles traja približno 14 dni, zato v tem času po cepljenju psi še niso odporni. Za lovške pse je obvezno ponovno cepljenje, ki je najprimernejše pred jesensko lovsko sezono. O ponovnem cepljenju izda veterinar potrdilo ali dovolilnico za lov v okuženem področju, ki začne veljati šele štirinajsti dan po cepljenju. Če pes ogrize

EN HRIBČEK BOM KUPIL...



Ureja Tit Doberšek

Še ceste cvička!

Primorski dnevnik je prve dni oktobra v več zaporednih zapiskih poročal o otvoritvi »ceste terana« na Tržaškem krasu, slovenskem vinorodnem predelu, ki obkroža mesto Trst. Po poročilu omenjenega časopisa so se slovesnosti odprta »ceste terana« udeležili slovenski župani obmejnih občin na Tržaškem krasu s slavnostnimi nagovori, sodelovali so pevski zbori, folklorne skupine, gostinci in velike množice tamkajšnjih zavednih Slovencev.

Poleg narodnega imajo take prireditve velik gospodarski pomen, saj pomagajo slovenskim vinogradnikom prodati po primerni ceni svoj pridelček vina.

Ko sem bral slavospeve teranu, sem se vprašal, zakaj ne bi pri nas odprli ceste cvičku.

Lahko bi jih imenovali tudi vinske ceste, saj pridelujemo na obširnem vinorodnem območju Dolenjske, Bele krajine, Bizeljskega, Pišec, Sromelj, Semiča itd. poleg cvička še druge vrste vina, kot so: modra frankinja, mešano belo vino, laški rizling, metliška in druge črnine, belo belokranjsko vino, bizelčan in druga. Izbor je pester in zasluži več pozornosti javnosti, zlasti turističnih delavcev, kot doslej. Tudi obširna ožja vinorodna območja in gorice imajo zelo privlačne nazive, ki bi ob primerni propagandi ugodno delovali. To je narodno bogastvo v raznolikosti naravnih dobrot in naravnih danosti, ki pa jih ne znamo nvočiti.

Kaj naj nudi vinska cesta?

Poleg dobro prevozne ceste (po možnosti asfaltirane) je potrebno ob cesti imeti več primernih zgradb, vinotočev, ki naj nudijo obiskovalcem poleg domačega vina iz lastne kleti tudi domači prigrizek. K do-

mačemu prigrizku ne moremo šteti čevapčičev, kotlovine in podobnih jedi, prinesenih po zadnji vojni z juga. Na raznih kulinarčnih razstavah nam aktivni kmečkih žena prikazujejo bogato izbiro domačih jedi, ki jih v gostilnah pogrešamo. V vinskih hramih, ob vinski cesti, v vinotočih bi poleg domačega vina zato morali postreči z domačimi kmečkimi jedmi, ki jih znajo kmečke žene odlično pripraviti.

Razumljivo, da mora biti vinski hra, vinotoč, ki je odprt za goste, opremljen z ustreznimi sanitarnimi, tekočo vodo, sedeži za goste in primernim pokritim prostorom. Zato za odprtje vinotoča ob vinski cesti ne bo imel možnosti vsak vinski hram.

Koristi vinskih cest in vinotočev

Teh koristi se premalo zavedamo. Vinske ceste z vinskimi hrami, ki bi bili obiskovalcem na voljo od petka do ponedeljka in ob praznikih, bi ob primerni propagandi privabili v naše kraje veliko gostov iz bližnjih urbanih in industrijskih središč, pa tudi tujcev. Za vinogradnike bi vsak liter v vinotoču prodanega vina pomenil dohodek. To je pomembno zlasti v današnjih za vinogradnike težkih časih (težave se še večajo), ko mnogi vina ne morejo prodati.

Kdo naj organizira?

Vsekakor so za to najbolj primerni pospeševalci pri kmetijskih zadrukah in kombinatih, krajevne skupnosti, podružnice društva vinogradnikov, turistična društva, lovške družine, socialistična zveza, zveza borcev itd, gostinci in seveda lastniki vinskih hramov ob vinski cesti, slednji kot gostitelji. Če bo na primer v letu 1988 vsaka podružnica društva vinogradnikov organizirala otvoritve samo ene vinske ceste s samo enim gostiteljem, bo veliko storjeno za ublažitev vinske krize.

T. DOBERŠEK

Kmetovanje ga veseli

Pri enem izmed polkmetov v novomeški občini

GRIČ PRI KLEVEVŽU — »Od živali niti ni dohodka. Imaš jih za veselje,« pravi Jože Čečelič z Griča pri Klevevžu. Ker velja podobno tudi za približno tri hektare zemlje, kolikor je imajo pri hiši skupaj z močvignatimi parcelami in vinogradoma, so Čečeličevi eni od številnih Dolenjcev, ki se preživljajo kot polkmetje.

Usmeritev v mlečno proizvodnjo se ne bi obnesla, ker nimajo svojih travni-

kov. Kolikor kosijo, kosijo z najemnim koscem ali sami ročno in to zadostuje za eno zimo. Ker je poleg krave in zrebeta v hlevu še kobila, nimajo težav z oranjem. V svoj plug zaprežejo predvsem na lažji zemlji, medtem ko za trpežnejšo obdelavo najamejo traktor. Na ta način pridelajo za domače potrebe, kljub skromnemu polju posejajo letno tudi 25 do 30 arrov pšenice.

K tistemu, kar pridelajo na zemlji, ki je večinoma precej oddaljena od hiše, pride nekaj še od treh osebnih dohodkov. Od njih iz meseca v mesec ne ostaja veliko, vendar je Čečelič še kar zadovoljen. »Na splošno v naši družbi ni tako hudo, kot kritizirajo nekateri. Je težko, ampak lačen ni danes nobeden,« pravi in dodaja, da bi vendarle rad ka dokupil k piclemu domačemu dvorišču na bivši klevevški zemlji, za katero uradne službe zdajšnje oblasti ne veče.

NOVA ZDRAVILA ZOPER ČEBELJE BOLEZNI

NOVO MESTO — Čebelarске družine občine Novo mesto priridejo v ponedeljek, 23. novembra, ob 16. uri v predvečer osnovne šole Grm v Novem mestu predavanje o novih zdravilih zoper čebelje bolezni. Kot je znano, daje Krka na trg paletu zdravil za čebelarstvo področje. Predavanje bo spremljal prikaz uporabe novih zdravil.



prav natančno, kdo vse je njen lastnik. Tako so Čečeličevi domnevno najemniki zemljišča bivšega Dominvesta. L. N.

Z NOVOMEŠKE TRŽNIC

Na ponedeljkovi tržnici je že v dalo zimsko zatije. Za ljubitelje čaja je poskrbela prodajalka tavrentro katerih šopke je prodajala po 1.00 din. Blizajoče se kolone je naznanjal stojnica s špilami, butarica je bila n voljo za 500 din. Sicer so prodaja jabolka po 700 din kilogram, suh sadje po 2.000 in zimske hruške p 500 din. Orehova jedra so cenili e 10.000 din, pri drugih je stal kilogram v prodaji na drobno enako, pri večji količinah pa 9.000 din. Fizol je s 2.000 din, radič 1.500, koleraba redkev sta veljali 800 din.

V letu 1988 počasnejši razvoj

Osnutek novomeške občinske resolucije predvideva za prihodnje leto nižje kazalce rasti kot doslej — Manjši izvoz — Družbene dejavnosti bodo v stiski

NOVO MESTO — Prvi dve leti sedanega srednjeročnega obdobja v novomeški občini z gospodarskimi rezultati presegajo republiške okvire. Industrijska proizvodnja, družbeni proizvod, izvoz so v Novem mestu lani porasli bolj kot v republiki, enako je letos. Zaradi takšnih dosedanjih dosežkov in ker se celotni pogoji gospodarjenja ne izboljšujejo, je v osnutku občinske resolucije za leto 1988 predviden počasnejši razvoj.

Fizični obseg proizvodnje in gospodarskih dejavnosti naj bi se v prihodnjem letu povečal za 1,5 do 2 odstotka. Pri tem naj bi najbolj, za 3 odstotke, povečali proizvodnjo v kmetijstvu, ki je letos precej pod predvidevanji, v drobnem gospodarstvu ter obseg v prometu in zvezah. Gradbeništvo in vodno gospodarstvo naj bi povečala dejavnost za 2, industrija za 1,5, trgovina, gostinstvo in turizem za 1 odstotek, gozdarstvo naj bi ostalo na letošnji ravni. Predvideno povečanje fizičnega obsega proizvodnje in racionalnejše

gospodarjenje naj bi prispevalo k dvo odstotni rasti družbenega proizvoda. Na novo naj bi v prihodnjem letu zaposlili v občini okrog 500 delavcev, pri čemer se bo število delavcev v gospodarstvu zmanjšalo za okrog 250, v negospodarstvu pa neznatno povečalo. Zmanjšanje števila zaposlenih napovedujejo v vseh industrijskih kolektivih, predvsem pa v Novolesu in IMV. Zaposlovali naj bi sicer predvsem visoko strokovne kadre in večji del potreb pokrili s pripravniki. Izvoz blaga in storitev naj bi bil v prihodnjem letu za 3 odstotke manjši od letošnjega, predvsem zaradi manjšega izvoza avtomobilov v IMV in manjšega izvoza Krke. Znatnejše povečanje izvoza pa načrtujejo v vseh Iskrah in pri Gorjancih. Novomeščani nameravajo še naprej v pretežni meri trgovati z državami s konvertibilno valutno. Uvoz naj bi zmanjšali za 4 odstotke.

Ko so v občinski upravi pripravljali osnutek resolucije, so predvidevanja za skupno in splošno porabo oblikovali v dveh različicah. Zdjaj je povsem jasno, da bosta obe omejevalni. Zaradi ponovnega zveznega omejevanja skupne porabe resolucija predvideva, da bo treba nujno narediti prednostni vrstni red, pri čemer naj bi imele prednost pri zadovoljevanju skupnih potreb tiste dejavnosti in področja, ki neposredno prispevajo k produktivnosti. Preko svobodne menjave dela naj bi financirali le tisto, kar res sodi v to, za neprednostne programe pa iskali možnosti neposrednega financiranja.

Splošne gospodarske razmere seveda krojijo in še bodo krojile tudi dogajanje na vseh drugih področjih, v stanovanjski zidavi, cestnem, komunalnem, stavbenozemljiškem. Seznam investicij, ki se bo do končnega besedila resolucije verjetno kaj podaljšal, že sedaj niti ni tako kratek, dejansko pa se investicijska poraba realno zmanjšuje že nekaj časa in izvajajo se le manjše naložbe.

Z. L.-D.

IMV prehodil tretjino poti

Uspešno poslovanje IMV Novo mesto v tritrtletju — Dobri obeti za poslovne rezultate ob koncu leta — Želijo stabilnejše pogoje gospodarjenja

NOVO MESTO — S tiskovne konference pretekli tork v IMV, na kateri so člani KPO seznanili jugoslovanske novinarje z letošnjim gospodarjenjem, smo na kratko že poročali. Rezultati, ki so jih kljub mnogim težavam dosegli v devetih mesecih, uvrščajo IMV med boljše slovenske kolektive, vendar po besedah predsednika KPO Marjana Anžurja še niso zadovoljni, saj so dosegli šele tretjino zastavljenih ciljev.

V devetih mesecih so v IMV v primerjavi z lani za 17 odstotkov povečali fizični obseg avtomobilske proizvodnje in prikolike za 11 odstotkov. Storitnost je bila v avtomobilski proizvodnji večja za 9,5, v prikoliki za 2,6 odstotka. Uspešno je potekala prodaja, izvozili so za 130,4 milijona dolarjev ali za 15 odst. več kot lani. Dosegli so pomembne uspehe pri hitrejšem obračanju zalog v vseh fazah. Ti podatki so se odrazili tudi na ugodnih finančnih kazalcih poslovanja. Celotni prihodek 185,4 milijarde din je bil večji za 123 odst., dohodek je bil po zaslugi večje proizvodnje in manjših fiksnih stroškov večji za 219 odst., čisti dohodek za 271 odst. Kljub večjemu razporejanju sredstev za osebne dohodke, s čimer so znižali zaostajanje za občino in republiko, so dosegli boljše delitveno razmerje v korist akumulacije.

Če bodo v IMV uresničili letošnji proizvodni načrt (oktobrski podatki kažejo na to), ki je 45.016 osebnih in dostavnih vozil in 14.425 prikolice, lahko ob koncu leta pričakujejo podobne rezultate, kot so jih imeli ob tritrtletju. V prihodnje pa vidijo v IMV še večjo možnost uveljavitve na zahodnoevropskih trgih s programom prikolic, saj so letos postali član mednarodne organizacije proizvajalcev prikolicičarjev.

V IMV so letos, ko so simbolično razglasili leto kvalitete, dosegli pomembne premike pri izboljševanju kvalitete proizvodnje. V tem obdobju je imel dobrih 306,7 milijona dinarjev prihodka, kar je za 147 odst. več kot v enakem lanskem obdobju, a kljub temu za dober odstotek pod načrtovanjem.

Dom s praznimi skladi

Tretjina prihodkov metliškega zdravstvenega doma gre na račun priliva in soudeležbe — Veliki stroški

METLIKA — Metliški zdravstveni dom je v devetih mesecih letošnjega leta posloval sicer brez izgube, vendar sklado niso pokrili, razen polovice rezervnega. V tem obdobju je imel dobrih 306,7 milijona dinarjev prihodka, kar je za 147 odst. več kot v enakem lanskem obdobju, a kljub temu za dober odstotek pod načrtovanjem.

V celem letošnjem letu naj bi zdravstveni dom dobil od občinske zdravstvene skupnosti 277 milijonov dinarjev; v devetih mesecih so dobili okoli 70 odst. tega denarja. Za 18 milijonov dinarjev je za to obdobje nepopravnih računov od drugih zdravstvenih skupnosti. Do sedaj je večina teh dolgov že plačana. Kar tretjina vseh prihodkov zdravstvenega doma v devetih mesecih gre na račun priliva iz drugih zdravstvenih skupnosti, največ iz sosednje ozelske občine, in participacije. Na poslovanje zdravstvenega doma imajo gotovo velik vpliv materialni stroški, ki so ena večjih postavk, prav ti stroški pa so se letos močno povečali zaradi stalnega naraščanja cen; v primerjavi z enakim lanskim obdobjem so skoraj za 200 odst. večji. Prav tako je na poslovanje vplival novi obračunski sistem.

Sicer pa je letos zdravstveni dom plačilno bolj sposoben kot lani. Tudi do konca leta ne pričakuje večjih likvid-

NITI ZA LOVSKI GOLAŽ

METLIKA — Metliški lovci vso visoko divjad, ki jo ustrelijo ob Kolpi, pošljejo Grudi v Ljubljano. Sami je ne obdržijo nič, niti za lovski golaž ne, bojijo se namreč, da bi divjad, ki se napaja ob Kolpi in pase ob njej, lahko vsebovala PCB. V Grudi pa trdijo, da je ta divjad zdrava in užitna.

nostnih težav in tudi izgube ne, če jim bo občinska zdravstvena skupnost lahko dala svoj delež.

V metliškem zdravstvenem domu je zaposlenih 41 ljudi, od tega je pet zdravnikov in trije zobozdravniki. Povprečni osebni dohodek v devetih mesecih je znašal nekaj manj kot 267 tisočakov in je za 105 odst. višji kot v enakem lanskem obdobju.

A. B.

Zaloge ustavile proizvodnjo

Zaradi slabe prodaje morali ustaviti del proizvodnje v Tovarni kopalniške opreme, metliškem tozdu Novolesa — 30 delavcev se vozi na delo drugam, 30 jih je na prisilnem dopustu — V obratu v Radotovičih delajo v treh izmenah

METLIKA — Od prejšnjega ponedeljka polovica proizvodnje v Tovarni kopalniške opreme, metliškem tozdu Novolesa, stoji. Od 140 zaposlenih v tej tovarni so jih 30 razporedili na drugo delo: 9 se jih vozi na delo v njihov obrat v Radotoviče, 13 v Tovarno drobnega pohištva v Stražo in 8 v Tovarno gugalnikov na Dvor. Trideset ljudi pa je na prisilnem dopustu, med njimi tudi deset režijskih delavcev, dobivajo pa 70-odst. osebni dohodek.

Kot je povedal Brane Petrovič, namestnik direktorja Tovarne kopalniške opreme, so del proizvodnje ustavili zato, ker je v zadnjem času zelo upadla prodaja njihovih proizvodov. Že zadnji teden v oktobru je moralo 35 delavcev ostati doma. Na zboru delavcev so zaposlenim prikazali, kakšno je stanje, vendar so morali del proizvodnje — gre predvsem za tako imenovani suhi oddelek, zlasti proizvodnjo kopalniških omarič — ustaviti prej, kot so mislili. V prvem oktoberskem tednu so se jim zaloge precej povečale, to pa so hoteli na vsak način preprečiti, saj zaloge vežejo veliko sredstev.

November in zadnja dva meseca

Velja dogovor

Razpravljali o delitvi sredstev iz akcije Solidarnost v dejanjih

NOVO MESTO — Skladno z načrtovano delitvijo sredstev, zbranih v akciji Solidarnost v dejanjih, naj bi občinski odbor Rdečega križa Novo mesto namenil od 3,93 milijona dinarjev 40 odstotkov postavitvi sončnega kolektorja v mladinskem okrevališču Debeli rtič, 55 odst. naj bi šlo za pomoč Pomurju, za atomski absorber in nekaj za dejavnost novomeškega občinskega Rdečega križa, 5 odst. naj bi dali republiškiemu Rdečemu križu. Če denarja, namenjenega za Debeli rtič, ne bi mogli porabiti tako, naj bi ga porabili za urejanje letovišča, ki naj bi v dolgotrajnem času zamenjalo mladinsko letovišče v Fazznu, so menili na seji občinskega koordinacijskega odbora za razvijanje socialistične solidarnosti. Zavrnili so predloge, da bi zdaj, ob koncu akcije, delili zbrani denar mimo prvotnih dogovorov. Zahvalili so se za sodelovanje novomeškima tozdoma Grafika in Tiskarna in fotokopirnici Gregorčič ter sredstvom javnega obveščanja. Menili so, da se je izkazala tudi mladinska organizacija.

Vrtec v internatu

VVO Novo mesto pridobila 3 nove oddelke vrtca

NOVO MESTO — Prejšnji ponedeljek je Vzgojnovarstvena organizacija Novo mesto odprla tri nove oddelke vrtca v adaptiranih in za igralnice vrtca prilagojenih prostorih Doma učencev Majde Silc v Smihelu. V njih je trenutno 63, bo pa skupaj 70 otrok, starih nad tri leta. Za mlajše prostorov le niso mogli primerno urediti, saj so zahteve strožje.

V teh prostorih je dobilo varstvo nekaj na novo sprejetih otrok, nekaj pa so jih sem prestelili iz drugih vrtcev v mestu, kjer so se seveda sprostil za druge malčke. Otroci se v vrtcu dobro počutijo, tako da je bila bojazn nekaterih staršev povsem odveč. Hrano zaenkrat vozijo iz kuhinje VVO, ker se z intonatom še niso dogovorili za kuhanje.

DRAŽJI VRTEC — S 1. oktobrom so tudi vrtci v novomeški občini zvišali svoje cene. V povprečju so višje za četrtino, kar je nekaj manj kot drugje po Sloveniji. Ekonomska cena za jaslične oddelke je sedaj 149.380, za otroke v teh oddelkih pa plačajo starši največ 56.900 din. Za predšolske otroke nad tri leta starosti je ekonomska cena oskrbe in vzgoje 105.140 din, starši plačajo največ 52.500 din. Kot doslej plača najvišji prispevek le malo staršev, saj je slaba socialna struktura otrok v vrtcih. V povprečju dobi vrtec od staršev okrog 30 odstotkov denarja. V vrtcu upajo le, da cene ne bodo preveč skakale, da bodo tudi njihove lahko zdržale nekaj časa.

Če se ne bodo mogli, jim bodo hrano pripravljali v domu starejših občano. Zmogljivosti kuhinje vrtca so namreč stoo odstotno presežene in ne morejo sprejeti za stalno kuhanja za noben nov oddelek.

Sredstva za adaptacijo prostorov in nakup opreme je prispevala občinska skupnost otroškega varstva. Skupaj z nakupom opreme za nekaj družinskih varstev je šlo 52 milijonov. Sedaj še vedno ostaja velik problem varstvo najmlajših do treh let. V posebni akciji jim je uspelo pridobiti le eno novo družinsko varuhinjo. Iskali bodo še naprej, v prihodnjem letu pa bodo poskušali tudi prilagoditi v te namene 1 oddelek v kakšnem vrtcu.



V soboto, 21. novembra, bodo do 19. ure odprte naslednje prodajalne živili:

- v Novem mestu: Dolenjkin Market na Ljubljanski c.
- v Šentjerneju: Mercatorjeva Samopostrežba
- v Dolenjskih Toplicah: KZ Krka prodajalna Vrelec
- v Žužemberku: Dolenjkin Market
- v Straži: KZ Krka

Ostale prodajalne živili bodo odprte do 13. ure.

Z. L.—D.

TELEVIZIJA — Novomeški gledalci ljubljanske televizije se pritožujejo, da jim ton na aparatih vse bolj pogosto preglasa nekakšni telefonski pogovori neznanih oseb. Nekateri so najprej pomislili, da je to kaj v zvezi z znamenito novomeško satelitsko televizijo, vendar očitno ni tako. Motnje oziroma čebljanje se dogajajo v slovenskem jeziku, Slovencev pa zaenkrat še ni na nebesih, čeprav je z Jutrovega čutiti tudi tovrstna prizadevanja.

VESELICA — Novomeščani so v ponedeljek svečano proslavili ukrepe zveznega izvršnega sveta, ki so se prikazali v obliki dražjega olja, sladkorja, bencina, kruha, moke, mleka, elektrike, pošte, preмога ita. Gostilne so bile tako polne, kot so ponavadi le ob prednovoletnih dneh. Alkohol je bil še po starih cenah. »To še spijemo pa gremo!«

PREDLOG — Upokojenci dolenske prestolnice menda resno razmišljajo, da bi slovenskim in jugoslovanskim kolegom ponudili predlog, po katerem naj bi vsi domovi počitka, palače za starejše občane in podobne ustanove dobili enoten naziv »Mikuličevo«. S tem bi primerno počastili prehod na nov način izplačevanja pokojnin, poleg tega pa bi nova beseda v polni meri nadomestila preživeli starojugoslovanski izraz »hiralnica«.



Ena gospa je rekla, da so vsaj na Dolenjskem sklenili, da bo božič prihodnje leto zanesljivo dela prost. Božični večer je namreč v soboto, božič pa v nedeljo.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 5. do 11. novembra so v novomeški porodnišnici rodile: Jožeta Judež z Velike Cikave — Jernejo, Marija Gole z Velikega Kala — Bojana, Katarina Rman iz Trebnjega — Stanislava, Darinka Brzin z Rakovnika — Simona, Jožica Menič iz Malega Podloga — Martina, Jožica Svigelj iz Stare Bučke — Urško, Jožica Gorenc iz Vinice — Sandija, Darja Brate z Roj — Leno, Marija Stanič iz Gornje Pirošice — Matejo, Jožica Novak z Uršnih sel — Dejana, Sonja Malnarč iz Črešnjice — Jožeta, Jožica Bajuk iz Primoske — Mojca, Milojka Brulc z Lokeve — Moniko, Marija Medic iz Črnomlja — Jerneja, Darinka Kure z Dolenjih Kamenc — Anžeta, Vesna Simončič iz Semic — Benjamina, dr. Vilma Sinter iz Krškega — Ano Marjjo, Bojana Sintič iz Ostrca — Sebastjana, Marija Nastav iz Metlike — Vanjo, Jožica Barle iz Gorenjih Selc — Barbaro, Marjana Pečjak iz Žužemberka — Tino, Mojca Kumelj iz Črmošnjic — Vesno, Anica Starašič iz Boršta — Mojco, Brigita Erpič iz Zgornjih Mladetič — Janjo, Marija Vivoda iz Metlike — Saro, Tatjana Bregar iz Dolenje vas pri Čatežu — dečka, Dragica Zajec iz Kohančice — deklino in Ida Funda iz Klajda pri Krmelju — dečka in deklino.

IZ NOVEGA MESTA: Ana Ivančič s Ceste herojev 62 — Miha, Lučka Glavač iz Maistrove 4 — Jaka, Jožica Hrovat iz Segove 7 — Mitja, Dragica Vraničar, Ob potoku 21 — Tomaža, Soraja Mujič iz Dilančeve 1 — Mirjam in Anica Klemenčič s Prisojne poti 1 — Marka. Čestitamo!

Sprehod po Metliki

KNJIGO KDO JE LAHKO KOMUNIST? Tonija Gašperiča prodajajo v Metliki v gostilni Mežnaršič in Rajmer, v Mercatorjevi železnini in, ne boste verjeli, v lekarni. Zdjaj lahko doživimo samo še to, da bo doktor Mlačak v zdravstvenem domu namesto arcnij predpisal komunistove bukve. Nič čudnega namreč ne bi bilo, če vemo, da zdravil primanjkuje in da je smeh pol zdravja. Zapišimo še to, da si lahko Črnomaljšci kupijo to zelo iskano knjigo v Elektrotehni. V treh tednih je Tonija prodal petsto izvodov od tisoč natisnjenih, knjige pa so šle domala po vsej Sloveniji.

STIHOTVORKA ALENKA MEŽNARŠIČ — Komet je založil njeno pesniško zbirko Med žitom in pšenico — je bila deležna pohvale v radijski oddaji 5. knjiznega trga. Kritiki je lepo govorili o njenem prvcu, še posebej je poudaril Alenkino povezanost z belokranjsko zemljo in ljudmi. Gotovo so bile izrečene besede spodbuda Mežnaršičevi, da bo še naprej pisala, ustvarjala in objavljala, čeprav v Metliki njena knjižnica ne gre najbolje v prodajo. Alenki je lahko v tolažbo misel, da ni nihče prerok v svoji domovini.

METLIŠKA FOLKLORNA SKUPINA Ivan Navratil želi, da bi se vpisalo v njene vrste kar največ novih članov. Kdor to hoče, naj pride na eno od vaj, ki so vsako nedeljo ob 10. uri v Kulturnem domu Edvarda Kardelja. Vabljeni so vsi od štirinajstega do stotega leta. Slednji naj prinesejo s seboj zdravniško spričevalo.

KAR ZADEVA AVDIOVIZUALNA SREDSTVA je metliška knjižnica na psu. Nič čudnega ni torej, če so se na zadnjem sestanku knjižničnega sveta odločili, da gre do zbiralnno akcijo. Te dni bodo poslali pisma s prošnjami za denarno pomoč delovnim organizacijam in posameznikom.

da je v tem obdobju Tovarna kopalniške opreme eden najuspešnejših Novolesovih tozdom. A. BARTEJ

Na Gačah gnojijo s »pogačo«

Pojasnijo Krke o odlaganju micelarne pogače na smučišču na Gačah

ČRNOELJ — Na zahtevo črnomaljskega izvršnega sveta o točnejši informaciji glede odlaganja nekih snovi iz tovarne zdravil Krka na smučišču na Gačah, so temu organu medobčinske inšpekcijske službe posredovale pojasnilo micelarne pogače, ki nastane pri izolaciji antibiotika oksitetraciklina. Krki- no poročilo navaja, da micelarna pogača že več let uspešno uporabljajo za gnojenje smučišč v Avstriji in Italiji. To pogačo kot organsko gnojilo je Krka preizkusila v obratu kmetijskega šolskega centra Grm v Srebrnicah, in sicer za gnojenje koruze za zrnje. Te raziskave so pokazale, da je micelarna pogača učinkovito organsko gnojilo in da koruza s teh parcel ne vsebuje antibiotika oksitetraciklina. Zaradi spodbudnih rezultatov so se v dogovoru z republiko vodnogospodarsko in sanitarno inšpekcijo odločili, da bodo gnojilni skus ponovili na večjih površinah, predvsem na površinah kmetijske šole Grm, del pa na smučišču na Gačah, s tem da bodo v rastlinah, ki bodo gnojene z micelarno pogačo, spremljali eventualne sledove antibiotika.

ČRNOELJ — Na zahtevo črnomaljskega izvršnega sveta o točnejši informaciji glede odlaganja nekih snovi iz tovarne zdravil Krka na smučišču na Gačah, so temu organu medobčinske inšpekcijske službe posredovale pojasnilo micelarne pogače, ki nastane pri izolaciji antibiotika oksitetraciklina. Krki- no poročilo navaja, da micelarna pogača že več let uspešno uporabljajo za gnojenje smučišč v Avstriji in Italiji. To pogačo kot organsko gnojilo je Krka preizkusila v obratu kmetijskega šolskega centra Grm v Srebrnicah, in sicer za gnojenje koruze za zrnje. Te raziskave so pokazale, da je micelarna pogača učinkovito organsko gnojilo in da koruza s teh parcel ne vsebuje antibiotika oksitetraciklina. Zaradi spodbudnih rezultatov so se v dogovoru z republiko vodnogospodarsko in sanitarno inšpekcijo odločili, da bodo gnojilni skus ponovili na večjih površinah, predvsem na površinah kmetijske šole Grm, del pa na smučišču na Gačah, s tem da bodo v rastlinah, ki bodo gnojene z micelarno pogačo, spremljali eventualne sledove antibiotika.

»Za« prihodnost in proti bedi

Pred referendumom za samoprispevek

KOČEVJE — Bolj neugodnega časa za referendum o samoprispevku si Kočevci prav gotovo ne bi mogli izbrati, bi lahko kdo rekel. Toda niso si ga izbrali sami, saj referendum narekujejo potrebe. V življenju je že tako, da je potrebno v najhujših stiskah pomisliti na prihodnost, pa ne samo na našo lastno, ampak na prihodnost otrok in generacij, ki šele prihajajo. Kaj bi počeli naši otroci v prihodnosti brez znanja, ki je v sodobnem svetu več vredno kot še tako veliko naravno bogastvo? Priljubljeni bi bili v bedo in žalostno vegetiranje na robu svetovnega dogajanja.

MLADINA NA VAJI

RIBNICA — Ribniški mladinci prejajajo po koncu vojaške vaje. Jesen 87 same pohvale. Sodelovali so v pripravah in izvedbi vaji, kjer je bilo na voljo ves čas desetinja mladih. Opravljali so predvsem operativne naloge, raznašali so propagandni material, opravljali opazovanje in organizirali demonstracije v podporo oboroženim silam. Zlasti so se izkazali mladi v Loškem potoku in v Sodražici.

TREBNEJE

Že na majski skupščini trebanjske občinske kulturne skupnosti so ugotovili, da bodo občinska kulturna prizadevanja na eni strani prisiljena na gibanje v znanih mejah, ki jih na eni strani določa zakonska obveza, po drugi pa mora kulturna skupnost skrbeti še za dejavnost Zveze kulturnih organizacij in dejavnost Tabora likovnih samorastnikov Trebnje.

Seveda to pomeni, da morajo najprej poskrbeti za socialno varnost zaposlenih, z denarjem, ki ostane, pa oblikovati še vsebino. Na dlani je, da na ta način vsebina vleče iz leta v leto krajši konec in se bori za preživetje.

Srednjeročni program kulturne skupnosti Slovenije ponuja Trebanjem na področju varstva naravne in kulturne dediščine za leti 1986 in 1987 sofinanciranje arheološke najdbe na Belem griču, obnovitvena dela na kapeli Pavla Petra Glavarja v Lanšprcu, obnovitvena dela v cerkvi in v Jelševcu, nadaljevalna dela na cerkvi v Šentrupertu, zaščitna dela na tehničnem spomeniku v Mandljevi kovačiji v Sotli, smanjanje freske na kmečki hiši pri Šentrupertu in zaščitna dela v cerkvi na Račjem selu. Čeprav je pripravljena Kulturna skup-

nost Slovenije primakniti 12,5 milijona dinarjev, se Trebanji bojijo, da ne bodo zmogli zagotoviti najmanj polovično lastno udeležbo, saj dolgoletno za akcije iz prejšnjih let 5 milijonov dinarjev. Občinska matična knjižnica bi morala po dogovorjenem povprečnem standardu letnega prirasta, ki znaša 200 knjižnih enot na 1000 prebivalcev, nakupiti 3.400 knjig. Lani so dosegli komaj 63 enot, se pravi, da bi dosegli povprečni slovenski standard letnega prirasta, bi po cenah iz leta 1986, ko jih je veljala knjižna enota v poprečju 2.860 din, potrebovali še natanko 6.646.514 din!

Draga gostovanja

V Črnomlju trije do štiri filmi na teden

ČRNOELJ — Črnomaljski Zavod za izobraževanje in kulturo ima tri enote: knjižnico, delavsko univerzo in kinematografsko dejavnost. V vseh treh enotah je zaposlenih šest ljudi.

»Na teden imamo pet filmskih predstav, vsak teden so na sporedu trije do štiri različni filmi,« je povedala direktorica zavoda Nada Žagar. »Obisk kina je večji pozimi, ko pride na predstavo tudi več kot 200 gledalcev, povprečje za letošnjih devet mesecev pa je 150 gledalcev na predstavo. Do konca septembra smo imeli 205 filmskih predstav, predvajali smo 156 različnih filmov, od tega 13 jugoslovanskih. Najbolj obiskani so avtoristični filmi, komedije, grozljivke, zadnje čase pa se zlasti mladina navdušuje tudi za znanstvenofant-



tastične filme. Tako imenovane kung fu in erotične filme smo močno zreducirali, vrtno približno enega na mesec, čeprav je obisk teh predstav velik.«

Posebno vprašanje so razna gostovanja. »Gostovanja so zelo draga, predstava ljubljanske Drame stane 900 tisočakov, Mestno gledališče Ljubljane je še dražje, gostovanje Mladinskega gledališča pa stane kar 1,3 milijona dinarjev. Tudi če je dvrana ob takih gostovanjih polna, z vstopnino ne krijemo niti pol stroškov in razliko mora pokrivati kulturna skupnost. Precej cenejša so zagrebška gledališča, gostovanje Jazavca stane 400 do 500 tisočakov.«

Zaradi novega obračunskega sistema je zavod devetmesečje zaključil z izgubo, ki znaša blizu 10 milijonov dinarjev.

V Planini delajo še po starem

Zaradi manjše prodaje delovnih čevljev se je črnomaljska Planina znašla v težavah — Večina priučenih — Dodaten program?

ČRNOELJ — Po številu zaposlenih je čevljarstvo podjetje Planina ena najmanjših organizacij združenega dela v gospodarstvu črnomaljske občine, saj je tam zaposlenih le 26 ljudi. Če ne štejemo šivanja gornjih delov za novomeško Tovarno obutve, je njihov edini program izdelava zaščitnih čevljev.

Čeprav temu majhnemu podjetju v njegovem dolgoletnem obstoju ni nikoli šlo prav dobro, so do letos še nekako shajali, kriza pa je posebno letos zajela tudi njihovo dejavnost, saj se prodaja njihovih čevljev manjša, zaloge pa se jim kopičijo. »Prej nismo mogli narediti dovolj teh čevljev, zadnje leto in pol pa se nam kopičijo zaloge,« je povedal Vinko Miketič, ki je direktor Planine že od leta 1972. Na leto naredijo okoli 11.000 parov te obutve, njihov največji kupec je železniško gospodarstvo, ki kupi 6 do 7 tisoč parov na leto, ostali kupci pa veliko manj. »Se za kakih 3.000 parov na leto bi morali imeti stalnih kupcev pa bi bilo bolje,« trdi Mike-

»Na prehod na strojno izdelavo čevljev sploh ne mislimo, saj en stroj stane več starih milijard,« pravi Miketič.

»Omenjena je bila celo možnost likvidacije, če bi šlo na slabše, kar pa nas močno prizadelo. Za nas je edina prava možnost večja prodaja naših zaščitnih čevljev,« je prepričan direktor.



PODOBA, KI IZGINJA — V črnomaljski Planini čevlje izdelujejo povsem ročno. (Foto: A. B.)

ci jim sicer priznajo, da so njihovi zaščitni čevlji kvalitetnejši, a s cenami morajo biti kljub temu konkurenčni. S šivanjem gornjih delov za novomeško tovarno pa se tudi ne da zaslužiti, saj je to delo slabo plačano, norme pa visoke.

SEJA SZDL

RIBNICA — OK SZDL Ribnica sklicuje za 25. november programsko-volilno sejo, na kateri bodo pregledali svoje dosedanje delo in sprejeli program dela za prihodnje obdobje. Čeprav so imeli v krajevnih konferencah SZDL vse možnosti, da predlagajo člane za novo vodstvo, večina konferenc tega ni naredila, saj so zdaj v zagati celo za podpredsednika občinske konferenca. Kljub vsemu so zbrali dva predloga za podpredsednika. Predlagana sta Angelca Rus iz KK SZDL Ribnica in Ciril Andoljšek, nekdanji sekretar OK ZSMS. Predsednik in sekretar OK SZDL pa bosta še naprej Franc Grivec in Miran Košmrlj.

RIBNIŠKI MLADINSKI KULTURNI CENTER

RIBNICA — OK ZSMS Ribnica bo v nekdanjih prostorih delavske univerze ustanovila mladinski kulturni center. Program dejavnosti za naslednje leto so že pripravili, v njem pa je načrtovanih več kulturnih prireditev za mlade iz osnovnih in srednjih šol ter za študente. Za sedaj je program že v javni razpravi, saj morajo potrebe in želje mladih v Ribnici še spoznati. Za delovanje mladinskega kulturnega centra pa bodo potrebovali tudi denar, ki naj bi ga prispevale samoupravne interesne skupnosti.

Dolgoročna naložba v znanje

Kočevski gospodarstveniki so se udeležili računalniškega seminarja Tovarna prihodnosti v Novi Gorici — MORC pripravila konkretne programe

KOČEVJE — »Konkretnih rezultatov, ki jih bo prinesel seminar, ne moremo pričakovati takoj, saj je to dolgoročna naložba. Pomembno pa je, da je večina poslovnih delavcev iz kočevske občine, ki so se udeležili seminarja, spoznala, da je treba na tem področju nekaj narediti,« je povedal Zdenko Šulman, direktor Medobčinskega računalniškega centra iz Kočevja.

»Kljub temu da je naš center v občini že opravil pomembne naloge pri računalniškem opismenjanju, lahko rečem, da smo šele na začetku. Možnosti, ki jih nudi računalnik, pa so seveda veliko večje, kakor pa je računanje plač in podobna opravila. Zato smo si zadali nalogo, da vzbudimo zanimanje za kar se da široko uporabo računalnikov, zlasti med vodilnimi delavci v gospodarstvu pa tudi politikih. In reči moram, da je bil

odziv na seminar Tovarna prihodnosti, ki ga organizira Iskra Delta v svojem računalniškem centru v Novi Gorici, več kot dober. Med 18 udeleženci, ki so bili v Novi Gorici od 2. do 6. novembra, je bilo kar precej vodilnih gospodarstvenikov. Sestavni del seminarja je bil tudi ogled novogoriške tovarne Gostol, obiskali pa so tudi italijanske sosedne in si tam ogledali firmo SIPA ter Cerit, inštitut za tehnološke raziskave v Pordenoneju. Gospodarstveniki so lahko videli, da je uporaba računalnikov v svetu večstranska, saj jih uporabljajo lahko



Zdenko Šulman, direktor Medobčinskega računalniškega centra v Kočevju

tako za stroji kot pri projektiranju. Lahko rečem, da so bili udeleženci seminarja navdušeni nad vsem, kar so videli in lahko pričakujemo, da bomo tudi v kočevski občini še doživeli boljše čase, vendar pa bo seveda še nekaj časa trajalo, da bo naša uporaba računalnikov tako veštranska, kakor je na primer v Italiji. Prvi odzivi že prihajajo in prav sedaj pripravljamo programe za računalniški nadzor molže krav v kočevskem kmetijskem gospodarstvu. V načrtu pa je še več drugih primerov za praktično uporabo računalnikov,« je povedal Šulman.

Kultura ne sme biti le strošek

Problematika kulture v trebanjski občini tudi v občinski skupščini

TREBNEJE — Že na majski skupščini trebanjske občinske kulturne skupnosti so ugotovili, da bodo občinska kulturna prizadevanja na eni strani prisiljena na gibanje v znanih mejah, ki jih na eni strani določa zakonska obveza, po drugi pa mora kulturna skupnost skrbeti še za dejavnost Zveze kulturnih organizacij in dejavnost Tabora likovnih samorastnikov Trebnje.

Seveda to pomeni, da morajo najprej poskrbeti za socialno varnost zaposlenih, z denarjem, ki ostane, pa oblikovati še vsebino. Na dlani je, da na ta način vsebina vleče iz leta v leto krajši konec in se bori za preživetje.

Srednjeročni program kulturne skupnosti Slovenije ponuja Trebanjem na področju varstva naravne in kulturne dediščine za leti 1986 in 1987 sofinanciranje arheološke najdbe na Belem griču, obnovitvena dela na kapeli Pavla Petra Glavarja v Lanšprcu, obnovitvena dela v cerkvi in v Jelševcu, nadaljevalna dela na cerkvi v Šentrupertu, zaščitna dela na tehničnem spomeniku v Mandljevi kovačiji v Sotli, smanjanje freske na kmečki hiši pri Šentrupertu in zaščitna dela v cerkvi na Račjem selu. Čeprav je pripravljena Kulturna skup-

nost Slovenije primakniti 12,5 milijona dinarjev, se Trebanji bojijo, da ne bodo zmogli zagotoviti najmanj polovično lastno udeležbo, saj dolgoletno za akcije iz prejšnjih let 5 milijonov dinarjev. Občinska matična knjižnica bi morala po dogovorjenem povprečnem standardu letnega prirasta, ki znaša 200 knjižnih enot na 1000 prebivalcev, nakupiti 3.400 knjig. Lani so dosegli komaj 63 enot, se pravi, da bi dosegli povprečni slovenski standard letnega prirasta, bi po cenah iz leta 1986, ko jih je veljala knjižna enota v poprečju 2.860 din, potrebovali še natanko 6.646.514 din!

ZKO se vedno znova bori za osnovne pogoje, ki so potrebni za količikaj ustvarjalno delo. Gre za čiste, tople prostore, kakršni, zlasti pozimi, ko je

več časa za ljubiteljstvo, marsikje ostajajo zgolj sanje. Še zmeraj pa manjka tudi zborovodij, dirigentov, režiserjev,

• Občinska kulturna skupnost razume težak gospodarski položaj v občini, zato ne razširja svojih programov, z vsjo pravico pa skuša zadržati sedanjo raven. Kultura se ne sme pojmovati le kot breme in strošek. Občinski izvršni svet soglašda, da kulturnih objektov ne smejo pustiti propadati, v pomanjkanju denarja za vzdrževanje in tekoče delovanje kulturnih domov pa meni, da bi bilo smotno pripraviti kulturne prireditve v telovadnicah osnovnih šol. Izvršni svet poudarja, da delovanje Tabora likovnih samorastnikov ne sme prenehati.

• Občinska kulturna skupnost razume težak gospodarski položaj v občini, zato ne razširja svojih programov, z vsjo pravico pa skuša zadržati sedanjo raven. Kultura se ne sme pojmovati le kot breme in strošek. Občinski izvršni svet soglašda, da kulturnih objektov ne smejo pustiti propadati, v pomanjkanju denarja za vzdrževanje in tekoče delovanje kulturnih domov pa meni, da bi bilo smotno pripraviti kulturne prireditve v telovadnicah osnovnih šol. Izvršni svet poudarja, da delovanje Tabora likovnih samorastnikov ne sme prenehati.

Poplava pijače

Nelojalna konkurenca? RIBNICA — Gostinski lokal imajo vedno manj prometa, kljub temu pa v ribniški občini potrošnja pijače ne upada. Doslej so v občiri odkrili kar 10 lokalov gasilskih društev, lovskih druščin in mladinskih klubov, ki prirejajo ob petki sobotah in nedeljah zabave, ples ali pa samo točijo pijače in splošno nudijo gostinske usluge.

Gostilničarji, ki jim promet upada, so se zato pritožili. Pravijo, d taka neuradna gostišča pogosto polujejo v prostorih, ki ga gostišče nis primerni, in da v njih streže osebe ki zelo verjetno ni zdravstveno pregledano. Menijo, da ni prav, da t nekateri lahko poslovali pod blažimi pogoji, kot morajo gostilničar z redno obrtjo.

Zaradi te pritožbe je bil že sesto predstavnik občinskega odbora združeni in inšpektorjev, na katerem je bilo sklenjeno, da bodo inšpektor ukreпали v skladu s predpisi. Inšpektorji so tudi zatrđili, da so pripravjeni na prijave vedno in ob vsakem času posredovati, tudi popoldne zvečer ali v dela prostih dnevi. Nepravilnosti jim je torej potrebne le prijavit. Brez opozoril in sodele vanja obrtnikov in sploh občanov inšpektorji pa je njihovo delo tež in manj učinkovito.

Trebanjske iveri

MELIORACIJA — Na rakovniškem polju se precej kmetov hudoje na Vodnogospodarsko podjetje Novo mesto, ki se je lotilo melioracije površin na tem območju v dobri veri, da lahko voda sama od sebe teče tudi v hrib in da si bo pač sama poiskala izhod, če ni narejenih »propustov«. Po vseh fizikalnih zakonitostih pa voda, ki se je ob zadnjem dežju nabrala na njivah, vztraja na pridobljenem bojem polju. Kmetje se seveda hudojejo na VGP kot izvajalca in tudi na KZ Trebnje kot investitorja, ker nihče ni hotel poslušati kmetov, domačinov. Tako so po nepotrebnem nastali večji stroški, ker so kopali jarke tudi tam, kjer so domačini odsotnovali, češ da bodo kmalu naleteli na živo skalo. Zagnani izvajalci, ki jih zadruga sicer zelo hvali, niso ovrtili niu telefonski, elektroenergetski kabli niu vodovodi, ki so jih, kakor pravijo kmetje, potrgali brez potrebe.

EKSPEDICIJA — Po največjih ukrepih zvezne vlade smo na moč prizadeti tudi predstavniki sedme sile. Omejitve vseh materialnih stroškov, kilometrin in dnevnih nas utegne tudi pri Dolenjskem listu paralizirati, saj časopis nima nobene službenega avtomobila. Zatorej po novem — pridemo samo tja, kamor vozijo avtobusi in vlaki.

Lase si pulijo nič krivi

Bo skupni prospekt zdaj splaval po vodi?

BREŽICE — Posavje je brez turističnega prospekta in Kompas nima na borzah kaj ponuditi. Tako je, pravijo, če se zanašati na druge. Po treh letih nimajo v desetih občinah, za katere je odgovorna Dolenjska turistična zveza, še ničesar v rokah. Za skupni prospekt so se odločili na pobudo centra za propagando pri slovenski gospodarski zbornici in to je bil pogoj za njen delež pri financiranju.

Začeli so se sestanki, dogovori med zvezami in društvi dolenjske in posavske regije. Pokazalo se je, da je bilo celo leto zgubljeno zaradi napačnega koncepta, leto 1987 pa je odgovornim za pripravo in tiskanje splošno iz rok zaradi neresnosti in neodgovornosti dela finančne in propagandne komisije, ki so jo ustanovili z namenom, da bi delo steklo bolj profesionalno. Obe komisiji od 23. julija do oktobra nista sploh ničesar ukrenili. Ponudbo za tiskanje je poslalo pet tiskarn. Najugodnejša je prišla iz Čakovca. Zanj so se odločili skupaj, vendar tiskarne v Čakovcu o tem ni nihče obvestil o sprejemu ponudbe.

Tiskarski in založniški zavod iz Čakovca je septembra poslal novo in ostal skoraj pri enakem znesku, pri 35,9 milijona dinarjev, toda rok za podpis so v Novem mestu spet zamudili. Zbornica iz Posavja je turistično zvezo Dolenjske opozorila po telexu in po dolgem času zvedela, da ni dovolj naročil, da je zdaj predrago in da pogodbe niso sklenili.

Zaradi počasnosti so zamudili tri ponudbe in zdaj si pulijo lase tisti, ki niso nič krivi. Kaže, da ljudje, ki so odgovorni za tiskanje, očitno ne vedo, kaj je poslovnost, ne vedo za inflacijo in težave, ki tarejo kupce publikacije z vsako novo podražitvijo. Zakaj bi bilo ravno pri turizmu drugače kot v drugih vejah gospodarstva?

J. TEPPEY

SPET ŽIVLJENJE V ZAPUŠČENO HIŠO

BREŽICE — Pri gradnji stanovanj imajo Brežičani srečno roko, saj bo samoupravna stanovanjska skupnost konec meseca izročila ključe 46 družinam. Od tega jih bo 21 dobilo solidarnostno stanovanje, 22 pa stanovanje delovne nih organizacij, v katerih so upravičenci zaposleni. Preostala tri stanovanja so odkupili zasebni lastniki. Ta čas čaka na prenovo razpadajoča stanovanjska hiša v mestnem središču, v Černelčevi ulici. Projektna dokumentacija zanjo je pripravljena. V hiši bo poleg kar sedem poslovnih lokalov, v prvem nadstropju tri stanovanja, na do zdaj neuporabnem podstrešju pa šest stanovanj različnih velikosti. Denar za prenovu naj bi med drugimi zbirale tudi delovne organizacije, predvsem za poslovne prostore in za kadrovska stanovanja.

Prijetne urice učencev z ostarelimi

Srečanje ob razstavi v dijaškem domu

BREŽICE — Stanovalci Doma učencev so zbrani z vseh vetrov, od Bele krajine do Bizeljskega. Prosti čas izkoristijo za ustvarjalnost, zato, da obogatijo življenje v domu. Za seboj imajo živahen mesec srečanj in razstav. Prejšnji teden so povabili medse upokojence iz brežiškega doma počitka, jim pokazali, kako živijo, jih peljali po razstavi in nato prebili v pogovoru z njimi dve prijetni urici.

Goste so navdušili z jesenskimi tihožitji, ki jih je za skupno razstavo pripravilo več avtorjev pod vodstvom vzgojiteljice Katje Butara. Alenka Klakočar z Bizeljskega je predstavila vinograd in martinovanje, Alenka Kodrič z Brezja na Gorjancih jesenske pridelke s polja, koše in košare ter staro kmečko orodje, Pavla Janžekovič z Radovice v Beli krajini sadiko tobaka v rasti, kito obranega tobaka in izdelke, Justina Stipič iz Gradnja pa pšenično klasje, v kmački peči pečen kruh, zraven pa lopar, burkle, omelelo za peč, in staro svetilko nad mizo.

»Trinajst učencev je pomagalo za to razstavo,« je povedala vzgojiteljica Butara. »Užitek je bilo delati z njimi, saj so pokazali izreden smisel za vrednotenje etnoloških predmetov, ki so jih vključili. Z upoko-jenci so se zelo lepo ujeli, zato so jih tudi oni povabili na svojo razstavo ročnih del, ki jo odpirajo to soboto. Jesensko dekoracijo v našem domu so zadržali do srečanja z učenci iz domov v krški in sevnški občini, da z njo pozivijo tukujašnje vzdušje in pokažejo, da se vedno nekaj dogaja, da pod to streho ni prostora za mrtvilo. V vzgojiteljem Bojaničem z veseljem spodbujava ustvarjalnost naših varovancev.«

J. T.

Po stavki »da« za kompromis

Brežice: v tovarni povišstva so delno ustregli zahtevam po uravnolovki

BREŽICE — Zbor delavcev, ki so ga po štrajku sklicali v tovarni povišstva, je pred enim tednom izglasoval kompromisni predlog za zvišanje osebnih dohodkov. Polovico razpoložljive vsote so v enakih zneskih porazdelili na vse zaposlene, tako da posameznik dobi po 25 tisočakov, drugo polovico pa so namenili za desetodstotno zvišanje po pravilniku o nagrajevanju. Ta ne pozna uravnolovke in zdaj so prvič popustili zahtevam po izravnavi.

»Za štrajk je predstavnik sindikalne organizacije navedel tri razloge: prenzke osebnih dohodke ob izplačilu, govornice o poračunih za funkcionarje, družbene dejavnosti in upravo, ki naj bi dosegali več sto milijonov starih dinarjev, ter splošne negotove gospodarske razmere, zaradi katerih se ljudje bojijo jutrišnjega dne.

Kolektiv izvaža velik del proizvodnje in ta delež še povečuje, saj se na domače tržišče v prihodnje ne more zanašati, delno zaradi upadanja kupne moči, delno zaradi zasičenosti. Prav zaradi izvoza, ki ga pri nas z besedami ves čas spodbujajo, pa so delavci velikokrat prikrajšani pri osebnih dohodkih in pri akumulaciji. Kljub temu jih izvoz rešuje, da ne potonejo. Pa ne samo to, ampak tudi

POTROŠNIŠKI SVETI POVEZANI MED SEBOJ

BREŽICE — Predsedstvo občinske konference SZDL je na pobudo predsednikov svetov potrošnikov in preskrbovalnih delovnih organizacij brežiškega prebivalstva ustanovilo občinsko konferenco svetov potrošnikov, ki bo svetom in krajanom dajala tudi strokovno pomoč ter njihove želje, predloge in načrte posredovala delovnim organizacijam, pripombe pa inšpekcijam. Konferenca bo imela odločujočo besedo tudi pri odpiranju novih trgovin in delavnic, tudi konkurenčnih, če bo to potrebno, in bo skrbela bo boljše oskrbo domačega trga, za oblikovanje skladov blagovnih rezerv, rizičnih skladov za intervencije kmetijske pospeševalne službe in druge sprotne ukrepe, da ne bo zastojev pri preskrbi občanov.

discipliniranost in pripravljenost kolektiva za delo ob vsakem času, v soboto, v nedeljo ali ponoči, če jih pri-ganjajo roki. Položaj tovarne se v primerjavi z lanskim letom poslabšuje, ker ta posluje z večjim odstotkom

ZA NOVOLETNO ODBARITEV OTROK PO 1 200 DINARJEV

BREŽICE — Delovni kolektivi in obrtniki so ta mesec dobili sporočilo Občinske zveze prijateljev mladine o višini prispevka, ki naj bi ga letos prispevali za noveletne otroške prireditve in obdaritev predšolskih malčkov. Komisije za pripravo noveletnega praznovanja je tokrat predlagala po 1.200 dinarjev na zaposlenega. Prispevek naj bi nakazali zvezi do 1. decembra, da bo ta lahko pravočasno nakupila vsebino enotnih darilnih zavrtkov. S prispevkom zaposlenih bodo razen tega organizirali lutkovne igrice in srečanja z dedkom Mrazom, šolarji pa bodo iz pripadajočega deleža organizirali noveletne čajanke.

KRVODAJALSKA AKCIJA V KRŠKEM IN NA SENOVEM

KRŠKO, SENOVO — Občinska konferenca SZDL, občinski odbor Rdečega križa in občinski svet Zveze sindikatov Krško vabijo delovne ljudi in občane, da se udeležijo krvodajalske akcije, ki bo v četrtek in petek, 26. in 27. novembra, v Tovarni celuloze in papirja Djuro Salaj in v osnovni šoli na Senovem.

Riba se čisti od glave navzdol

V senovski Metalni so dali v disciplinski postopek šest vodilnih

SENOVO — »Ne želimo si delati reklame, ker smo predlagali naše vodilne za disciplinski postopek. Hočemo samo, da bi se v naši tovarni povečala disciplina in delovna učinkovitost. To nalogo pa smo si zadali po prekinitvi dela v februarju, ki je pokazala, da je tudi v naši tovarni marsikaj narobe,« je povedal Vitko Kozole, predsednik izvršilnega odbora osnovne organizacije Zveze sindikatov v Tovarni gradbene opreme Metalna Senovo.

»Vzrok, zakaj smo se najprej lotili vodilnih, pa je povsem preprost. Izredno lahko je namreč dokazati delavcu iz proizvodnje, da ni bil na delovnem mestu, kadar pa gre za delavce iz režije in uprave, skoraj vedno naletimo na čeri in megljo. Ker smo trdno prepričani v svoj prav, pred začetkom akcije nismo nikogar spraševali, ali se je lahko lotimo,« je nadaljeval Kozole.

Akcije za povečanje discipline pa so se lotili v Metalni predvsem zaradi tega, ker so pred prekinitvijo dela odkrili, da

so bili normativi v proizvodnji precej ohlapni. Nekateri delavci so tudi za 60 do 70 odst. presegali normo in seveda prejмали temu primerne osebnne dohodke, tako da je bil direktor tozda s svojim osebnim dohodkom šele na 30. mestu. Ko so popravili normative in so delavci prejeli precej slabše plače, je bil to znak za prekinitvev dela, ki pa je trajala le dobro uro.

»Toda to ni bila edina notranja rezerva, ki smo jo opazili, zato smo se lotili široke akcije in v njej zdaj pregledu-

jemo prisotnost na delu pri vseh tistih delavcih, ki imajo gibljiv delovni čas. Pri nas obstaja pravilo, da se manjkajoče delovne ure ne smejo prenašati v naslednji mesec. Samoupravna delavska kontrola pa je za mesec avgust odkrila, da je bilo v naši tovarni 20 takih delavcev, ki niso imeli dovolj ur do 27. v mesecu. Ker bi bilo le preveč dela za disciplinsko komisijo, smo se odločili, da damo v disciplinsko samo vodilne ljudi, ki so dolžni skrbeti za organizacijo dela. Pregledujemo pa tudi



Vitko Kozole, predsednik sindikata v senovski Metalni

učinkovitost dela na delovnih mestih, saj se je doslej pogosto dogajalo, da so za vse bili krivi delavci v montaži, v resnici pa je tako, da se prav v montaži

• V zvezi s temi obravnavami v senovski Metalni je slišati tudi mnenja, da je v tovarni še več drugih problemov, ki bi se jih bilo treba lotiti. Toda v sindikatu odgovarjajo, da je treba začeti pri vrhu, saj se bodo le tako izenačile pravice in dolžnosti vodilnih in delavcev v proizvodnji.

pokažejo vse naše slabosti. Pokazalo se je tudi, da imamo nekatera delovna mesta, ki sploh niso potrebna. Skratka, čas je, da začnemo tudi v naši tovarni na novo, še posebej, ker je vsa strojna industrija v težavah, te pa niso vedno posledica objektivnih težav.

Predsednica disciplinske komisije v senovski Metalni je Nada Dobrovnik. Povedala je, da so disciplinski postopki v teku, in ko bodo pripravili končane, bodo začeli z obravnavami. Vendar se za sedaj še ne bodo vsi kršitelji znašli pred disciplinsko komisijo. Direktor tozda, ki naj bi bil odgovoren za izostanke tehničnega direktorja, bo moral počakati na ustrezen predlog delavskega sveta.

J. SIMČIČ

tujih sredstev. Lani jih je bilo četrtno, letos jih je že 37 odst. Izvoz povečuje

• V delovni organizaciji so zaskrbljeni tudi zato, ker ostajajo brez direktorja. Sedanji je že lani napovedal svoj odhod in se mu je konec novembra iztekel odpovedni rok, predvideni vršilec dolžnosti pa je po štrajku odklonil to funkcijo. Na razpise ni prijav. Do zdaj sta bila dva brez odziva in te dni objavljajo že tretjega direktorski stolčki dandanes niso za nikogar več vabljivi, čeprav v tovarni mislijo, da jim direktorja ne bi bilo treba iskati zunaj kolektiva, ker imajo doma sposobne ljudi za vodenje.

zlasti v zadnjih dveh mesecih, v decembru pa bodo zanj izkoristili vse fizične zmogljivosti.

J. TEPPEY

RAZREŠILI ALMIRO BOŽOVIČ

KRŠKO — Na predlog izvršnega sveta občine Krško so delegati vseh treh zborov na zadnji seji razrešili dolžnosti dosedanji direktorice uprave za družbene prihodke Almiri Božović, ki je bila hkrati tudi članica izvršnega sveta. Na njeno mesto so imenovali Božo Venek, ki bo vodila upravo za družbene prihodke in bo po položaju tudi članica izvršnega sveta. Almiri Božović je odšla na novo delovno dolžnost v zdravstveni dom.

POSODOBITEV CESTE PROTI ZABUKOVJU IN SEVNICI

ZABUKOVJE — Na sobotni programsko-volilni seji krajevne konferen-ce SZDL Zabukovje so ugodno ocenili poročilo o delu KK SZDL, ki jo je zadnjič vodil Jože Kunšek. Za novega predsednika so izvolili ekonomista Ivana Kozmusa s Trnovca, za sekretar-ko pa Zinko Kranjc iz Zabukovja. Predsednik OK SZDL Sevnica Janko Rebernik je menil, da je prvi problem te nerazvite krajevne skupnosti (ne)enotnost ljudi. Ta je zlasti prišla v ospredje pri načrtovanju posodobitve ceste Marof — Zabukovje. Zdjaj je, kot kaže, le po-notno stališče, da se del posodobitve opravi na klancu proti Zabukovju, del pa od Podvrha proti Marofu oz. Sevnici. Več o tej seji, na kateri so veliko govorili o zagatah kmetijstva, ki mu povzro-ča veliko škodo divjad, pa v naslednji številki.

DRŽAVNA ODLIKOVANJA

TRŽIŠČE — Predsedstvo SFRJ je odlikovalo z državnimi odlikovanji več delavcev in občanov sevniške občine. Red zaslug za narod je dobil Slavko Štrukelj, red zaslug za narod s srebrno zvezdo Alojz Završnik, red dela s srebrnim vencem so prejeli Andrija Juršič, Karl Makari, Albert Mrgole in Jože Selak. Predsednica sevniške občinske skupščine Breda Mijović je izročila medaljo zaslug za narod Stanetu Jancu in Ivanu Smitu, medalje dela pa Sulejmanu Alaševiću, Stanku Blagojeviču, Mersudu Isakoviću in Borivoju Saviču. Predsednica Mijovičeva je na slovesnosti v Tržišču starešinama JLA, zaslužnima za izgradnjo cest v Mirenski dolini, Savu Neškoviču in Radivoju Pavloviču, podarila kristalno vazo s sevnškim grbom.

SMUČARSKI SEJEM V SEVNICI

SEVNICA — Sevnški smučarski klub, ki deluje pri Planinskem društvu Lisca, je za letošnji smučarski sejem, ki bo v soboto, 21. novembra, od 9. do 16. ure na bivšem kegljišču hotela Ajdovec v Sevnici, pripravil bogat program. Ob prodaji nove in rabljene smučarske opreme bo moč kupiti tudi smučarsko izkaznico, ki omogoča 10-odstotne popuste na smučarsko opremo. Sprejemali bodo tudi prijave za smučarska tečaja za šolsko mladino, ki bosta v času zimskih počitnic na Lisci. Prodajali bodo tudi sezonske smučarske karte za smučišča na Lisci. Smučarski servis bo na sejmu poskrbel za montažo vezi in popravilo smuču. Napredaj bo prodajal video in audio posnete kasete, na ogled bodo videofilmi Formule 1 za SP; vsak obiskovalec dobi pri nakupu izkaznice, poster naše reprezentance itd.

OLIMPIADE ŽE NE BO — Ljudem je prešlo v meso in kri, da se ob pogledu na razkopano mesto spomnijo na nekaj veličastnega. Pred začetkom zagrebškega športnega spektakla so bile tudi Brežice polne obzovov, čeprav se je pozneje izkazalo, da so bili razlogi drugačne narave. Tudi tokrat ne gre za kako tekmovalje, ampak le za napeljavo podzemnega telefonskega kabla do blagovnice in naprej do Čateža. Najbolj nevarni jarki za nočne pešce so že zasuti in na srečo do zdaj ni nikomur zdrsnilo, čeprav so bili slabo označeni in bi si kdov v temi tudi lahko polomili nogo.

NA NAPAČNE KAŽEJO — Delavci v tozdu za izdelovanje kmetijskih strojev v Krški vasi so razočarani nad slabim ocenjevanjem njihovega poslovanja ob devet-mesečju. Napovedovali so jčm izgubo, pa je niso imeli, to zdaj lahko dokažejo črna na belem. Sicer pa bi bili na občini lahko veseli, če bi se večkrat tako zmotili in ne obratno.

STRAH PRED ŠTIPENDIRANJEM — Imajo ga tudi brežiške delovne organizacije, ki seveda niti malo ne verjamejo temu, da je pomanjkanje strokovnjakov kaj krivo za težave pri poslovanju. Ko v posavski regiji primerjajo gospodarske rezultate s kvalifikacijsko sestavo zaposle-nih, se kaže, da tam, kjer dajajo prednost znanju, laže premagujejo vsakovrstne čeri in se usmerjajo v donosnejše programe. Zato torej v brežiški občini mnogi ne vedo, kaj bodo počeli jutri.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Od 9. do 14. novembra so v brežiški porodnišnici rodile: Renata Beluhan iz Laduče — Antonio, Jožeta Zajc iz Vel. Mraševega — Blaža, Saida Abazi iz Brežic — Adriana, Jožica Umek iz Jeršenbrega — Nataša, Jožica Blažević iz Pirslavc — Tino, Jožica Kramar iz Jereslavc — Mi-rana, Vida Bogovič iz Vel. Kamna — Martino, Ana Zlatič iz Brežic — Marija, Marjetka Prah iz Veniš — dečka. Čestitam!

Krške novice

NADALJUJEMO OČIŠČEVALNO AKCIJO — Večkrat smo že poročali o tem, kako zanemarejeno in umazano je Krško. To pot smo spet odkrivali smeti med stanovanjskimi bloki, ostanke pre-moga in drva; ta so zložena tako rekoč celo sredi mesta. Posebne poglavje pa je cesta med delavskim domom in železniško postajo, kjer lahko obiskovalec Krškega, ki je ravnokar stopil z vlaka ali avtobusa, odkrije nič kaj lepo podobo po zbrnem dohodku enega izmed najbolj bogatih mest v Sloveniji. Na srečo je umazanje ponoči ne vidi, ker tista cesta ni osvetljena, čeprav je med najbolj prometnimi v Krškem. Nič se tudi ne zmejni za smeti v okrasnem grmičevju pri samopostrežbi ob tej cesti, te pa so vidne celo ponoči, saj so med njimi tudi vrečke od sokov itd. itn.

NUKLEARCI SE DRŽIJO SKUPAJ — Čeprav še vedno velja mnenje, da so Krčani zelo strpni do mirobiljubne upora-be jedrske energije, ker pač že toliko časa živijo ob naši prvi jedrski elektrarni in z njo, tega delavci jedrske elektrarne ne verjamejo. Vsaj tako bi človek sodil po tem, kako so se predstavniki elektrarne v zad-njih dneh kazali med občani. Na vseh ses-tankih so namreč nuklearci sedeli skupaj, kot bi se počutili ogroženi. Pa jih lahko potolažimo, da so vsaj desetkrat bolj varni v Krškem, kot bi bili, recimo v Titovem Velenju ali v Mozirju.

SPET NOVE AFERE PRED VRATI — Komaj so se odnosi med Židovinkom in Krškim malo izboljšali, kar kot posebno zaslugo pripisujejo oddelku za medna-rodne odnose pri krajevni skupnosti Krško, že je pred vrati nov mednarodni zaplet. Brestaničani so namreč na smrt užaljeni, ker je njihova Stanka Macur naj-prej nastopila na Senovem. Zdjaj še ni jasno, kakšne razsežnosti bo dobil ta spor, vendar Brestaničani objublajo, da se bodo posegli po skrajnih ukrepih in si bodo nastop Stanke Macur v Brestaniči lahko ogledali tudi Senovčani.

Sevnški paberki

SVETOVNI POPOTNIK — Sevnška srenja že na veliko razglaablja, kdo neki utegne biti tisti direktor, ki je napol služ-beno obredel že vse kontinente, razen ... No, to lahko povemo, da se naš svetovni popotnik odpravlja v daljno Avstralijo, edini kontinent, kjer še ni bil. Pa še to iz-damo za sedaj, da bo ta pronicljivi in iz-najdljivi individualni poslovodni organ tokratno službeno potovanje združil s praznovanjem svojega rojstnega dne. Tega zgodovinskega datuma niso prezeli niti najvišji samoupravni organi v kolektivu in tovarišu direktorju malo zgodaj, toda iz srca že zdaj voščili, da bi se čimbolj zdrav in zadovoljen vrnil s potovanja med kenguriji in dromorodci.

BREZPLAČNO ZDRAVJE — Zadnji je približljiva medicinska sestra v sevnškem zdravstvenem domu potožila, češ: kam smo prišli pri nas, ko pa nihče več nikomur ne verjame in vidimo prejšnence kot sončne strani življenja. Za to naj bi imeli precej zaslug zlasti predstavniki sedme sile, saj dokler novinarji nismo izbrskali Agrokomerca in manjših, lokal-nih »šverkomercerjev«, je bilo življenje lepše. Soglašamo s prijazno sestro z bogati-mi delovnimi izkušnjami, vsaj delno. Namreč, ko smo bili priča, kako se je neki pacient malce razjezil nanjo, češ zakaj mora spet plačati 45 starih jurjev participacije, je sestra užaljeno rekla, da si tega pač ni izmislila ona, če je treba za drugačno diagnozo spet pritrakniti te maloverne dinarčke, ki jih zmeraj prehitro zmanjka.

Trubarjev dom zaživel z Loko

40 let uspešnega dela Trubarjevega doma v Loki — 180 oskrbovancev iz Posavja in Zasavja — Kmetijske pridelke tudi sami pridelajo — Nizka oskrbnina

LOKA PRI ZIDANEM MOSTU — Trubarjev dom v Loki, ki praznuje letos 40-letnico uspešnega delovanja, je z različnimi posodobitvami postal ustanova, v kateri se okrog 180 upoko-jencev, doma pretežno iz Posavja in Zasavja, dobro počuti.

Za to skrbi strokovno in prijazno delovno terapijo in fizioterapijo, je osebje. Vseh delavcev, ki vodijo tudi 48. Zlasti najstarejši zaposleni in pa



NOV BENCINSKI SERVIS V TRŽIŠČU — Že pred desetimi leti so ugotovili, da bencinska črpalka v središču Krmelja ne ustreza tehničnim in drugim pogo-jem. Šele za letošnji sevnški občinski praznik je Sevnčanom uspelo v sodelo-vanju z Zavodom za blagovne rezerve Slovenije in brežiškimi Petrolom zgraditi nov bencinski servis v Tržišču. »Največji pomen ima ta črpalka za kmetijske pridelovalce, saj je grozilo, da bo treba črpalko zapreti in bi v tem predelu Mi-renske doline okrog 4500 ljudi v KS Šentjanž, Krmelj in Tržišče ostalo brez goriva,« je dejala predsednica IS SO Marija Jazbec ob petkovi otvoritvi. 33. servis brežiškega Petrola, ki deluje v 9 občinah Posavja in Dolenjske, je stal 228 milijonov din, računajo pa, da bodo mesečno prodali okrog 60 ton goriv, kar je pol več kot v Krmelju. Petrol bo prodajal tudi nadomestne dele za avtomobile, traktorje in pozneje tudi manjše kmetijske stroje. Na sliki: gornikarja občine in Petrola pred servisom. (Foto: P. Perc)

krajanjani pravijo, da se sploh ne dajo primerjati današnje razmere s tistimi, pred štirimi desetletji, ko je nekdanja graščina v Loki dala streho prvim onemoglim in ostarelim osebam. In če so bili tedaj upoko-jenci in osebe krajju »trn v peti,« je danes to največji kolektiv v krajevni skupnosti Loka, brez katerega marsikakšna akcija ne bi dobro stekla niti ne bi zaživila kra-jevna samouprava v tako zgledni luči.

Trubarjev dom se tudi arhitekton-sko, s prizidki, paviljoni in drugimi objekti lepo zrašča z najožjim središčem Loke in tudi od zunaj daje slučajnemu obiskovalcu videz ureje-nosti, smisla za ohranjanje starega in nevsiljivega spajanja z novejšo arhitek-turo.

Ob letu bodo po besedah upravnice Trubarjevega doma Zofke Koren pridobili še pralnico, kurnilnico in 40 ležišč za nepomične. Dom daje streho in nego tudi vse številnejšim psihično prizadetim osebam, zato se ta zavod poteguje za status posebne ustanove.

Plače delav-ciev doma so med najnižjimi v sevnški občini in debelina kuverte že ne more biti magnet za strokovnjake! Za oskrbovance pa je tudi oskrbnina, ki je med najnižjimi v podobnih usta-novah v Sloveniji, dovolj pomemben razlog, da so zadovoljni z bivanjem v tem kraju. p. p.

(Ne)premožnost odmerja dinarje za kulturo

Dolenjci smo po tem, koliko denarja dajemo za kulturo na prebivalca, na republiškem repu — Nizke stopnje

DOLENJSKA — Ko pravimo, da tudi naš dolenjski človek ne more živeti samo od kruha, imamo pri tem največkrat v mislih kulturo, vendar ne pojmovano v njenem najširšem smislu, marveč bolj kot sklop dejavnosti, ki jih lahko označimo kot kulturno-umetniške. Seveda pa v tem zapisu ne nameravamo pogrevati bolj ali manj znanih resnic o tem, kaj sploh je kultura in zakaj je temu našemu človeku tako potrebna. Kulture tudi ne nameravamo meriti, tehtati ali je kakorkoli deliti, zanima nas le, kako jo tu ali tam omogočajo, se pravi, koliko denarja dajo zanjo. Navsezadnje pozna tudi kultura tisto neizprosno spoznanje, da da lahko od sebe le toliko muzike, kolikor je plačane.

Poročevalce, glasilo republiške kulturne skupnosti, je v eni svojih letošnjih števil objavil podatke o tem, kolikšen del denarja, predvidena za uresničitev lanskim programom občinskih kulturnih skupnosti, je prišlo na prebivalca. Podatki so sila zanimivi, primerjave pa malodane absurde. Tako so ljubljanske kulturne skupnosti namenjale povprečno po 13.467 din na prebivalca, mariborske po 11.297 in koprska 13.802 din, vse občinske kulturne skupnosti v Sloveniji pa 7.171 din. Vse štiri občinske kulturne skupnosti v dolenjski regiji so dajale povprečno po 4.422 din, od tega največ novomeška — 5.682 din. Dolenjska regija je z omenjeno vsoto dosegla le nekaj nad 60 odstotkov republiškega povprečja, slednjemu pa se je najbolj približala novomeška kulturna skupnost z nekaj nad 79 odstotki. Črnomaljska, metliška in trebanjska so ostale pod 50 odstotki.

Iz nadaljnje primerjave je razvidno, da so ljubljanske, mariborske in koprska kulturna skupnost namenjale za dejavnost trikrat več denarja na prebivalca, kot so ga mogle kulturne skupnosti dolenjske regije. Da so predvsem črnomaljska, metliška in trebanjska kulturna skupnost po zbranim denarju za svoje programe na koncu slovenske lestvice, pa dokazujejo tudi prispevne stopnje. Prispevna stopnja za kulturo je samo v novomeški občini višja od 0,50 odst. (dejansko 0,70), v ostalih treh občinah pa precej pod 0,50. V ljubljanskih, mariborskih in koprskih občini so te stopnje nekajkrat višje od dolenjskih in ponekod celo prese-gajo 1,40 odst. bruto osebnih dohodkov. Nizke prispevne stopnje so seveda posledica dejstva, da ob občine, kjer imajo takšne stopnje uvedene, manj premožne, da ne rečemo revne.

I. ZORAN

Že 16. srečanje za literate

Območna prireditelja za Dolenjsko, ena od šestih v Sloveniji, bo aprila prihodnje leto v Vinici — Prispevke literatov začetnikov bodo sprejemali do 3. decembra

Razpisano je natečaj za udeležbo na 16. srečanju pesnikov in pisateljev začetnikov. Pravila »igre« so taka kot na prejšnjih srečanjih. Prvo in najpomembnejše pravilo pravi, da lahko sodelujejo le avtorji, ki svojega dela še niso izdali (razen v samozaložbi) v knjižni obliki in tudi še niso bili uvrščeni med najboljše na dosedanjih republiških srečanjih literatov začetnikov. Razpis tudi pravi, da avtorji lahko sodelujejo s prozo, poezijo in dramskimi deli. Čeprav ni posebej poudarjeno, pa se dela

zume, da morajo biti vsa dela napisana v slovenskem jeziku, saj imajo avtorji, ki pišejo v jezikih drugih narodov, pri nas posebna srečanja.

Prispevke, napisane s pisalnim strojem, je treba organizatorjem poslati v

treh izvodih, in to pod šifro. V pošiljki pa mora biti obvezno še zapečaten ovojnik s pravim imenom in naslovom avtorja, s podatki o njegovi izobrazbi, poklicu in starosti ter seveda šifra. Prispevke za 16. srečanje je treba poslati do 3. decembra letos na ZKO Slovenije v Ljubljano.

Nadaljnja pot bo taka, kot so bile vsako leto. Na ZKO bodo pošiljke pregledali in jih glede na to, od kod bodo avtorji, razvrstili po območjih, kjer bodo območna srečanja. Predvidenih je šest območnih srečanj pesnikov in pisateljev začetnikov. Za Štajersko bo že decembra v Rušah, za Gorenjsko februarja prihodnje leto v Radovljici. Februarja bosta še območni srečanja za Ljubljano, in sicer v Šiški, ter za Koroško, ki bo v Dravogradu. Območno srečanje za Primorsko bo marca v Ilirski Bistrici, za Dolenjsko pa aprila v Vinici ob Kolpi.

Tudi program območnih srečanj je v glavnem znan že od prej. Največ dela bodo spet imele tričlanske strokovne žirije, sestavljene tako, da bo enega člana imenoval republiški literarni odbor, dva pa organizator območnega srečanja. Žirije bodo imele nalogo, da bodo izmed pravočasno prispelih prispevkov s svojega območja izbrale najboljše avtorje za nastop na območni prireditvi (literarnem večeru) in kajpak za udeležbo na republiškem srečanju pesnikov in pisateljev začetnikov. Republiško srečanje bo maja prihodnje leto, kje bo, pa bodo določili naknadno. Seveda bo pomemben del območnih srečanj pogovor za okroglo mizo o problematiki literarnega ustvarjanja z javno analizo del, poslanih na srečanje.

I. Z.

kultura in izobraževanje

Ob slovenski predstavitvi hrvaškega prvenca

NOVO MESTO — Dobra poezija bo vedno iskana in brana, pa naj bo napisana v kateremkoli jeziku, tiskana pri ugledni založbi ali izdana v samozaložbi. Najpomembnejše je, o čem in kako govori, ali je pristna, sveža.

Ko smo prejšnji tork v veliki čitalnici Studijske knjižnice Mirana Jarca na predstavitvi prve pesniške zbirke Jadranke Matić — Zupančič z naslovom Jezik u nastajanju prisluhnili v hrvaščini napisanim pesnim te avtorice, ni nihče od navzočih zavijal z očmi in dajal vedeti, da tega, kar sliši, ne razume, da mu je tuje, tako da so bili prevodi istih verzov v slovenščino slišati bolj kot kontrola in manj kot najstojanje za razumevanje oziroma dojetje. Kajti poezija te avtorice govori tako neposredno in obenem s tako izbranimi besedami, da je niti ni moč presaditi v drugo govorico tako celovitosti in s tolikšno močjo avtentičnosti, da se ne bi pri tem izgubilo vsaj nekaj tistega čara, s katerim je prežarčen izvirnik. S tem seveda nečemo reči, da so bili prevodi, ki so jih opravili Milan Markelj, Marjanca Kočvar in največ Nataša Petrov, neustrezni; nasprotno, prevajalcem je treba priznati, da so se prevajanja lotili izredno skrbno in z močjo lastnega pesniškega znanja in navdiha ter spretno speljali celo skozi tista mesta v verzih, ko se zdi to ali ono sploh neprevedljivo, neprestavljivo v drug jezik.

Potem ko je Nataša Petrov na prireditvi predstavila avtorico in njeno knjigo, smo slišali interpretacije dobršnega števila pesmi iz Jezika u nastajanju. V izvirniku jih je brala Jadranka Matić-Zupančič sama, prevode pa Saša Vovk. Več o svojem načinu pesnjenja, o ustvarjalnih stiskah, na katere naleteva, pa o možnostih, ki jih omogoča slovensko okolje, je pesnica povedala v pogovoru s obiskovalci. Iz podtona njene pripovedi je vela rahla zagrenjenost, skoraj očiščena, češ: Toliko let sem med vami (zaposelena je namreč kot bibliotekarka v Studijski knjižnici Mirana Jarca), pa je šele ta predstavitev malone prva priložnost, da zveste, s čim se poleg službe še ukvarjam. A naj je v preteklosti bilo, kakor je pač bilo, posledje takšnih spodsrdij ne bo več. Kajti Jadranka Matić-Zupančič se je s to knjigo, čeprav jo je bila primorana izdati v samozaložbi, že vpisala trajneje v kulturni spomin, najprej svoje prve domovine Hrvatske, nedvomno pa tudi svoje druge domovine Slovenije in še posebej Novega mesta, kjer je udomljena. Iz tega pa raste pričakovanje, da se bomo z njeno ustvarjalnostjo še srečevali.

I. ZORAN

15. festival Revolucija in glasba

V Črnomlju bo v soboto, 21. novembra, nastopil Partizanski pevski zbor iz Ljubljane

Tradicionalni slovenski festival Revolucija in glasba se je znašel prav letos, ko ga izvajajo petnajstič zapovrstjo in torej praznuje jubilej, na robu obstoja. Ostal je malone brez podpore družbenopolitičnih organizacij, kar je glede na njegovo družbenopolitično poslanstvo dokaj čudno, kot zgolj kulturna manifestacija pa deležen samo minimalne denarne pomoči republiške kulturne skupnosti. Z res skromnimi 11,5 milijona dinarjev se res ni dalo pripraviti kaj več od tega, kar je mogel programski svet pod predsedstvom prof. Cirila Cvetka še spraviti skupaj. Število prireditev je namreč skrženo na skromnih

• V Črnomlju bo v okviru festivala Revolucija in glasba nastopil Partizanski pevski zbor iz Ljubljane. Na koncertu, ki se bo v soboto, 21. novembra, ob 19. uri začel v kulturnem domu, bodo poslušalci slišali sedemnajst skladb slovenskih in drugih jugoslovanskih skladateljev. V spored se bodo kot solisti vključevali sopranistka Milena Morača, tenorist Jože Kores in baritonist Tone Lovc. Dirigent bo Ciril Cvetko.

osem, poleg tega pa je propadel osrednji načrtovani projekt, scen-ska izvedba Ravensbrück skladatelja Alojza Ajdiča.

Prva prireditev okleščene programa festivala je medtem že za nami, pripravili pa so jo minuli petek v Murski Soboti z nastopom sopranistke Zlate Ognjanović, violinista Tomazja Lorenza in pianistke Alenke Šček. Naslednje festivalske prireditve pa bodo: v soboto, 21. novembra, v Črnomlju; v nedeljo, 22. novembra, v Boljuncu pri Trstu; v četrtek, 26. novembra, v Kopru, Mariboru in Portorožu ter v petek, 27. novembra, v Ljubljani, ko se bo z nastopom simfoničnega orkestra Slovenske filharmonije 15. festival Revolucija in glasba tudi končal.

I. Z.

Kulturni dnevi v Domu JLA

Dve prireditvi tudi na čast 200-letnice V. S. Karadžiča

NOVO MESTO — Novomeški Dom JLA nadaljuje s kulturnimi aktivnostmi in prireditvami. V soboto, 14. novembra, je imel v gosteh KUD Kozara iz Ljubije. Gostje so na dveh predstavah prikazali dokaj raznolik program. V torek, 17. novembra, je v domu nastopil beograjski igralec Milan Žutić z monodramo Vukov slovar (Vukov rečnik). To delo, posvečeno 200-letnici rojstva Vuka Stefanovića Karadžiča, je bilo na festivalu monodrame nagajeno z zlato kolajno. V soboto, 21. novembra, bodo člani novomeškega Doma JLA obiskali Zagreb, si ogledali razstavo Starodavna kitajska kultura in Muzej umetnosti Ante Topić — Mimara, v dvorani Vidra pa še Jazavčovo predstavo Svojega telesa gospodar. Od 20. novembra do 10. decembra bo v Domu JLA knjižna razstava, posvečena Vuku Stefanoviću Karadžiču. Razstavo bodo pripravili v sodelovanju s Studijsko knjižnico Mirana Jarca. Člani doma bodo s sodelavci in vojaki novomeške garnizije pripravili tudi slovesnost v počastitev dneva republike. Ta bo v četrtek, 26. novembra, z začetkom ob 19.30.

Večina kulture na up

Zaradi pomanjkanja denarja in nerednega dotoka deluje črnomaljska ljubiteljska kultura na up

ČRNOCELJ — Zveza kulturnih organizacij Črnomelj je imela v letošnjem prvem polletju precej težav s financiranjem, saj je dotok denarja precej nereden, poleg tega večino denarja potrebujejo prav v prvi polovici leta. Tako so morali večino prireditev in drugih svojih akcij izpeljati na up, računajoč na kasnejši dotok sredstev.

Letos si v okviru ZKO precej prizadevajo za razno izobraževanje, tako pri folklori, zborovskem petju, plesu, glasbi in na likovnem področju. Oživela je dejavnost godbe na pihala, kjer imajo tudi precej podmladek. Pripravili so občinska srečanja pionirjev na folklorom, pevskem in literarnem področju, občinske skupine pa so se udeležile teh območnih in republiških srečanj. Tudi letos so uspešno izvedli tradicionalno revijo obkolpskih pevskih zborov v Gribljah. Pevski zbori iz občine so se udeležili območne revije in nekaterih republiških srečanj, folkloristi so sodelovali na srečanju v Cankarjevem domu, na folklorom zboru zletnega območja v Cazinju, Adlešičani so nastopili v Slovenski Bistrici itd.

Za izdelavo čevljev za viniško folkloro skupino je ZKO prispevala 270 tisočakov, 300.000 din pa so dobili Adlešičani za nakup tamburice. Raziskovalna skupnost je namenila 300 tisočakov za terensko delo za mapo noš, s čimer bodo nadaljevali pozimi. Kot pomoč pri nabavi instrumentov so črnomaljski godbi na pihala odobrili 150.000 dinarjev, sredstva za vzdrževanje domov pa bodo razdelili, ko bodo na voljo in ko bodo društva izdelala natančnejše potrebe po teh sredstvih.



KRESNICE IZ ADLEŠIČEV — Kresnice iz Adlešičev in tamburaši iz S devcev bodo nastopili na srečanju ljudskih pevcev in godcev v Kopru. (F: to: A. B.)

DOLENJSKI LIST

Iz leta v leto s krajšo »odejo«

V pretekli »petletki« je kultura v trebanjski občini porabila nekaj manj kot petino odstotka družbenega proizvoda, zdaj pa bi preživela s četrtno odstotka ali s prispevno stopnjo 0,48 — Obračunski zakon privedel še bolj črne oblake

TREBNJE — V Trebnjem ne pomni-jo, da bi kdaj delegati lemi program dejavnosti in denarni načrt svoje občinske kulturne skupnosti sprejeli z zadovoljstvom. Za kaj takega tudi ni bilo pravih razlogov, jih je pa bilo dostikrat na pretek za slabo voljo, zaskrbljenost in strah. Skoraj vsako leto so se namreč bali, ali bo to, za kar so bili navsezadnje prisiljeni glasovati, tudi uresničeno, ali pa bo kaka višja sila okrnila še tisto, kar je že samo po sebi pomenilo minimum.

Kultura se v trebanjski občini res ni nikoli valjala po denarju ali ga imela toliko, da bi se ji smejala. Vse prej kot to, saj ga je celo v najboljših letih premogla le toliko, da je komaj staknila konec s koncem. Prenekateri svirari se je morala odreči, ker zanj ni bilo plačila, in tako je marsikaj ostalo le na papirju, tisto, kar je bilo že začeto, pa običajlo. Kar naprej so kaj prenašali na kasnejši čas

in se tolažili, da bo v novem obdobju bolje, in bolj ali manj praznih upov se je nabralo za velik koš.

Da je kultura v tej občini dobivala manj, kot je potrebovala, je glavni vzrok v splošnem pomanjkanju denarja. Ne gre namreč pozabiti, da je bila trebanjska občina šše nekaj let nazaj nerazvita in da je kot taka premalo ustvarjala za kritje vseh potreb, tako tudi za družbene dejavnosti, kamor sodi kultura. Ko je usahnula solidarnost in je postalo vse odvisno od lastnih občinskih moči, se napajanje družbenih dejavnosti ni povečalo, ampak se je denarni curek za tovrstne potrebe sorazmerno še stajšal.

Analiza pokaže, da se je delež prispevkov za sise družbenih dejavnosti v družbenem proizvodu občine po letu 1981 zmanjševal, tako da je povprečje za srednjeročno obdobje 1981 — 1985 za 0,8 manjše od deleža v omenjenem 1981. letu. Delež kulture pa se je v družbenem proizvodu zmanjšal od 0,26 na 0,19. Še bolj se je zmanjšal delež kulture v vsoti vseh prispevkov za sise, in si-

cer od 2,25 v letu 1981 na 1,81 preteklo leto. Ustrezno s tem se je zmanjševala tudi prispevna stopnja za kulturo. Medtem ko je bila ta leta 1981 0,56, je že naslednje leto padla na 0,37, se v kasnejših letih še zmanjšala za kakšno stotniko, tako da je v obdobju 1981 — 1985 znašala povprečno 0,38. Takšno prispevno stopnjo je imela trebanjska kulturna skupnost tudi lani. Letošnja naj bi bila spet nekoliko večja — 0,47 odst. od bruto osebnih dohodkov, a je to le ocena.

Iz tega je razvidno, da je bila v trebanjski občini po letu 1981 najbolj prizadeta kultura. In je še vedno. Analitiki so izračunali, da bi morala kulturna skupnost letno zbirati denar vsaj po stopnji 0,48, če bi hoteli sfinancirati vse programe, ki pa so že tako in tako precej okleščeni. Ali če povemo drugače: za kulturo bi morali zagotoviti četrto odstotka družbenega proizvoda občine, kar je sicer zanemarljivo malo, bi pa pomagalo živeti tej pomembni družbeni dejavnosti.

In kako kaže posledje? Kratko povedano, slabo. Obračunski zakon je namreč zožil in resno zamajal denarno bazo, iz katere naj bi se v prihodnje hranila kultura. Zamajal pa jo je z določilom, da se sme kultura posledje hraniti le iz dohodka delovnih organizacij in ne več iz bruto osebnih dohodkov zaposlenih. Če bo pri tem zakonu obveljalo, bo trebanjska občina izgubila tudi dohodek tistih svojih občanov, ki se vozijo v službo v druge občine. Strah, kaj bo, ni neupravičen, tembolj, ker bodo na ta način Trebanjci goli in bosji pred dejstvom, s čim hraniti ljubiteljsko kulturo, ki v tej občini prevladuje.

I. ZORAN

MLADI MADŽARSKI VIOLINIST NAVDUŠIL

NOVO MESTO — V novomeškem Domu kulture je minuli četrtek zvečer koncertiral mladi madžarski violinist Vilmos Szabadi, o katerem gre glas, da je eden najbolj nadarjenih instrumentalistov zdajšnje dobe v sosednji Madžarski. Ob klavirski spremljavi Marte Gulyas je izvedel po eno Beethovnovi, Mozartovo in Brahmsovo sonato in Ravelovo skladbo Tzigane. Z igro, ki je zanj dobival že briljantne kritike na tujih koncertnih odrih, je navdušil številne poslušalce.

Trubarjeva priznanja

Trubarjevo plaketo dobila pesnika Saša Vegri in Tone Pavček — Podelitev jutri v Cankarjevem domu

LJUBLJANA — Zveza kulturnih organizacij Slovenije bo na jutrišnji slavnosti v Cankarjevem domu podelila letošnja Trubarjeva priznanja. Posebna komisija, ki ji predseduje Jaro Dolar, je pregledala devetnajst predlogov in sklenila, da dobita Trubarjevo plaketo pesnica Saša Vegri in pesnik Tone Pavček, Trubarjevo diplomu pa slavistka Kristina Šega. Oh podelitvi bo krajši kulturni program, v katerem bodo otroci prebrali nekaj pesmi Toneta Pavčka in Saše Vegri, predstavila pa se bo tudi plesalka Jasna Knez s svojo otroško skupino.

Poglejmo še, kako je svoj sklep o podelitvi Trubarjevih plaket omenjenima pesnikoma obrazložila Dolarjeva komisija. Za Vegrijevo je zapisala, da pri razvijanju bralne kulture mladih uspešno povezuje poznavanje literature in otroka z

lastno ustvarjalnostjo. Oblikovala je vrsto tematskih razstav za otroke, ocenjevala mladinsko literaturo in jo predstavljala po revijah in programih RTV, v nešteti osebni srečanjih po Sloveniji in v zamejstvu pa je bogatila otrokovo znanje in spoznanja ter širila vrste bralcev. Bila je predavateljica, mentorica in svetovalka odraslim posrednikom mladinske literature.

Za Pavčka pa komisija ugotavlja, da se je s svojim mladinskim pesništvom trdno zapisal mlademu rodu, s katerim se srečuje že več kot četrto stoletje ob pogovorih in podelitvah bralnih značk, ki so za mlade bralce nepozabna doživetja. Pavček je tudi z zadnjo pesniško zbirko Prave (in nepravne) pesmi dokazal, da je zvest mladim poslušalcem in jim zna prislunhiti v raznih obdobjih njihovega življenja.

Slovenski knjižni sejem

Odprt je v Cankarjevem domu v Ljubljani — Na njem so tudi dolenjske knjige

LJUBLJANA — V Cankarjevem domu v Ljubljani so predvčerajšnjim odprli tradicionalni slovenski knjižni sejem. Na njem je predstavljena slovenska knjižna produkcija zadnjih dveh let. Zastopane so vse založbe iz Slovenije in iz zamejstva — s Tržaškega in Gorjskega ter iz Koroške. S svojimi knjigami se slovenski javnosti predstavlja tudi založba, ki deluje pri Dolenjskem muzeju, z vrsto najrazličnejših knjižnih in drugih tiskov pa tudi Tiskarna Novo mesto. Prireditelji so zagotovili, da je na sejmu res kaj videti, da pa vse skupaj ne bi bilo le bolj ali manj celovita informacija o založništvu na Slovenskem ter spričo visokih cen knjig ne zgolj paša za oči, je moč vse knjige, ponujene na prodajni razstavi, kupiti z 20-odstotnim popustom. Sejem bo odprt do ponedeljka, 23. novembra.

»VEM ZA MLADENKO«

PREČNA — Tukajšnje kulturno društvo je pripravilo za jutri zvečer v prečenskem kulturnem domu zanimivo glasbeno prireditev z naslovom Vem za mladenko. To bo večer partizanskih in ljudskih pesmi ter opernih arj in duetov, ki jih bodo izvajali operni pevci sopranistka Sonja Hočevar, tenorist Rajko Koritnik in basist Ladko Korošec. Slednji bo program tudi povezoval.

LOGAR V NAMI

LJUBLJANA — V razstavišči NAMA Tromostovje razstavlja svoja dela akademski slikar Lojze Logar, član galerije Equara. Razstavo, ki bo odprta še nekaj časa, si lahko spomota ogledajo vsi, ki jih pot zanese v Brestov salon pohištvu.

Poškodovancu sem nudil prvo pomoč

Semso Šehić pojasnjuje

V zapisu »S karatejem nad tuje gos-«, ki je bil objavljen v 45. št. Dolenjkega lista, je med drugim rečeno, da emso Šehić, ob dogodku redar v toškem disku, ni nudil pomoči hudo oškodovani osebi. Zato pojasnjam. Na stranišču sem našel nemškega sta, skupaj s sodelavcem sva mu nula pomoč in gost je bil potem popolnoma prisoben. O tem, kaj je bilo, njevi prijatelji niso mogli dati avtentične jave, ker so bili za šankom. Da gost ni bil v kritičnem stanju, pa govori podatak, da ga je njegov prijatelj peljal spat i ne v bolnico. Šele uro pozneje so pokali rešilca. Gost je imel verjetno noanje krvavitve, česar pa nisem mogel edeti, ko sem mu nudil pomoč.

V sestavku sta omenjena karate in alabanič. Karate klub nima nobenega pliva na take, kot je Balabanič, ki nian takega kluba in veščino uporablja i svoj privatni interes. Zato ni prav, da vsi karateisti dajo v isti koš. Dovolj je snih mladincev, ki gojijo ta šport orizirano v klubih, zato naj bodo izazisi o tem razločujejo ene in druge.

SEMSEO ŠEHIĆ

- Standard delavcev je kot otrok. talno pada.
- Vsekakor nam bo bolje, saj slabše e more biti več.
- Tudi krizo bomo premagali. Samo a pridemo iz nje.
- Vse bolj polna je naša potrošniška ošarica. Dragnije.

DUŠAN STARČEVIĆ

Dolenjski časopis v Timminsu

Pismo iz Kanade

Dolenjski list bo ostal tukaj še naprej pri ljubljen list, v njem prav rad preberem vse. Razumem, da imate pri njegovem izdajanju denarne težave, zaradi katerih so najbrž potrebne tudi podražitve, in upam, da se bo vse izboljšalo v prid vašega kolektiva. V vašem listu še ni bilo toliko kritik, kot jih je v zadnjih mesecih. Precej kritično odgovarjajo delovni ljudje v anketi in dam jim čisto prav. Treba je nastopiti proti takšnim, ki škodijo in želijo slabo delovnemu ljudstvu. Najbrž tudi pri vas manjka dobrih voditeljev, tako kot pri nas v Kanadi. Vseeno smo tu trenutno nekoliko na boljšem, s tem pa ni rečeno, da bo tako ostalo za vselej. Časi se kar naprej spreminjajo.

Sam sem preživel take in drugačne. Nedavno sem bil upokojen, predem sem delal v rodni domovini in v kanadskih rudnikih pa še je kaj. Vmes sem bil vojak in ujetnik. Zdaj si želim počitka in da bi z ženo Marijo še enkrat obiskal prelepe kraje v rodni domovini. Za vedno so mi ostali v spominu prelepa reka Krka, tako lepi posavski kraji in rojstno mesto Ljubljana. — Da bi le bilo zdravlj!

Zahvaljujem se vam za trud in vam želim sreče.

JOŽE GRUBIČ
Timmins
Kanada



AMERA ODKRIVA — Že več let zapored so na grajskem dvorišču Belokimškega muzeja v Metliki poletne kulturne prireditve Noči do jutra. Več kot deset predstav si ogleda vsako leto preko tri tisoč ljudi, kljub temu da je dvošče prej neurejeno kot zgledno. Denarja za preureditvena dela pa od nikoder. o, nekaj se ga je že zbralo iz sredstev kulturno-zabavne prireditve Vinska vied, vendar še vedno premalo, da bi se lotili kakšnih resnejših opravil. Pa bi o le treba misliti tudi na to, saj bosta zima in pomlad kmalu naokrog. (T. G., o Branko Matkovič)

Kaj hočeta B. Kovačič in B. Zajc?

Izjava predsedstva OK ZKS Novo mesto v zvezi s t.i. novomeško »gradbeno afero«

Organi občinske organizacije ZKS Novo mesto so od samega začetka pozorno spremljali nastajanje in nadaljnji razvoj t.i. novomeške »gradbene afere«, ker, in še posebej zato, so vanjo vpleteni tudi člani ZK in nosilci odgovornih dolžnosti v družbenopolitični skupnosti oz. združenem delu. Ne nazadnje smo prvi reagirali na govorice med ljudmi in na pozive oz. vprašanja članov ZK v zvezi s pogodbi o gradnji hiš Boštjana Kovačiča in Božidarja Zajca in že 26. septembra 1986 na to Boštjana Kovačiča opozorili. V tovariškem pogovoru je namigovanja javnosti v zvezi s ceno zavrnil kot zlonamerna in s tem smo se zadovoljili.

Po informaciji temeljnega javnega tožilca skupščine občine Novo mesto v aprilu 1987, da je zahteval preiskavo zoper Boštjana Kovačiča, predsednika SOB, in zoper Jožeta Preskarja, predsednika zbora združenega dela, (ter zoper še nekatere osebe iz GIP Pionir in iskre TOZD TENEL) zaradi utemeljnega suma storitve ali napeljevanja h kaznivemu dejanju grabeža, je predsedstvo OK ZKS Novo mesto po temeljiti in prizadeti oceni tovariško svetovalo Boštjanu Kovačiču, naj sodeluje s prisikovalnimi in sodnimi organi ter se umakne s položaja predsednika SOB in s tem omogoči na eni strani nemoten postopek iskanja resnice, na drugi strani pa tudi čim manj moteno delo skupščine in drugih organov občine Novo mesto kot tudi družbenopolitičnih organizacij. Boštjan Kovačič je te tovariško izrečene pobude odločno zavrnil, skupščini občine pa objubil, da se daje na razpolago preiskovalnim organom, ker se ne čuti krivega.

Stvari so potem tekle naprej v smeri zaostroyanja med Kovačičem in pravosodnimi organi, delo organov občinske skupščine in DPO v občini pa je bilo tako rekoč blokirano oz. obremenjeno skoraj izključno s to zadevo. Ker se v takem političnem ozračju ni dalo več normalno delati, je dne 27. 5. 1987 OK ZKS Novo mesto na predlog svojega predsedstva (isto sta storila občinski svet zveze sindikatov in občinski odbor Zveze združenj borcev NOV) sklenil predlagati OK SZDL, naj izglasuje predlog o odpoklicu Boštjana Kovačiča s položaja predsednika SOB. Občinska konferenca je predloge treh svojih frontnih delov sprejela, skupščina občine Novo mesto pa je razrešitve svojega predsednika izglasovala z veliko večino. Istočasno so delegati zbora združenega dela razrešili tudi Jožeta Preskarja položaja predsednika zbora združenega dela. Postopki razrešitev so vzbudili veliko pozornost ne le v občini, ampak tudi širše v Sloveniji in Jugoslaviji. Tisk in druga sredstva javnega obveščanja so se začela polniti s poročili s sej, s članki, intervjuji, izjavami. Del tiska (Teleks, 7 D, Mladina, delavska enotnost) se je postavil odkrito na stran »ponižanih in razžaljenih«, se pravi oseb, zoper katere je bil sprozen postopek preiskave. Tedaj so se v izjavah Boštjana Kovačiča in Božidarja Zajca pojavile trditve, da sta v tem postopku hiši in pogodbi za njuno

BREZ ČAKANJA

Pri zajtrku mi je iz zoba padla plomba. Popoldne sem se sedela v ambulanti, vendar so mi tam povedali, da ne bom na vrsti, če nisem naročena. Vpisala so me v seznam čakajočih, a sem premišljevala kaj storiti. Odločila sem se za pot k zasebnemu zobozdravniku. Takoj me je prijazno sprejel. Res sem morala seči globlje v denarnico, vendar vse odtehta dejstvo, da sem bila sprejeta takoj, brez čakanja in prednaročila. Zobje bil poravljjen v istem dnevu. To pa je tudi nekaj.

K. U.

Deformacij ni moč pozabiti

»Naj navedem dve, ki sta mi jemali in mi še jemljeta vero v pravico«

Zavedam se, da nisem poklican in tudi nimam namena ocenjevati novomeške afere in njenih posledic. Upravičen pa sem pripomniti, da to v tej občini ni prav, le da so ob prejšnjih oblastni, pravosodni in politični organi mižali na obe očesi. Naj navedem dve, ki sta mi jemali in mi še jemljeta vero v pravico in enakopravnost.

Prva: Zoper odločbo o nacionalizaciji mojih poslovnih prostorov v pritič-

ju moje hiše v 1958. letu se je pritožil takratni medobčinski javni pravobranilec in zahteval, da se mi poleg poslovnih prostorov v pritičju nacionalizira tudi moje edino dvosobno stanovanje v nadstropju hiše, torej vsa hiša, vendar s pritožbo ni uspel. Sam oziroma član njegove ožje družine pa je bil lastnik velikih poslovnih prostorov na Glavnem trgu v Novem mestu (Novotehnina trgovina s železnino in menda kavarna), katerih nacionalizaciji se zaradi velikosti vsaj formalno ni dalo izogniti. Ta osebni problem pa je rešil s prodajo neacionaliziranih prostorov v nadstropju za preko trideset starih milijonov v takratni vrednosti. S tem zneskom je prejel dvakratno plačilo tudi za formalno nacionalizirane prostore v pritičju. Za primerjavo naj povem, da je na primer za 68.40 m² znašala zakonita odškodnina le 99.120 starih dinarjev.

Druga: Zakon o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč iz 1958. leta, ki je brez spremembe še danes v veljavi, je določal, da se vsi prostori s površino nad 70 m² brez izjeme nacionalizirajo, pod to površino pa se po prosti presoji takratnih občinskih komisij za nacionalizacijo nacionalizirajo ali pa pustijo v nadaljnji lasti lastnika. Vkljub temu zakonitem določilu pa se niso nacionalizirali približno 200 m² veliki poslovni prostori nekdanjega novomeškega županu v Šentjerneju (Mercatorjeva blagovnica). Lastnik teh prostorov je dolga leta po izidu zakona o nacionalizaciji prejemal nadpovprečno visoko najemnino, nato pa prostore po prosti pogodbi prodal za nadpovprečno visoko ceno, skupaj okrog osemdeset

SOB, smo od njega zahtevali in pričakovali novo, dinamičnejšo linijo v celotnem razvoju občine, linijo, ki bi na doseženem v preteklosti še nadalje izgrajevala delegatski sistem odločanja, afirmacijo zborov in skupščine občine v celoti ter preko nje integracijo samoupravnih, poslovnih in političnih struktur v občini. Razumemo, da je bil čas enega leta prekratke za doseganje kakšnih vidnejših rezultatov, ne moremo pa mimo dejstva, da samo t.i. »županova ura« ob sredah popoldne, sklicevanje t.i. aktivna vodilnih poslovnih delavcev občine in obiski delegacij SOB, IS in DPO v OZD in KS niso za občino nobena, kaj šele revolucionarna novost. Vrata pisarne predsednika SOB so bila tudi v preteklosti vedno (in ne samo ob sredah popoldne) odprta za slehernega občana, ki se smatra, da je kak njegov problem rešljiv le z obiskom pri »županu«. Z direktorji OZD v občini je redno vzdrževal stike IS SOB, ki mu ta vloga tudi gre, delegacije SOB, IS in DPO pa so se in se bodo tudi vnaprej pojavljale v OZD in KS, predvsem odvisno od problematike, ki je v teh okolišjih aktualna, in po oceni, ali lahko tak obisk pripomore k hitrejšemu razreševanju problemov. Druge novosti Kovačičevega »programa« nam niso znane, v ZK pa tudi zgoraj omenjenih aktivnosti nisem ocenjevali. Do ocene bi prav gotovo prišlo po poteku dvehletnega mandata vodstva SOB, lahko pa tudi po enem letu (v marcu oz. aprilu letos), kar Boštjan Kovačič zdaj izpostavlja kot svojo zahtevo, vendar letos spomladi ni niti zahteval ocene niti ni ponudil v razpravo poročila o opravljanju funkcije v enem letu mandata.

»Modela vodenja OZD«, ki ga proklamira Božidar Zajc, ZK v občini ni nikoli ocenjevala oz. potrjevala niti s podrobnostmi v njem ni bila seznanjena. Smatrali smo, da, če delavci, samoupravni organi in DPO v ISKRI — TENEL ta model sprejemajo, potem naj se — in edino tako se lahko — njegove pozitivne in negativne lastnosti pokažejo le v praktični izvedbi. To je bilo Zajcu ob obiskih in razgovorih tudi jasno povedano. Je pa Božidar Zajc od začetka uvajanja svojega »modela« dobesedno iskal oz. si izmišljal nasproti-

ke, sovražnike, ki mu »mečejo polena pod noge«, »nastavljajo mine« in pod. in to verjetno zato, da se je zavaroval pred morebitnim neuspehom modela. Predsedstvo OK ZKS Novo mesto odločno zavrača trditve Božidarja Zajca o nasprotovanju njegovemu »modelu«. V času trajanja »gradbene afere« organi ZK v Novem mestu niso z eno samo besedo ocenjevali vpletenosti Božidarja Zajca v njej, tudi zato ne, ker ni član ZK, zato smatramo njegovo obrambo v tem smislu za brezpredmetno in zlonamerno.

Po vsem navedenem trdimo, da je sklicevanje Boštjana Kovačiča (in Božidarja Zajca) na t.i. »politični obračun — igro — montažo« — ter negiranje suma in postopka pred pravosodnimi organi zaradi storitve ali soudeležbe pri storitvi kaznivga dejanja, kar je konec koncev tudi povzročilo vse dogajanje okrog njega (njiju), le obupen poskus izvršiti pritisk na javno mnenje in organe, ki vodijo postopek — ta se namreč približuje sklepnim fazam — pri tem pa se poslužuje (ta) vseh možnih prijemen: nizkih udarcev, podtikanj, sprenevedanj in čistih laži. Pri tem sta deležna odkrite podpore ljudi, ki jim je v nekaterih (prej omenjenih) sredstvih javnega obveščanja poverjena skrb za pravilno — nepristransko — obveščanje javnosti o vseh, tudi takih stvareh, kot se v zadnjih nekaj mesecih dogajajo v Novem mestu. Zato zahtevamo, da v vseh sredstvih javnega obveščanja, ki so do sedaj pisala o novomeški »gradbeni aferi«, najde mesto tudi ta zapis. Predsedstvo in občinski komite ZKS Novo mesto bosta podrobno politično oceno udeležbe, obnašanja in odgovornosti slehernega komunista, vpletenega v to zadevo (in to na kateri kolli strani oz. člana katerega koli organa), napravila, ko bo sodni postopek pri kraju. Do takrat pa člani ZK v občini Novo mesto, tudi Boštjana Kovačiča, ki je še vedno naš član, večjeje sklepe seje OK ZKS Novo mesto z dne 27. 5. 1987, ki jih je ne nazadnje podprla velika večina članov ZK oz. osnovnih organizacij ZK v občini.

Predsedstvo OK ZKS Novo mesto
Sekretar:
JOŽE FLORJANČIČ

Andreja Arka ni več

Zasluznega kočevskega občana Andreja Arka ni več. Na zadnjo pot na kočevsko pokopališče smo ga spremili 12. novembra, nekaj dni pred njegovim 82. rojstnim dnevom.

Andrej Arko je bil rojen v Ribnici, kar se mu je vedno pojavljalo pri govorenju in pisanju, saj je marsikatero resno in kritično misel zavil v značilni ribniški humor ali satiro. Najbolj znan je bil kot telesnokulturni delavec. Telovaditi je začel že z osmimi leti. Bil je član Sokola, po vojni pa je opravljal odgovorne dolžnosti v društvih Partizanov in drugih organih telesne kulture v občini, okraju in republikli. Za svoje delo na tem področju je prejel mnoga priznanja in bil med prvimi prejemniki Bloudkove plakete.

Zavzemal se je za amaterizem v športu, kritiziral je vedno večje zaposlovanje v tej panogi in tudi lov na rekorde. Prepričan je bil, da denar, profesionalizacija in vmešavanje politike šport le kvarita.

V Kočevje je prišel leta 1951, ko je pomagal pri ustanavljanju gozdnih uprav in bil tudi tajnik LIP (lesno industrijsko podjetje), nato pa do upokojitve leta 1964 tajnik pri GP Zidar. Razen na športnem je sodeloval še na mnogih drugih področjih. Bil je zagnan turistični delavec. Zavzemal se je tudi za ustanovitev polharske sekcije, saj je polharenje ljudski običaj na Kočevskem. Organiziral je prvo zelo uspešno polharsko razstavo v Kočevju.

Vedno je deloval v vodstvu Filatelističnega društva Kočevje. S svojimi zbirkami znamk (najbolj ponosen je bil na »verigarje«) je sodeloval na mnogih razstavah doma in v tujini ter zanje



požel veliko priznanj in nagrad. Za delo na tem področju je prejel tudi zlati znak Filatelistične zveze Slovenije. Nasploh se je vedno zavzemal za vključevanje mladih v organizacije in društva. Za delo v korist mladih je prejel zlati znak republiške Zveze prijateljev mladine.

Arkovo delo na Kočevskem je bilo tako bogato in razgibano, da ga je v kratkem sestavku težko opisati. Zato naj o njem govorijo predvsem priznanja, ki jih je dobil (naj omenim le najvišja): zlati znak Avto-moto zveze Slovenije, srebrni znak OF, srebrni znak Planinske zveze, bronasto jelko (najvišje priznanje KS Kočevje), Šeškovo nagrado in plaketo (najvišje priznanje občine Kočevje).

Arko zasluži za opravljeno delo našo večno hvaležnost. Razdajal se je za naše skupno dobro, dokler so mu dopuščale moči. Vedno se je zavzemal za vse, kar je menil, da je pravično, koristno, napredno. Zato je imel veliko prijateljev, našli pa so se tudi taki, ki jim njegove, včasih zašpicene besede niso bile všeč.

Zbral je tudi mnogo zgodovinskih podatkov o Ribnici in Kočevju. Nekateri je objavljali, največ v našem Dolenjskem listu, katerega redni dopisnik je bil nad tri desetletja, dokler mu je dopuščalo zdravje.

V imenu kolektiva in bralcev Dolenjskega lista se zahvaljujemo Andreju Arku za vse, kar je naredil, in za vse njegove neštete zanimive sestavke, ki jih je poslal Dolenjskemu listu. Njegovim najbližjim pa izrekamo iskreno sožalje.

JOŽE PRIMC



PRIZNANJA TOVARIŠICI

Na slavnostni seji zborov sevniške občinske skupščine 14. novembra je prejele tovarišica Ivačičeva z naše šole medaljo Dušana Kvedra-Tomaža Ivačičeva, ki dela na šoli že šestnajsto leto, je razen z angleščino zaposlena še z vodenjem šolske skupnosti in šolske zadrage, z mentorstvom vesele šole in računalništvo. Aktivna je tudi v občinskem merilu, med drugim je predsednica zbora izvajalcev izobraževalne skupnosti. Od vsega ima tovarišica najraje neposredno delo z učenci. Sicer je za aktivnost dobila že več nagrad.

MOJCA KUZMIČKI,
MELITA ZEMLIJAK, 8. a
novin. krožek OŠ Savo Klavnik
Sevnica

GLASBENIKOM BO LAŽJE

Vsakič ob občinskem prazniku dobimo kaj novega, ena izmed letošnjih pridobitev so prenovljeni prostori za glasbeno šolo. Njeni učenci so se doslej suskali po kabinatih na naši šoli; z novimi učilnicami, v katerih bo mogoče poučevati majhne skupnice, so se možnosti za delo občutno izboljšale. Ob otvoritvi, na kateri je govoril predsednik sevniške izobraževalne skupnosti Ivo Pirc, so poleg govejence glasbene nastopili še učenci naše šole. Bilo je lopo.

DARJA ROGELJ, 8. d
novin. krožek
OŠ Sevnica

GASILSKO TEKMOVANJE

4. novembra je bilo v Sevnici gasilsko tekmovanje. Zastopnice naše šole smo bile Suzana, Jana in Stanka — učenke 8. razreda. Med tekmovanjem so potekale tudi kulturne točke in tako smo izgubile tremo. Kviz je potekal približno eno uro in na koncu so nas pogostili s sokom in sendviči. Zasedle smo četrto mesto.

STANKA, SUZANA, 8. raz.
COŠ Milan Majcen, Šentjanž

EKSKURZIJA V LJUBLJANO

28. oktobra smo bili na ekskurziji v Ljubljano. V Prirodoslovnem muzeju smo se seznanili z geološkimi obdobji na Zemlji in takratnim življenjem. V Narodni galeriji smo si ogledali zbirko slikovnih slikarjev. Seznanili smo se tudi z likovnimi tehnikami. Najbolj zanimivo je bilo seveda v RTV. Izvedeli smo vse o snemanju ter si ogledali vse štiri studije. V enem od studijev so naši smučarji in smučarke snemali reklame. V Cankarjevem domu pa smo si ogledali veliko, malo in okroglo dvorano. V veliki dvorani so nas najbolj navdušile orgle.

MARIJA PRIMC, 8. b
OŠ Mirna peč

VARČEVANJE

31. oktobra smo pripravili na šoli radijsko oddajo o varčevanju. Obenem smo na hodniku razstavili različne hranilnice in star denar, med katerim je imel najstarejši letnico 1820. 31. oktober je sicer dan varčevanja, vendar je nam mladim težko dopovedati, naj varčujemo denar, saj ta v teh težkih časih iz dneva v dan izgublja vrednost.

KSENJA PROSENIČ, 8. r.
OŠ XII. SNOUB
Krmelj

OBISK PANTOMIMIKA

22. oktobra nas je obiskal znani pantomimik André Valdés. Nad njegovim nastopom smo bili zelo navdušeni, posebno zato, ker je umetnik skupaj z Jano Kovač na zanimiv poučno-zabavni način opisal in prikazal zgodovino pantomime in mima ter njune glavne elemente. Valdés je med drugim predstavljal bolečino s pantomimo in mimom, bolj nam je bila všeč pantomima. Ta je bolj smešna, ker izvajalec pretirava z gibi — kot karikaturnist z risbo. Umetnik je na našo željo upodobil nekaj prizorov in likov, na koncu nas je razveselil s pohvalo, da smo disciplinirani. Za nastop se mu zahvaljujemo.

HELENA JERIČEK
novin. krožek
OŠ Janez Trdina
Stopiče

AVTOBUSNI PREVOZI NOVAK



ZA DRUŽBENI IN PRIVATNI SEKTOR OPRAVLJAM KVALITETNE IN UDOBNE PREVOZE S KLIMATIZIRANIM AVTOBUSOM ZNAMKE TAM. (IZLETI, SMUCANJA, OGLEDI SEJMOV ITD.). TEL.: 068/27-235

825/43-87



Glava mislila, roka zapisala

Danes že pokojni prof. dr. Jože Goričar je pred skoraj 20 leti zapisal, da so posamezniki, torej ljudje, edini nosilci mnenj, stališč pa tudi hotenj, bojazni in verovanj. To je prastara resnica. Ljudje se zaradi različnih družbenih silnic in koristi združujejo v skupine, katerih trajnost, trdnost in organiziranost se izraža v najbolj neformalnih, po drugi strani pa tudi v najbolj togih institucionaliziranih oblikah. Pa vendar je tudi v teh primerih človek tisti, ki misli, ima mnenje in stališča, ne pa skupina, pa če je še tako trdno organizirana in zapovedana.

Javno mnenje, torej stališča in mnenja ljudi o ključnih družbenih, političnih in gospodarskih vprašanjih, hkrati pa tudi o stiskih, sreči in izkušnjah njegovega vsakdana, v Sloveniji sistematično raziskujemo od leta 1968. Letos je na različna vprašanja odgovarjalo 2033 polnoletnih občanov Slovenije. Med drugim so jih vprašali, ali je življenje glede na nekatere metre v primerjavi z življenjem pred petimi leti boljše, približno enako ali slabše. O kakovosti življenja je večina vprašanih menila, da živijo slabše, slabšajo se tudi demokratičnost odločanja, samoupravljanje in delo. Manj kot desetina vprašanih je menila, da je danes zakonitost boljša, pred sedmimi leti pa je bilo takih skoraj polovica, plahni tudi prepričanje o možnosti izobraževanja, kvalifikacij in kulturnega udejstvovanja. Kar 67 odstotkov Slovencev meni, da danes ni ravno lahko kmeti in preživljati otroke. Bolj pogosti kot pred tremi leti so nezakonitosti, nered in anarhija, podkupovanje in korupcije, privilegiji posameznikov in skupin, prilascanje družbenega premoženja, ljudje se bolj kot nekdanj izmikajo delu, med službo se naredi vse več zasebnih del, skoraj polovica vprašanih se boji prihodnosti, več kot 44 odstotkov odgovorov pripoveduje o razdražljivosti in nestrpnosti med ljudmi.

Ko so dvatisočerico vprašali, kako vplivajo nanje in njihovo razpoloženje stanje v gospodarstvu ter politična in druga vprašanja, jih je največ (27 odstotkov) odgovorila, da hkrati upajo in se boje, četrtnina pa jih je izrazila strah in zaskrbljenost. Nič ali zelo malo denarja ostane ob mesecu 62 odstotkov vprašanih,

nekaj malega pa jih prihrani 35 do 100. Na vprašanje, ali je bolje varčevati ali pa vse sproti porabiti, ie bilo za varčevanje petina vprašanih, za takojšnjo porabo dinarjev pa kar 65 odstotkov. Leta 1971 je bilo razmerje obratno!

Slovenci so se letos precej bolj kot lani zavzemali za delnice, bili so (70 odstotkov) za ukinitvev izgubarjev, vendar hkrati tudi za zaposlitev odpuščenih delavcev drugod, bolj kot kdajkoli poprej se je pokazalo, da je javno mnenje zoper zemljiški maksimum 10 ha. Letos je bilo za zemljo tistim, ki jo lahko obdelujejo, 75 odstotkov vprašanih. Zanimivo je, da ta odstotek razen leta 1980 nikoli ni bil manjši od 51.

Glede družbenoekonomskih odnosov med razvitimi in manj razvitimi republikami v Jugoslaviji so anketirani največkrat menili, naj manj razvite republike same skrbje zase, jugoslovanska skupnost pa naj jim pri tem pomaga. Drug najbolj pogost odgovor je bil, naj manj razviti sami skrbje zase. Samo dobre štiri odstotke Slovencev meni, da je bilo sporazumevanje o ključnih gospodarskih in političnih vprašanjih med republikami in pokrajinami na ravni federacije v zadnjem letu uspešno, največ (36 odstotkov) jih meni, da ni bilo dovolj uspešno. Da nekako gre in se kotali, jih je menilo 22 do 100, šestnajstim pa se je zdelo, da je bilo sporazumevanje neuspešno. Kar 55 odstotkov ljudi meni, da je mogoče različne jugoslovanske poglede o načinu urejanja razmer v naši družbi urejati le s soočanjem in iskanjem skupnih rešitev, 17 odstotkov je prepričanih, da različnost ustvarja zmedo in da je treba vse poenotiti, 2,4 odstotka vprašanih pa meni, da le vojska lahko reši probleme in napravi red.

Kljub silnemu pisanju o postopku za spremembo ustave samo dobrih sedem odstotkov vprašanih ve, za kaj sploh gre, drugi pa o predlogu nekaj vedo, so zanj slišali ali pa o vsem nič ne vedo. Kljub temu jih je 43 odstotkov za to, da ustavo spremenimo. V ustavi bi bilo treba spremeniti predvsem odnose med republikami in zvezo ter gospodarski sistem, skora desetina jih je za spremembo položaja JLA, zelo veliko (druga največja skupina) pa je tistih, ki ne vedo, kaj naj bi spremenili. Polovi-

ca vprašanih je prepričanih, da bi imela Slovenija v okviru spremenjene ustave večjo politično, gospodarsko in kulturno samostojnost kot doslej. Da bi bile te samostojnosti manjše, jih meni samo 2,3 odstotka. Skoraj 60 odstotkov vprašanih se zavzema za večjo samostojnost republik in pokrajin, blizu 9 odstotkov pa jih je za osredotočenje moči v federaciji.

Slovenci v celoti ali deloma zaupajo slovenskemu političnemu vodstvu (Popit, Šinigoj, Smole, Kučan), nezaupljivcev je samo 8,3 odstotka. V Sloveniji ne zaupajo (44 odstotkov) jugoslovanski vladi, da bo rešila Jugoslavijo iz krize. Tistih, ki to verjamejo, je 27,5 odstotka, ostali so neodločni. Večina vprašanih ni slišala, da je Branko Mikulič za revijo Spiegel izjavil, da bi naš sistem branili tudi z vojsko. Drugo največje skupino pri tem vprašanju (34,6 odstotka) pa tvorijo tisti, ki te Mikuličeve izjave ne odobravajo. Glede Zveze komunistov je bilo največ odgovorov, da ima srednji, majhen, zelo majhen ali pa sploh nima ugleda, le 5,5 odstotka vprašanih je menilo, da ima ZKJ zelo velik ali velik ugled. Na to vprašanje ni odgovorilo blizu 8 odstotkov anketiranih. Na boljšem je SZDL, za katero je več ljudi, ki menijo, da se ukvarja s praviimi vprašanji, za Zvezo sindikatov pa so bili vprašani prepričani, da se le deloma ali sploh ne zavzema za reševanje problemov delavcev.

Na vprašanje, ali v Sloveniji deluje ali ne deluje politična opozicija in ali je njeno delovanje koristno ali škodljivo, je bilo neodločnih ali nevednih kar 47 odstotkov vprašanih, desetina pa jih je menila, da opozicija ne deluje. Preostali so menili, da opozicija deluje, vendar ne vedo, ali je škodljiva ali koristna (20,4 odstotka), dobrih 14 odstotkov anketiranih meni, da je opozicija koristna, 8,3 odstotka pa prisega na njeno škodljivost.

Bilo je tudi vprašanje o sovražnikih samoupravnega socializma. Veliko ljudi se glede tega ni opredelilo, posebno pri nekaterih skupinah domnevnih sovražnikov. Večinsko mnenje pa je, če ne upoštevamo odgovorov »ne vem«, da sovražniki samoupravnega socializma niso cerkev in duhovščina, pisatelji, kulturniki, družboslovci in drugi, ki kritizirajo se-

danje razmere, mladina, ki se združuje v nova gibanja, člani ZK, ki kritizirajo odločitve političnih forumov, kmetje, ki si žele več zemlje, obrtniki, ki žele razširiti proizvodnjo, vsi, ki se zavzemajo za prihod tujega kapitala v Jugoslavijo. Sovražniki so tisti, ki dopuščajo tiskanje nepokritega denarja in rastočo inflacijo in tisti, ki se zavzemajo za državo močne roke. Zelo tesno je bilo glasovanje glede večstranskega sistema. Le 3 desetinke odstotka več (25,4:25,1) je bilo tistih, ki so menili, da je več strank za Jugoslavijo škodljivo in ne koristno.

Anketiranci so bili zaproseni tudi, naj navedejo dve imeni iz jugoslovanskega in slovenskega poveljnega in sedanjega političnega življenja, ki sta imela oziroma imata največji ugled. V Jugoslaviji sta za poveljni čas na prvem mestu Josip Broz in Edvard Kardelj, v današnjem času pa vodi Stane Dolanc pred Brankom Mikuličem in Milko Planinc. V Sloveniji po vojni po ugledu vodita Edvard Kardelj in Boris Kidrič, tretji pa je Stane Kavčič. V današnjem času ima po anketi največji ugled Jože Smole, ki mu za korak slede Stane Dolanc, Milan Kučan, Dušan Šinigoj in France Popit. Predsednika slovenskih sindikatov ni na seznamu, ki seže do številke 39.

Seveda je v raziskavi Slovensko javno mnenje 1987 (na kratko SJM 87) še na stotine in tisoče zanimivih podatkov. Možnosti časnika za podrobnejšo predstavitev so iz objektivnih razlogov sorazmerno skromne in tudi površne, zato morda za konec še nekaj iztrganih, vendar nadvse zanimivih ugotovitev. Slovenci menijo, da bi se glede usmerjanja tehnološkega razvoja morali zgledovati po ZDA, Japonski in zahodnoevropskih državah. V sovjetski in vzhodnoevropski tovrstni opredelitvi vidi zgled le poldrugi odstotek vprašanih. V naši republiki sploh nismo proti električni energiji, vendar ne soglašamo (81,1 odstotka vprašanih) z graditvijo jedrskih elektrarn. Poleg tega smo (73,3 odstotka) za jugoslovanski referendum o graditvi nukleark. Cernobila ali česa podobnega se boji ali zelo boji skoraj 87 odstotkov anketirancev. Ljudje v celoti ali v glavnem soglašajo, da v naši republiki ne bi več gradili industrijskih objektov, ki onesnažujejo okolje in porabljajo veliko energije.

O slovenski nacionalni politiki je bilo največ odgovorov, da je premalo samostojna, več kot polovica vprašanih je menila, da bi se Sloveniji izven okvira Jugoslavije odprle nove možnosti razvoja.

Narod ali narodna skupnost je Slovencev največja vrednota v življenju ali pa najvažnejši pogoj za razvoj celotne skupnosti. Samo dobri 4 odstotki vprašanih so menili, da narod danes izgublja na pomenu ali pa je celo ovira za razvoj posameznika. Zanimiv je tudi odgovor (2,9 odstotka), da narod koristi samo še tistim, ki se proglašajo za njegove voditelje. Glede svojega jezika Slovenci menimo, da je ogrožen, za kar smo krivi predvsem sami. Sicer pa Slovenijo in njene prebivalce ogrožajo še nizka nataliteta, prelivanje denarja v nezavzete predele države, priseljevanje nekvificiranih delavcev iz drugih republik in samomori.

Odločno pa so vprašani približili, da Slovenci ne razbijamo Jugoslavije, nismo nastrojeni proti JLA, nismo zaverovani vase in nismo brezčutni za težke probleme drugih narodov in narodnosti. Največ vprašanih meni, da jugoslovanske narode najbolj približujeta in združujeta NOB in socializem, najmanj pa redoljubnost, urejenost, delovne navade, jeziki, življenjski standard in vera.

Zanimivi so tudi odgovori o zunanji politiki Jugoslavije. Velika večina jih je za mir in enakopravnost med narodi — ne glede na to, ali je to velikim silam všeč ali ne. O posebnem vprašanju o primernosti obnovitve odnosov z Izraelom je bilo 35 odstotkov vprašanih za, polovica je bilo neodločna, ostali proti. Sporazum z Italijo o ribolovu v Jadranu je za večino Slovencev nesprejemljiv, o predsedniku republike Avstrije pa bi morali objaviti vse dokumente, ki jih imamo o njem v arhivih.

Za konec še nekaj o veri. Vernih ni 31,6 odstotka Slovencev, 2,4 odstotka jih o tem ne želi govoriti. Vsi ostali so na ta ali oni način povezani z vero ali cerkvijo. V vice, pekel ali nebesa verjame skoraj desetina Slovencev, v čudeže 8,3 odstotka, v satana pa 6. O božiču pa je bilo že veliko napisanega. Ne praznuje ga petina vprašanih ljudi, ki jih je zajela raziskava SM 87.

Med 2033 anketiranci je bilo največ delavcev, uslužbencev s srednjo izobrazbo, strokovnjakov z višjo ali visoko izobrazbo, upoko-jencev in kmečkih gospodinj.

Ena od temeljnih in najbolj pomembnih ugotovitev raziskave SJM 87 pa ni bila napisana v nobenem vprašanju in nobenem odgovoru. Dejstvo je, da si je taka, za politične vrhove ne vedno ugodna analiza v Sloveniji že zagotovila permanentno politično vizo. To je pomemben in daleč viden znak demokratizacije slovenske družbe. Kaj šele bo (če bo), ko bo vprašanj še več in še bolj različnih.

Pripravil: M. BAUER



19. 11. '87

20 PRILOGA

SVOBODA NE PRIDE SAMA

Milan Maver je v svojem Dnevniku Jake Sulca zapisal, »da je naša vlada morda res nekoliko nerodna, kar zadeva produktivnost, izvoz, spodbujanje ustvarjalnosti in uvajanje objavljenih tržnih kriterijev, je pa zato neizpodbitno uspešna pri uveljavljanju tiste miselnosti, ki vidi izvor vseh naših težav v premajhnem brzdanju dobrih.«

Kako prav je imel Sulc, ki zato, da lahko več pove, nastopa v preobleki zavednega socialističnega aktivista, ki se prijateljsko preroka s po dansko (rahlo kapitalistično) mislečim Mr. Jakobsonom, je pokazala minula sobota, ko so se sesela v prah in pepel vsa slovenska in deloma tudi hrvaška prizadevanja glede Mikuličevih antiinflacijskih in stabilizacijskih ukrepov.

Vprašljivo je namreč, ali je v vsej tej krizi in v tej novi utesjenosti dovolj prostora za pobudo posameznika, podjetnih ekip, tovarn, narodov. Vse bolj se namreč zdi, tako vsaj kaže slovenski debakl v zvezni skupščini, da je treba vse nadpovprečno poravnati s splošno jugoslovansko bedo. Kdor se s tem ne strinja, je slab državljan, Jugoslovan ali pa ima v sebi celo gen separatizma. Uzakonjeno načelo revščine ima vse več besede, ono določa in uzakonja pravila gospodarjenja in tudi siceršnjega obnašanja. Načelo uravnilovke, ki smo ga nekoč zavijali vsaj v lepe besede, na primer solidarnost, bratska pomoč itd., postaja uradna ideologija, katere somišljeniki več ne parlamentirajo, ampak samo še odreja. Saj jih je več.

Morda niso več tako daleč časi, ko brzde ne bodo nadevali samo kot nagrado za kolikortoliko uspešnost gospodarjenja in poglede vsaj dva koraka naprej. Mišljenje je nadgradnja ekonomije. Ostroge je mogoče

pričakovati tudi na področju svobodomiselnosti.

Pravzaprav pa so vse te besede z nedvomno čustvenim nabojem odveč. Stvaren človek, stvarna in analitična misel se temu, kar se je in se še bo zgodilo, ne bi smela čuditi.

Za vsemi temi preglasovanji, hitrimi in izsiljenimi rešitvami se pravzaprav skriva uzurpacija pravne države, ki poteka že dalj časa. Dr. Zdravko Tomac je lepo pojasnil, da je socializem nastal na temelju ideološke projekcije, ko se določena ideološka opredelitev prelevi v sistem, da se osvobodi oblasti, potem pa se s pomočjo oblasti zagotovi razvoj družbe v sozvočju z ideološko projekcijo. Po Tomcu so vsi socialistični sistemi nastali tako, da je bil po osvoboditvi oblasti zgrajen ustavni sistem, ki je vzporeden sistem. Država je ostala forma, predstavniški ali katerikoli drugi sistem volitev je ostal forma, oblast je ostala v partiji. Ta deluje na temelju revolucionarnih ciljev, ti pa so vedno visoko nad pravnim sistemom. To pomeni, da pravzaprav partija odloča, kdaj bo uporabila pravni sistem, njegove številne institucije, in kdaj bo ravnala mimo njega.

Po pravici je treba povedati in poudariti, da se Zveza komunistov Jugoslavije tega protislovja zaveda. Ve, da ni kakšna posebna demokracija, ko partija kot vzporeden sistem oblasti iz ozadja deluje, kot sem nekoč zapisal, od določitve vodje trgovine z lubenicami naprej. Čarobna formula demokracije centralizma odloča pravzaprav o vsem, hkrati pa vse skupaj legalizira s pomočjo z ustavo in zakoni določenega pravnega sistema. To spoznanje se nam blešči tudi iz spominov slavnega Draže Markovića (zanimivo je, da moraš za knjigo spoznanj, kakó so v Jugoslaviji vladali popolnoma mimo tvoje volje in mnenja, plačati skoraj 50.000 din). Kako se vrti kolesje resnične oblasti, je in še bo razkril Agrokomerc. Pa ne samo zase, za zdaj lačne Krajišnike. Kot na dlani je razgaljen tudi upravljalski

mehanizem celotne republike Bosne in Hercegovine, ki je vedno najbolj prisegala na bratstvo in enotnost, pametno gospodarjenje in vdanost navideznim in resničnim nosilcem oblasti.

Temeljno vprašanje je torej, kako naš politični sistem deluje v praksi. Če gremo z ravni imaginarne jugoslovanske občine, se takoj srečamo z različnimi političnimi aktivni, koordinacijskimi kadrovske odbori, delovnimi skupinami, v zadnjem času pa se s politiko (vsaj ponekod) zelo živahno ukvarjajo tudi komiteji za SLO in družbeno samozaščito. Skratka, pod nadzorstvom nosilca dejanske oblasti je zapleten sistem rešet, ki državljana kaj hitro strpajo v dve različni skrinjici. V eni so primerni, v drugi neprimerni. Ta žig ti potem ostane vse življenje. Vse bistvene odločitve so sprejete v tem sistemu, ki je dejansko izven sistema.

Precej jasno je torej, da sistem, ki mu pri nas pravimo delegatski, pravzaprav ne more delovati. Tudi zato, ker posameznik, občan in državljan lahko vpliva največ na izvolitev delegata, ki bo potem vodil vodjo delegacije. Že na naslednji stopnji pa je vse skupaj pod patronatom.

Milan Kučan, predsednik slovenskih komunistov, je ne tako davno povedal, »da bi morala biti ZK partija gibanja in ne partija oblasti«. Njegove besede so zelo odmevale, med komunisti in nekommunisti. Žal so Kučani v Jugoslaviji bolj redki.

Kdo ima resnično oblast, kakšna je in kam nas lahko pripelje, mimogrede pove tudi dejstvo, da so se v skupščini Jugoslavije delegati pri sprejemanju načrta rešitve potapljaljoče se državne barke dobesedno krohotali predlogom ene ali dveh republik, ki sta v Jugoslaviji, če ne štejejo Vojvodine (ta je bila pomirjena s popravno neskladij pri poljščinah), še edini nad vodo. Kaj naj v tem blodnjaku išče posameznik? Odločiti se je treba med vrvo in več svobode. Svoboda pa nikoli ne pride sama. Za svobodo in demokracijo je treba tudi kaj storiti. MARJAN BAUER

SALON POHIŠTVA
NOVO MESTO

novoles

AKCIJSKA PRODAJA

NOVOLESOVEGA PROIZVODNEGA PROGRAMA

Od 16. novembra do 31. decembra vsak delavnik od 7. do 19. ure, v soboto od 7. do 12. ure.

- pohištvo
- kopalna oprema kolpa-san
- kuhinjski pomivalniki kolpa-ster
- plovila

NA OBROKE IN BREZ OBRESTI!

PRODAJNI POGOJI

Obročno odplačevanje do 6 obrokov brezobrestno do 9 obrokov 25% letne obresti do 11 obrokov 45% letne obresti

VSE O KABELSKI TV



KAJ DANES NUDIJO TV SPREJEMNIKI (2)

Zadnjič smo na kratko predstavili video strani, teletext (videotext), lokalni tekst, juveks, bildširmtekst (BTX) in videoteks. S to zmešnjavo pojmov še zdaleka niso izčrpane vse možnosti, da ne bi bilo mogoče zadeve še bolj zapletiti. Tako kot pri vsaki novi stvari, se tudi pri telekomunikacijah borijo izdelovalci in prodajalci, čigav naziv za neko izboljšavo bo postal mednarodno standardno ime za izdelek, ki se toliko bol-

je prodaja, kolikor bolj je že kupcu v ušesu. Pomislite samo na tabletko aspirina, ki nosi zaščiteno ime nemške tovarne Bayer. Če vas zaboli glava (npr. zaradi gornje »televideosvakojakitext« godlje), boste vprašali: Imaš kakšen aspirin? In ko vam bo prijatelj ponudil andol ali acetisal ali kaj podobnega, bo prav tako zaleglo kot aspirin, saj gre kemično za popolnoma enak proizvod!

Ta skok v farmacijo smo naredili samo zaradi glavobola po branju prvih vrstic tega prispevka. Vrnimo se zdaj k ponudbi, ki ste jo dobili za takó (in danes še bolj!) dragoceni televizor. Večina prospektov ima zraven podobice sprejemnikov in zraven besedila še celo vrsto zaobljenih okvirčkov z najrazličnejšimi čudnimi znamenji — simboli. Različna znamenja v različnih prospektih večkrat

pomenijo isto reč. Včasih gre samo za majhne, nepomembne razlike, največkrat pa samo za zvoneče strokovne izraze, ki naj zapeljejo navnega potrošnika k takojšnjem in čim bogatejšem nakupu. Kdaj bo vsak tak izraz (katerih najmanj polovica ne temelji na nobeni znanstveni ali vsaj strokovni podlagi!) pomenil tudi resnično obogatitev sprejemnika in kdaj bodo vsi izdelovalci na stari celini pa še Japonci in Američani našli skupni jezik za vse te pridobitve, je danes težko reči.

Vi pa hočete kupiti televizor že jutri in poznati morate vsaj tiste izboljšave in ugodnosti, brez katerih priključitev na kabelsko omrežje ne bo enostavna in poceni.

Poglejmo:



sprejemnik je prirejen za neposreden sprejem signalov s satelitov

sprejemnik ima vgrajeno napravo za elektronski nadzor ostrine in kontrasta slike (podobno pomenita oznaki DCP ali PCS)



Dobro bo še, če bo vaš sprejemnik usposobljen za sprejem različno oblikovanih signalov (multi system, multi norm): poleg načina PAL (ki velja pri nas) še zahodni/west SECAM (Francija), vzhodni/ost ali east SECAM (socialistične države), način Velike Britanije in način Severne Amerike. Če bo imel še stereofonski zvok, popolnoma pravokoten in raven zaslon (npr.: planar, super flat ipd) ter takrat, kadar je na njem samo besedilo teleteksta ali pa sploh ničesar, takorekoč popolnoma črno podlago (npr.: black matrix, black trinitron) — potem že kmalu 3.000.000 dinarjev ne bo več dovolj...

MARJAN MOŠKON in MARJAN HRIBERNIK

sprejemnik je prirejen za vklučitev v kabelsko omrežje



VIDEO TEXT

sprejemnik ima vgrajen dekodler za sprejem teleteksta (tudi videotexta, digitexta)



sprejemnik je prirejen za vklučitev v informacijsko mrežo (po telefonu!)

Bildschirmtext

Glasba

CHRIS REA

Čeprav skoraj vsako leto izda nov album in hodi na promocijske turnee, živi Chris Rea mirno v pisanem in bučnem svetu rocka. Revije redko pišejo o njem, redko objavijo njegov poster, pa tudi na televiziji ga ni videti prav pogosto. Kljub temu pa njegovi albumi pristajajo visoko na top lestvicah in njegovi koncerti so razprodani. Za zadnjo svetovno turnejo Let's Dance so bili koncerti razprodani takoj, ko so bili objavljeni njihovi datumi.

Zadnji album Chrisa Reaja Let's Dance zaseda še dokaj visoka mesta na glasbenih pop lestvicah, glasbenik pa že pripravlja novega, Dancing With The Stranger. Nova mala plošča Loving You Again se že na veliko vrsti po radijskih postajah in po njej sodeč Rea ne menja način glasbenega raziskovanja in izražanja. V preprostem videospotu te pesmi prevladuje enostavna linija melodije, ljubezensko besedilo, predvsem pa Reajev glas.

Chris Rea se je rodil leta 1951 v irsko-italijanski priseljenjski družini. V enem redkih intervjujev je Rea dejal, da je to dokaj eksplozivna kombinacija. Odraščal je v družini s sedmimi brati in sestrami in že v rani

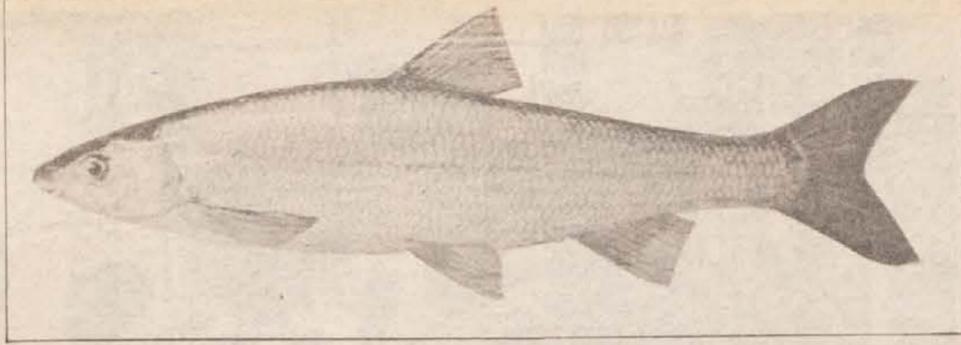
mladosti se je začel sam preživljati. Prodajal je sladoled, bil redar v restavraciji ipd. Za seboj ima tudi nedokončan študij književnosti. V glasbo se je začel ukvarjati v enainvajsetem letu, navdihnil pa ga je John Walsh. Rea pravi, da mu je bil vseč zvok njegove kitare ter album, prepoln energije in čustev, in prvič si je zaželel delati nekaj podobnega. Šel je v trgovino, kupil kitaro, se zaprl v sobo in se začel učiti igrati. Trdo delo ni bilo zamen.

Energijo in čustva, kar je imel najrajši pri svojem idolu, je na svoj način vgradil v glasbeno kariero. Ena njegovih prvih skupin se je imenovala Magdalene, a z njo ni ostal dolgo, saj so ga kmalu opazili v diskografskih hišah. Kmalu po podpisu pogodbe z Magnetom, za katerega snema še danes, je Rea posnel pesem Fool If You Think Its Over. To je bil hit v Evropi in Ameriki. Rea je postal zelo popularen, kar se mu zdi čudno, saj se je to zgodilo v času vladavine punka, v katerega ni niti najmanj sodil.

Prvi album, Whatever Happened To Benny Santini, je Rea posnel leta 1975. Sledili so: Delicts, Tennis, Chris Rea, Water Sign, Wired To The Moon, Shamrock Diaries, On The Beach in Let's Dance. Rea je predvsem z zadnjimi tremi albumi osvojil tudi naše ljubitelje glasbe, čeprav za njegove albume ni bilo praktično nikakršne reklame. Reaja mnogi imenujejo britanski odgovor na Springsteena, kar po svoje tudi je, čeprav ni megaloman kot Springsteen, ni zagovornik delavskega razreda in ne impresionira ga prostranstvo evropskega podnebja. Rea je romantik, tema njegovih pesmi je ljubezen. Njegova glasba je hkrati otožna in optimistična, miri in vabi na ples, spravlja v dobro in slabo voljo.



METLIKA: PAMET PREPREČILA PRODAJO STRUPA



sta preseglji še dopustno mejo vsebnosti PCB, ena kar za 59-kral, dva sta bili pod njo, prav tako obe kontrolni ribi. Na podlagi teh rezultatov so postavili opozorilne table in prepovedali ribolov v Krupi in delu Lahinje. To je bilo s slovenske strani vse. Več rib so analizirali Hrvatje, najprej 9 pri Petrinji, okoli 100 km od sotočja Kolpe z Lahinjo, nato še 27. Vendar so tudi oni analizirali samo tri vrste rib, med temi manjka precej listih, ki jih je veliko okrog otočja z Lahinjo.

MOLČEČI SLOVENC

V vseh ribah so našli PCB, v sedmih nad dopustno mejo. Seveda je med obkoljskimi ribiči nastal preplah in negotovost, ki ju je še povečevalo pisanje v hrvaški ribiški reviji Ribolov. Ta je namreč v 5. številki leta 1985 prinesla informacijo, da je Kolpa od sotočja z Lahinjo onesnažena s PCB, in priporočilo, naj ljudje rib ne uživajo. Leto zatem pa je ista revija objavila, da ribe iz Kolpe lahko uživajo, sklicujoč se pri tem na raziskave iz Siska, kjer pa piše tudi, da so preiskani vzorci rib zmerno do močno kontaminirani. Slovenski Ribič vse do letošnje 4. številke o tem vprašanju sploh ni pisal, razen da je v lanski 11. številki povzel pisanje Ribolova, da lahko ljudje brez strahu za zdravje uživajo ribe, ulovljene od Primostka navzdol. V letošnji 4. številki Ribiča pa je dipl. inž. Igor Jugovič objavil daljši članek o tej problematiki in v njem povedal, da se je ribiška družina Metlika odločila, da zastavi akcijo za raziskavo rib iz Krupe, Lahinje in Kolpe na vsebnost PCB. Odkar se je zvedelo za PCB v belokranjskih rekah in ribah, se je številno članov metliške ribiške družine zmanjšalo od več kot 300 na 75.

Metliški ribiči so se za nove raziskave rib odločili na občnem zboru januarja letos, da bi dobili natančne podatke o onesnaženosti rib in odgovor na vprašanje, ali so ribe uporabne brez nevarnosti za zdravje, katere ribe in kje. Pri vsej zadevi se je močno angažiral inž. Jugovič, agronom iz Zagreba, sicer pa član metliške ribiške družine, ki je izdelal tudi natančen program celotne akcije. Jugovič je izdelal tri variante programa, pač glede na to, koliko bo ribiška družina imela na voljo denarja za analize. Cena za analizo ene ribe, ki jo opravi Zavod za socialno medicino in higieno iz Novega mesta, je 52.800 dinarjev. Po najširši varianti naj bi analizirali skupaj 72 rib, in sicer 11 vrst rib, ulovljenih na šestih različnih mestih od izvira Krupe do mostu čez Kolpo pri Kamanju.

POŠTEN NAČRT

Od vsake vrste rib iz programa, so se odločili, da bodo dali v analizo po dve ribi, eno mersko, drugo pa čim večjo, tako da bi bila silka kar se da popolna. Z analizami, so sklenili, da bodo seznanili člane metliške ribiške družine, slovenske ribiče in širšo javnost. »Število analiziranih rib bo odvisno od zbranih in razpoložljivih sredstev,« je zapisano v programu. Za analizo vseh 72 rib bi ribiška družina potrebovala 3,8 milijona dinarjev, ki pa jih ni imela. S prošnjami za pomoč so se ribiči obrnili na delovne organizacije in slovenske ribiške družine. Denar so prispevali semiška Iskra, Beti, Komet in metliški tozd Novolea, metliška raziskovalna skupnost, deset slovenskih ribiških družin, novomeška območna vodna skupnost pa je direktno zavodu plačala osem analiz. Pomoč so obljubile še nekatere druge organizacije. Tako so za raziskave po svojem programu metliški ribiči že zbrali blizu 3 milijone dinarjev, novomeški zavod pa je analiziral 43 rib. Za analize je v blagajni metliške ribiške družine še nekaj denarja in tudi ostalega, kolikor ga potrebujejo za analize ostalih 29 rib, ne bi bilo težko zbrati, saj ga imajo, kot rečeno, precej še obljubljenega. Pa vendar se je vsa stvar pred časom zataknila.

dobro jedo, čeprav sicer kuhajo po jedilnikih, ki jih pripravijo v vrtcu. Otroci se v teh varstvih zelo dobro počutijo, lažje je obdobje prilagajanja kot v jaslih, zelo pomembno je tudi to, da otroci v takem varstvu obolevajo precej manj kot v jaslih, kjer vsaj prve mesece navadno vsak dan manjka skoraj pol otrok. Težave so le, kadar katera od varuhinj zbolí, a na srečo to ni prepogosto in nekako gre.

A vrnimo se k Francičevim v staro kmečko, a obnovljeno hišo, v kateri imajo malčki dopolne prijazen, topel drugi dom in se v njem odlično počutijo. Ko smo jih obiskali, so se Miha, Aleš, Samo in Simona (enega vrstnika bodo še dobili) lepo igrali s teto Bini, ki ji mali navihanci pogosto rečejo tudi mama ali babi, navadno takrat, ko bi od nje kaj posebnosti radi, Albin in sedemmesčni vnuk Matija, ki ga tudi varuje, ker je snaha že spet v službi, pa je še spal. Kasneje je otroke »prevzel« varstvo in jih odpeljal na sprehod stric France, Albinin mož, ki ga imajo otroci prav tako zelo radi. Seničarjeva pravi in Albina Francičeva ji pritrjuje, da je pomembno, da je za to in živi s tem cela družina, ne le sama varu-



Igor Jugovič

Jože Dolšina

Od začetka je pri vsej zadevi močno angažiran inž. Jugovič, ki je tudi član nadzornega odbora metliške ribiške družine. Prav njegovi zavzetosti gre v veliki meri zasluga, da je opravljenega toliko dela pri analizi rib po programu ribiške družine. Ne samo da je večino do sedaj analiziranih rib sam ulovil, vse sam pripravil za analizo in jih odnesel v novomeški zavod, s katerim ima tudi sicer stalne in koristne stike, zelo zavzet je tudi pri zbiranju denarja za analize. Pri tem gre metliškim ribičem na roko tudi Zavod za socialno medicino in higieno, ki jim še vedno računa analizo ene ribe 52.800 dinarjev, čeprav so se cene medtem povečale in bi sedaj stala ena analiza že 86 tisočakov. O rezultatih dosedanjih analiz je inž. Jugovič pisal tudi v letošnji 6. številki Ribiča. V vseh 43 do sedaj analiziranih ribah iz Krupe, Lahinje in Kolpe so našli PCB, tudi v obeh kontrolnih. V 24 ribah, se pravi v blizu 60 odst., je vsebnost PCB presežala najvišjo dopustno mejo po ameriških normah, v nekaterih primerih močno, v 17 ribah pa je bila v dopustnih mejah. Da bi program izpeljali do konca, je, kot rečeno, treba analizirati še 29 rib.

METLIŠKI RIBIČI PREPEVEDO OBJAVO REZULTATOV

V vodstvu ribiške družine in njegovem izvršnem odboru je letos poleti prišlo do nasprotovanja nadaljnji analizi rib na vsebnost PCB. Posamezniki so menili, da je teh 43 analiziranih rib dovolj, da daje jasno sliko o zastrupljenosti rib. Očitno jim tudi ni prav, da je inž. Jugovič o rezultatih dosedanjih analiz pisal v Ribiču. S problemom so bili seznanjeni tudi vodilni v metliški občini, ki pa dajejo vso podporo prizadevanjem za nadaljevanje analize po zastavljenem programu. Pa vendar je izvršni odbor ribiške družine 10. septembra sprejel sklep, da se nadaljnja analiza rib glede na vsebnost PCB ustavi. Denar, ki je za to še na voljo, in tisti, ki bo v ta namen še prišel, se prenese v naslednje leto, ko ga bo ribiška družina uporabila za analizo rib po svojih potrebah. Hkrati so s tem sklepom ustavili tudi akcijo zbiranja sredstev za analizo rib. V sklepu piše tudi: »Prepoveduje se objava rezultatov analize rib v kateremkoli sredstvu javnega obveščanja v Jugoslaviji in tudi izven nje brez soglasja ribiške družine Metlika. Kršitev se odloči, da skliče izredni občni zbor, saj je nadzorni odbor prepričan, da bi uresničevanje takega sklepa prineslo družini veliko moralno in materialno škodo. A jim je bil sklice izrednega zbora onemogočen, ker iz nerazumljivih razlogov člani nadzornega odbora niso mogli dobiti knjige članov z njihovimi naslovi, tako da niso mogli poslati vabil. Poleg tega jih je prehitel izvršni odbor, ki je, brž ko je zvedel, da namestnik nadzornega odbora sklicati izredni občni zbor, pred tem sklical redni občni zbor. Na tem zboru, ki je bil v soboto, 7. novembra, so vse razprte dosegle vrhunec.

hinja. »Otroci ne smejo videti slabe volje,« pravi Angela. Z otroki si je želela delati že od mladih nog, videti je, da jim je posebna ljubezen do otrok kar v rodu. Daljna sorodnica je izredna vzgojiteljica v Ljubljani, Angelina hčerka je vzgojiteljica v šentjernejem vrtcu. Verjetno ni treba posebej poudarjati, da je materi v veliko pomoč, predvsem z nasveti pa z različnimi pesmicami in igrkami, ki so jih deležni otroci v vrtcu.

Angelino mladostno željo po delu z malčki je zatrla vojna pa bolezen in potem kmetija. Potem so kmetijo mehanizirali, veliko dela je prevzel odrasli sin in Angela se je kot varuhinja zaposlila v šentjernejem vrtcu. Tam je bila tri leta, potem je za nekaj tednov nadomestila sovaščanko, tudi družinsko varuhinjo, ki je morala v bolnišnico. Po tistem se je na pripravljanje vrtca in ko je bil tudi hišni svet za to, odločila poskusiti na svoje. In ni ji žal, čeprav je delo odgovorno in ga je veliko. Angela si ga zna podobno kot vse te varuhinje dobro razporediti. Sama doma pridelava vso zelenjavo, domače je meso, sadje, ki ga Angela vložiti toliko, da imajo kompotov za otroke za vse leto. Doma peče kruh, celo žemlje

O kakšni razpravi bi težko govorili, ker tistega, kar se dogajalo v sejni sobi metliške občine, tudi z veliko mer prizanesljivosti ne moremo imenovati razprava.

OBČNI ZBOR ALI NE?

Večino časa so se pripravili, ali to sploh lahko je obni zbor ali ne. Nadzorni odbor je trdil, da ne more poditi poročila, ker mu je bilo onemogočen vsestrans vpogled v uresničevanje delovnega in finančnega načrta družine. Med drugim je vodstvu družine očiti da je hotelo denar, ki so ga Beti, Komet in telesnoku turna skupnost prispevali kot pomoč za analizo rib r PCB, prikazati kot prispevek za dejavnost družine, r pa kot namenska sredstva za analizo. Prav tako vode vo družine ni hotelo poslati prošnji za pomoč na št naslove, ki jim jih je že pred časom sporočil inž. Jugovič in od koder bi ribiška družina dobila okoli 500 sočakov za analize rib. »Dobri gospodarji, ki se brani denarja, tistega, kar ga še je, pa pri današnji inflac prenašajo v naslednje leto!« je to in sklep izvršnega odbora komentiral eden od članov. Predsednik družine Jože Dolšina je Jugoviču očital, da družina ni bi obveščena o odločitvi in njih oddaji v analizo. Skle izvršnega odbora je zagovarjal s tem, da so z dosedajimi analizami ribiči dovolj seznanjeni z zastrupljenostjo rib, da zaradi nadaljnje analize ribe ne bodo nič ma zastrupljene in da od Iskre ne morejo pričakovati nika ršne odškodnine, da je analiza na PCB stvar Iskre, mtiške delovne organizacije pa bi raje dale denar i analizo rib glede vsebnosti drugih strupov, da ribiš družina od denarja, ki ga drugi prispevajo za analiz nima nič, samo stroške, ker ga nakazuje zavodu v N vem mestu, itd. Tajnik Franc Žist, ki naj bi tudi vo občni zbor, se je zavzemal za analizo rib na vsebno težkih kovin. »Mi nismo znanstvena ustanova. Če je Is ri zadostovala analiza tistih nekaj rib, bo tudi za nas dovolj 43 analiziranih rib,« je dejal. Eden najbolj razret zagovornikov prekinitve nadaljnjih analiz je celo za teval, da Jugoviču ne bi dovolili pojasnjevati njegov razlogov, če pa bi to kljub temu poskušal, naj r »odnesejo ven«. Med člani izvršnega odbora, ki so v po vrsti zagovarjali sprejeti sklep o ustanovitvi nadalj jih analiz, in ostalo večino ribičev na občnem zboru i padali še drugi očitki, ki so tudi pomagali, da se je zač lo luščiti ozadje spora.

NAJ CRKNE TUDI SOSEDOVA KRAVA

»Tebi je le za to, da tujim ribičem prodajaš dnevi karte, da lovijo in jejo zastrupljene ribe.« Naj jih jaz že 15 let!« Temu je svoj salomonski rešilni pristop pristavil član uprave z očitnim birokratskim pristop do delovanja strupov, ko je poudaril, da PCB v Jugc laviji še ni na listi strupov oziroma nevarnih snovi in i torej tudi ribiči ne morejo kot takega obravnavati. Ed od »razlogov« za ustavitve nadaljnjih analiz je bil tu to, da bi za izvedbo celotnega programa ribiška dru: na potrebovala profesionalca. »Jugoviču o opravlja be je kot profesionalca in zastoj! Namesto da bi mu t vsi hvaležni, da se je za vso zadevo tako zavzel, dobi polena pod noge. Kritizirate ga, ker dela, namesto da mu vsi skupaj pomagali. Če bo zmanjkalo denar dam jaz iz svojega žepa za analizo ene ribe!« je de eden od ribičev.

O potrebnosti tako zastavljenega programa anali rib je ribiče prepričeval tudi predsednik OK SZI Franc Kočevar in jih pozval k strpnosti in sodelovan »Kot se je pokazalo, denar ni problem. Ko bo anali gotova, bo veliko bolj jasna tudi slika o zastrupljeno rib v naših vodah. Ta široka in dobro zastavljena ana za bo tudi najboljša osnova za nadaljnje raziskave, ne bodo morale biti tako obsežne in drage. Ribič, ki g danes pri nas lovit ribe, je podoben tistemu, ki gre na rat gobe, pa jih ne pozna. Jasno je tudi, da denarja, so vam ga drugi prispevali za analizo rib, ne morete ne smete porabiti za karkoli drugega.« je de Kočevar, ki je ribiče tudi opozoril, da ima prodajar dnevnih kart drugim ribičem, ne da bi jih seznanili, so ribe kontaminirane s PCB, lahko hude posledic Tako zastavljeni program povsem podpirata tudi Z vod za socialno medicino in higieno iz Novega me: in ljubljanski Zavod za ribištvo.

Na koncu štiriurnega prerekanja in očitkov so m tliški ribiči naredili tisto, kar bi lahko že na začetku glasovali so. Večina jih je bila za nadaljevanje anali rib po zastavljenem programu in s tem za ukinit sklepa izvršnega odbora. Predsednik in tajnik druži in vsi na občnem zboru prisotni člani izvršnega odbc so dali ostavko.

A. BARTE

Družinsko varstvo

PRAVI DRUGI DOM

Pri Francičevih v Stari vasi pri Šentjerneju je ob delavnikih od zgodnjega jutra do poznega popoldneva s krajšim opoldanskim predahom živahno kot v čebelnjaku. Francičeva Angela je namreč ena od šestnajstih družinskih varuhinj, ki jim jih je uspelo pridobiti za to naporno, odgovorno, pa tudi zelo delo varovanja malčkov v novomeški Vzgojno-varstveni organizaciji. V vsej novomeški občini sicer dela 18 družinskih varuhinj, ki v svojih domovih varujejo 102 otroka od enega do treh let starosti. Ponekod, v manjših in od mesta ali večjih središč bolj oddaljenih krajih, pa ostajajo otroci v družinskem varstvu vse tja do male šole.

Z družinskimi varstvi, ki imajo v novomeški občini desetletno tradicijo, Vzgojno-varstvena organizacija na najcenejši in skoraj gotovo tudi na najboljši možni način rešuje v občini celo vse bolj pereč problem varstva najmlajših otrok. Otroci v družinskih varstvih je za 7 oddelkov jasli. Družinske varuhinje delujejo skoraj v vseh krajevnih skupnostih v občini, le v Straži za sedaj niso mogli najti nobene, čeprav bi tudi tam kakšna prišla zelo prav. Vez med varuhinjami in Vzgojno-varstveno organizacijo je Majda Seničar, ki pogosto obiskuje te zlate dopoldanske druge mame in jim pomaga s strokovnimi nasveti o varstvu in vzgoji otrok. V vrtcu sicer redno skrbijo za izobraževanje varuhinj, za katere ima Seničarjeva same pohvalne besede. Vse so izredno dobre gospodinje, same pridelujejo vsaj zelenjavo — če je ne bi, se jim to delo, ki nikakor ni zaslužkarsko, res ne bi splačalo — in malčki pri njih zelo



Z. LINDIČ-DRAG.

POLITIKA JE POZABILA, KAJ JE OBLJUBILA VČERAJ

Čigava je pravzaprav jedrska elektrarna Krško? Na začetku je bila jugoslovanska, saj smo vzdavno temeljnega kamna slavili kot veliko delovno zmago in vstop naše države v krog najnaprednejših držav. Potem je bila elektrarna skupna last republik Slovenije in Hrvaške, kar je še sedaj, nekateri problemi pa so očitno samo v domeni delavcev JE Krško in družbenopolitične skupnosti oziroma občine Krško. Vsaj tako kaže ob sedanjih razpravah o tem, kje, kdaj in kako zgraditi odlagališče za nizko in srednje radioaktivne odpadke (dalje v tekstu RAO). Nihče v Sloveniji namreč ni pripravljen odstopiti lokacije za tako odlagališče, podobno se lahko zgodi tudi na Hrvaškem. Električna, ki prihaja iz JE Krško, pa je kar dobra, saj je je toliko, da pokriva petino letnih slovenskih potreb.

Ali v Sloveniji v resnici vlada fobija pred jedrsko energijo kakor meni direktor JE Krško Janez Dular? Še za ščitom boja proti jedrski energiji v resnici skrivajo sovražniki naše ureditve? Verjetno ni res ne eno ne drugo, ampak je v ozadiju večja ekološka zavestnost kot posledica višje kulturne ravni. Svoje pa je proti jedrskemu strahu pripomogla tudi lansla černobilska katastrofa, kakršna pa se po zatrjevanju predstavnikov JE Krško in ostalih jedrskih strokovnjakov v Krškem niti približno ne more poroviti. Toda strah obstaja in potrebno bi bilo narediti vse, da bi bil čim manjši. To pa bo mogoče doseči le tako, da bodo vsi igrali z odprtimi kartami. Letošnje zagate z deviznimi sredstvi za nabavo rezervnih delov, ki jih je elektrarna potrebovala za izvedbo remonta, prav gotovo niso prispevale k večjemu zaupanju v jedrsko energijo, pravzaprav v odgovorno ravnanje najbolj odgovornih.

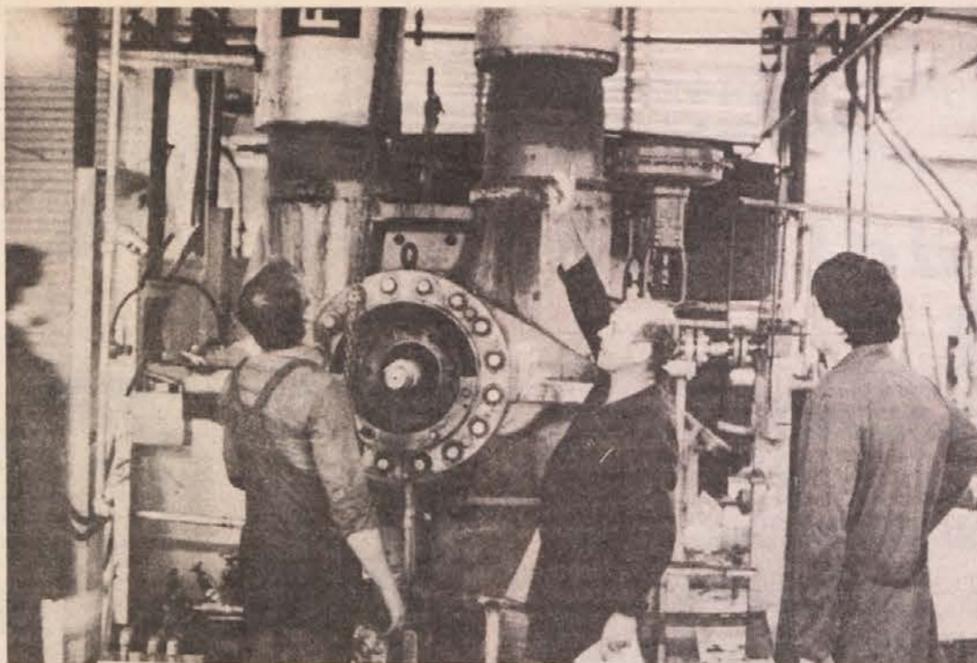
PRVIČ POROČILO O OBRATOVANJU

Sicer pa pojdemo lepo po vrsti. Letos se je prvič zgodilo, da je jedrska elektrarna objavila poročilo o obratovanju. Krški izvršni svet je ocenil, da je poročilo dobro pripravljeno in primerno za javno razpravo. Predlagal je, naj poročilo obravnavajo tudi vsi trije zbori občinske skupščine in naročajo elektrogosodarstvu Slovenije in Hrvaške, naj pripravi predloge za uporabo izrabljenega jedrskega goriva. Izvršni svet je dal vse priznanje delavcem elektrarne, ki so dosegli odlične proizvodne rezultate in zagotovili varno obratovanje. Ob tem so še posebej poudarili, da je razpoložljivost in varnost elektrarne odvisna tudi od ustreznega materialnega nagajevanja delavcev, zlasti pa od sprotnega reševanja stanovanjskih vprašanj. Izvršni svet tudi meni, da je za rešitev vprašanja gradnje trajnega odlagališča edrskih odpadkov odgovorna celotna družbena skupnost in ne samo JE Krško. Zato je krški izvršni svet predlagal, naj skupščina občine zahteva od odgovornih hitrejšo reševanje tega vprašanja. O tem naj bi govorili tudi na seji republiške skupščine.

Glede na to, da je JE Krško doslej obratovala brez kakršnihkoli vplivov na okolje (?), tudi prebivalci krške občine zaradi nje niso načelnjali vprašanj. Sprejeli so JE Krško, kot pač sprejemajo vse ostale velike industrijske ali energetske objekte. Lahko bi rekli, da v Krškem ni bilo omembe vrednih odporov zoper jedrsko energijo. Tudi po vrsti javnih razprav o problemu odlagališča za RAO bi človek lahko sodil, da so povsem brezbrizni do teh vprašanj. A ni tako! V Krškem se zavzemajo za stvaren in strpen dogovor, za iskanje skupne rešitve. Vendar pa odločno vztrajajo pri tem, da na njihovem območju ne bodo dovolili gradnje odlagališča.

NITI DOVOLJENJE NITI PREPOVED

Na zboru krajanov 9. novembra letos so lahko ponovno slišali, da sedaj elektrarna nima niti dovoljenja niti prepovedi za skladiščenje jedrskih odpadkov. Prvotna omejitev se je nanašala na 5000 solov, vendar je bila ta količina že prekoračena. Tudi osnovna omejitev petih let je že zapadla, kar seveda potrjuje izjavi, da elektrarna nima niti dovoljenja niti prepovedi. Vse pa je zbudilo dejstvo, da je dovoljenje poteklo konec lanskega decembra, pa se v tem času nihče ni prav zganil in zahteval, naj se začne graditi odlagališče. Direktor JE Krško Janez Dular je ponovno navajal podatke, da je bilo za tako odlagališče določenih v Sloveniji 39 lokacij. Toda protijedrsko razpoloženje je bilo tako, da niso mogli praviti niti vzorčnega proučevanja lokacij. Do vseh 39 možnih lokacij so namreč prišli s proučevanjem geoloških in hidroloških razmer in pa s pomočjo satelitskih slik, medtem ko na terenu teh meritev niso mogli preveriti. Ko so na zboru krajanov govorili o sprejetanju bodočega ureditvenega načrta JE Krško, s katerim bi lahko v elektrarni zgradili nove objekte, so menili, da je potrebno na končno odločitev še nekaj časa počakati. Sklep o sprejetanju ureditvenega načrta naj bi sprejeli šele, ko bodo dobili trdno zagotovila, da odlagališča v Krškem ne



bo. Vendar vsa ta vprašanja po mnenju krajanov krške krajevne skupnosti presegajo moč in pristojnosti občine, zato bodo na tak zbor krajanov povabili odgovorne iz slovenskega in hrvaškega izvršnega sveta. Takša zahteva je bila sprejeta, ker nikomur nič več ne verjamejo, saj je bilo ob začetku gradnje elektrarne dano zagotovilo, da bodo odlagališče zgradili, za to pa naj bi bila odgovorna v Krškem ne verjamejo niti tega, da bodo elektrarno ustavili, če v treh letih odlagališče ne bo zgrajeno. Vendar ni sporno samo odlaganje RAO, marveč tudi izrabljenega jedrskega goriva, o čemer pa v JE Krško menijo, da tega vprašanja niso dokočno razrešili niti v bolj razvitih državah.

OSTRE ZAHTEVE KRČANOV

Tudi na seji vseh treh zborov občinske skupščine 10. novembra ni bilo ostrega dialoga med predstavniki JE in delegati. Predsednik občinske konference SZDL je celo poudaril, da so proti manifestacijam na cestah, ker je za vprašanja bolje urejati po samoupravni poti. A zahteve to pot niso bile nič manj kategorične, kakor so bile izrečene že na zboru krajanov krajevne skupnosti Krško. Delegat krajevne skupnosti Krško je v dopolnilu k sklepom krškega izvršnega sveta dejal, da mora biti odgovor o lokaciji za odlagališče RAO znan do leta 1988. Terjal je, naj se materialni položaj delavcev JE Krško uredi in priskrbi stanovanja za delavce elektrarne v neposredni bližini JE. V slovenskih prostorskih in drugih dokumentih je treba predvideti lokacijo za odlagališče RAO, sicer v Krškem ne bodo dovolili, da bi po rednem letnem remontu v prihodnjem letu nuklearno spet pogнали. Krška občinska skupščina mora zahtevati, naj da slovenska skupščina vprašanje odlagališča na dnevni red in da tega vprašanja naj ne bi reševali samo po delegatski poti. Delegat je zahteval, naj Slovenija in federacija zagotovita devize za nabavo rezervnih delov za JE Krško. Dejtal je, da teh plemov ne bi smeli pustiti na plečih občine. Predlagal je še, da odloka o ureditvenem načrtu ne bi sprejemali, dokler ne bo znana lokacija za odlagališče. V razpravi je sodeloval tudi delegat Tovarne celuloze in papirja Djuro Salaj, ki je dejal, da sicer podpira sklepe izvršnega sveta, vendar terja, naj se rok za gradnjo odlagališča točno določi. Problem odlagališča naj bi rešili do 31. decembra 1990. Delegat upravnih organov občine Krško pa je zahteval, naj se objavljajo podatki o sevanju in dnevnem tisku in Dolenjskem listu. Podatki morajo biti prikazani primerjalno. K temu je treba dodati, da so podobno zahtevali tudi na zboru krajanov, vendar so zahtevo dopolnili še tako, da bi bili poleg teh podatkov objavljeni še ostali podatki o onesnaževanju okolja.

Na koncu razprave o tem vprašanju se je zgodilo še to, da sklepov niso mogli sprejeti, ker so bile zahteve delegatov glede roka za gradnjo odlagališča različne. Zato so se nazadnje zedinili, da končne sklepe sprejme predsedstvo skupščine.

STANOVANJA ZA DELAVCE JE

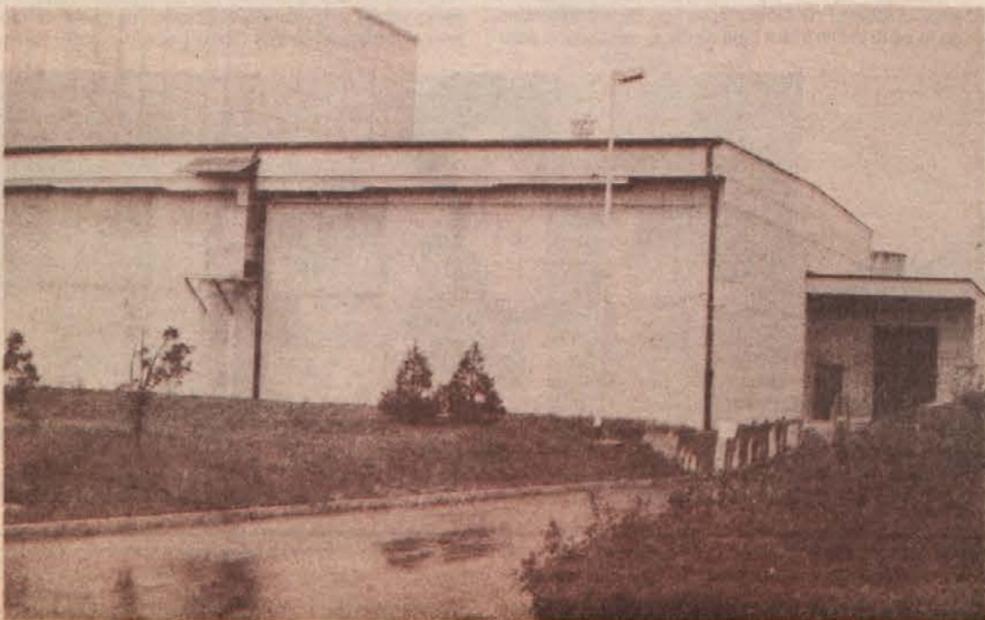
Ob razpravi o odlagališču pa je bilo postavljenih še več utemeljenih zahtev. SZDL zahteva, da se spremilja zdravstveno stanje prebivalstva v neposredni bližini JE. Hkrati naj bi na novo izdelali oceno ogroženosti, ker je tista iz leta 1982 že zastarela, čemur pa iz JE Krško oporekajo. In ne nazadnje je treba pritrčiti mnenju enega izmed udeležencev se-

je, da bi morali v najkrajšem možnem času rešiti vsa materialna vprašanja delavcev JE. Menil je, da je elektrarna skupnega pomena in da je treba za strokovnjake, ki dosegajo tako dobre rezultate, priskrbeti tudi stanovanja, sicer bo varnost ogrožena. Prav tako je zahteval, da je treba zagotoviti devize za nabavo rezervnih delov in s tako zahtevo iti vse do zveznega izvršnega sveta, če drugače ni mogoče rešiti tega problema.

V razpravi so seveda sodelovali tudi predstavniki JE Krško. Ko so govorili o varnostnih načrtih, so dejali, da so takoj po katastrofi v Černobilu preverili varnostne načrte elektrarne. Kot je dejal predstavnik JE, načrtov ni treba spreminjati, ker gre v Krškem za povsem drug tip elektrarne. Povedal je tudi, da redno sporočajo podatke o sevanju, in to na 10 naslovov, med njimi pa je tudi občina Krško. Direktor Dular pa je odgovoril na zahteve, da bo do avgusta prihodnjega leta težko dobiti lokacijsko dovoljenje za odlagališče RAO. V JE Krško menijo tudi, da časovne omejitve niso dobre, ampak da bi se morali dogovoriti za tehnične normative. Po teh normativih pa je delovanje elektrarne povsem brez napake in v okolje sevajo tako nizke doze, da so komaj še merljive in so celo manjše kot je ponekod naravno radioaktivno sevanje.

NA SITU JE OSTALO 39 ODLAGALIŠČ

Medtem pa se je marsikaj dogajalo tudi po svetu. V Evropski gospodarski skupnosti se, na primer, pripravajo o tem, kako visoke so lahko stopnje radioaktivnosti, ki naj bi jih še dopuščali v živilih in pitni vodi v primeru jedrskih katastrof. Začasni režim, ki so ga sprejeli po černobilski katastrofi je namreč sedaj neveljaven. In tu so mnenja tudi precej deljena. Medtem ko se Velika Britanija in Francija strinjata, naj bi bila meja okoli 1000 do 1500 bekerelov, so Nemci veliko bolj strogi in menijo, da bi bila zgornja meja 500 bekerelov. V Sloveniji, kjer že dalj časa lahko spremljamo polemike o gradnji jedrskih elektrarn in o odlagališču za jedrske odpadke (to naj bi služilo vsem uporabnikom, medicini, znanstvenim inštitucijam in drugim, ne samo JE Krško), pa smo bili priča ekološkemu zborovanju v Titovem Velenju. Prav zaradi tega, ker je bilo nekaj možnih lokacij za odlagališče RAO v tem delu Slovenije, so v Slovenj Gradec povabili dr. Milana Čopiča, direktorja na novo ustanovljene uprave za jedrsko varnost pri izvršnem svetu skupščine Slovenije. Dr. Čopič je predstavnik občine Slovenj Gradec, Ravne, Velenje in Mozirje seznanil s pripravami na gradnjo odlagališča RAO. Povedal je, da je bilo prvotno predvidenih 300 možnih lokacij, potem so to število skrčili na 100, nazadnje pa je na situ ostalo 39 lokacij. Strokovnjaki katedre za krajinsko arhitekturo biotehniške fakultete in skupine za oceno posegov v okolje so pri tem upoštevali samo geofizikalne lastnosti. Te lokacije so na južnem delu Pohorja, štiri so v občini Velenje, ena v bližini Mozirja, nekaj pa jih je v zgornji Dravski dolini, v spodnjem Podravju, v zgornjem in spodnjem delu Savinjske doline, v spodnjem Posavju in v okolici Kamniške Bistrice. Čopič je dejal, da idealne lokacije za odlagališče RAO ni, saj pri njenem določanju ni moč upoštevati samo geofizikalnih lastnosti tal, marveč tudi druge okoliščine. Zato bo potrebno temeljito obdelati še druge okoliščine, končna odločitev pa naj bi bila znana do oktobra leta 1988. Čopič je dejal, da odlagališča ne bo tam, kjer občine zanj ne bodo izdale



soglasja. A se je kasneje popravil in povedal, da bo morala skupščina Slovenije sprejeti zakon, če bi se zgodilo, da nobena izmed slovenskih občin ne bi dala lokacije.

BOLJ SMOTRNO ZLAGANJE SODOV

Poročilo o obratovanju JE Krško je v resnici pregledno in razumljivo napisano. Iz njega povzemamo, da so meritve pokazale nizko stopnjo radioaktivnosti. Delavci JE Krško so do sedaj prejeli za 2,5 manjše doze, kot znašajo v jedrskih elektrarnah v ZRN in 40 odst. manj, kot znaša povprečje v švedskih in francoskih elektrarnah. To med drugim dokazuje visoko stopnjo skrbi za varno delo in spoštovanje vseh navodil. Tehnološki ali nizko in srednje RAO iz JE Krško pa praktično ne vsebujejo alfa sevalnih radionuklidov. Tudi količine so majhne, saj je v šestih letih obratovanja nastalo 1046 kubikov teh odpadkov, kar je malo, če se upošteva, da večino volumna zavzema beton, s katerim so odpadki zaliti. V teh odpadkih ima najdaljšo razpolovno dobo cezij (CS -137) (29 let), kar pomeni, da bo v 180 letih radioaktivnost padla na naravno mero. V 5124 sodih do konca lanskega leta je največ koncentratov izparilnikov (3369 sodov), stisljivega odpada (998 sodov), izrabljene ionske mase (499 sodov), različnih drugih ostankov (204 sodi) in filtri (54 sodov). Pri prevozih bi bilo potrebno posebej zavarovati komaj desetino odpadkov. S postavitvijo jeklene konstrukcije so dosegli, da sode zlagajo bolj smotrno in se je zmogljivost skladišča povečala, tako da bo skladiščenje mogoče še nadaljnja tri do štiri leta. Načrtujejo pa, da se bo količina teh odpadkov v naslednjih letih zaradi novih tehnoloških postopkov še zmanjšala.

Ko je JE Krško leta 1976 dobila lokacijsko dovoljenje za začasno skladiščenje RAO, je že bilo jasno, da bo treba najti lokacijo za trajno odlagališče. Študijo za tako odlagališče je izdelal Inštitut za fiziko v Zagrebu, nosilec pa naj bi bil JUGEL (Skupnost elektrogosposodarskih organizacij Jugoslavije). V študijah sta bili za gradnjo odlagališča predvideni dve možnosti: tunnelski tip ali pitvo zakopavanje. Poseben problem je izrabljeno jedrsko gorivo, ki ga jedrski strokovnjaki ne štejejo za odpadke, ampak za odpadno surovino, ki jo je mogoče spet predelati. Izrabljeno jedrsko gorivo v JE namreč skladiščijo v bazenu, zalitem z borirano vodo, in v njem je prostora za 17 let.

Kar zadeva varnost in ukrepe v primeru nesreče, v JE Krško nenehno dopolnjujejo in usklajujejo načrte, ki so po zagotovilih v poročilu daleč nad ravni, ki je bila dosežena med vajo Posavje 82. Hkrati so v načrtih v celoti upoštevali pripombe in priporočila strokovnjakov Mednarodne agencije za atomsko energijo. Redno dopolnjujejo tudi opremo, ki bi jo potrebovali v primeru nesreče. V poročilu je precej prostora namenjenega tudi ostalim vprašanjem, zlasti pa kadrovsko-stanovanjskim. JE Krško bo v teku enega leta na novo zaposlila 30 novih strokovno visoko usposobljenih delavcev, zanje pa bodo morali priskrbeti tudi stanovanja. Ves čas obratovanja elektrarne pa niso mogli nabaviti niti enega stanovanja, ker JE Krško posluje brez ostanka dohodka. Stanovanjsko vprašanje se kaže v toliko bolj problematični luči, ker je v JE opazna fluktuacija delavcev z najvišjo izobrazbo in pa zaradi redne zamenjave generacije, ki se opravijo vsakih 10 let.

VSA SEVANJA POD MEJAMI

Posebej dolgo poglavje je v poročilu napisano o rednem nadzoru radioaktivnosti. V njem med drugim piše, da je jedrska elektrarna v Krškem zgrajena tako, da pri rednem obratovanju spušča v okolje le malo radioaktivnosti. Tako bi bilo tudi v primeru večjih nezdov. V poročilu celo piše, da je onesnaženje iz elektrarne za dva velikostna razreda manjša, kot je naravna radioaktivnost. Po predpisih in v skladu z mednarodno prakso na meji elektrarne sevanje ne sme presegati 0,2 mSv na leto (mikro Sieverta). V poprečju pa Slovenec iz naravnega okolja in umetnih virov prejme 2 mSv na leto. Sevanje iz JE Krško torej predstavlja le 10 odst. naravne doze. Program meritev radioaktivnosti v okolici JE Krško vsako leto potrjujejo upravni organi. Program meritev pa obsega nadzor vode v Savi, vodovode, črpalnišča, zajetja, ribnike itd. Prav tako na več lokacijah nadzorujejo zrak in zemljo. Nadzirajo tudi kmetijske pridelke, mleko, sadje, zelenjavo, žitarice, stročnice, meso, perutnino in jajca. Izvajalci nadzornih meritev v okolici JE so Inštitut Jožef Stefan, Zavod za varstvo pri delu Ljubljana, Inštitut Rudjer Bošković, Inštitut za medicinska istraživanja in medicinu rada Zagreb. Poročilo o rezultatih meritev radioaktivnosti je zelo obsežno, bistveno v njem pa je: »Vse ugotovljive in količinsko ocenjene obremenitve okolja zaradi emisij JE Krško so bile pod upravno določenimi mejami.«

In komentar k tej dolgi zgodbi o naši prvi jedrski elektrarni (in za dolgo časa edini)? Skoraj ni potreben, vendar pa se ponuja več ugotovitev in še več vprašanj. Predvsem je jasno, da bodo v Krškem vztrajali do konca in odlagališča ne bodo dovolili zgraditi v okolici JE ali v njej sami. To pa ni samo v interesu varnosti Krčanov, marveč vseh Slovencev. Prevelika koncentracija radioaktivnih snovi v Krškem bi v primeru katastrofe ogrozila vse ljudi v republiki. Torej bo treba rešitev najti, in to kmalu. Žal pa se tudi to pot kaže naša že prislovično znana politika, ki pozablja, kaj je obljubila včeraj in kaj bi morala narediti jutri. Na nesrečo nismo sodobno tehnologijo uvozili tudi bolj učinkovitega sistema. Več kot žalostno je namreč, da se morajo delegati potegovati za socialne visoko usposobljenih strokovnjakov v JE Krško, to je za stanovanja in primerne plače. Sploh pa je vprašanje, kaj so ves ta čas počeli najbolj odgovorni med odgovornimi, ki v šestih letih komercialnega obratovanja JE Krško niso našli dovolj časa za gradnjo trajnega odlagališča RAO. Zdaj je treba ta vprašanja reševati hitro, improvizirano in verjetno z mnogo več hude krvi, kot če bi se vse skupaj odvijalo po normalnih poteh.

DOLENJSKA BO DO 1990 DOHITELA SLOVENIJO

Podjetje za ptt promet Novo mesto, ki opravlja to dejavnost v sedmih dolenjskih in posavskih občinah, je pred kratkim prišlo pred novomeško občinsko skupščino (bo pa tudi pred druge) z gradivom o stanju ptt prometa, o programu razvoja telekomunikacijskih in poštinih naprav ter omrežja pa z ukrepi za realizacijo programa razvoja do leta 1990. Gradivo bodo vsaj v Novem mestu dopolnili uporabniki v enomesečni javni razpravi, vse skupaj naj bi dalo solidno osnovo in skupni dogovor za razvoj ptt dejavnosti na tem območju. Dejstvo je, da razvoj ptt dejavnosti, posebno telefonije, zaostaja za željami in potrebami ljudi. Ti v krajevnih skupnostih in vzdržnem delu že sedaj veliko sami dajo in naredijo v ta namen, treba pa bi bilo oz. bo očitno še več, saj novomeško ptt podjetje podobno kot vsa v Sloveniji zaradi administrativno zadržanih cen storitev praktično nima več dovolj denarja niti za enostavno reprodukcijo, kaj šele za razvoj, potrebe po njem pa so vse večje.

Samo za izgradnjo telefonskih kapacitet v novomeški občini do leta 1990 brez krajevnih omrežij, poštinih in transportnih zmogljivosti je potrebnih po sedanjih cenah preko 3 milijarde dinarjev, od tega bo sama pošta zmogla prispevati največ 900 milijonov. Drugo bodo morali zagotoviti uporabniki poštinih storitev. Še slabše so možnosti financiranja naložb v poštini promet, ki je v izgubi ali na meji le-te že kar dve desetletji. Do leta 1990 bi morali zbrati v ta namen dobro milijardo in 200 milijonov dinarjev, seveda za najpotrebnejše. Ptt bo prispevala 575 milijonov za opremo, 639 milijonov za prostore bi moralo priti iz drugih virov. Sredstva območne sise za ptt promet se seveda štejejo kot poština, ne kot drugi viri, to bo moralo biti neposredno interesno združevanje denarja. Vsekakor nič kaj rožnat položaj, posebno, ker je vse gospodarstvo in vsa družba v krizi, pa na vseh koncih in krajih zmanjkuje denarja. O teh rečeh smo se pogovarjali z direktorjem novomeškega podjetja za ptt promet Rajkom Gerdovičem.

DL: Po manj kot dveh letih srednjeročnega obdobja ste prišli pred novomeški izvršni svet in občinsko skupščino s poročilom o stanju ptt prometa, s programom razvoja in z ukrepi za realizacijo. Razlog je gotovo razvojna nezmožnost ob zelo velikih željah in potrebah. Kako velika je ta nemoč, v kakšnem položaju je ta vaša dejavnost posebnega družbenega pomena?

Gerdovič: »Ko smo sprejemali sedanji srednjeročni plan, je bil samoupravno verificiran na vseh ravneh in v vseh organih. Zapisali smo, da bomo ta planska predvidevanja uresničili le, če bodo cene dobile ekonomsko podlago, da bodo zadostovale za enostavno reprodukcijo in za razvoj te dejavnosti posebnega družbenega pomena, ki pa mora na trgu poslovati kot katerakoli druga organizacija. Po tem naj bi podjetje za ptt promet zagotovilo za investicije 30 odstotkov sredstev, 30 odstotkov bi zagotovili uporabniki v združenem delu, 40 odstotkov pa bi bili krediti. Teh je vse manj. Sedaj moramo po zakonu imeti za investicijo za pridobitev posojila 60 odstotkov lastnih sredstev, sredstva poštne hranilnice pa se ne štejejo več kot včasih med lastna, kar seveda povzroča dodatne težave, če obsteni niti ne omenjam. V tem planu smo se opredelili, da mora

družba namenjati za to dejavnost vsaj 0,5 odstotka družbenega proizvoda. To bi bila spodnja meja, da ne bi preveč zaostajali v razvoju. Sedaj pa se v ptt dejavnost v naši družbi vlaga le 0,26 odstotka družbenega proizvoda, zato je ta dejavnost v tako težkem položaju. V razvitem svetu vlagajo v telekomunikacijske sisteme 1 do 2 odstotka družbenega proizvoda. Zaradi tega je takšen razkorak med nami in razvitejšim svetom na tem področju, ki bo le še večji. Mi na vse to opozarjamo republiške in zvezne organe, a cene določa zvezni izvršni svet, in to za vse enako. Slovenija pa je bolj razvita, zaradi tega so storitve relativno dražje, potrebe po razvoju še večje. Ni prav, da morajo biti cene po vsej Jugoslaviji enake. Na osnovi sedaj pripravljene programa razvoja bomo pripravili poseben samoupravni sporazum, v katerem bomo opredelili način združevanja sredstev in tiste, ki naj bi združevali, ter vse to posredovali v obravnavo in sprejem občinskim skupščinam in vseh sedmih občinah, ki jih pokriva naše podjetje za ptt promet.«

DL: Kot osnovni razlog težav se navaja zadrževanje cen. Kakšne bi morale biti, da bi omogočale normalen telekomunikacijski razvoj?

Gerdovič: »Lani v novembru smo predložili višje cene, pa jih je ZIS preklkal. Letos se je ponovno isto. Dejansko imamo zamrznjene cene ob tako visoki inflaciji. Obiljubljajo, da se bo to uredilo ta mesec, če se bo res, ne vemo. V povprečju naj bi se cene povečale za 33 odstotkov (to je ZIS po sprejetju predinflacijskega programa v soboto ponoči tudi odobril, pogovor je tekel predtem — op. p.). Posledica takšnega ravnanja je slabo poslovanje ptt temeljnih organizacij po vsej Sloveniji in tudi Jugoslaviji. Pojavljajo se izgube, akumulacija je izrazito padla. Potrebe po razvoju telekomunikacij so tako pri krajinah kot pri združenem delu zelo velike, ekonomska moč slovenskega PTT kot celote pa pada. Povrh mi, ki imamo vse prej kot ekonomske cene, plačujemo opremo domačih proizvajalcev po svetovnih cenah. V svetu stane en telefonski priključek v povprečju 5 tisoč zahodnonemških mark. In telekomunikacijski sistem je integriran sistem. Če se poveča število naročnikov v končni centrali, to je tista najbližja krajevno omrežje, je treba jačati tudi vozliščno, glavno in tranzitno centralo ter seveda povezave med njimi. Mi na primer zelo veliko združujemo za ljubljansko tranzitno centralo, ki bi bila sicer že zdavnaj prezasedena. Krajevno omrežje, ki ga vse pogosteje gradijo sami krajinai, predstavlja dejansko le 30 odstotkov vrednosti celotne investicije v telefonijo v nekem kraju.«

DL: Kako pa smo na našem območju telekomunikacijsko razviti v primerjavi z ostalo Slovenijo in svetom?

Gerdovič: »Z razvojem telefonije gremo v novomeškem ptt podjetju hitreje naprej kot drugje v Sloveniji. Leta 1969 je imela Slovenija 2,96 telefona na 100 prebivalcev, naše območje le 1,45. Sedaj je v Sloveniji 15, pri nas pa 13 telefonskih priključkov na 100 prebivalcev. Računamo, da bomo do leta 1990 s telefonskimi priključki ujeli slovensko povprečje: imeli naj bi 21,5 telefonov na 100 prebivalcev. Imamo proste erpacitete po raznih centralah, seveda ponekod nič, drugje veliko, v Novem mestu je na primer možnih še 1.800 priključkov. V sedanji srednjeročni plan smo zapisali, da bomo vključili okrog 9 tisoč novih naročnikov telefona. Ta številka



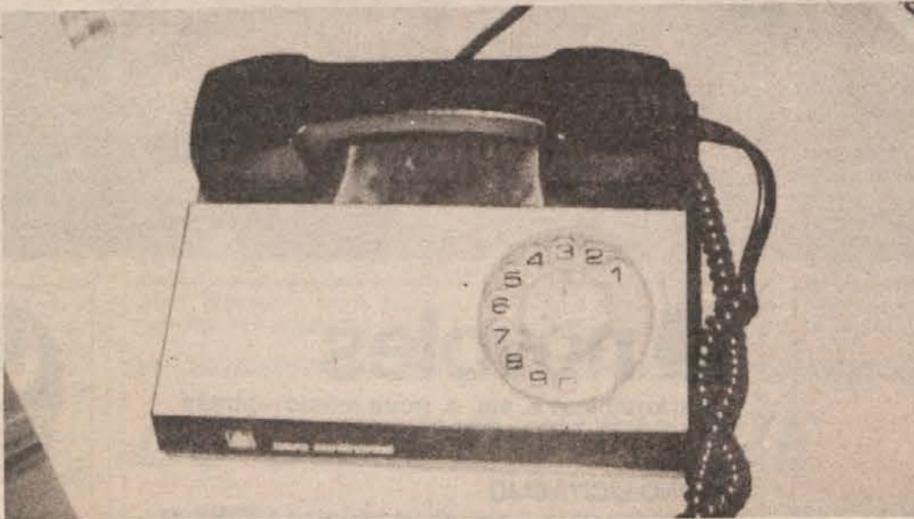
bo dosežena ali celo nekaj presežena že v prihodnjem letu, saj bo letos vključenih že 6.500 novih telefonskih naročnikov. Plan bo torej presežen kljub velikim težavam, seveda pa to terja ogromno naporov. Po številu telefonskih priključkov je sicer Jugoslavija med socialističnimi državami pri vrhu, pa precej za razvitimi zahodnimi državami, kjer je povprečje med 20 in 50 telefoni, švedska na primer pa ima preko 60 telefonskih priključkov na 100 prebivalcev.«

DL: Kaj pomeni za Dolenjsko in Posavje omrežna skupina 0608 za Krško?

Gerdovič: »V srednjeročnem planu je zapisano, da se v skladu z generalnim planom jugoslovanskega PTT oblikuje nova omrežna skupina za Krško 0608. Dela potekajo po terminskem planu, končana bodo v drugi polovici prihodnjega leta. To območje bo potem imelo direktne zveze z Ljubljano, z Novim mestom pa bodo ostale prečne zveze, da ne bo treba klicati v Novo mesto preko Ljubljane. Novomeška centrala bo razbremenjena za 40 odstotkov, zvez bo dovolj za to tisočletje. Sredstva za to pomembno investicijo združuje posavsko združeno delo, za prvo fazo je bilo treba dati 50 milijonov, za drugo jih je treba 300.«

DL: Osnovni problem je financiranje. Samo ptt podjetje lahko prispeva za naložbe le manjši del potrebnega denarja. Tudi za naprej je predvidenega veliko neposrednega združevanja. Kako naj bi to izgledalo?

Gerdovič: »Glede na težko stanje smo republiškim organom predlagali, da bi se združeval investicijski dinar od vseh naročnikov, in sicer od impulza, da ne bi bili obremenjeni le novi naročniki. Ti ponekod v krajevnih skupnostih sami gradijo omrežje, urejajo prostore, kupijo celo centralo, ker z razpoložljivimi sredstvi ptt in območnega sise za ptt promet ne sledimo hotelem ljudem. Predlog o investicijskem dinarju v impulzu ima v Sloveniji soglasno podporo, a za to morajo dati soglasje še v zvezi. Če bi bilo to uveljavljeno, bi nam bilo mnogo lažje realizirati predvideni program in z manjšimi obremenitvami novih naročnikov. Če ne bo, bodo potrebne drugačne oblike združevanja. Pri tem moram reči, da ima združeno delo vseskozi veliko razumevanja in se vključuje v gradnjo omrežja.«



DL: Predvsem pri gradnji telefonskega omrežja veliko naredijo same krajevne skupnosti. Iz teh stalno prihajajo občiti, da jim iz PTT ne pomagata, da bolj zavirata gradnjo, da se ne držite rokov, da je vaša strokovna in tehnična pomoč preslaba. Kaj pravite na to?

Gerdovič: »Da krajanom nismo pripravljeno pomagati, ni res. A obstajajo zakonski predpisi o tem, kako morajo teči postopki, kakšne morajo biti gradnje, koliko globok mora biti jarek, kakšni drogovi ipd. To moramo upoštevati. Dovolimo, da krajinai sami kopijejo jareke, dajo in postavijo drogove ipd., da pridejo ceneje skozi. Specializirani organizaciji za izkope, Tegrad in PAP iz Ljubljane, pa stalno prosita za delo. Vsaka investicija mora biti tudi prijavljena, imeti mora gradbeno dovoljenje. Da ga dobimo, traja vedno meseca. Zaradi tega se pojavljajo konflikti s krajinai. Nudimo jim pomoč, strokovne nasvete, večinoma tega sploh ne računamo, a ljudje bi radi vedno več. Mi smo precej povečali zaposlenost, in to na račun tehnične službe, da bi bili vsemu kos. Imamo 57 študentov, preko 80 zaposlenih študira ob delu, da bi se še bolj okrepili. Osnovni problem je denar. Če bi ga bilo dovolj, problemov in konfliktov s krajinai ne bi bilo.«

DL: Pred časom je bila nabava materiala, na primer kablov, velikanski problem. Kako je s tem sedaj?

Gerdovič: »S kablji sedaj ni več problemov kot pred dvema, tremi leti. Dobijo se takoj, le na zahtevnejše je treba čakati nekaj mesecev. Tudi pri napravah za prenos zvez so pogodbeni dobavni roki bistveno krajši, proizvajalci se jih tudi držijo. Edini problem pri tem je sedaj denar, ki ga nimamo oz. ga imamo bistveno premalo. Pred nekaj leti je bilo treba na naprave za prenos zvez po pogodbi čakati dve leti, Iskra pa jih ni dobavila po pet let. Izgovarjala se je, da mora najprej izvažati. Tako je bilo običajno, da so ljudje zgradili krajevno omrežje v pol leta, v naslednje pol leta je morala priti centrala, prenosne naprave pa šele v petih letih in nismo mogli vklapljati novih naročnikov, kot bi bilo treba. Še lani je prihajala zadnja oprema, ki smo jo naročili v letu 1980, in to sedaj počasi vključujemo. Bili smo brez moči, ljudje pa tega nečejo razumeti. Krajevno omrežje je pomemben del, še zdaleč pa ni vse.«

DL: Vaše krajevne skupnosti se tudi pritožujejo, da morajo dati za telefon desetkrat več kot v mestu. Kako to razrešiti?

Gerdovič: »Tako poceni, kot se govori, telefon v mestu tudi ni. V krajevnih skupnostih, ki same gradijo omrežje, so telefonski naročniki oproščeni prispevka območni sise za ptt promet. Sedaj znaša 147.000 din, po novem letu bo preko 300.000. Poleg tega je priključek sedaj 250.000 din. Dejanski stroški pa so seveda zelo različni. Saj se strinjamo, da bi moral vsak dobiti telefon za približno enako ceno. Zdaj res ni tako in verjetno še ne bo. Sicer bodo morali tudi prebivalci v mestu, kjer bodo dejanski stroški seveda še naprej manjši, v bodoče verjetno sami graditi omrežje, če bodo hoteli telefon, saj je vprašljivo financiranje v okviru komunalne opreme zemljišča.«

DL: Kakšne pa so potrebe po telefonih?

Gerdovič: »Za celotno območje ima naše podjetje evidentiranih trenutno 9.000 prošenj za nov telefonski priključek ob 24.000 naročnikih. Šestdesetih let, ko so nagradili tistega, ki je pridobil novega telefonskega naročnika, gotovo ne bo več.«

DL: Kakšne načrte imate za novomeško pošto?

Gerdovič: »Pošta je problem. Sedaj se trudimo posodobiti poslovanje na šalterjih. Vključujemo terminale na občinskih poštah, trudimo se avtomatizirati pošiljanje kpoštinih pošilk. Ker ni denarja, gre vse prepočasi. Novomeško pošto bi radi razširili, saj so delovni pogoji nemogoči. V planih je bila gradnja v okviru zazidave Novega trga, ki jo je gospodarska kriza zaenkrat preprečila. Toda konec tega srednjeročnega obdobja bi mi le morali začeti graditi, saj tudi poštini promet stalno narašča. Iščemo tudi prostore za drugo pošto v mestu, a že nekaj let brezuspešno.«

DL: Vključeni ste tudi v javno omrežje za prenos podatkov JUPAK. Kakšno je zanimanje delovnih organizacij za vključitev v ta sistem?

Gerdovič: »Trenutno je možnih 18 priključkov, vključena sta le dva naročnika, ki tudi delata, Labod Novo mesto in Krško, nekaj priključkov je rezerviranih. Pravo zanimanje za vključitev v to omrežje raste šele sedaj, ko v delovnih organizacijah spoznavajo pomen in možnosti le-tega.«

ZDENKA LINDIČ-DRAGAŠ

Promet

PO VLAKU SE DRŽAVA POZNA

Med vožnjo z našim zelenim vlakom mora potnik držati kavo, da ne pade po tleh, medtem ko v vlakom na kateri od zahodnoevropskih prog človek komaj opazi, da se premika. Tako je nedavno menil eden od razpravjalcev na nekem razgovoru o položaju železnic v Jugoslaviji in nehoti komentiral napovedi o skorajšnji renesansi železnic v nekaterih zahodnoevropskih državah, in sicer v času, ko jugoslovanski prevozniki z vlaki ne razmišljajo o razvitemu svoje dejavnosti, marveč o — preživetju.

Vse bolj pridobivajo namreč na veljavi ocene, da železnica nima več monopolnega položaja med prevozniki in da kot državna transportna organizacija lovi sopo, postopoma, a zanesljivo, prav zaradi države. Če ni tako, kako sicer razumeti tiste, ki se zavzemajo za večjo samostojnost železniških organizacij, zlasti pri določanju cen, in hkrati ugotavljajo, da državnega varuštva še ni konec. Take razmere so lahko po splošnem prepričanju vsaj slovenskih železničarjev le topla

greda za širano železnico, medtem ko prave rasti ne omogočajo. Poznavalci so prepričani, da stanje na železnici že dosega točko, ko ni ogrožena le poslovna varnost teh transportnih organizacij, ampak so v nevarnosti že življenja potnikov. O enem in drugem med drugim govori poročilo o uresničevanju programa za varen in urejen železniški promet, kakršnega je Železniško gospodarstvo Ljubljana poslalo kot odgovor na vprašanje iz republiške skupščine glede varnosti in urejenosti prometa na tirih po nesreči v Divači.

Ena od ugotovitev je, da je zvezni izvršni svet z nekaterimi posredovanji v letu 1987 blokiral rast cen železniških storitev in prevzel vlogo uspešnega zavirača razvoja na tem področju. V začetku lanskega leta je ZIS obljubljal, da se bodo cene železniških prevozov do konca leta povečale več kot cene industrijskih izdelkov, vendar so cene industrijskih izdelkov v letu 1986 porasle za okoli 88 odstotkov, medtem ko so železničarji podražili svoje storitve za 72 odstotkov. Neuresničevanje dogovorjene politike ugotavljajo tudi za letošnje leto. Zlasti zaostajajo cene na železnici za storitvami konkurenčnih javnih cestnih prevoznikov. Primerjave kažejo, da je prevoz z avtobusi skoraj dvakrat dražji, posebej velik je razkorak med obema cenama pri delavskih in dijaških mesečnih vozovnicah, za katere je treba odšteti na avtobusih tudi do 4,5-krat več kot na železnici. Izdelani so še primerjalni podatki s tujino, iz katerih je razvidno, da plača potnik na razdalji 200 km v Švici 13-krat več kot na jugoslovanskih železnicah, v Avstriji 7-krat več, v ZRN 10-krat več, v tujini pa je dražji tudi tovarni promet.

Ilustrativnim podatkom iz primerjave s tujino bi bilo nedvomno mogoče najti komentar, temelječ na kakovosti uslug tu in tam, tudi brez tega pa ostaja dejstvo, da je taka cenovna politika pahnila železničarje ob izredno visoki inflaciji v najtežji gospodarski položaj doslej, kar dobesedno ugotavljajo za ljubljansko železniško gospodarstvo. Po sedanjih ocenah naj bi primanjkljaj prihodkov v letu 1987 znašal 56 milijard dinarjev. Izgube klestijo nove naložbe in po izjavah predstavnikov

železnice že ogrožajo sprotne popravila. Prišli smo v položaj, ko nimamo več garancije, da bomo lahko delali po voznom redu, ker se lahko vsak hip kaj ustavi, trdi jo železničarji in hkrati zatrjujejo, da so s poostrenim notranjim nadzorom zmanjšali število t. i. izrednih dogodkov, za katere je kriva železnica. Vseeno drži, da so ukrepi za hitrejšo in predvsem zanesljivejšo prevoze z vlaki prepočasni.

Preživetje in mogoče razcvet si obetajo železničarji od večjega družbenega prispevka za to dejavnost in po drugi strani od svojega vztrajanja na začrtani politiki približevanja svojih storitev porabnikom. Ne gre le za prijaznost in čistočo v straniščih in nasplah v vlakih: eno in drugo bodo železniški uslužbenci zlahka osvojili, kjer ni tako že zdaj, posebej če se bodo zavzeli tudi potniki. Velikega pomena je prilagajanje, kakršno je uvajanje hitrih vlakov med večjimi centri po vzorcu In-

tercarga, in skrajševanje časa prevoza tudi med lokalnimi postajami. Se pravi tržno obnašanje, ki naj bi zajelo tudi oblikovanje cen, čemur država zaenkrat ne prižiga zelenega signala. Torej preprečuje (p)oživljajoče prilagajanje uporabnikom? Naj odgovori eden od razpravjalcev na nedavni razpravi: odprečevanje tržnega obnašanja je za železnico grob, a kaj naj država brez železnice?

Spričo razmer je tako vprašanje lahko postavili tudi na Dolenjskem, za katero novomeški železničarji menijo, da bi ostala brez vlakov, če bi ukinjali nerentabilne proge. Tako na Novomeškem ugotavljajo potrebnost železnice v regijskem merilu in hkrati tovarne in potniške vlake z izgubami. Znova so žive misli na ukinjanih je belokranjske proge, kar so Belokranjci ostro zavrnili že pred dvema desetletjema in še danes menijo podobno.

Tako Dolenjska kot republika in širša skupnost razmišljajo o krizi železnice ter vedo za prednosti ali slabosti vlakov in za konkurenčnost ali nekonkurenčnost prevozov po tirih. Ponujene rešitve na višjih ravneh doživljajo različne usode, v zvezi s tem pa zaenkrat verjetno še vedno velja, da se v državni železnici zrcali država sama.

M. LUZAR

Nedavno zvišanje cen železniških storitev je zaustavilo v prepad drveči vlak, vprašanje je, kako zanesljivo in do kdaj. Železničarji bodo lahko poslej zaračunavali svoje usluge za 61 odstotkov dražje, vendar bodo obremenjeni s starimi izgubami, razen tega je zadnji paket podražitev prinesel tudi dvig cen pogonskih goriv. Kazalo bi počakati še na odziv uporabnikov vlakov, da bo jasneje, kaj pomeni za železnico 16 odstotkov višja cena preživetja, kolikor naj bi za izračunih zadnji ukrepi povečali Jugoslovonom življenjske stroške.



ZA ČRNIMI OČMI MATERE ANDJE

Življenje v Žumberku, v vaseh na oni strani Gorjančev, ki jim tam rečejo Žumberačke planine, Trdinove mu vrhu, preko katerega poteka meja med Slovenijo in Hrvaško, pa Gera, ni bilo nikoli lahko. Pred stoletji so to gorjansko pobočje, strmo in nerodovito, predvsem pa težko za obdelavo, naselili Uskoki, ljudje, ki so iz južnih krajev današnje države prbežali pred Turki. Avstrijski cesar jim je tu odkazal zemljo, vedno pa so mu morali biti na razpolago kot vojaki, kot živi branik, ki je mogočno cesarstvo in s tem celo Evropo branil pred napadalnim otomanskim carstvom. V eni roki so imeli vedno orožje, v drugi orožje. Vojna krajina, stalna nevarnost, moč, ponos, vera, boj za preživetje in s tem povezana prebrisanost, zvitost in celo lokavost, stoletja strnjena in tesno povezana skupnost, živeča v enklavi, na otoku, obdanem z drugimi narodi, vse to in še kaj je zaznamovalo te ljudi, jim klesalo značaj in brusilo njihovo podobo, določalo žitje in bitje, ravnanje in nehanje.

Pred dobrimi desetimi leti je bil avtor tega zapisa v Rajakovcih, takrat zadnji naseljenih vasi v radatoviškem koncu Žumberka. V edini še naseljeni hiši v tej vasi je živel Darko Rajaković s svojo družino. Pred leti je umrl in vdova se je preselila v eno vas nižje, v Sekuliče. V Rajakovcih stoji danes samo še ena hiša, a lastnik živi v Metliki. Še prej je ta usoda doletela Gaj, najvišje lažečo vas v teh krajih, od koder je le za dober streljaj do Trdinovega vrha, do Gera po njihovo, kjer so še vidni ostanki cerkvice sv. Jeditri in sv. Elije, poleg sv. Milavža zaščitnikov Gorjančev. Čudovit opis Gaja nam je zapustil Marjan Mušič v svoji knjigi Novomeška pomlad. V to vas preko Gorjančev se je napotil še z dvema mladostnima prijateljskima okoli leta 1920. Vleklo jih je »v to drugorodno bratsko oazo na slovenski zemlji«. (Takrat so ti žumberški kraji spadali pod Dravsko banovino.) »V najbližji vasi Gaj, ki se je skrila za obraslim stožčastim gričem, smo želeli obiskati Andjo Gajsko, zgubano in presušeno staro, ki se je tu in tam prišla potolžit svojim domačim,« piše Mušič. »Še danes mi živo stoji pred očmi njena pretresljiva podoba. Drobčkana in nežna kljub tisočerm težavam in nesrečam je imela čudovit svetniški izraz matere, kakršnega srečaš ponekod pri materah po temačnih ognjiščih Dalmacije, Bosne in Srbije; še najprepričljivejša ga je upodobil Meštrovič v liku svoje dalmatinske matere. Iz pergamentnega obličja, v katero so skrbi in težave zarezale neštete globoke, kot las tanke in temne gube, so presunljivo zrla črne, za čudo žive oči; v njihovem žaru je bil neki nedoločen izraz tragike in plemenitosti... In vendar je duh, ki vlada v žumberškem domu, precej drugačen od duha pri nas in se ni bistveno predrugačil v stoletjih bivanja v teh hribovitih krajih. Teško je opredeliti posebnost, imam pa vtis, da obstoji v nekakšni ponosnosti, ki pa nikakor ni v nasprotju z uboštvom, in v epičnosti, brž ko se odpro zapore pripovedovanja.« Kmalu po vojni je šel Mušič še enkrat v Gaj. »Z bojaznijo sem se bližal Gaju. Obstal sem nem sredi strahotnega razdejanja. Tudi tod se je znesel bes podivjanega ustaštva, tod, kjer so žarele iz sajastih ognjišč črne oči Andje in tolikernih žumberških mater.« Andja pa je že

prej odšla v kraljestvo senc. Tam jo je pokojni novomeški rojak prof. Marjan Mušič, kot je sam zapisal, lahko spoznal po njeni tihi hoji in zlahtnem žaru črnih oči.

DVA VIKENDA NAMESTO VASI

Gaj si od vojnega razdejanja ni nikoli več opomogel. Gajski so se razselili. Za obraslim stožčastim gričem, ki je včasih skrival najvišjo vas, stojita danes dva vikenda. V Rajakovcih stoji ena prazna hiša in tako so sedaj zadnja gorjanska vas Sekuliče. Pred vojno je bilo v Sekuličih naseljenih 20 hiš, danes je življenje še v petih. V tisti, ki ima številko 4, živi zakonca Malič, Jovo in Danica. V tej hiši se je pred 78 leti rodil Jovo, eden od štirih Maličevih sinov. Tu se je Jovo in Danici rodilo sedem otrok, pet sinov in dve hčeri, in tu danes sama živi.

»Tudi našo vas so med vojno zažgali Italijani. Po vojni so ljudje odšli, in kdor je odšel, se ni vrnil. Ostali smo samo stari,« pravi Jovo. Tudi tiste hiše, ki jim je bilo med vojno prizaneseno, in tiste, ki so jih lastniki kasneje vsaj za silo popravili, se sedaj, prazne in zapuščene, podirajo, rušijo se same vase in zasipavajo mrzla ognjišča. Pa se Jovo, tršat in še vedno pokončen in čvrst stavec, ki po tamkajšnjih navadah svojci ženi pravi baba, a se to ne sliši omalovažujoče in podcenjevalno, Jovo, ki je zrastel v tej vasi, se še dobro spominja lepših časov. »Danes je veliko zemlje zaupščene, kdo jo če obdelovati in zakaj? Prej, ko je bila vas še polna, pred vojno, je bil obdelan vsak košček, za mizo zemlje ne bi našel neobdelane. Pšenico smo sejali, koruzo, krompir sadili, vse, kar smo potrebovali. Pšenice že lep čas ne sejemo več. Je nimamo kje mleti pa še mlinar ti pol pobere, ni računa. Koruzo nam požro divji prašiči,« pravi. A rožnato ni bilo tudi takrat, ko je bilo za delo več rok in je bilo vse obdelano. Je bilo več ust, dinarja pa nobenega. Iz teh krajev so se ljudje že v prejšnjem stoletju izseljevali ali si iskali priložnost za službo na tujem.

KO BI VEDELI, ZAKAJ DELAM

»Moj oče je dvajset let krošnjarij po Nemčiji. Doma smo bili štirje bratje. Oče je najprej v Nemčijo potegnil dva. Ko je umrl, sta onadva potegnili v Nemčijo mene, to je bilo leta 1934. Samo najmlajši brat je ostal doma, on je študiral in je kasneje postal sodnik.« In tako je Jovo iz Sekuličev do izbruha druge svetovne vojne krošnjarij po Nemčiji. »Kdor si ni dobil kakšnega dela in zaslužka, ni mogel nič. Otrok je bilo pri vsaki hiši po pet, šest, denarja pa nobenega, pomagati smo si morali, kakor smo vedeli in znali.« Seveda je Jovo prihajal domov, se 1937 oženil, zasluženi denar pa vlagal v hišo in posestvo. A vse delo in skrb za družino in posestvo je le bila na ženi Danici. »Garala je kot živina, dan in noč, in še danes je taka. Samo delala bi. Imamo konja,

krave prašiče, boljše zemljo obdelamo. Če bi njo poslušal, bi tudi jaz moral kar naprej delati, a se naredim kar malo gluhega. Ko bi vsaj vedel, zakaj delam. Saj se ne splača. Lani smo imeli po 30 litrov mleka na dan, a dokler do naše vasi ni bilo asfalta, ni hotel nihče priti po mleko. Sedaj, ko smo končno dobili asfalt, ga pa jaz ne dam. Do pred kratkim so plačevali po 10 jurjev liter. Ga dam rajši psu in mačkam, pa prašiče krmimo z njim in sir delamo. Pa bi iz naše vasi lahko dobili po 150 litrov mleka na dan, samo ne po taki ceni, saj ljudje niso bedastili Ali pa vino. Raje ga dam vsakemu, ki pride mimo, pet litrov zastonj, kot da bi ga liter prodal po petdeset jurjev. Saj pridejo otroci pa jim natočim barigle.«

Ko se je Jovo v začetku vojne vrnil v Sekuliče, je kmalu postal vaški odbornik, postavil pa so ga slovenski partizani, Šentjernejčani. Najbolj se spominja Maksa Valeta. »Hudič je bil tukaj: enkrat so prišli eni, drugi drugi, nikoli ni bilo mira in enim in drugim smo morali dajati jesti in piti. Pa sem imel tega dovolj in konec 1942 odšel v partizane, v Žumberački odred. Iz nekdanje občine Radatoviči sta šla samo dva v Metliko k Italijanom, vse ostalo je bilo partizansko.« In je Danica spet ostala sama z otroki. »Spet je morala delati kot črna živina. Ni bilo kaj, je bilo treba dajati za partizane. Bil je vaški odbor, ti imaš, daj.« Kako je bilo takrat, pove tudi ta zgodba. Lepega dne je prišla k Danici vaščanka in jo vprašala, katera od krav v njenem hlevu je boljša.

PRAZČETEK KOMUNIZMA

»Zakaj sprašuješ?« jo je vprašala Danica. »Boljšo bom jaz odpeljala. Danes so po radiu povedali, da smo vsi enaki in da lahko tisti, ki nima, vzame tistemu, ki ima.« Ta ženska je na Danični njivi izkopala tudi polovico krompirja. Tako so si včasih predstavljali komunizem. Nekateri si ga pa še danes.

Ko je Jovo po vojni prišel domov — demobiliziran je bil na lastno željo — je bila hiša prazna. »Prej je bilo v hlevu po deset glav živine, ko sem prišel domov, je mu-kala ena dvajset let stara krava. Italijanom je bilo treba dati na odkup, za partizane je bila prostovoljna prisilna oddaja. Saj sam vem, kako je bilo, ko sem bil še jaz vaški zaščitnik. Kjer smo vedeli, da imajo, smo šli po prašiča. Baba je jokiaia, jaz sem pa rekel: »Ne enega, dva potolcite, prej bomo pojeli, prej bo konec vojne!« Ni kaj, vzeli smo tam, kjer je bilo. Ko sem bil v partizanih, je moja baba dajala po 200 kil pšenice.« Ko so začeli kaznjenci sekati gorjansko hosto, je Jovo, ki je imel od nekdanj konje, fural hlobovino v dolino. »Joj, kako se je sekal! Sicer pa danes niso dosti boljše.« Dve leti je to trajalo, pa je Jovo ugotovil, da ni računa. »Konji so bili dragi, stroški veliki, plačilo pa slabo. Pa smo se štirje furmani združili, kupili gumi vozove in šli furat v Zagreb.

Šoder smo vozili za podjetja. Tudi tam ni bilo pravega zaslužka.« Leta 1959 je bil Jovo prvi iz teh krajev, ki se je odpravil na delo v Nemčijo. »Malo sem znal nemško še izpred vojne. Deset let sem ostal gor, od tega sem bil dve leti doma. Ko je bilo doma večje delo, sem prišel.« Pa tudi v Nemčiji ni bil daleč od doma, počutil se je skoraj tako kot v domači hiši v Sekuličih. »Od sedmih otrok sem jih šest potegnili gor. Samo najstarejši, ki je študiral in je sedaj geodet, ni delal v Nemčiji. Pet se jih je vrnilo domov, naredili so si hiše v Osijeku, Zagrebu in Metliki, samo eden je še sedaj gor. Radi pridejo domov, enkrat eden, drugič drugi. Vsi skupaj pa so bili doma lani, ko smo imeli 50-letnico poroke.«

PO POKOJNINO SREDI MESECA

Ker se je Jovo vrnil domov, preden je naša država podpisala konvencijo z Nemčijo, je imel velike težave, da si je priboril tisti minimalni del pokojnine, ki mu pripada za delo v Nemčiji. »Leta 1972, ko sem končno dal skozi vse komisije, sem imel 90 jurjev borčevske penzije in še toliko sem dobil v markah. Sedaj dobivam po 300 mark in 5 starih milijonov. So pa v naših krajih ženske, ki so bile med vojno vaške odbornice in nimajo niti dneva službe, pa dobijo večjo penzijo kot jaz. Tako me je sram, da po pokojnino ne grem prvega v mesecu, ampak sredi meseca, da drugi ne vidijo, kako malo dobim.«

Lani so končno dobili asfalt od Radatovičev do Sekuličev. »Slabo skrbi naša občina za nas. Ze to je nerodno, da moram v Ozalj, kamor spadamo, preko Metlike. Tudi otroke vozijo v šolo iz teh krajev preko Metlike v Žakanje. Kataster imamo pa v Črnomlju. Včasih smo morali celo k zdravniku hoditi v Ozalj, zadnja leta so se šele dogovorili, da mi, Žumberčani, lahko hodimo v Metliko. Za cesto od Radatovičev smo ves potrební denar do asfalta zbrali prebivalci Sekuličev, Buličev in Kuljajev. Jaz sem v enem večeru v Zagrebu od žlahte nabral 30 starih milijonov. Ko je bilo vse pripravljeno za asfaltiranje, sem šel na občino, a so tam začeli nekaj menčati, jih je presenetilo, da smo vse tako hitro naredili. Pa sem jim rekel: »Če ne boste za asfalt dali vi, bomo pa še ta denar naprosjali v Metliki, samo potem naj vas bo sram, da nam Kranjci cesto delajo! In je bila stvar takoj urejena.«

Asfalt je, samo tudi asfaltirana cesta ne bo nikoli več pripeljala nazaj tistih prebivalcev teh žumberških vasi, ki so odšli za kruhom drugam. »Trinajst juter zemlje imam. Ko midva z babo ne bova mogle več, bo vse pre-raslo kopinje. Jaz pa sem vse življenje delal in stiskal. Še danes vedno kaj k hiši prinesem. To nam je v krvi.«

A. BARTEJL



MERCATOR-KZ KRKA
n. sub. o. Novo mesto
ŹZO Agrooskrba, n. sub. o.
Škocjan
Komisija za delovna razmerja

objavlja prosta dela in naloge:

strokovni prodajalec zaščitnih sredstev

Kandidati morajo izpolnjevati naslednje pogoje:
— da imajo končano strokovno izobrazbo V. stopnje — poklic kmetijski tehnik ter eno leto delovnih izkušenj.

Delovno razmerje bo sklenjeno za nedoločen čas z dvome-sečnim poskusnim delom.
Kandidati naj pisne vloge z dokazili o strokovni izobrazbi in opi-som dosedanjih delovnih izkušenj pošljejo na gornji naslov v 8 dneh po objavi. O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju ponudb.

857/46-87

beti bolnikarstva
inovativna
industrija
medija

Razpisna komisija DS TOZD Konfekcija Črnomelj

objavlja prosta dela in naloge individualnega poslovnega organa:

direktorja TOZD Konfekcija Črnomelj

Pogoji:
— srednja strokovna izobrazba ustreznega smeri
— 5 let delovnih izkušenj pri vodilnih ali vodstvenih delih in nalogah
— organizacijske in vodstvene sposobnosti
— moralna in politična neoporečnost
Razpis je v veljavi 15 dni po dnevu objave. Kandidati bodo o izi-du razpisa obveščeni v 30 dneh po končanem postopku. Izbrani kandidat bo imenovan za dobo 4 let.
Prijave zbira Kadrovska splošni sektor, Beti, Metlika, Tovar-niška 2.

863/46-87

novoles

lesni kombinat n. sol. o. novo mesto — straža
TOZD BLP, TES in DSSS

objavljajo JAVNO LICITACIJO

za odprodajo rabljenih osnovnih sredstev, ki bo v TOREK, 24. 11. 1987, ob 11. uri v sejni sobi DSSS v Straži.

Zap. št.	Naziv	Izklicna cena
1.	osebni avto GOLF — GLD letnik 1984, nevozen	1.800.000
2.	kombi IMV 1600 BR, letnik 1981, nevozen	250.000
3.	osebni avto R-4, letnik 1983, nevozen	800.000
4.	osebni avto R-4, letnik 1984, nevozen	500.000
5.	kombi IMV 1600, letnik 1980, nevozen	350.000
6.	traktorska prikolica	150.000
7.	teleprinter — digitron 2001, letnik 19	500.000
8.	stroj za rezanje kruha	50.000
9.	več elektromotorjev in lesno-predelovalnih strojev ter rezervnih delov po seznamu na oglasni deski TOZD Blagovni promet v Novem mestu in pri vratarju v Straži	

Prometni davek za izlčitirano ceno plača kupec. Na licitaciji enakopravno sodelujejo fizične in pravne osebe, ki pred licitacijo vplačajo varščino v višini 10 odstotkov od izklicne cene. Predstavniki pravnih oseb morajo predložiti pooblastilo. Nakup bo potekal po načelu »videno-kupljeno«, kasnejših reklamacij ne bomo upoštevali. Ogled in plačilo varščine bo na dan licitacije od 8. do 10. ure. Kupljeno blago mora kupec plačati in prevzeti najkasneje v petih dneh po licitaciji, sicer bomo menili, da odstopa od nakupa, pri čemer bomo varščino zadržali. 861/46-87



DANA, tovarna rastlinskih specialitet in destilacija Mirna — komisija za delovna razmerja

objavlja prosta dela in naloge

VODJA NABAVNE SLUŽBE (ni relekcija)

Pogoji: VII. ali VI. stopnja strokovne izobrazbe ekonomske, živilske ali agronomске smeri, 3 oz. 5 let delovnih izkušenj na komercialnih poslih, vozniški izpit »B« kategorije

Od kandidata pričakujemo odgovoren odnos do družbenih sredstev ter organizacijske in vodstvene sposobnosti. Delovno razmerje sklenemo za nedoločen čas, s 3-mesečnim poskusnim delom. Možna pridobitev kadrovskega stanovanja.

Kandidati naj pošljejo ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po objavi na naslov: DANA, tovarna rastlinskih specialitet in destilacija Mirna, 68233 MIRNA. O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh po preteku roka za prijavo. 870/46-87



OBVESTILO

Telefonske naročnike obveščamo, da bomo dne 20. in 21. novembra naročnike avtomatske telefonske centrale Škocjan priključili na novo centralo. Vsem naročnikom centrale Škocjan bodo zamenjane klicne številke. Nove telefonske številke so na razpolago na službi informacij 988. V času priključitve naročnikov na novo centralo se bodo pojavljale moltnje in občasne prekinitve prometa. Prosimo za razumevanje.

PODJETJE ZA PTT PROMET NOVO MESTO

OLUZIJA

NOVA IZDAJA GORIŠKEGA SLAVČKA

Kdo jih ne pozna, teh pesmil Nazaj v planinski raj, Veseli pastir, Tri lipe, Oljki, Soči, Pogled v nedolžno oko, Njega ni! pa Človeka nikar!, Moj črni plašč itd. Pojo jih, deklamirajo na šolskih proslavah, zborovanjih in drugih prireditvah. Vse so Gregorčičeve. Vse te in še mnogo drugih iz obilne pesniške zapuščine Simona Gregorčiča lahko beremo v pravkar izšli knjigi s preprostim naslovom Simon Gregorčič: Pesmi. Knjigo je izdala Mladinska knjiga v zbirki Pesmi, ki jo ureja Aleš Berger. Pesmi je izbral, uredil in jim spremeno besedo napisal Denis Poniž. Ponatisnjen je tudi uvodni esej Ivana Preglja o Gregorčičevi osebnosti in liriki. Knjiga pa je tudi ilustrirana. Slikovne priloge je izbral in komentiral Miček Komelj.



Ponižev izbor Gregorčičevih pesmi je odgovor na izzivalno vprašanje, ali poezija tega pesnika lahko po sto letih, kar je nastala, govori današnjemu človeku, da bo zadovoljila njegove kritične in estetske zahteve. Seveda se je sestavljalec knjige zavedal tveganja, ki ni bilo majhno, še posebej, ker je imel

opraviti s pesništvo, ki ga je zaznamovalo dvoje temeljnih oznak: ljudskost in liričnost. Tveganje je bilo toliko večje, ker zdajšnja doba pojmuje take oznake za nekaj manj vrednega, ker ji biti ljudski, peti iz srca pomeni stati na dosti nižji vrednostni stopnici. Res je, da pomeni brati danes Gregorčiča povsem nekaj drugega kot nekdanj, za časa pesnikovega življenja, ali pa, denimo, v usodnih, prelomnih trenutkih za obstoj slovenskega naroda. Čeprav razlika v branju in dojemanju Gregorčičevih pesmi nedvomno je, pa to ne pomeni, da je čas izbrisal, izničil vse tisto, kar pa je v tej poeziji trajnega, nadčasovnega. In Denis Poniž ne zahteva nič drugega, kot da vse te vrednote pri Gregorčiču odkrijemo in uživamo. V tem pa je in bo bistvo vsega, kar pojmujejo kot novo branje.

Knjigi pomaga do polne zlahtnosti slikovna spremljava, čeprav bi bilo po mnenju Mička Komelja ustreznije, da bi Gregorčičevo poezijo pospremila glasba. Kajti številne Gregorčičeve pesmi so takšne, da že kar same silijo k napevu. Zato so pesniku vzdeli ime goriški slavček. Toda pesmi v knjigi ni moč pospremiti ali pojasniti z glasbo, lahko pa to — do določene meje — stori jezik likovne umetnosti. Izbiralec slikovnih prilog se je moral, če je hotel, da te govorijo vsaj s približno enakim jezikom Gregorčičevega časa, razgledati po dokaj veliki galeriji likovne umetnosti. Gregorčičevi poeziji prilagajajo se dela je našel pri Tomincu, Stroju, Wolfu, Šubicu, pa tudi pri »mlajših«, kot so Tone Kralj, Birola, Gaspari, Vavpotič in Trahtnik.

Zdaj, ko imamo Gregorčiča kot takega, nanovo izbranega in ilustriranega, pred sabo, si ne moremo kaj, da ne bi ponovili zaključne misli, ki jo je o pesniku leta 1934 zapisal v svojem in zdaj ponatisnjenem eseju pisatelj Ivan Pregelj. Takole se bere: »Simonu Gregorčiču so vzdeli njegovi sodobniki ime goriš-

kega slavca. S tem so za vedno lepo označili vrednost njegove pesmi, ki jo kot svojo ves narod ljubi in pozna. Lepota Gregorčičeve pesmi se ne bo obletela. Ne doma ne onstran meja...«

I. ZORAN

MERI PLATNO...

Človek je merilo stvari, so dejali stari modreci in pri tem izrekli večplastno misel, ki ne pomeni le, da človek meri svet po svojih merilih, marveč tudi, da je človek sploh tisti, ki se je usposobil, da zna meriti. In zares je merjenje, naj bo to karšnikoli količin, od razdalj, časa do moralnih vrednot, človekova poglavitna duhovna dejavnost in samovzpostavljavanje v svetu. A naj bo merjenje še tako globoko v človekovi naravi, je vsakdanje znanje in razumevanje odnosi meru hudo površno. Še razumevanje razdalj je slabotno, ko se srečamo s takšnimi skrajnostmi, kot so astronomске in mikroskopske razdalje.

Za osvežitev znanja iz šolskih klopi in za odkrivanje tega znanja za tiste, ki šolskih klopi niso poštono poduhali, je naš znan publicist in fizik Janez Strnad pripravil zanimivo knjižico Meri platno, trak na vate. Podnaslovil jo je kot »fizikalni izlet k največjim in najmanjšim razdaljam« in s tem lepo označil tako strokovnost kot poljudnost vsebine te knjižice.

Ze sam naziv zbirke, v kateri je knjiga izšla — Državna založba Slovenije si ga je sposodila pri Cankarjevi Enajsti šoli — pove, da gre za spoznavanje in odkrivanje učenosti, ki ni šolska in ni podana na šolski način, je pa gotovo prav tako, če ne še bolj pomembna. S poljudno, jasno in nazorno besedo Strnad predstavi problem merjenja razdalj, največjih in najmanjših, ter njihovo relativnost. Božo Kos pa se je potrudil in besedilo pridal lep kupček ilustracij, ki ob dokumentarnih posnetkih pomagajo doumeti zapisano snov.

M. MARKELJ

PREMIŠLJANJE O ČLOVEKU

Mohorjeva družba je letos izdala knjigo Človek Andreja Grabarja, ki jo je po zapiskih oblikoval in uredil Viktor Gerkman. Kmalu po izidu v slovenščini so začeli prevajati v druge jezike, kar kaže, da je naletela na močan

iz izložbe

BOGATA KNJIŽNA LETINA

Jesenski knjižni paket, ki so ga pri Mladinski knjigi pripravili za svoje najmlajše bralce in šolarje, je bogat in pester. Kot je na tiskovni konferenci prejšnji teden povedal glavni urednik uredništva za otroke in mladino Niko Grafenauer, se je letos z vsemi novostmi vred nabralo že 42 različnih knjig, ki so kot ponatisi ali novosti izšle v skupni nakladi 370 tisoč izvodov, kar je nedvomno zelo lep založniški uspeh, še posebej če vemo, da to niso mrtve knjige, marveč jih otroci in šolarji pogosto primejo v roke, če ne že kot kupci, pa vsaj kot obiskovalci šolskih in drugih knjižnic. In še toliko bolj je vreden pozornosti, saj dokazuje moč knjige nad sicer knjigi hudo nenaklonjenim časom.

Mladinska knjiga ponuja otroško in mladinsko literaturo v 12 različnih zbirkah, ki so namenjene otrokom od prvih radovednih let naprej, se pravi, da izhajajo v različnih zbirkah knjige za predšolske otroke (Najdihojca, Pedenped), šolarje prvih razredov (Čebelica, Mala slikanica, Velika slikanica), osemletkarje (Levi devčje, Deteljica, Mladi oder, Sončnica) in seveda tudi za tiste, ki jim leta od desetega do stotega ne izbrisejo iz srca dragocene otroške radosti nad čudežnostjo življenja (Zlata ptica).

Med knjižicami, ki pod znakom čebelice prihajajo k prvošolarjem kot vsakomesečno dodatno branje, velja poleg ponatisov omeniti noviteto V gozdu imam prijatelje novomeške ustvarjalke Marjete Dajčmanove, ki se v svojo knjigo Marjeta ve, kaj je vojna vpisala med zelo brane pisateljice za otroke. Verjetno bodo mladi bralci lepo sprejeli tudi kratko zgodbo o potepu deklice Marjetke v gozd, kjer doživlja povezanost živali in rastlin s seboj. Barvne ilustracije je prispevala Jelka Godec Schmidt.

Med novostmi v zbirki Mala slikanica, v kateri izhajajo domača in tuja leposlovna dela klasičnih in sodobnih pisateljev, ljudske pravljice, pesmi in drugo, sta dve knjigi: Zajček skakalec, ki prinaša pesmi Mete Rainer in ilustracije Mojce Cerjak, ter Modri Medvedek našega poznanege ilustratorja in ustvarjalca stripov Marjana Mančka, prav tako Novomeščana po rodu. Manček je z duhoviti kratkimi stripi, sestavljenimi iz vsega treh sličic o modrem medvedku (ne samo pametnem, marveč tudi take barve), dokazal, da se stripa lahko povsem po krivici drži slabšalni pridih.

V reprezentativni zbirki Velike slikanice, v kateri izhajajo dela, kjer je mogoče učinkovito združiti leposlovno in slikarsko govorico, so letos izšle že tri novosti: z ilustracijami Marjana Mančka oplemeniten slovenska ljudska pravljica Pet bratov, znana pravljica bratov Grimmov Janko in Metka z ilustracijami Kamile Volčanšek in skrajšana priredba Guliverja med



prtilkavci, katerega prigode je ilustriral znani srbski ilustrator Dušan Petričić.

Ne samo za mlade bralce, tudi za druge so zanimive knjige, ki izhajajo v zbirki Levi devčje, predvsem zaradi tega, ker gre za ponatise starih slovenskih slikanic. Letos sta v zbirki izšli knjigi Kresnice, koroška ljudska pesem z ilustracijami Marije Vogelnik iz leta 1946, in Štirje letni časi, plod pisateljskega peresa Mire in slikarskega Franceta Miheliča. Slikanica je prvič izšla leta 1956.

V Deteljici, kjer izhajajo knjige z obsežnejšim besedilom in z manj poudarka na ilustraciji, so izšle poleg dveh ponatisov tri novosti: Janeza Švajncerja Budilka za grlico, Ferda Godine Sličke v škornjih in dobra volja je najboljša Branke Jurca.

Pretehtani izbori del najvidnejših sodobnih, naših in svetovnih piscev literature za otroke izhajajo v zbirki Sončnica. Letos so v tej zbirki izšle tri knjige. Knjiga Teci, teci, soncu reci prinaša izbor pesmi in proze lani umrle Vide Brest, prevedene pesmi Jovana Jovanovića-Zmaja so natisnjene v knjigi Zaba bere časopis, medtem ko je v knjigi Žvižgavec v polžjem avtobusu predstavljena sodobna češka ustvarjalnost za otroke.

Iz zadrege, kaj igrati v šolskih dramskih kroških, bo marsikoga rešila knjiga Veselo gledališče za kratek čas iz zbirke Mladi oder. V nji je Draga Ahačič zbrala priredbe svetovnih dramatikov od Cervantesa do Shakespeara.

Če bo Dedek mraz kljub obilici knjig, bežno omenjenih v tem zapisu, še vedno v zadregi, kaj prinesiti svojim ljublim otrokom, in če mu ne bo težko seči nekoliko globlje v žep, potem bo lahko izbral dve posebno lepi knjigi pravljic iz zbirke Zlata ptica: Avstrijske pravljice in Pavji kralj in druge pravljice. Ob tako bogati knjižni letini zares ne bi smelo biti zadrege, kaj brati in kaj kupiti.

MIM

PRIČEVANJE IN ZAKLADNICA

Slovenci se doslej nismo mogli pohvaliti s kakšnim zares obsežnim enciklopedičnim delom, saj še nekoliko bolj obsežne splošne enciklopedije nismo mogli natisniti v slovenščini (najobsežnejša je Mala splošna enciklopedija Državne založbe Slovenije v treh knjigah izpred 11 let), čeprav je po drugi strani res, da imamo pisano vrsto enciklopedično zasnovanih knjig in nekaj nadvse pomembnih temeljnih leksikalnih del, kar je vsekakor vredno posebnega priznanja za narod, katerega velikost hoče nočeš tako dviga ceno vsakršnih večjih založniških podvigov te vrste, da se kar naprej vsiljivo zastavlja vprašanje o gospodarni smiselosti velikih založniških projektov.

Zal ekonomski račun večkrat premakne jeziček na tehnični odločanja na stran gospodarskega premisleka. In ker je v sedanjih, kulturi nenaklonjenih časih to tehtanje še toliko bolj



težavno, je vredna vse pozornosti in pohvale že sama odločitev, da Slovenci izdamo svojo nacionalno enciklopedijo, ki jo lahko imamo tudi za neke vrste posebno splošno enciklopedijo, še bolj pa velja pozdraviti nedavni izid prve od trinajstih knjig Enciklopedije Slovenije, ki potrjuje, da se pomembna nacionalna družbena akcija tudi uresničuje, pri čemer ni mogoče spregledati ogromnega deleža založnice Mladinske knjige.

Prva knjiga »podatkov in informacij o vsej slovenski preteklosti in sedanosti, od gospodarskih in proizvodnih osnov nekoč in danes do naše politične, družbene in kulturne zgodovine, podatkov o stanju, do katerega se je naše življenje v vseh svojih predelih razvilo do današnjega dne«, kot je Enciklopedijo Slovenije označil Josip Vidmar, je zdaj pred nami. Vsebuje 1137 gesel, od tega 590 stvarnih in 538 imenskih, razvrščenih od A do Ca. Jedrnato besedilo, ki ga za vso enciklopedijo pripravljajo okoli tisoč strokovnjakov, znanstvenih delavcev in drugih sodelavcev, ponuja v zbirnih geslih za posamezna dogajanja, stroke, področja ali obdobja celovito in pregledno informacijo, podrobnosti pa uporabnik lahko najde v drugih stvarnih in biografskih geslih, hkrati ko v dostavkih z izbrano bibliografijo in literaturo zve, kje iskati naprej obširnejše in popolnejše informacije za določeno problematiko.

Besedilo je bogato opremljeno z več kot 900 barvnimi in črno-belimi ilustracijami. Na 432 straneh prve knjige je 29 zemljevidov, 172 slik, 81 diagramov, 74 portretov itd. Tako knjiga ne samo nazorneje podaja posamezno snov, marveč je za bralca tudi privlačnejša.

Slovenska enciklopedija kot celovito pričevanje o slovenskem človeku in kot vednost o njegovih koreninah čvrsti narodovo identiteto; samozavedanje pa je za narode, kot je slovenski, ki so zaradi svojega geografskega položaja in številne majhnosti bolj ogroženi od velikih narodov, toliko bolj pomembno. In če še drži, da so po vseh slovenskih domovih tudi domače knjižnice, potem bi Enciklopedija Slovenije v nji morala najti svoj prostor. Tako bi ne nazadnje tudi podprli zahteven in ne poceni projekt.

M. MARKELJ

odmev med bralci. Avtor se v nji na samonikel in samostojen način loteva osnovnih človekovih razmerij do samega sebe in do sveta. In posnema drugih in ne izhaja iz nobene šole, predstavlja le svoja duhovna doživljanja in vrednotenja.

Če naj drži razdelitev možganov na levo, racionalno, in desno, duhovno-emotivno polovico, potem Grabarjev človek razmišlja in doživlja predvsem z desno polovico možganov. Ta kliče človeka k življenju v duhovnem svetu in enakovredno družbi obe polovici.

Avtor torej zagovarja poudarjenega človeka in s svojo knjigo poziva povesznika, naj se ogleda v celoti svojega smisla, nagovalja ga, naj bo v svojih iskanjih preudaren, na neki način uči bralca duhovne higijene, ki je dandanašnji toliko bolj potrebna, saj živimo v okolju, ki je izgubilo smisel za duhovne vrednote.

Poudariti velja, da je knjiga vsakemu bralcu odprta v svobodno presojo in jo vsakdo lahko sprejema na svoj način, sprejme njene vrednote in premisleke ali pa ne.

Navedimo za konec besede Marka Pogačnika: »Knjiga je kontinuirano premissljevanje o smislu človekovega bivanja, ne toliko na filozofski, ampak predvsem na življenjski ravni... Iskatelji življenjske smisla v tem kritičnem času potrebujemo nasveta na takšni preprosti, vsakdanji ravni, a ne praktičističnih nasvetov, temveč prav take, vkoreninjene v modrosti duha.«

Grabarjevo knjigo je vsekakor vredno vzeti v roke in se v nji ogledati.

J. ŽAGAR

OD DIRK DO PROZE

Nedavni nastop Literarnega kluba Bena Zupančiča na Senovem je bil za Silvo Mavsarja največja nagrada za dolgo in uspešno delovanje v klubu. Nastop je namreč privabil polno dvorano obiskovalcev, ki so uživali v odlično pripravljani predstavi. Na ta način se je spet potrdila zamisel, da je mogoče nekaj vmesnega med kulturo za široke ljudske množice, ki uživajo v zvokih frajtonarice, in kulturo za publiko, ki obiskuje gledališče in koncerte v krznenih plaščih.

Silvo Mavsar pravi, da se sedaj umika iz javnega življenja, saj ima svoje ustvarjalne načrte pa tudi druge zamisli, sploh pa nikoli ni bil zadovoljen z doseženim, nikoli ni rad hodil po uhojenih poteh.

Naj je teh uhojenih poti še toliko, po katerih ne stopa več, razen v mislih, ko preštevava vse številne in naporene korake k uveljavljanju amaterske kulture, se nikoli ne navelišča poti v Zdole. Kdo ve, kakšna vas so te Zdole, toda za Silvo Mavsarja so nekaj posebnega. Zdole so bile pred vojno znane po kulturnem življenju, pa je ta dejavnost po osvoboditvi kar zamrla. A živel je v duhu ljudi, v spominih vaške soseske in Silva je že zgodaj pritegnilo to izročilo. Vas paje tudi posebno socialno okolje. Ljudje so navidez ravnodušni do vsakdanjega toka življenja in jim ni mar za spremembe. In če se pojavi kdo, ki jim hoče spremembe vsiliti, ga ne sprejmejo takoj, ampak vsako stvar pretuhtajo in prežvečijo. In prav tam je Mavsar dobil prve dragocene izkušnje, kako pričati ljudi v kaj nevsakdanjega. Sprva mu niso verjeli, kasneje, ko se je s skupino mladih uveljavil kot dober organizator — med drugim so pripravili tudi motoristične dirke — pa so radi stopili za njim. A tedaj je bil Silvo že spet daleč daleč, najraje pa se je umikal v svet poezije.



»Moja poezija je bila vsa ponotrjena. Njena hrana sta bili moja notranjost in narava. Pravega, živega življenja pa ni bilo v njej. In potem, ko sem šel najprej v Brežice, nato v Ljubljano, so se mi začeli odpirati novi svetovi. Toda do poezije sem vedno imel samosvoji odnos, ki je bil daleč od šolske poštirkih razlag.« pripoveduje Silvo. Vendar se ni ukvarjal z organizacijskim delom samo v Zdolah. Dolga leta je deloval v krški občinski kulturni skupnosti, ZKO. Ob vsem tem delu, ko je moral kulturnim birokratom dokazovati svoj prav, mu je uspelo izdati zbirko svoje poezije, pesmi objavljati tako rekoč v vseh republikah, navdave uspešno pa je vodil tudi literarni klub.

»Ves čas delovanja mi je šlo predvsem za to, da poezijo, ki je zame še vedno najmočnejša umetnost sploh, predstavim ljudem, ki še niso prijeli pesniške zbirke v roke. Hotel sem ponuditi poezijo v obliki, ki bi bila dostopna tudi ljudem, ki poezije ne berejo. In uspelo nam je, kar smo dokazali s številnimi nastopi. In ljudje so se izkazali celo za bolj odprte, kakor pa institucije, ki naj bi za amatersko kulturo skrbele. Zdi se mi več kot kritike vredno, da v Krškem, kjer se lahko hvalimo z mnogimi uspehi, še nimamo človeka, ki bi skrbel za amatersko kulturo.« pravi Silvo in dodaja, da so se tudi člani kluba kar utrudili zaradi nenehnega samodokazovanja. Potem ko so se uveljavili, se je vse skupaj obrnilo. Dobivali so naročila za proslave, programe, a nikoli kluba nihče ni vprašal, kako bodo vse skupaj lahko opravili.

Mavsar je sedaj zaposlen v JE Krško v informativni službi. Tu je spodbujen z vzori iz ZDA in Evrope, kamor je v zadnjem času potoval službeno, spet zastavil z vso močjo, ker je prepričan, da mora vsak na svojem delovnem mestu dati vse od sebe. In ker je tako, mu ostaja zelo malo časa za kulturniško delo, še manj pa za lastno ustvarjanje.

»Toda ustvarjanje je kot kruh, brez njega ne morem,« pravi. »Vrnitev v poezijo ni več mogoča, tu in tam napišem le še kakšen tekst za zabavno glasbo. Zdaj pripravljam pesniško zbirko Aste Malavašič, izdali bomo šesto številko Literarnih listov. Sicer pa imam načrte, da bi pisal prozo, ker se mi je pač življenje tako spremenilo. V literarne tekste bi rad preli izkušnje, svoj odnos do sveta.« Temelj tega odnosa pa je nezadovoljstvo, je »vmestnost«, kjer ni mogoče obstati. Iz te osebene stiske se je pri Mavsarju porodila ustvarjalnost. Zato je prav ta trenutek primeren, da se vrne k ustvarjalnosti. Tega vprašanja se v tem gluhem času najbolj veseli.

J. SIMČIČ



»GORJE, ČE PADA PO ČLOVEKU«

3. september 1951. Tega dne je neznan kam izgini Jože Kužnik, mizar iz Lipovca pri Ajdovcu. Čas je pokazal, da je postal žrtev okrutnega zločina, katerega krvave podrobnosti so prišle na dan šele ob sojenju storilec novembra istega leta.

Tistega 3. septembra so se pri jutranji maši našli Miha Štrumbelj, kmet iz okolice Ajdovca, in sovaščana Franc Zupančič ter Alojz Uršič. Po maši so skupaj nakladali pesek in drva na kamione, pri delu pa je pomagal tudi Kužnik. Opravilo je trajalo ves dan, proti večeru pa se je Kužnik z Zupančičem vračal proti domu. Med pešačenjem sta Štrumbelj in Uršič z živžiganjem poklicala Zupančiča nazaj, skupaj so se dogovorili, da se bodo Kužnika znebili. »Kaj pretepsti, hudiča moramo ubiti in kam zvalečiti!« je Štrumbelj bodril oba pajdaša, ki sta brez pomislekov pristala na njegov načrt.

Štrumbeljevo in Zupančičevo sovraštvo do Kužnika je bilo veliko in je trajalo že dalj časa. Mihi Štrumbelju je bilo pošteno delo tuje, rajše se je ukvarjal z nedovoljeno preprodajo drv in drugimi nezakonitostmi, podoben je bil Franc Zupančič. Oba sta bila dobra prijatelja še iz let, ko sta kot legista in belogardista strahovala poštene ljudi v Suhi krajini in drugod po Dolenjski. Štrumbelj, ki je bil znan kot zagrizen pripadnik bele garde, je že v letu 1942 sodeloval pri aretacijah na Selih, pomagal je uloviti partizana Valentina Mirtiča, vohunil je po vaseh in ovajal krajane, da so bili poslani v internacijo ali pa razna taborišča, nekateri so bili celo ustreljeni. Z belogardisti je ropal po hišah

zaprtih Dolenjcev, s puškinim kopitom je pretepel 13-letnega otroka, za katerega je sumil, da prenaša partizansko pošto, znan pa je primer, ko je leta 1943 v Žužemberku poleti obrcal težko ranjenega ujetega partizana, ki je ležal na trgu pod lipo. Zupančič in Štrumbelj sta imela na vesti tudi izdajo Jožeta Hrovata z Dvora, ki so ga domobranci zatem zaprli, šest mesecev vlačili po raznih zaporih in naposled poslali v taborišče smrti v Nemčijo, kjer je dočkal konec vojne. Za razliko od obeh pa je bil Jože Kužnik od vsega začetka aktiven v NOB, bil pa tudi zaprt v okupatorjevem koncentracijskem taborišču. Po osvoboditvi je bil odbornik krajevnega odbora OF v Ajdovcu, ljudje so ga poznali kot delovnega in požrtvovalnega aktivista. Kužnik pa je imel še eno lastnost, zaradi katere je bil Štrumbelju in Zupančiču napoti: sovražil je špekulante in črnohorjance ter se zagrizeno boril proti njim. Že ob koncu vojne sta se pogovarjala, da bi bilo dobro Kužnika spraviti s poti, delala pa tu-

di načrte, kako odstraniti še druge aktiviste iz kraja. Sovraštvo do Kužnika je Zupančiča pripeljalo do tega, da je avgusta, slab mesec pred zverinskim zločinom, skupaj s Slavkom Štrumbeljem, Mihovim bratrancom, vlomil v mizarstvo delavnico Jožeta Kužnika in tam pobral več obličev, žag, pil, klešč, svetrov in drugega orodja, vse ukradene predmete pa sta zakopala na njivi. 3. septembra 1951 so Miha Štrumbelj, Franc Zupančič in Alojz Uršič s Kužnikom dokončno obračunali.

Ko se je Zupančič tistega večera ločil od Kužnika, je ta sam nadaljeval pot. A ne dolgo. Trojka je pohitela čez njive po bližnjicah in Kužnika prehitela, v gozdčku nad Lipovcem pa so mu pripravili zasedo. Imeli so še dovolj časa, da so si iz bližnje skladovnice drv izbrali primerna polena. Prvi je v temi planil na Kužnika Zupančič ter ga z močnim udarcem zbil na tla, nato pa so ga pričeli vsi trije zverinsko pretepati. Zdravniki so ugotovili, da so mu prebili sence, lobanjo, nosne in lične kosti,

zdrobljene je imel čeljusti in nalomljena rebra. Ko so krvavo dejanje končali, je Štrumbelj poslal Zupančiča in Uršiča v vas po nosila, da bi Kužnika, ki je bil še živ, odnesli v neko oddaljeno globoko kraško jamo. Ker nosil nista našla, so nezavestnega Kužnika zaveli v bližnjo jamo in nanj nametali kamenja. Štrumbelj je takrat na vprašanje obeh pajdašev, ali Kužnik še živi, surovo pojasnil: »Še diha, pa bo že boljši«. Po krvavem dogodku so se vsi trije v vžgalicami dodobra osvetlili obleke, da ne bi okrvavljeni hodili domov, pri tem pa tudi prisegli, da bodo o zločinu molčali.

Le dober mesec je pretekel, ko se je pričel klobčič skrivnostnega izginotja Jožeta Kužnika odmotavati. V oktobru istega leta je bilo, ko so v neki dva metra globoki kraški jami v gozdčku nad Lipovcem našli truplo Jožeta Kužnika. Sum, da je šlo za zločin, je bil tako potrjen, poprej navedene okoliščine pa so preiskovalce kmalu pripeljale na pravo sled. Štrumbelj, Zupančič in Uršič so vsakršno krivdo spočetka vztrajno zavračali, pod težo dokazov pa vendarle klonili. Na obravnavi, ki je bila novembra, so prišle na dan še druge podrobnosti srbiljivega zločina, velika dvorana novomeškega sodišča pa je bila pretesna za številne krajane predvsem suhokrajinskih vasi, ki so želeli prisostvovati sojenju, tako da so razpravo prenašali tudi preko zvočnikov po celem mestu.

Obtoženci so krivdo valili drug na drugega, Štrumbelj in Zupančič sta se izgovarjala na pijanost, sodnikom so tvezli, da so hoteli Kužnika le prestrašiti. Ob tem pa se je pokazalo, da je bilo njihove udarce po nesrečniku slišati celo do kmetije Alojza Koncilje, oddaljene kakih 200 metrov od kraja zločina. Koncilja je takrat rekel svoji sestri: »Gorje, če pada po človeku!«. Sama je menila, kot je povedala sodnikom, da kakšen pijanec razbija po drvih. In še ena podrobnost je prišla na dan med sojenjem. V jamo, kamor so vrgli Kužnika, so hoteli vreči še ckrnjenega psa, da bi njegov smrad odvrčal sum o razpadajočem truplu pod kamenjem.

Osem večer je bila ura tistega novembrskega petka, ko je predsednik sodnega senata Mirko Kušar razglasil sodbo:

»Miha Štrumbelj in Franc Zupančič se obsojata na smrt na vešalih, trajno izgubo državljanjskih pravic in zaplembo vsega premoženja, Alojz Uršič na dosmrtni odvzem prostosti in trajno izgubo državljanjskih pravic, Slavko Štrumbelj pa na 4 leta odvzema prostosti s prisilnim delom.«

B. BUDJA



OBRAZI

MARTIN JE SMUČI CELO »IZVAŽAL«

Otožni glasovi harmonike se razljujejo po kuhinji v še bolj otožnem jesenskem dopoldnevu. Martin Piltauer iz Krške vasi te harmonike že dolgo ni prijel v roke. Glasove, sprva še bolj negotove, potem pa čedalje bolj samozavestne in jasne, izvablja iz nje njegova vnukinja. Harmonika pa poje in poje. V Krški vasi je že od osvoboditve naprej, poprej pa je razveseljevala delavce tam nekje v italijanski Furlaniji in jih spremljala na delo v nacistično Nemčijo. Tam se je vanjo zagledal

Martin. Bil je v pregnanstvu in na prisilnem delu, pa si je z njo želel krajšati čas in tešiti silno hrepenenje po domovini, ki jo je moral skupaj s svojimi pod prisilo zapustiti. Sedemsto deset mark je moral odšteti zanj Italijanu pa še nekaj drugih stvari je moral dodati zraven. Dve leti je potem pela med Slovenci v taborišču in jim vlivala upanje v ponovno snidenje z domovino, potem pa je skupaj z Martinom nastopila dolgo potovanje domov. Na tej poti je omagal Martinov oče. Svoj večni dom je dobil tam nekje na Bavarskem.

Martinov oče je bil doma iz Krške vasi, mati pa s Čateža. Oba sta bila, predno sta se spoznala in poročila, v mladih letih v Kanadi. Mati celo celih štirinajst let. Tako sta dobro znala angleško. In prav to je bilo, kot kaže, za očeta usodno. Ko je bil nacizem v Nemčiji v razpadu in so se slovenski izgnanci reševali iz taborišč, kakor je kdo pač vedel in znal, je na poti domov Piltauerjeva družina naletela na ameriške vojake, ki so bili veseli, da so našli nekoga, ki je znal angleško in jim pomagal raztolmačiti nekatere stvari. V zameno so jih dobro pogostili s svojimi konzervami. Od neprestanega stradanja izžeta telesa pa nenadnih velikih količin težko prebavljive hrane niso prenesla. Oče je na hitro zbolel in kmalu izdihnil. Američani so mu še prej sicer nudili pomoč, vendar zaman. Očetu ni bilo usojeno, da bi še kdaj ugledal svobodno sonce v domači vasi ob Krki.

Martin Piltauer živi danes kot upokojenec na svoji rodni domačiji v Krški vasi. Preizkušnje dolgega in težkega življenja so izsesale njegove moči, tako da se, oslabeled kot je, le stežka loti naporejših del. »Tablete zobljem, pa se bolje počutim,« pravi, medtem ko se zunaj tople kuhinje

sprehajajo nizke jesenske megle in je v zraku še čuti sveži vonj po bližajoči se zimi in snegu. Ta vonj prinaša s sabo spomine za že davno minulo mladost tam po prvi svetovni vojni. Takrat se je Martin veselil prvih snežink in bele snežne odeje, kajti bil je eden prvih smučarjev na tem koncu. Smučiči so bile takrat seveda bolj preproste. Izdelane so bile doma, prav tako tudi vezi, ki so bile sestavljene iz preprostega okovja in usnjenih jermenov. Užitek ob dričanju po strmini pa ni bil zato nič manjši.

Pozneje, ko se je Martin izučil za kolarja, je tudi sam začel izdelovati smučiči. Njegovi izdelki še sedaj počivajo na marsikaterem zaprašenem podstrešju v domačem kraju, pa tudi drugod, kajti Martin je med obema vojnama izdeloval smučiči celo za »izvoz«. Zagrebško smučarsko društvo je namreč zvedelo za imenitne izdelke iz Krške vasi in pričela so deževati naročila. Po več deset parov jih je za Zagrebčane izdelal Martin v eni sezoni. Pri tem je seveda že upošteval lastne izkušnje in lastno smučarsko znanje. Surovina za izdelavo smučiči pa je bil v tistih časih seveda les. Največ jih je izdelal iz skrbno izbranega in dobro pripravljenega jesena, krivil pa s kuhanjem v navadnem svinjskem kotlu.

Po vojni se je Martin oženil z Drago, sovaščanko iz Krške vasi. Na svet so privekali otroci in tudi oni so bili deležni zimskega veselja. Zanje in za otroke iz bližnje iz daljne okolice sta skupaj z ženo izdelovala lične sani. Za oblikovanje umetelnih krivin sta uporabljala poseben železni model, na katerega sta uvijala že prej pripravljen in dobro prekuhan les. »Dostikrat se nama je poizkus tudi ponesrečil,« pripoveduje Draga. »Mar-

tin je hotel vedno napraviti krivino po tem modelu, ki ga imamo še sedaj pri hiši. Krivina pa je tako velika, da nama je šlo precej pripravljene lesa po zlu. No, kadar pa se nama je posrečilo, so bile sani res lepe, tako da daleč naokoli ni bilo lepših.«

Tudi Draga ima za sabo, tako kot večina prebivalcev s tega konca, mučne spomine na mladost med drugo svetovno vojno. Prvega novembra leta enainštirideset je bila kot mladoletno dekletce odvedena v pregnanstvo v Nemčijo, tam je preživela strahotna bombardiranja zavezniških bombnikov, ko pa se je še pred koncem vojne vrnila v domačo Krško vas, je tu doživela osvoboditev, ki je prišla neko noč kot radosten vzdih po dolgih letih težke more. Zadnje dni pred osvoboditvijo so se skozi vas valili čete ustašev in drugih kvizlinških odredov in prebivalstvo ter njihovo imetje je bilo v neprestani nevarnosti. Šele ko so se s hrabrov oglasile partizanske strojnice, je za zadnjimi okupatorji in izdajalci v noč votlo zadonela eksplozija, s katero so za sabo pogrnali v zrak most. Takrat je nastala grobna tišina in v tej tišini so v vas vkorakali osvoboditelji. Vojne je bilo konec in v Krško vas so se počasi pričeli vračati pregnanci, da bi zopet dali slovenski duh svojim starodavnim ognjiščem.

Harmonika v kuhinji pri Piltauerjevih poje domače slovenske napeve. Prepotovala je Evropo in kdove kakšne melodije so že izvabljali iz nje. Najbrž je pela hvalo tudi Mussoliniju in tretjemu rajhu, pa jih ne bo nikoli več. In upajmo, da ji nikoli več ne bo treba iz tega toplega doma v daljno pregnanstvo.

TONE JAKŠE



STANČI ERŽEN iz Ljubljane je bil izreban na zadnjem zrebanju reševalcev naše male nagradne križanke in žreb mu je dodelil za nagrado knjigo Sembeno Osumana Poslednji iz cesarstva. Upamo, da bo z veseljem prebiral obsežni roman sodobnega senegalskega pisatelja, za katerega kritiki pravijo, da je prava anatomija zla.

Rešite današnjo križanko in pošljite rešitev najkasneje do 30. novembra na naslov: Uredništvo Dolenjskega lista, Germova 3, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIZANKA 46.

PRGJIŠČE MISLI

Ko človek izgubi vero vase in v skrivnosti tega sveta, se začne obnašati kot ošaben in domišljav gospodar narave pa tudi svoje politične in socialne zgodovine.

B. ŠTIH

Iz najboljših pobud se začenejo agresije, čistke, osvajanja, streljanja, norčevanja, cinizem, ob tem pa se zdi, da ni prav nič važno, za kakšen cilj gre.

A. KUZNECOV

Na sledi pošasti ali slepariji?

Skrivnostno gorsko bitje Velika noga ali Sasquatch spet buri domišljijo — Nekaj antropologov verjame v obstoj 400-kilogramskega orjaka

Prejšnji mesec je več deset ljudi na motornih čolnih zaman prečesavalo z najmodernejšimi sonarji temne vode in globine slovitega škotskega jezera Loch Ness, da bi prišli do znanstvenih dokazov o obstoju po vsem svetu znane jezerske pošasti Nessie. Nič takega jim prečesavanje ni dalo, kot že mnogim mnogokrat poprej ne. Nessie ostaja enako skrivnostna, kot je bila. Na drugi strani Velike luže pa je ta čas mogoče slišati bolj vznemirljive vesti. Po planinah Oregona in Washingtona naj bi se namreč zares klatilo skrivnostno bitje, ki mu pravijo Velika noga ali Sasquatch. Nekakšna kopenska Nessie, bi lahko dejali. Le da ima Velika noga v nasprotju z jezerskim stvorom nekaj več možnosti, da njen obstoj priznajo.

Vse do letos je bilo skrivnostno gorsko bitje za večino resnih raziskovalcev le plod domišljije, halucinacij in namernih laži. Antropolog Grover Krantz z washingtonske univerze pa je v skrivnostno bitje verjel in marljivo zbiral dokaze. Letos spomladi je prišel do starih novih odtisov stopal Velike noge. Preveril je vse dosedanje najdbe, od dlak do odtisov, ter na osnovi raziskav ugotovil, da Sasquatch zares živi.

Ker gre za resnega znanstvenika, se je zaradi Velike noge ponovno vnel spor med strokovnjaki. Večina jih meni, da je znanstveno raziskovanje skrivnostnih bitij, kot so Nessie, Velika noga in Jeti, pravzaprav neznanstveno početje. Zagovorniki takih raziskav pa pravijo, da je nasprotovanje znamenje antiintelektualizma.

Poglejmo, kakšno je skrivnostno bitje Velika noga.

Lovci in drugi očividci trdijo, da je Sasquatch pravi orjak. Težak naj bi bil okrog 400 kilogramov in visok blizu tri metre. Čez ramena meri več kot meter. Po telesu je ves poraščen z gosto dlako, obraz, stopala in dlani pa naj bi imel neporaščene. Telo in noge ima v podobnih razmerjih kot človek, le roke precej daljše. Glava ima močno, z izrazitimi ličnicami in čelnicami, medtem ko ima čelo nizko in nagnjeno nazaj. Orjaško bitje naj bi se hranilo predvsem z rastlinsko hrano. Videli so ga namreč pri uživanju jagod, različnih plodov in korenin, a tudi pri žretju malih gladalcev.

Ce že izjavam lovcev in drugih, ki so se v gorah in gozdovih srečali z Veliko nogo, ni mogoče verjeti, pa so nekaj drugega materialni dokazi. To so odtisi stopal, ki so jih naredili na terenu. Zbranih je nekaj več kot deset odtisov, med njimi pa so še posebej verodostojni odtiski odtisov, ki so jih

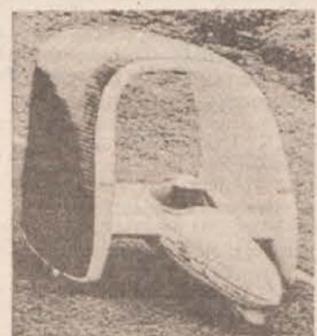
46 NAGRADNA KRIŽANKA

DL	POTOMSTVO	STROJ	BL. MESTO BURNE	DANSKI OTOK	SESTAVIL J. UDIR	PO DOMAČE (LAT.)	POLKOVINA	ČESKA PRI-TRDILNICA	KONEC SAK. IRE
SNOV V PLINASTEM STANJU					INDIJSKA DRŽAVA				
OKRASNI KAMEN					OKENCE/CRNA ZOLNA				
FRANC. REVOLUCIONAR				ITAL. RADIO IN TELEVIZIJA/SOBICA			DRŽAVNI USLUŽBENEC	DL	
TRZIŠČE/LUKA OB PANANJSKEM KANALU									LISTAVEC
DL	AGAVI PODOBNA RASTLINA	ATAKA	KRAJ NA DOLENJSKEM NOROŠT				VISTA USUNJA/PERZJSKI KRALJ		
LETOPIŠ				DL	LASTNIK LADJE/MEG				
KRAJ NA KORDOKSEM				NASA NAJ-DALJŠA RE-KA/KRAJ PRI ZADRU			AVT. OZNA-KA ZA VARN. VAR./AM. HU-MORIST. PI-SATELI		
NASPROT-NIK					EKSTAZA/KEM. SIM-BOL ZA SILICI				
JUGOSLO-VANSKI AEROTRAN-SPORT		BAKHOVA PALICA				FR. PEVKA PUFF			
MESTO V BACKI		AM. GORŠTVO				OOHEV			DL

Dirkalniki na sončni pogon

Dolge in naporne dirke v Avstraliji niso zadržali — Zmagovalec na cilju s prednostjo 1000 km

Obalno avstralsko mesto Darwin je bilo prizorišče nenavadnih dirk, ki se jih je udeležilo 23 tekmovalcev v dirkalnikih, katerih zunanji videz je



bolj spominjal na fantastična filmska narisati zemljevid bele celine, kot pravimo Antarktiki. Nič več ni Kitovega zaliva, saj se je del ledene obale, ki je sestavljala zaliv, odlomil in zdaj pluje po Rossovem morju kot gigantska ledena gora, kakršne doslej še niso izmerili.

Dimezije ledene gore so zares komaj verjetne. Dolga je 158 kilometrov, široka v povprečju 40, njena nadvodna površina pa znaša kar 6200 kvadratnih kilometrov. Nanjo bi torej lahko spravili območje vseh devetih občin, ki jih pokriva Dolenjski list. Debelina gigantske ledene plošče pa znaša povprečno 230 metrov.

Delfini v vojni

Iščejo morske mine in varujejo ladje

V Perzijskem zalivu je iz dneva v dan bolj napeto. V njem je zaradi širjenja iransko-iraške vojne vse več ladij, orožja in vojakov pod zastavami skoraj vseh svetovnih velesil. Američani so, kot se je zvedelo nedavno, v Zaliv pripeljali poleg drugih še posebne »vojake«, katerih naloga je, da s svojimi izjemnimi lastnostmi okrepijo mornariške sile.

Gre za trenirane delfine, katerih naloga je pomagati pri iskanju in deaktiviranju morskih min. Mornarica jih je že pred leti preskusila kot nadvse koristne sodelavce pri iskanju izgubljenih torpedov in druge opreme. Izkazalo se je, da so odlični tudi kot iskalci min.

Vendar ima šest delfinov ameriške vojne mornarice še eno pomembno nalogo. Postali so tudi stražarji plavajoče baze, na kateri ta čas živi okrog 200 vojaških strokovnjakov, tehnikov, pilotov helikopterjev, komandosov in pripadnikov drugih posebnih enot. Delfini plavajo v vodah okrog velikega baznega plovila in skrbje za podvodno varnost.

Pametne živali so tako naučene, da bi potapljača, ki bi se poskušal pod vodo približati bazi, zasledile, ga ulovile in mu natakile uteži, da bi ne mogel hitro odplavati proč, potem pa naj bi spavale na površje k baznemu plovilu in z nosom pritiskale na alarmni zvonec. S sovražnikovim potapljačem bi nato opravili drugi.

Reševanje iz moralne krize je najbolj počasno

E. ČIMIČ
Tam, kjer se mišljenje še vedno spreminja v delikt, ni kritičnega razmišljanja in tudi ne svobodne javnosti.
R. BOŽOVIČ

Šlo je namreč za veliko dirko sončnih dirkalnikov, prototipov vozil, ki vozijo s pomočjo sončne energije. Podobnih dirk so sicer priredili že nekaj, vendar se nobenih doslej ni udeležilo toliko dirkalnikov z vsega sveta in nobena ni bila tako dolga in naporna. Samo dobro izdelana vozila naj bi ji bila kos.

Že po nekaj desetih kilometrih dirke se je izkazalo, da so sončni dirkalniki hudo občutljive stvarce. Tanke gume na drobnih kolesih so pokale na grobem asfaltu, pregorevale so fotocelice, odpovedovali prenosni. Dobro so se držala le tri vozila. Daleč najboljšje je bilo sončno vozilo, ki so ga izdelali pri General Motorsu. Po treh dnevih dirke je Sunrayer, kot se dirkalnik uradno imenuje (prijel pa se ga je vzdevek »leteči ščurek« zaradi izrazite oblike), vodil že blizu 500 kilometrov pred obema nasledovalcema: avstralskim Fordovim modelom in švicarskim tekmovalcem. Dosegel je povprečno hitrost 75 km/h. Po petih dnevih in pol je Sunrayer pripeljal na cilj z ogromno prednostjo, preko 1000 kilometrov pred ostalimi.

Dirke so pokazale, da so pravi sončni dirkalniki, ki bi se lahko merili s svojimi smrdečimi bencinskimi brati, še zelo daleč.

MiM

(Vir: Newsweek)

Narod, ki je bolj zagledan v preteklost kot v prihodnost, je narod v stiski.
C. ZLOBEC

Kratkovidna paša

Namesto tropskega gozda pašniki — Sporna rešitev

V zadnjih tridesetih letih so v Srednji Ameriki skrčili več kot dve tretjini tropskega deževnega gozda, da bi na nekaj gozdnih tleh pripravili pašnike in redili živino. Podatki govore, da se je prireja mesa sicer za trikrat povečala, vendar je davek zanjo prehud.

Catherine Caufield je v svoji knjigi Deževni tropski gozd zapisala nekaj števil, ki kažejo na močno vprašljivost krčenja tropskih gozdov. Po krčenju je potrebno za vzrejo ene glave živine hektar zemlje, po petih do desetih letih paše pa že sedemkrat toliko, kar seveda močno dviga proizvodne stroške. In če k temu prištejemo še dejstvo, da so potrebna štiri leta, predno je pitane zrel za zakol, medtem ko v razvitih kmetijskih državah traja doba pitanja le leto dni, je povem jasno, da je živinoreja na farmah, nastalih na tleh nekdanjega tropskega deževnega gozda, zares vprašljiva.

Uničenega tropskega gozda pa ni mogoče več znova zasaditi. Zeleno »genetska banka življenja«, kot poetically pravijo tropskemu deževnemu gozdu, je za vedno izropana.

Ledena velikanka

Kartografi bodo morali znova narisati zemljevid bele celine, kot pravimo Antarktiki. Nič več ni Kitovega zaliva, saj se je del ledene obale, ki je sestavljala zaliv, odlomil in zdaj pluje po Rossovem morju kot gigantska ledena gora, kakršne doslej še niso izmerili.

Dimezije ledene gore so zares komaj verjetne. Dolga je 158 kilometrov, široka v povprečju 40, njena nadvodna površina pa znaša kar 6200 kvadratnih kilometrov. Nanjo bi torej lahko spravili območje vseh devetih občin, ki jih pokriva Dolenjski list. Debelina gigantske ledene plošče pa znaša povprečno 230 metrov.

Znanstveniki, ki so premerili in raziskali ledeno goro, so izračunali, da je v nji ujete v led toliko pitne vode, da bi zadoščala za potrebe večmilijonskega mesta za celo tisočletje.

Znano je, da so nekateri že ukvarjali z mislijo, kako bi velike ledene gore potegnili do obal Afrike in Arabskega polotoka, da bi tako sušnim in puščavskim krajem zagotovili poceni vodo za pitje in namakanje. Nova velikanka je seveda mnogo prevelika, da bi bilo mogoče kaj takega narediti z njo.

Za mornarje pa ledena gora ne predstavlja nevarnosti, saj ne bo ovirala plovbnih poti. Plava namreč zunaj običajnih morskih prometnic. Pa tudi spregledati je ni mogoče.

MiM

Beseda zaleže

Zanimiv poskus ameriških borcev proti alkoholizmu

Ta mesec je v znamenju boja proti alkoholizmu, nedvomno hudemu družbenemu zlu, ki je pogoltno zelo globoke korenine v sodobni družbi. Pri nas na Slovenskem ima alkoholizem že stare in prav tako globoke korenine. Kako so močne, vedo vsi tisti, ki se bore s tem zlom. Vedo tudi, da lahkohi poti do osvoboditve iz zasvojenosti z alkoholom ni. Zato so zanimivi vsakršni poskusi, ki se jih lotevajo v svetu.

V ZDA je alkoholizem še posebno pereč problem, toliko bolj, ker ga nekako odrivajo na rob. Veliko več pozornosti in javnega zanimanja kažejo za boj proti aidsu in narkomaniji, proti alkoholizmu, ki je mnogo bolj razširjen, pa vlada ne ukrene kaj dosti, čeprav gre število alkoholikov, kot trdijo poznavalci, v milijone, med njimi pa je vse več žensk in mladoletnikov.

Proti alkoholizmu bi lahko več kot vse kampanje in prepovedi naredili gostilničarji sami, trdi skupina strokovnjakov. Trditve opirajo na rezultate večtedenskih poskusov, katerih so se lotili kar sami.

Delali so kot natakarji in točaji v dveh barih Blacksburga. Nekaj gostov so zamotili s pogovori in dovtipi, jim ponujali vodo in hrano ter odsvetovali uživanje alkoholnih pijač, druge, ki so bili dejansko predmet poskusa, pa so pustili pri miru in jim stregli le po želja. Rezultat je bil presenetljiv: tudi tisti gostje, ki jih natakarji niso »obdelovali«, so popili precej manj alkoholnih pijač kot običajno. Zanimiv poskus, ni kaj.

Anica Zidar: BRAZDE V SRCU 10

Otroci pa so pljunili nanjo. Ne poznajo tiste globoke resnice, ki je stkana med nami in med zemljo. To je: dati in imeti!

Vidiš, zdaj iščem nekoga, ki nima duše iz kamna. Iščem nekoga, ki ima odprto srce za zemljo. Iščeva nekoga, ki je ujet med njene korenine, ki ga je zemlja prevzela in mu v srce seda njen vonj. Iščeva nekoga, ki bi jo imel rad. Pa ne vem, če ga bova našla...
Uthnila je, z metlo je zgrebla prst, ki so jo bile razkopale kokoši. Tomaž ni našel besed, le roke so kazale vznemirjenost. Toliko besedi! Bolj jih je sprejemal s srcem kot z razumom. Zrak mu je močno obarval lica, v laseh je čutil veter. Oziral se je okoli. V vroči domišljiji si je slikal Rozine otroke. Bolj sam zase je šepnil: »Da ni ostal niti eden?«

»Ni! Niso se ujeli z zemljo. Z njo je bil zvezan le najin najstarejši sin. Ta bi ostal tu. Ogret je bil zanjo. Pa kaj! Usoda. Drugače je hotela. Najin Andrej. Pošto je nosil med vojno. Na kurirski poti so ga ubili. Že mrtvega so ga obesili na tole vejo.«
Pokazala je na spodnjo, močno razraščeno lipovo vejo.

Zamaknila se je v preteklost, obstala je praznih, razširjenih rok.
Oče Jože je prišel iz hleva, s predpasnikom si je brisal obraz, v kotičku oči mu je obstala velika kaplja. Da ni solza, je spreletelo dečka. Ne, to ne more biti res; stric Jože joka drugače, z dušo, je rekel ded.
»Ja, fantič, Andrej je bil tisti, ki bi pogoltno nove vrhove. Vidiš, vse pride drugače. Negujeva te spomine. Moč pa je odtelka; najprej je

odtekla po kapljicah, zdaj pa je že skoraj vsa odtekla. To naju žge, razjeda.«
Stal je tam med vrati, temen, s spoznanjem, da ne bo dosegel cilja, ki si ga je bil postavil v dolgih letih življenja; cilja, da bo njegovo delo nadaljeval sin.

Tema z njegovega obraza se je rahlo dotaknila Tomaževih misli. Z ihto je pridiil: »Spet ta vojna! Ni čudno, da ji ded pravi prekleta vojna.«

»Res je prekleta! Vse razdrobi in postavi na glavo.« Jože je govoril s stisnjenimi zobmi, da so mu zamigotale mišice ob ustih. Zamahnil je z roko, kot bi hotel reči, kako je vse prazno, brez pomena.

V dečku je bilo neugodje, a ga je nekako razredčil veter, ki se je prismakal po sončnem pobočju. Močno je bil nasičen s poletjem, iz Jožeta pa ni mogel pregnati strupa, ki so ga bili vanj nasulji otroci. Ne, vsega ni maral razgaljati pred Tomažem. Bal se je, da bi ga preveč zamoril. V njegovih očeh je prebral, da se bo še vračal v ta svet.

»Le še pridi!« mu je rekla Rozi. Vzela je motiko in šla na strme njive.

Tomaž je gledal za njo z mešanimi občutki, razpetimi med občudovanjem in strahom.
»Le poklepetajta z dedom! Razmisli o tem našem hribu, če nimaš pametnejšega dela. Pa se še oglasi! Kar kmalu pridi! Veš, star človek je kot kaplja na veji. Poklepetajta bova. Kaj več že ne moreva napraviti. Za Rozo moram, če ne bo spet puhala.«

Knjiga je duša življenja.
P. ZIDAR

Kolikor dlje je neka misel potlačena, toliko bolj zavzujoče nekega dne plane na dan.

S. HRIBAR

Na kako šibkih nogah sloni naša sreča!
V. BARTOL

dežurni poročajo

ODNESEL RIBIŠKI PRIBOR, OBLAČILA IN OBUTEV — V noči na 10. november je neznan storilec obiskal vozilo VW kombi, ki ga je imel lastnik, 48-letni Heinrich Bruckbauer iz Avstrije, parkiranega pred Garni hotelom na Otočcu. Neznan storilec je iz vozila odnesel več ribiškega pribora, oblačil in obutev. Avstrijski državljani je s tatvino odkodovan za poltretji milijon din. Za predrznejem se poizveduje.

ODIRGAL VZVRATNO OGLEDALO — Neznan storilec je v noči na 15. november poškodoval osebni avto 26-letne Olge Štular iz Novega mesta. Neznanec ji je v objestnosti odrgal vzratno ogledalo, za nameček pa še z roko udaril po levih prednjih vratih in jih zvil. Škode na pločevini je za 30 tisočakov, o objestnežu pa zaenkrat še ni sledi.

PREHITRO V OVINEK

MALO MRAŠEVO — 27-letni Alojz Kranjc iz Malih Brusnic se je 14. novembra okoli 16. ure skupaj s svojim 5 let starejšim bratom Jožetom peljal z osebnim avtom iz Drnovega proti Kostanjevici. V Malem Mraševem je vozilo zaradi prevelike hitrosti in suma, da je Kranjc vozil vinjen, zaneslo v levo, kjer je trčil v avtomobil 38-letnega Ljubljana Tomaža Pisanskega. Oba Kranjca sta bila v nezgodi ranjena, materialne škode pa je za 400 tisočakov.

NI UPOŠTEVAL

TRNJE — 23-letni Anton Cirkovski se je skupaj s 25-letnim sopotnikom Jožetom Deržičem, oba sta doma iz Rigonce, peljal po cesti iz Dobove proti Brežicam. V bližini s prednostno cesto v Trnju ni upošteval stop znaka in je zapeljal naprej v trenutku, ko je po prednosti cesti pripeljal z avtomobilom 24-letni Miran Krošelj iz Gornje Pohance. V trčenju sta bila Cirkovski, za katerega obstaja sum, da je vozil vinjen, in Deržič hudo ranjena, materialne škode pa je za 5 milijonov din.

Vlamljal med begom iz zapora

Nijaz Šahbaz je iz bencinske črpalke v Metliki odšel brez plena — Miličnikom se je predstavil za drugo osebo — Novih 10 mesecev zapora

NOVO MESTO, METLIKA — Vsega 29-letni Nijaz Šahbaz je star znanec sodnikov po Jugoslaviji, pred dnevi je sedel na zatožni klopi novomeškega sodišča. Šahbaz je bil med letošnjim 22. in 31. julijem na begu iz zapora v Stari Gradški, kjer je bil na prestajanju kazni, brez sredstev za preživljanje v žepu pa se je v Metliki odločil za vlom v tamkajšnjo bencinsko črpalko Petra.

To je bilo v noči na 31. julij, ko je najprej razbil steklo na vhodnih vratih v črpalco, splezal skozi odprtino v prostor in po njem iskal denar. Trud je bil zaman in razočaran se je na koncu zadovoljil s tremi ključki vhodnih vrat skladišča, ki pa jih ni uporabil. Po vrlomu je odšel do Ceste bratstva in enotnosti v Metliki, kjer je izpred hiše Danijela Milkovića zmaknil kolo z motorjem, last Milana Gurovića. Po nekaj kilometrih vožnje pa je vozilce odvrnil. Isto noč je Šahbaz vlomil v osebni avto Ivana Erdeljca v Žakanju in iz vozila

UMRL MED PREVRAČANJEM

GABERJE — 31-letni Alojz Simončič iz Cerovega loga se je 14. novembra okoli 14. ure peljal z osebnim avtomobilom po cesti od Kravagve kamna na Gorjancih proti Gaberju. Med vožnjo po klancu navzdol ga je v desnem in ostrem ovinku zaradi prevelike hitrosti na zasneženi cesti zaneslo v levo izven vozišča. Vozilo je zdrsnilo po strmeh bregu, poročeni z grmovjem, po kakih 25 metrih prevračanja pa je obstalo zagodenno v skalah. Pri tem je iz vozila padel sopotnik, 59-letni Jožef Simončič iz Cerovega loga, ki je poškodbam podlegel na kraju nesreče. Materialne škode je bilo za poltretji milijon din.

Z OČETOVIM AVTOM V MOSTNO OGRAJO

KRŠKO — V nedeljo, 15. novembra, ob 4.50 je prišlo do hude nesreče na mostu čez Savo v Krškem. 18-letni Tomislav D. Skremena pri Krškem je tisto jutro okoli 3. ure prišel domov in tam vzel očeta osebni avtomobil. Z njim je bil še 17-letni Tomaž L. iz Krškega, s katerim sta se brez cilja vozila okoli. Na cesti Krško — Drnovo ga je med zavijanjem na most zaradi prevelike hitrosti — obstaja pa tudi sum, da je vozil vinjen — zaneslo v mostno ograjo, zaletel pa se je v drog javne razsvetljave. Oba sta bila v nesreči hujše poškodovana.

V prodaji neuporabno maslo

Na naših trgovskih policah vse več živil s preseženim rokom uporabe — Med petimi primeri je kar dvakrat šlo za surovo maslo — Visoke kazni

NOVO MESTO — Zagotovo ni naključje, da se je zadnje mesece tako povečalo število obtožnih predlogov in sojenj dolenjskim trgovskim organizacijam, ki skrbijo za preskrbo prebivalstva z žvili. Na prodajnih policah je domala ob vsakem času moč najti to ali ono živilo s preseženim rokom uporabe in ob takšni malomarnosti poslovođij in drugega osebja v trgovinah je pravzaprav čudno, da takšno ravnanje nima še drugih razsežnosti. Potrošniki bodo pač morali v skrbi za svoje zdravje v trgovinah pozornost namenjati ne le finančnemu stanju in žepu, pač pa tudi uporabnosti izdelka, ki ga kupujejo. Primeri pred nami so dovolj govorni.

Novomeški inšpektorji so letošnjega 21. avgusta v prodajalni Mercatorja, KZ Trebnje, v Sentrupertu našli na prodajni polici 12 Knorr instant jušjih kokošjih kock (proizvajalca HP Kolinska iz Ljubljane), katerim je rok uporabe že pretekel. Senat gospodarske enote novomeškega sodišča je zategadelj trgovsko organizacijo obsodil na plačilo 500.000 din, 35-letno poslovođkinjo Darjo Hočevar s Pušcave pa na plačilo 25 tisočakov.

Nekaj poprej, 23. maja letos, pa so inšpektorji v hladilni vitrini prodajalne Mercator-Rožnik — tozd Gradšče iz Trebnjega na Čatežu naleteli na 4 zavitke 250-gramskega masla

ABC Pomurke iz Murske Sobote, katerim je 14-dnevni rok uporabnosti potekel že pred 34 dnevi. Mercator je bil zaradi tega gospodarskega prestopka kaznovan s 600.000 din kazni, poslovođkinja, 27-letna Tatjana Zagorjan iz Zagorice, pa s plačilom 25.000 din.

Naslednja primera sta iz Mercatorja, KZ Krka, tozd Oskrba Novo mesto. 4. avgusta letos so imeli v prodajalni na Rupeč vrhu v hladilni vitrini 5 sladkih smetan v tetrapaku, katerim je rok uporabe potekel že 31. julija, ob tem pa še 4 250-gramske zavitke masla, ki bi jih morali izločiti iz pro-

daje že 28. julija. V prodajalni v Mirni peči pa so inšpektorji 26. avgusta v hladilni skrinji našli 14 zavitkov slivovih cmokov »Snežak« izdelovalca Žito, tozd Pekarna Ljubljana. Cmokom je enoletni rok uporabe potekel 10. avgusta. Za vse naštet je bil Mercator kaznovan s plačilom 700.000 din, poslovođji Božo Skupek in Ivan Kramar pa na kazni 30 tisočakov.

Vse izrečene kazni še niso pravnomočne, zato pa je te dni iz Ljubljane prispela potrjena sodba Mercatorju, KZ Črnomelj, TZO Kmetijstvo in namestnici poslovođje špecerije v Dragatušu Majdi Flak. Tam so imeli namreč v prodaji najmanj 14 kilogramov kmečkega belega kruha, ki pa je bil oporečen, z zažgano skorjo in grenkega okusa. Delovna organizacija bo zategadelj morala odšteti 400.000 din kazni, Flakova pa 25 tisočakov.

B. B.

DOLENJSKI LIST

Mati in sin utonila

Tragična nezgoda v Radni — Hči zaman skušala rešiti mater in brata — Kriva utrujenost voznice?

RADNA — Do ene najbolj tragičnih prometnih nezgod zadnje čase na posavskih cestah je prišlo v soboto, 14. novembra, ob 6.55 v Radni.

34-letna Maria Mischkulnig, sicer doma iz Brežic, sedaj pa prebiva na Avstrijskem v Celovcu, se je omenjenega jutra z osebnim avtom avstrijske registracije peljala po cesti med Radečami in Krškim. V Radni je v blagem desnem ovinku najverjetneje zaradi utrujenosti zapeljala na levo, nato pa po hudi strmini navzdol v Savo. Sprejdi jo del vozila, v katerem je imela Mischkulnigova tudi svoja dva otroka, 10-letnega Martina in 13-letno Moniko,

se je potopil, avto pa se je pri tem še obrnil na streho. Mati in sin sta se v mrzli savski vodi utopila, le 13-letni Moniki je uspelo, da se je skozi okno desnih vrat rešila iz vode. Dekle je pokazalo neverjeten pogum in požrtvovalnost, saj je potem, ko je prišla na kopno in videla, da sta v avtomobilu še mati in brat, znova zabredla v Savo in oba skušala rešiti. Zaman. Vnovič je izplaval in stekla po pomoč na cesto. Že po nekaj minutah so bili na mestu nesreče miličniki, a je bila vsakršna pomoč prepozna. Mati in sin sta umrla zaradi zadušitve, vozilo pa so iz Save izvlekli sevniški in krški gasilci.

Po podatkih krške UNZ sta bili mati in hči prijeti s pasom in voznica se je očitno skušala rešiti, a si ni mogla odpeti pasu, kar je bilo usodno. Dodajmo še, da se je Mischkulnigova z otrokoma peljala na svoj bivši dom v Mali vrh pri Brežicah, kjer se je tistega dne možila njena sestra.

NESREČA MED LOVOM

DOBRIČ — Lovska družina iz Dobriča je imela 15. novembra dopolne skupen lov, ki se ga je udeležil tudi 25-letni Janez Korelc iz Knežje vasi. Pri sebi je imel nabito puško s šibrami in nabojem kalibra 7,65. Ko je Korelc stopil prek poti na mejo, ki je bila pokrita s snegom, mu je spodrsnilo in je padel. Med padcem se je puška sprožila in so šibe zadele Korelca v roko. Prvo pomoč so mu dali v trebanjskem zdravstvenem domu, nakar so ga odpeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico.

PRIJETA MED KRAJO

BREŽICE — 9. novembra ob 3.30 sta v Brežice v namenom, da kradeta kolesa z osebnih avtomobilov, pripotovala 24-letni Mladen Vrčabec in leto mlajši Željko Stros, oba iz Senkova pri Zapršču. Mladenič sta najprej na parkirišču pred blokom v ulici Veljka Vlahovića odvila dvoje levih koles na vozilu Zvonka Kržana, nato pa se v Prežihovi ulici polotila še beemveje Jožeta Pavlovića. Odvila sta vsa štiri kolesa, vendar jima jih ni uspelo odnesti, ker so ju prehiteli brežiški miličniki.

HOTEL SE JE TEPSTI Z MILIČNIKI

KRŠKO — Tukajšnji miličniki so 13. novembra ob 18.30 pridržali do iztrežnitve večkratnega kršitelja javnega reda in miru, 25-letnega Romana Izlakarja iz Krškega. Mladenič se je s svojim avtom vinjen zaletel v drog javne razsvetljave, med postopkom pa vpil na miličnike in se hotel z njimi celo pretepati.

Hudo trčenje preživela le hčerka

Zečir iz Zufa Smakaj podlegla poškodbam

DRNOVO — 13. novembra nekaj čez polnoč se je 39-letni Zečir Smakaj iz Sribce, začasno na delu v ZRN, peljal z osebnim avtom iz Ljubljane proti Zagrebu. Pri Drnovem je zaradi utrujenosti nenadoma zapeljal na levo, takrat pa je nasproti s tovornjakom pripeljal 40-letni Rafi Bejtulahu. Med vozili je prišlo do trčenja, pri čemer se je Smakaj hudo poškodoval in je ranam podlegel na mestu nezgode, njegova 32-letna žena Zufa pa je poškodbam podlegla nekaj ur kasneje v novomeški bolnišnici. Pri življenju je ostala le triletna hčerka Florida, za katero sedaj skrbijo novomeški zdravniki.

V nezgodi sta bila poškodovana tudi voznik tovornjaka in njegov sopotnik, 44-letni Milisav Vukadinović iz Kosovega polja, ki so ju tudi odpeljali v novomeško bolnišnico. Materialne škode ob trčenju je bilo za 15 milijonov din. Promet je vse do pol tretje ure zjutraj potekal enosmerno.

ZADEL PEŠAKINJO

STOPIČE — 52-letna Marija Avguštin iz Stopiče je 12. novembra ob 19.25 peščišla po levi strani ceste. Pri hiši št. 63 je za njo z neprimerno hitrostjo pripeljal voznik osebnega avtomobila, 30-letni Brane Močnik iz Novega mesta. Kljub zaviranju je pešakinjo zadel in zbil po tleh. Hudo poškodovano Avguštinovo so prepeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico. O moči udarca pričajo podatki, da je bilo škode na pločevini za 150 tisočakov.

Iz hiše odnesli za dva milijona din predmetov

Je bila na delu motorizirana skupina Romov?

SREMIČ — Serija posavskih vlovov v stanovanjske hiše se je nadaljevala tudi minuli teden, kar je najbolje občutil Danijel Kozole iz Sremiča 65 pri Krškem. Neznanci so mu 9. novembra med 6. in 16. uro vlomili v hišo, iz nje pa odšli dobro založeni. Po podatkih krške UNZ so iz hiše odnesli radiokasetofon z zvočnikom, možko trenerko, tri kompletne zaves, usnjeno jakno, večje potovalko, v katero so verjetno spravili ukradene stvari, sušilec za lase, možko ročno uro, električni vžigalnik, vrtni električni stroj, kotno brusilko, komplet jedilnega pribora, zlat možki poročni prstan in za nameček še nekaj kave. Kozole je s tem oškodovan za prek 2 milijona din. Po prvih podatkih, s katerimi razpolagajo krški kriminalisti, naj bi dejanje storila skupina motoriziranih Romov, ki pa so še na begu.

KRONIKA NESREČ

VOZIL V PREKRATKI VARNOSTNI RAZDALJI — 10. novembra ob 13. uri se je 30-letni Stanko Doberdrug iz Kuzarjevega kala peljal s tovornjakom iz Ločne prek mostu proti Zabji vasi. Na koncu mostu je vozilo ustavil, saj je nameraval zavijati v levo na Graben. Takrat pa je za njim v prekratki varnostni razdalji s tovornjakom pripeljal 45-letni Rušan Valter Harnik, ki vozila ni utegnil pravi čas ustaviti. Prišlo je do trčenja, v katerem se je voznik Harnik laže ranil in mu je bila pomoč nudena v novomeški bolnišnici. Materialna škoda znaša prek 2 milijona din.

VINJEN PREZRL KOLESAKO

BREŽICE — 26-letni Brane Gajič iz Radeč se je 13. novembra ob 21.45 peljal z osebnim avtom iz Brežic proti Čatežu. Zaradi prehitre vožnje, sumijo pa tudi, da je bil vinjen, je prezrl 28-kolesarko Metko Haler iz Brežic, ki je vozila v smeri vožnje avtomobila. Gajič jo je zadel, pri čemer je Halerjevo vrglo na pokrov motorja, po 33 metrih pa je zdrknula na tla. Gajič po nezgodi ni počakal, pač pa je odpeljal naprej na dom staršev v Brežice, kjer so ga že čez eno uro prijeli miličniki. Hudo poškodovana kolesarka je na zdravljenju.

PO DOLENJSKI DEŽELI

- Kar za poldrugi stot mesnine je težak tale današnji okvir in očitno je meso v teh časih izredno iskan in cenjen artikel. Ali so temu krivi Martinovi časi ali ima nemara prste vmes Branko s svojimi ukrepi, bo pokazala že bližnja prihodnost. Za 31-letno Magdo Srbič iz Šentjerneja pa je ta čas edino nesporno dejstvo, da ima prazen kokošnjak. Iz njega je v noči na 11. november neznan kam in z neznanom pomočjo odfrčalo osem kokoši in z njimi enajst še ne polnoletnih piščancev.
- Podobna usoda je noč kasneje doletela Marico Puhek iz Sečjega sela. Sama se je sicer zaklenila v hišo, ni pa zaklenila tudi stanovanja svojih dvanajstih pernatih prijateljev. Zalosten je bil zjutraj pogled v prazen kokošnjak.
- Ker pa do uvodoma obljubljenega poldruga stota mesnine manjka še ogromno, se je očitno na Tolenjskem minule dni zgodilo še nekaj večjega, kot so kraje kokoši. 14. novembra ob 22.30 je iz hleva 61-letnega Alojza Mežana iz Kamnega potoka neznan kam odkorakalo 100-kilogramsko tele. Ni se znano, pod kakšnimi pogoji je pohlevna živalca zapustila topel dom.

MRTEV NA KRAJU NESREČE

PODGRAČENO — 11. novembra ob 15.15 se je 20-letni Mihael Škrlec-Krištof z Velike Doline peljal z osebnim avtom iz Ljubljane proti Zagrebu. Pri Podgračenu je pričel prehitovati tovornjak, ko je nasproti s tovornjakom pripeljal 20-letni Damjan Podveršič iz Dolnjega Cerovega. Slednji se je sicer umikal in zaviral, vendar je vseeno prišlo do silovitega trčenja. Škrlec se je v nezgodi hudo ranil, poškodbam pa je podlegel že na mestu nesreče. Vklješčenega v vozilo so rešili še krški gasilci. Materialne škode je bilo za 4 milijone din.

Slab servis preprečil uspeh

Poraz novomeških odbojkarjev v 4. kolu II. zvezne lige na Reki — V prvem setu kar osem napak pri servisu — Poraz Kočevcev, zmaga Kočevk

Končno so novomeški odbojkarji zaigrali v popolni postavi, žal pa tudi to ni bilo dovolj za uspeh na gostovanju na Reki, kjer so ostali praznih rok v srečanju 4. kola prvenstva II. zvezne lige proti istoimni ekipi. Igralci Pionirja so bili sicer na pragu svoje druge zmage, le svojim včasih zares začetničkim napakam pa se imajo zahvaliti za tretji poraz.

Poročila z Reke pravijo, da so gostitelji prišli do zmage veliko težje, kot so pričakovali. Novomeščani so namreč prikazali borbeno in domiselno igro ob mreži, pokopale pa so jih napake pri servisu. Že v prvem nizu so igralci Pionirja vodili in bili pred zmago v setu, a so pri servisu naredili kar 8 napak, kar je preveč tudi za ekipo v kakšni vaški ligi. Drugi set so Rečani zlahka dobili, do večje borbe pa je prišlo v tretjem nizu. Gostitelji so vse-

skozi ujeli, a so jih Novomeščani z borbeno igro ujeli in set odločili v svojo korist. Dobro za Novomeščane je kazalo tudi v četrtem nizu, a so vnovič naredili nekaj napak pri servisu in priložnost za izenačenje in peti set je splavala po vodi. Največ sta tokrat v novomeški vrsti pokazala Povšič in Prah, Povšič pa je tako vnovič potrdil, da je za Pionir letos velika okrepitev. Novomeščani bodo skušali zamujeno priložnost nadoknaditi v soboto, ko se bodo v svoji športni dvorani pod Marofom pomerili z vrsto Pakrac Papuka.

v gosteh ugnale kranjski Triglav s 3:2. S to zmago so še naprej ostale v krogu treh ekip na čelu lestvice in tako med najresnejšimi kandidati za naslov jesenskega prvaka.

Četrti v Jugoslaviji

Visoko mesto novomeškega AMD med društvi, ki se ukvarjajo z motociklizmom — Pavlič in Hmeljak podprvaka

NOVO MESTO — Čeprav je kazalo, da bo tudi v letošnji tekmovalni sezoni novomeško AMD dobilo državnega prvaka, so lahko v društvu tudi z doseženim več kot zadovoljni. Alojz Pavlič in Robert Hmeljak, zamejski Slovenec, ki brani barve novomeškega društva, sta namreč tako na republiškem kot na državnem prvenstvu osvojila naslova podprvaka, prvi v kategoriji do 80 in drugi v razredu do 125 kubikov.

Temu je potrebno dodati, da sta Pavlič in Hmeljak s svojimi dosežki uvrstila AMD Novo mesto na 4. mesto med 38 društv, ki se v Jugoslaviji ukvarjajo s hitrostnim motociklizmom. Ob tem je bil Alojz Pavlič letos tudi najbolje uvrščen Jugoslovčan na svetovnih prvenstvih z dvema 13. mestoma, to pa mu je, kot je verjetno znano, uspelo na Grobniku in kasneje še v angleškem Donningtonu. Za enega svojih največjih uspehov pa šteje Pavlič tudi nastop v italijanskem Mugellu, kjer je z 10. mestom na dirki za evropsko prvenstvo osvojil prve točke.

Ob letošnjih dosežkih novomeškega AMD velja omeniti tudi, da so v društvu sprejeli novega člana, ki bo poskrbel, da bo ime novomeškega AMD slišati tudi ob motokros proгах. Gre za mladega Robija Andoljška, ki naj bi v prihodnji sezoni tekmoval na motokros dirkah za republiško prvenstvo v razredu do 125 kubikov.

Ob letošnjih dosežkih novomeškega AMD velja omeniti tudi, da so v društvu sprejeli novega člana, ki bo poskrbel, da bo ime novomeškega AMD slišati tudi ob motokros proгах. Gre za mladega Robija Andoljška, ki naj bi v prihodnji sezoni tekmoval na motokros dirkah za republiško prvenstvo v razredu do 125 kubikov.

ŠTIRI DESETLETJA KLUBA »VSEH 9« — V petek zvečer je bilo kegljišče Na Loki kar premajhno za vse, ki so se udeležili tekme inbroslave ob štiridesletnici kegljaškega kluba Vseh 9 iz Novega mesta. Klub, ki deluje pod okriljem Kegljjaškega društva Novo mesto, je bil ustanovljen leta 1947, o njegovem razvoju pa je na proslavi govoril predsednik kluba Roman Zelnik. (Foto: B. B.)

Speče kegljaško vodstvo

Roman Zelnik, predsednik kluba »Vseh 9«, ki je slavilo 40-letnico, o težavah kegljanja

NOVO MESTO — Minuli petek je bilo v znanem novomeškem gostišču Na Loki nenavadno slovesno in veselo. Člani kegljaškega kluba »Vseh 9« so praznovali 40-letnico obstoja kluba, ob tem pa pripravili krajšo proslavo in tekmovanje. Po besedah predsednika kluba Romana Zelnika je to najstarejši povojni kegljaški kolektiv, starejši je le klub Luknja, ki pa bo letos praznoval 6 desetletij obstoja.

»Sicer pa za novomeško kegljanje velja, da je največji razcvet doživljalo prav v predvojnih časih. Omenimo le klube Kmet, Planka, Dama in Luknja, ki so se jim kasneje pridružili še novi: Odred, Eltron, Merkur in več ženskih klubov,« pravi Zelnik. »Vsi ti klubi so delovali pod okriljem KD Gorjanci Novo mesto in tekmovali na glinastih kegljiščih na Bregu in na Drski. Šele kasneje je Martina Vrhovnik zgradila dvostezno asfaltno kegljišče in SGP Pionir enostezno, to pa je prispevalo k nadaljnjemu razvoju kegljanja v Novem mestu. Danes je v Novem mestu 12 klubov s preko 480 kegljači, ki delujejo v okviru KD Novo mesto.«

takšnem mrtvilo je postal vprašljiv celo obstoj nekaterih klubov.«

• In kaj reči o slavljencu, klubu »Vseh 9«?

»Naš klub je zaživel leta 1947 po zaslugi skupine zanesenjakov. Preživljali smo težke čase, a nismo obupali, tudi ob tem ne, da je naš klub vseskozi živel le s samofinanciranjem članov. Zadnja leta nam je na pomoč prišlo Zavarovalna skupnost Triglav, ki je tudi pokrovitelj letošnje slovesnosti ob 40-letnici. Dolžni smo jim veliko zahvalo, kajti druge podpore z izjemo nekaj simboličnih dotacij športnih organizacij ni, tako da še zmeraj kar dve tretjini potrebnih sredstev za obstoj kluba prispevajo njegovi člani.«

B. B.

• Za novomeško kegljanje je značilno, da ga tarejo vse večje težave, najsij gre za neprimerna kegljišča ali kadre.

»Res je, tudi kegljišče na Loki je bilo nekaj časa izredno slabo vzdrževano, kar gre pripisati nekaterim kadrovskim težavam vzdrževalca, to so Gorjanci, tozd Gostinstvo, in nerazumljivi želji nekaterih, da kegljišče spremenijo v disko. Drug, nemara še večji problem pa je danes, ker je sedanje vodstvo kegljaškega društva Novo mesto povsem neaktivno. Prav žalostno je, da smo vsa povojna leta uspešno organizirali razna tekmovanja in turnirje z ročnim postavljanjem kegljev, danes, ko so steze avtomatizirane, ko imamo sodnike in vse, kar je za tekmo potrebno, pa smo že drugo leto brez društvenega prvenstva. Ob



Roman Zelnik: »Prava sramota za novomeško kegljanje je, da smo že drugo leto brez društvenega prvenstva.«

MEMORIAL SUPANČIČU

SEVNICA — V počastitev občinskega praznika je SK Milan Majcen organiziral tradicionalni 9. Brelihov šahovski memorial. V članski konkurenci je zmaga pripadla mariborskemu šahovskemu mojstru Supančiču, ekipo pa ekipi SK Milan Majcen iz Sevnice. V pionirski konkurenci je slavil Sušnik (SK Zagorje), med ekipami pa je zmagala vrsta sevniskega kluba. Nastopilo je 24 članov in 34 pionirjev ter pionirk iz Maribora, Ljubljane, Litije, Zagorja, Celja, Krškega in Sevnice. J. BLAS

TURNIR ZA PRAZNIK

ŠENTJERNEJ — NK Šentjerneje organizira v počastitev dneva republike turnir v malem nogometu, ki bo v soboto, 28. novembra. Rok prijave je četrtek, 26. novembra, naslovnik pa NK Šentjernej, 68310 Šentjernej. Vse ostale informacije je moč dobiti po telefonu 42-310 ali 42-156 (popoldne). Zrebanje ekip bo v četrtek, 26. novembra, ob 18. uri v gostilni Majzelj. Najboljše ekipe čakajo lepe nagrade.

ROKOMETNI TURNIR V METLIKI

METLIKA — V soboto, 21. novembra, ob 14. uri v metliški športni dvorani ženski rokometni turnir v počastitev praznika metliške občine. Turnir organizira ženski rokometni klub Beti, sodelovalce pa bodo še ekipe Olimpije, Kamenskega in Novega mesta.

DECEMBRA REKREACIJA V DVORANI

NOVO MESTO — ZTKO Novo mesto bo v mesecu decembru ob nedeljah organizirala rekreacijo za občane. Vsi, ki si torej želijo koristno popestriti jesensko zimsko nedeljo, pa naj se prijavijo na novomeški ZTKO.

KRATKE IZ RIBNICE

• V osmini finala rokometnega pokala mladosti na območju Slovenije je ekipa Inlesa gostila vrsto ljubljanskega prvoličarja Dinos — Slovana. Ljubljanci so zmagali z 32:23 (17:11), prikazali pa lep rokomet. Najboljši pri Ribnicih so bili mladi igralci Tomašič, Jurič, Lapajne in Lesar, ob njih pa še Mate in Fajdiga, med tem ko je dal največ zadetkov za gosti Vuleta.

• V 19. kolu občinske lige v malem nogometu so bili doseženi naslednji rezultati: Gostišče Ribnica — Inles 4:1, Tu borg — Sodražica 1:4, Divji jezdec — Veterani 3:2, Velike Lašče — Ribižani 3:1, Hrast — Diskoteka Pujap 5:2. Vod ekipa Gostišča Ribnica s 30 točkami.

• V počastitev dneva republike bo Bihacu tradicionalni rokometni turnir Avnoja, na katerem sodelujejo mlade reprezentance republik in pokrajin. V vrsti Slovenije bosta nastopila tudi mlada igralca Inlesa Beno Lapajne in Tomaž Tomšič.

• V Ribnici bo v soboto in nedeljo le tošnje prvenstvo ljubljanskega armadnega območja v šahu in kegljanju. Organizatorji pričakujejo okoli 100 tekmovalcev, tekme pa se bodo pričele ob 8. uri.

• Ribniški rokometni delavci bodo tudi letos ob dnevu JLA organizirali turnir, na katerem bodo ob Inlesu nastopile še vrste ljubljanskega armadnega območja, reprezentanca slovenskih klubov in ljubljanski Dinos — Slovan ali celovški Avanti. M. GLAVONJIC

Sevničani komaj rešili točko

Moški dolenjski derbi v SRL Sevnica — Črnomelj brez zmagovalca — V ženskem derbiju visoka zmaga Šentjernejčank v Kočevju

Prvi del prvenstva v obeh republiških ligah, tako moški kot ženski, se bliža h koncu in upali bi si trditi, da sta znana že tudi jesenska prvaka: pri dekletih bo to brez dvoma še edina neporažena ekipa Kranja, pri fantih pa najbolje kaže rokometasem Slovenj Gradca. In dolenjske ekipe? Igrajo sila spremenljivo, v boj za vrh ne more poseči nobena, zato pa je pred igralci Sevnice in dekleti Kočevja ogorčen boj za obstanek v ligi.

Največ zanimanja je v soboto vzbudil dolenjski derbi med rokometasem Sevnice in Črnomlja. Tekma je bila izredno pomembna za obe ekipe, živčnost pa se je najbolj poznala domači vrsti, ki ji v boju za obstanek gori pod petami. Navzlic temu so Sevničani prvi del zaključili s prednostjo, po izenačenju v drugem polčasu pa so morali ob koncu celo reševati točko. Ribničani proti slabemu nasprotniku niso pokazali vsega, kar znajo, pa vendar so se od domačih gledalcev v jesenskem delu

prvenstva poslovili z visoko zmago. Da popravijo točkovni izkupiček in se vendarle približajo ekipam pri vrhu lestvice, imajo inlesovci priložnost še v zadnjem kolu, ko potujejo v goste poprečni ekipi Termopola. Uspeh Ribničanov bi veliko pomenil tudi Sevničanom, saj so igralci Termopola prav tako med ekipami, ki se bore za obstanek v ligi.

Dolenjski derbi pa je bil na sporedu tudi v ženski ligi. Šentjernejčanke so v Kočevju brez večjih težav osvojile vso

točko, s katerima so se prebile na 4. mesto, medtem ko so gostiteljice ostale pri dnu lestvice. Igra je bila enakovredna le v prvem delu, v nadaljevanju pa so igralke Iskre s hitrimi protinapadi večale prednost iz minute v minuto. Novomeščanke, ki so srečanje s Cerknim zaradi zasedenosti svoje športne dvorane s smučarskim sejemom igrale v Trebnjem, prav tako niso imele težkega dela. Zabeležile so zmago s kar sedemnajstimi zadetki prednosti. Iskra in Novo mesto pa imata v sobotnem zadnjem jesenskem kolu lepo priložnost, da točkovni izkupiček še popravita, saj imata za nasprotniki ekipe, s katerima ne bi smeli imeti preveč dela. Prav nasprotno pa Kočevke v Mariboru ne morejo upati na uspeh.



DVA ZAPOREDNA PORAZA — Novomeški igralci namiznega tenisa, ki letos tekmujejo v I. A slovenski ligi, so v petek in soboto doživeli dva poraza. Najprej so jih v Ljubljani premagali igralci Olimpije s 6:3, v soboto pa v Novem mestu še ekipa kranjskega Merkurja — s tega srečanja je tudi posnetek — s 5:4. Po sedmih kolu so Novomeščani z 8 točkami na 4. mestu. (Foto: A. B.)

POKAL MILANA MAJCNARJU

TRZIŠČE — V prostorih OŠ Trzišče je bilo pred dnevi tekmovanje šahistov za pokal Milana Majcna, ki je prav tako sodilo v sklop praznovanj ob sevniskem občinskem prazniku. Med posamezniki je zmagal Ivan Levčar, v ekipnem sestevku pa SK Milan Majcen I pred sevniskim društvom invalidov, Lisco, Svoboda iz Krmelja in ekipo SK Milan Majcen II. J. B.

BESEDO IMAJO ŠTEVILKE

odbojka

II. ZOL, moški, zahod, 4. KOLO: RIJEKA — PIONIR 3:1 (10, 4, -10, 10)

Pionir: Vernig, Gregurek, Brulac, Kosmina, Povšič, Černač, Prah, Berger, Travižan, Peašnovič.

LESTVICA: 1. Jedinstvo Interplet 8 ... 8. Pionir 2.

V 5. kolu igrajo Novomeščani doma s Pakrac Papukom.

I. SOL, moški, 6. KOLO: PARTIZAN NARODNI DOM — KOČEVJE 3:0 (13, 3, 9)

Kočevje: Bradač, Miklič, Polovič, Levstik, Planinc, Hvala, Papež, Marinc, Rus.

LESTVICA: 1. Mislinja 10 točk ... 8. Kočevje 6.

V naslednjem kolu igrajo Kočevci doma z vodilno Mislinjo.

I. SLO, ženske, 6. KOLO: TRIGLAV — KOČEVJE 2:3 (-4, -7, 13, 12, -12)

Kočevje: Kočevar, Levstik, Klun, Drobnič, Ibrahimović, Ahac.

LESTVICA: 1. do 3. mesto Rogoza, Krim, Kočevje po 10 točk itd. Kočevke igrajo v 7. kolu doma z Mislinjo.

košarka

SRL, moški, 6. KOLO: MARIBOR 87 — NOVOLE 87:112 (41:57)

Novoles: Stojković 2, Vučković 7, Cerkovnik 8, Lučev 4, Vukosavljevič 6, Bajc 30, Kek 24, Bordelius 4, Zupevec 8, Plantan 19.

LESTVICA: 1. Maribor 12 ... 9. Novoles 7.

V soboto ob 19. uri igrajo Novomeščani doma s Triglavom.

SKL, ženske, 6. KOLO: INDUPLATI MENGEŠ — LABOD 101:83 (58:43)

Labod: Srebrnjak 24, D. Verstovšek 7, Bratož 15, Čavlovčič 6, Dragman 10, Smrke 12, Šetina 4, Stugar 4, J. Verstovšek 1.

LESTVICA: 1. Slovan 14 točk ... 11. Labod 6.

Novomeščanke igrajo v 7. kolu doma z Odejo.

Uspeli v šestem poskusu

Prva zmaga košarkarjev Novolesa — V soboto nov uspeh proti Triglavu? — Že šesti poraz Labodovih deklet

V šestem poskusu je novomeškim košarkarjem vendarle uspelo. V nadaljevanju prvenstva v I. SKL so namreč gostovali v Mariboru in zabeležili svojo prvo zmago na prvenstvu: s 112:87 so ugnali ekipo Maribora 87, ki je, po dosedanjih igrah sodeč, obsojena na dno lestvice.

Igralci Novolesa so v Mariboru zaigrali kompletni, rumeno majico je oblekel tudi

Samo Plantan, kar se je v igri gostov še kako poznalo. Spočetka je bilo srečanje izenačeno, Novomeščani pa so si izdatnejšo prednost priurili šele v 15. minuti, ko so vodili z 48:30. Nadaljevanje je bilo nato le še formalnost, gostje so vseskozi večali svojo prednost, trener Jože Splichal pa je na parket poslal vse igralce, vsi pa so se tudi vpisali med strele. Upajmo, da bo ta uspeh predramil novomeške košarkarje in jim vtil samozaupanja, kajti zagotovo je mesto te ekipe v gornjem delu lestvice. Priložnost, da osvojijo nov par točk, imajo že to soboto, ko jim prihaja v goste ekipa Triglav, ki Novomeščanom ne bi smela povzročati večjih preglavic.

V ženski ligi je mlada ekipa košarkaric Laboda gostovala v Mengšu in doživela še svoj šesti poraz. Novomeščanke so se samo v prvem polčasu še nekako kosale z gostiteljicami, potem pa je prednost ekipe Induplatov narasla že na 30 točk. Šele v finišu, ko je domači trener dal priložnost mladim igralkam, so gostje uspeli vsaj malo ublažiti poraz. Na dlani je že, da se bodo Novomeščanke sila težko rešile dna lestvice, tudi v soboto na uspeh ne morejo računati.

OBNOVLJENA TRIM STEZA

OTOČEC — Čeprav je zima že pokazala zobe, bo letos zagotovo še nekaj lepih dni za preizkus obnovljene trim steze na Otočcu. S pomočjo gostinskih delavcev na Otočcu so jo obnovili člani novomeškega karate kluba, ki so se tod pripravljali za odhod na turnir v Koblenzu v semni contractu in katah z dekleta. Omenjena trim steza je idealna možnost za rekreacijo, še posebej, če jo uporabljamo skupaj s kopanjem v bazenu in savno.

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 20. XI.

TV MOZAIK
10.00 TEDNIK
MATINEJA
11.00 GÖSTA BERLING, ponovitev 2. dela švedske nadaljevanke
15.50 — 00.30 TELETEKST
16.05 VIDEO STRANI
16.20 TV MOZAIK, ponovitev
17.20 PISANI SVET: PRVE LJUBEZNI
17.50 SUPER STARA MAMA, 3. del
18.15 ZA UČINKOVITO UMsko DELO: NAPNI OČI IN UŠESA, 1. del izobraževalne oddaje
18.45 RISANKA
18.55 VIDEO STRANI
19.00 OBZORNİK
19.12 IZ TV SPORODOV
19.25 ZRNO, VREME
19.30 DNEVNIK
20.05 PLANET ZEMLJA, 2. oddaja dokumentarne serije
21.05 SEVER IN JUG, 8. del nadaljevanke
21.55 DNEVNIK
22.10 REZERVIRAN ČAS
22.40 TUJEC V MOJI POSTELJI, ameriški film
Ženska v prometni nesreči izgubi spomin, ne prepozna moža in se ne more spomniti svojih otrok in staršev. Težko se spriznati, da bo iz bolnišnice morala v docela neznan dom. Mož je zanjo popoln tu-

jec in tako se do njega tudi obnaša. Mož je zanjo nekdo, ki je ne razume, zato se za teče k moškemu, ki ga njena izguba spomina ne obremenjuje. Toda tu sta tudi otroka...
00.20. VIDEO STRANI

DRUGA TV MREŽA

16.55 Test — 17.10 Dnevnik — 17.30 Otroška oddaja — 18.00 Žive hipoteze — 18.30 Risanka — 18.40 Številke in črke — 19.00 Domači ansambli: Fantje z vseh vetrov — 19.30 Dnevnik — 20.00 Iz koncertnih dvoran — 22.00 Klub srčnih bolnikov (kanadski film) — 22.40 Šahovski komentar

TV ZAGREB

8.20 Poročila — 8.25 Otroška oddaja — 8.55 TV v šoli — 10.30 Poročila — 10.35 TV v šoli — 12.30 Poročila — 15.00 TV v šoli — 16.00 Dober dan — 17.10 Kronika Reke — 17.30 Otroška oddaja — 18.00 Znanost — 18.30 Risanka — 18.40 Številke in črke — 19.00 TV koledar — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Zakon v Los Angelesu (serijski film) — 21.05 Kvizoteka — 22.05 Dnevnik — 22.25 V petek ob 22h (kulturni magazin) — 23.55 Bis (nočni program) — 01.25 Poročila

SOBOTA, 21. XI.

7.45 — 12.15 in 14.25 — 00.10 TELETEKST
8.00 VIDEO STRANI
8.10 RADOVEDNI TAČEK
8.25 PAMET JE BOLJŠA KOT ŽAMET
8.30 KLJUKČEVE DOGODIVŠČINE
8.45 ODPRAVA ZELENEGA ZMAJA, 6. del
9.15 ZBIS: REGRAT LUČKA
9.30 ŠOLA ZA KLOVNE, 6. del
10.00 20 LET EMONE, 2. del folklorne oddaje
10.30 MESTA, ponovitev 5. oddaje
11.00 AKTUALNO: KAJ PONUJA JUGOSLOVANSKI PROGRAM ZA KOSOVO?
12.00 VIDEO STRANI
14.40 VIDEO STRANI
14.55 VESELA LOČENKA, ameriški film
16.30 KULTURNA DEDIŠČINA: SENJ
17.00 DP V KOŠARKI — JUGOPLASTIKA ŠIBENKA
18.25 DA NE BI BOLELO
18.45 RISANKA
18.55 VIDEO STRANI
19.00 KNJIGA
19.12 IZ TV SPORODOV
19.25 ZRNO, VREME
19.30 DNEVNIK
19.50 ZRCALO TEDNA
20.15 ČEZ 110. ULICO, ameriški film
Film, ki sodi v zvrst črnih, trdih kriminalk, govori o amerškem podzemlju, dogaja se v Harlemu. Neznana črna skupi-

na oropa mafijski denar, ubije mafijske posrednike, na begu pa še dva policaja. Prične se divji pregon, izslediti jih hoče mafija, sledi jim policija, pri tem se pokažejo tudi mafijsko-policijske povezave. Film je neizprosno nasilen, na kar velja opozoriti občutljiveje gledalce.
22.00 POP SATIRIKON? OTO REISINGER lin PLESNA SKUPINA ARRUBA
22.45 DNEVNIK
23.00 ODBOJKA PALOMA BRANIK-RADNIČKI, reportaža
23.15 VRNITEV V PARADIŽ, 4. del nadaljevanke
00.00 VIDEO STRANI

DRUGA TV MREŽA

14.45 Jugoslavija, dober dan — 15.15 Kurir (sovjetski film) — 16.40 V registraturi (nadaljevanke) — 17.40 Čarovnik iz Oza — 18.40 Dallas — 19.30 Dnevnik — 20.15 Svet na zaslonu — 20.55 Rezerviran čas — 22.05 Poročila — 22.10 Športna sobota — 22.30 Feljton — 23.00 Šahovski komentar

TV ZAGREB

9.00 TV v šoli — 10.30 Poročila — 14.00 Bis (ponovitev) — 15.30 Narodna glasba — 16.00 Kritična točka — 16.45 Poročila — 16.50 TV koledar — 17.00 Košarka Jugoplastika: Šibenka — 18.30 Medtem — 19.30 Dnevnik — 20.15 Nebo lahko čaka (ameriški film) — 21.50 Dnevnik — 22.15 Nočni spored

NEDELJA, 22. XI.

8.55 — 13.15 in 15.00 — 23.25 TELETEKST
9.10 VIDEO STRANI
9.20 ŽIV ŽAV
10.15 SUPER STARA MAMA, ponovitev 3. dela
10.40 VRNITEV V PARADIŽ, ponovitev 4. dela nadaljevanke
11.25 DOMAČI ANSAMBLI: Celjski instrumentalni kvintet
12.00 KMETIJSKA ODDAJA
13.00 VIDEO STRANI
13.35 VIDEO STRANI
13.50 KOŠNIKOVA GOSTILNA, ponovitev
15.30 HIŠA, 3. del poljske nadaljevanke
16.55 MRTVECI NE PRIPOVEDUJEJO ZGODB, ameriški film
18.45 RISANKA
18.55 VIDEO STRANI
19.00 KINO

19.12 IZ TV SPORODOV
19.25 ZRNO, VREME
19.30 DNEVNIK
20.05 VUK KARADŽIĆ, 3. del nadaljevanke
21.10 ZDRAVO
22.40 MESTA: PRIŠTINA
23.10 VIDEO STRANI

DRUGA TV MREŽA

8.55 Poročila — 9.00 Danes za jutri in igrani film — 12.00 Ljuba Dimitrijević (oddaja resne glasbe) — 16.25 Jazz — 17.15 Izviri — 18.00 Vaterpolo POSK: Mladost — 19.00 Reportaža z nogometne tekme Velež:Hajduk — 19.30 Dnevnik — 20.00 Avtomanija — 20.25 Mali koncert — 20.45 Včeraj, danes, jutri — 21.05 Avgust Strindberg (4. del nadaljevanke) — 22.00 Čas podvigorov — 23.00 TV galerija

PONEDELJEK, 23. XI.

TV MOZAIK
10.00 ZRCALO TEDNA
MATINEJA
10.20 BLEDO MODRA ŽENSKA PISAČA, 2. del avstrijskega filma
16.35 — 23.15 TELETEKST
16.50 VIDEO STRANI
17.05 TV MOZAIK, ponovitev
17.25 RADOVEDNI TAČEK
17.40 PAMET JE BOLJŠA KOT ŽAMET
17.45 ZNAK
18.15 GLASBENI ROPOT
18.45 RISANKA

18.55 VIDEO STRANI
19.00 OBZORNİK
19.12 IZ TV SPORODOV
19.25 ZRNO, VREME
19.30 DNEVNIK

20.05 USODNA KRIŽANJA, 1. del ameriške nadaljevanke
Nadaljevanke, ki ima šest delov, je nastala po uspešnici ameriške pisateljice Danielle Steel. Zgodba govori o dveh bogatih družinah, o njihovih potovanjih po evropskih prestolnicah v senci 2. svetovne vojne, o ljubezenskih in drugih zapletih.
21.00 AKTUALNO

Družboslovna in ekonomska srednja šola Novo mesto Ulica talcev 3a, Novo mesto

razpisuje prosta dela in naloge

1. učitelja matematike
2. učitelja angleškega jezika
3. učitelja prava za določen čas

in objavlja prosta dela in naloge

— administratorke za določen čas s polovičnim delovnim časom.

Kandidati naj pošljejo prijave za razpisana dela in naloge z ustreznimi dokazili v 15 dneh na naslov:

Družboslovna in ekonomska srednja šola Novo mesto, Ulica talcev 3a.

DRUGA TV MREŽA

17.10 Dnevnik — 17.30 Otroci, pojte z nami — 17.45 Otroška oddaja — 18.00 Beograjski TV program — 19.00 Indirekt — 19.30 Dnevnik — 20.00 Svet danes (zunanjepolitična oddaja) — 20.30 Znanstveni grafiti — 21.15 Včeraj, danes, jutri — 21.35 Obala (ameriški film) — 23.55 Šahovski komentar

19.30 DNEVNIK
20.05 FILM TEDNA — JUBIABA, brazilski film
Film, posnet po romanu slovitega Jorga Amada, govori o ljubezni med črnopoltim fantom in belko. Ljubezen se je rodila še v njunem otroštvu, a so jo kasneje prekinili. Toda še vedno traja, sedaj kot hrepenenje in pričakovanje. To ni samo film o rasnem razlikovanju, ampak tudi o predvsem o socialnem razlikovanju, revščini in bogastvu, o družbenih mejah, o brazilskih Romeu in Juliji.
21.50 DNEVNIK

22.05 PO SLEDEH NAPREDKA
22.45 VIDEOGODBA, ponovitev
23.15 VIDEO STRANI

DRUGA TV MREŽA

17.10 Dnevnik — 17.30 Otroška serija — 18.00 Topliška vstaja — 18.30 Risanka — 18.40 Številke in črke — 19.00 TV koledar — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Znanstveni TV forum — 21.30 Včeraj, danes, jutri — 21.45 Umetniški večer: Mirko Božič

TOREK, 24. XI.

TV MOZAIK
10.00 ŠOLSKA TV
11.05 JEZIKOVNI UTRINKI
11.10 ANGLEŠČINA XXV
11.40 FRANCOŠČINA VIII
16.05 — 23.30 TELETEKST
16.20 VIDEO STRANI
16.35 TV MOZAIK, ponovitev
17.45 ZBIRAJMO STAR PAPIR
18.45 RISANKA
18.55 VIDEO STRANI
19.00 OBZORNİK
19.12 IZ TV SPORODOV
19.25 ZRNO, VREME
20.05 NEVESTE PRIHAJAJO, drama TV Sarajevo
21.25 INTEGRALI
22.05 DNEVNIK 22.20 KLUB 2
23.20 VIDEO STRANI

DRUGA TV MREŽA

17.30 Angleščina XXV — 18.00 Francoščina VIII — 18.30 Risanka — 18.40 Številke in črke — 19.00 Videogodba — 19.30 Dnevnik — 20.00 Kvaliteta življenja: Delati več ali manj in bolje — 20.30 Žrebanje lota — 20.35 Manjšina, bogastvo Evrope — 21.05 Narodna glasba — 21.50 V senci groze (TV nanizanka)

ODGOVOR

V torek, 24. novembra, je ob 20. uri na sporedu druge TV mreže oddaja z naslovom *Kvaliteta življenja: delati več ali manj in bolje. Nekateri bodo to dilemo razrešili že v naslednji oddaji, ko televizija prenaša žrebanje lota. Za večino pa je deset minut pred deseto zvečer na istem programu na sporedu nanizanka v senci groze.*

SREDA, 25. XI.

TV MOZAIK
10.00 INTEGRALI
MATINEJA
10.40 NEVESTE PRIHAJAJO, TV drama
16.10 — 23.25 TELETEKST
16.25 VIDEO STRANI
16.40 TV MOZAIK, ponovitev

17.20 KLJUKČEVE DOGODIVŠČINE
17.40 P. Zidar: UTONILO JE SONCE: Kukavičji Mihec
18.15 POTA ODRAŠČANJA: Ljubezen pri sedemnajstih
18.45 RISANKA
18.55 VIDEO STRANI
19.00 OBZORNİK
19.12 IZ TV SPORODOV
19.25 ZRNO, VREME

Poenostavimo naše sodelovanje



Anka Breznik študira na Pravni fakulteti. Ob koncu tedna se vrača domov v Metliko. Doma jo čaka pot v banko, saj bo sredstva s hranilne knjižice, ki jo je dobila za deseti rojstni dan, prenesla na knjižico, na katero je verjetno že dobila stipendijo.



43-letni novinar, Tomaž Novak, se je spomnil svojih dveh pozabljenih hranilnih knjižic. Odločil se je, da ju bo ob prvem obisku oddal v Ljubljanski banki, kjer mu bodo prenesli sredstva, skupaj z obrestmi, na tekoči račun.



36-letna Maja Zupančič ima na svojih štirih hranilnih knjižicah že leta nespremenjeno stanje. Danes niti sama ne ve, koliko sredstev je na teh knjižicah. To bi lahko izvedela, če bi prišla v Ljubljansko banko. Izračunali bi ji današnje stanje in sredstva prenesli na tekoči račun.



Profesor v pokoju, Franc Rozman, je že trideset let varčevalec Ljubljanske banke. Pred kratkim se je z odevčnima hranilnima knjižicama oglasil v Mesni hranilnici. Dogovoril se je za prenos sredstev na hranilo vloga svojega vnuka.



Marko Kovač, 27-letni strojni tehnik je prinesel v banko tri hranilne knjižice, ki jih je imel še iz šolskih let. Ljubljanska banka mu je obrestovane vloge prenesla na knjižico, ki jo stalno uporablja.



ljubljska banka

SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST OBČINE NOVO MESTO

Novo mesto, Novi trg 6/II

objavlja na osnovi 6. člena pravilnika o reševanju stanovanjskega vprašanja upokojencev in invalidov v občini Novo mesto (SDL št. 8/87)

RAZPIS

za zbiranje vlog prosilcev za sestavitev prednostne liste upravičencev za pridobitev družbeno najemnih stanovanj za upokojence

I. RAZPISNI POGOJI:

Družbeno najemno stanovanje, zgrajeno iz namenskih sredstev za reševanje stanovanjskih vprašanj upokojencev, lahko pridobijo upokojeni občani, če izpolnjujejo naslednje pogoje:

1. da prosilec ali njegov zakonec ni imetnik stanovanjske pravice ali lastnik primerne stanovanja,
2. da prosilec ali njegov zakonec nima ustrezno rešenega stanovanjskega vprašanja,
3. da ima prosilec ali njegov zakonec stalno bivališče na območju občine Novo mesto,
4. da prosilec ali njegov zakonec ni lastnik počitniške hiše, katere neto stanovanjska površina ne presega standarda stanovanja za prosilca in njegovo družino.

II. VLAGANJE VLOG:

Prosilci za uvrstitev na prednostno listo upravičencev do družbeno najemnih stanovanj za upokojence vlagajo vloge z vsemi zahtevanimi dokazili pri strokovni službi samoupravne stanovanjske skupnosti občine Novo mesto, Novi trg 6/II, soba št. 55.

Prosilci morajo vlogi priložiti naslednja potrdila in izjave:

— OBVEZNO:

1. izjavo o stalnem bivanju v občini Novo mesto in družinskih članih (obr. U-1),
2. potrdilo o prejeti pokojnini ali osebnem dohodku v letu 1986:
 - a) za upokojence — odrezek o višini pokojnine za mesec marec 1987,
 - b) za zakonca ali zaposlene člane skupnega gospodinjstva potrdilo OZD oz. zasebnega delodajalca o prejemu OD v letu 1986 (obr. U-2),
3. potrdilo o premoženjskem stanju (izda Skupščina občine — uprava za družbene prihodke Novo mesto).

— NEOBVEZNO:

4. potrdilo zdravnika ali ustrezno listino o invalidnosti in trajnih obolenjih za prosilca, zakonca ali druge člane skupnega gospodinjstva,
5. potrdilo OO ZZB NOV Novo mesto o aktivni udeležbi v NOV. Odbor za reševanje stanovanjskega vprašanja upokojencev in invalidov pri samoupravni stanovanjski skupnosti lahko v nejasnih ali dvomljivih primerih zahteva od posameznih prosilcev tudi dodatna dokazila.

Obrazec vloge in potrdil prosilci dobijo pri strokovni službi samoupravne stanovanjske skupnosti občine Novo mesto.

III. ROK ZA SPREJEMANJE VLOG:

Vloge prosilcev sprejema strokovna služba samoupravne stanovanjske skupnosti od 20. 11. 1987 do 21. 12. 1987 v ponedeljkih in petkih od 8. do 14. ure in sredo od 8. do 16. ure.

Vloge, vložene po tem datumu, in nepopolne vloge prosilcev, ki jih kljub pozivu ne bodo dopolnili, bodo zavrnjene.

Številka: 2-87/87

Datum: 13. 11. 1987

Samoupravna stanovanjska skupnost
občine Novo mesto
Odbor za reševanje stanovanjskega
vprašanja upokojencev in invalidov
860/46-87



OPEKARNA NOVO MESTO

Zalog 21, 68000 Novo mesto

Delavski svet razpisuje prosta dela in naloge:

vodje tehnično-proizvodnega sektorja (ni reelekcija)

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje:

- visoka ali višja šola tehnične smeri (strojništvo, gradbeništvo) in 3 oz. 5 let ustreznih delovnih izkušenj,
- organizacijske in vodstvene sposobnosti,
- izpolnjeni kriteriji družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju kadrovske politike.

Dela in naloge razpisujemo za 4 leta.

Pisne ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi.

875/46-87

SLOVENIJALES

Lesna industrija Kočevje

Komisija za delovna razmerja TOZD Vzdrževanje in oskrbovanje, ki je v sestavi Lesne industrije Kočevje,

OBJAVLJA

prosta dela in naloge:

elektrikar — vzdrževalec

Pogoji: končana elektro šola IV. stopnje in eno leto praktičnih izkušenj.

Proste delovne naloge so za nedoločen čas, s polnim delovnim časom in obveznim poizkusnim rokom.

Kandidati za objavljene delovne naloge naj pošljejo pismene ponudbe s podatki o dosedanjem delu in izobrazbi v splošni sektor Lesne industrije Kočevje.

865/46-87

Na podlagi 51. člena zakona o stavbnih zemljiščih (Uradni list SRS št. 18/84) ter 9. člena odloka o upravljanju in razpolaganju s stavbnim zemljiščem (Ur. list SRS št. 37/86)

objavlja

Sklad stavbnih zemljišč občine Brežice na podlagi sklepa Komisije za oddajanje stavbnih zemljišč z dne 2. 11. 1987 naslednji

JAVNI RAZPIS

za oddajo pravice uporabe na stavbnih zemljiščih za gradnjo enodružinskih stanovanjskih hiš v stanovanjski soseski Hrastina II v Brežicah, in sicer:
na lokaciji št. 3 v približni izmeri 824 m²
na lokaciji št. 4 v približni izmeri 838 m²
na lokaciji št. 5 v približni izmeri 803 m²
na lokaciji št. 6 v približni izmeri 790 m²
na lokaciji št. 7 v približni izmeri 710 m²
na lokaciji št. 8 v približni izmeri 829 m²

Cena stavbnega zemljišča je v obliki akontacije po din 1.817 — za 1 m². Dokončna cena bo določena potem, ko bo prejšnjim lastnikom odmerjena odškodnina za razlaščeno zemljišče na sodišču.

Stroški delne komunalne opreme, ki znašajo 6.722.196.— din na lokacijo, so kot akontacija izračunani do konca meseca septembra, dokončni znesek komunalne opreme se bo določil po valorizaciji v času sklenitve pogodbe.

Pod delno komunalno opremo je šteta možnost priključka na kanalizacijo, vodovod, cesto in elektriko.

Vsak ponudnik bo moral še posebej plačati:

- spremembo namembnosti kmetijskega zemljišča;
- soglasja za priključek na električno, vodovodno in kanalizacijsko omrežje;
- na svoje stroške zgraditi priključke na komunalne naprave (cesto, vodovod, kanalizacijo, elektriko);
- sofinancirati manjkajoče komunalne naprave, ki še niso zgrajene, kot npr. javna razsvetljava, telefonsko omrežje;
- stroške parcelacije zemljišča;
- stroške objave javnega natečaja in zemljiškoknjižnega prenosa.

1. Odškodnino za zemljišče in delne komunalne opreme je ponudnik dolžan plačati v 8 dneh po podpisu pogodbe o oddaji stavbnega zemljišča, po tem roku tečejo veljavne zamudne obresti.
2. Ponudnik je dolžan začeti gradnjo v enem letu po podpisu pogodbe in zgraditi objekt do III. gradbene faze v 5 letih po pridobitvi zemljišča.
3. Ponudnik je dolžan plačati varščino v znesku 10% od vrednosti delne komunalne opreme, kar znaša 672.219.— din.
4. Varščino je potrebno nakazati na žiro račun Sklada stavbnih zemljišč Občine Brežice št. 51-620-654-63 in potrdilo o plačani varščini priložiti prijavi. Varščina se uspelemu ponudniku vračuna brezobrestno v ceno stavbnega zemljišča, neuspelemu pa se vrne brez obresti najkasneje v 30 dneh po izbiri najugodnejšega ponudnika.
5. Prijave je treba vložiti v roku 15 dni po objavi v Dolenjskem listu. Prijave morajo biti zapečateni, na ovojnici pa mora biti oznaka »Javni razpis«. Prijavo je potrebno nasloviti na Sklad stavbnih zemljišč občine Brežice, Cesta prvih borcev 18.
6. Ponudnik, ki najbolj izpolnjuje razpisne pogoje, mora najkasneje v 15 dneh po pravomočnosti postopka o ugotovitvi najugodnejšega ponudnika skleniti s Skladom stavbnih zemljišč pogodbo o oddaji zemljišča, ker bo sicer zemljišče oddano naslednjemu najugodnejšemu ponudniku; v pogodbo se vnese klavzula.
7. Ob odpiranju ponudb bo komisija za oddajo stavbnih zemljišč zahtevala od ponudnika dodatno dokumentacijo, če bo ta potrebna za ugotovitev najugodnejšega ponudnika.
8. Če se bo za posamezno lokacijo prijavi več ponudnikov, ki izpolnjujejo pogoje razpisa, bo komisija izdelala prednostni vrstni red na podlagi meril, določenih v Odloku o upravljanju in razpolaganju s stavbnim zemljiščem na območju občine Brežice.
9. Obrazci za prijavo so ponudniku na razpolago pri Skladu stavbnih zemljišč Občine Brežice, Cesta prvih borcev 18 (soba 34).

Sklad stavbnih zemljišč
občine Brežice
858/46-87

DS SIS STANOVANJSKEGA IN KOMUNALNEGA GOSPODARSTVA NOVO MESTO, Novi trg 6/II

razpisuje
prosta dela in naloge (ni reelekcija):

VODENJE FINANČNO RAČUNOVODSKE SLUŽBE

Od kandidatov pričakujemo, da bodo izpolnjevali naslednje pogoje:

- končana visoka ali višja izobrazba ekonomske smeri
- 3 oz. 5 let delovnih izkušenj
- sposobnost organiziranja dela v finančno računovodski službi.

Mandat za razpisna dela in naloge traja 4 leta. Osební dohodek po pravilniku delovne skupnosti. Stanovanja ni.

Pismene ponudbe z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi razpisa.

Pismene ponudbe naj bodo v zapečatenih ovojnicah z označbo »za razpis«. Ponudbe pošljite na naslov: DS SIS stanovanjskega in komunalnega gospodarstva, Novo mesto, Novi trg 6/II. Prijavljene kandidate bomo o izbiri obvestili najkasneje v 30 dneh po končanem sprejemanju prijav.

Vse informacije se lahko dobe na tel. št. 21-040, int. 266.
871/46-87

Razpisna komisija Sveta delovne skupnosti upravnih organov občine Sevnica

razpisuje prosta dela in naloge
v strokovni službi SO in IS občine Sevnica:

vodja računovodstva proračuna občine Sevnica

Poleg splošnih pogojev in pogojev po 156. členu zakona o sistemu državne uprave, izvršnem svetu Skupščine SR Slovenije in republiških upravnih organih (Ur. list SRS, št. 24/79) morajo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje:
— da imajo višjo strokovno izobrazbo ekonomske smeri in 3 leta delovnih izkušenj.

Dela in naloge se razpisujejo za nedoločen čas, s polnim delovnim časom in 3-mesečnim poizkusnim delom.

Kandidati naj pošljejo pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in kratkim opisom dosedanjih zaposlitev v 15 dneh na naslov:

Strokovna služba SO in IS občine Sevnica, Glavni trg 19 a, Sevnica.
Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po preteku razpisnega roka.

868/46-87



»KOVINARSKA« Krško

TOVARNA INDUSTRIJSKE OPREME IN KONSTRUKCIJ

DO ZPS — KOVINARSKA, tovarna industrijske opreme, p. o., Krško, Cesta krških žrtev 137, na podlagi sklepa DS in zač. KPO
odproda na

JAVNI LICITACIJI,

ki bo dne 21. 11. 1987 ob 13. uri v DO ZPS — »KOVINARSKA« v Krškem,

naslednja osnovna sredstva in drug material:

1. Kalorifer »VENTILATOR«	2 kom	uporabni izkl. cena	15.000.— din
2. VITE z motorjem	3 kom	uporabni izkl. cena	300.000.— din
3. VITE, ročni	6 kom	uporabni izkl. cena	150.000.— din
4. KOMPRESOR TRUDBENIK	1 kom	uporabni izkl. cena	150.000.— din
5. APARAT ZA CO ₂ varjenje	1 kom	uporabni izkl. cena	180.000.— din
6. TEHTNICA (200 kg)	1 kom	uporabna izkl. cena	80.000.— din
7. VENTILATOR 600 m ³ /h	3 kom	uporabni izkl. cena	300.000.— din
8. MOTORNO KOLO KOLIBRI	1 kom	nevozna izkl. cena	20.000.— din
9. MOPEĐ APN	1 kom	vozen izkl. cena	140.000.— din
10. MOPEĐ MPS — 4	1 kom	vozen izkl. cena	80.000.— din
11. CIKLOGRAF	1 kom	uporabni izkl. cena	20.000.— din
12. APARAT ZA KRIVLJENJE CEVI	1 kom	uporabni izkl. cena	250.000.— din
13. LESNE OMARE	3 kom	uporabne izkl. cena	15.000.— din
14. PISALNE MIZE	11 kom	uporabne izkl. cena	30.000.— din
15. KOVINSKA MONT. BARAKA	1 kom	uporabna izkl. cena	150.000.— din
16. CAMP PRIKOLICA ADRIA 450	1 kom	nevozna izkl. cena	100.000.— din
17. CAMP PRIKOLICA ADRIA 380	1 kom	nevozna izkl. cena	50.000.— din
18. LESNA BARAKA cca 120 m ² brez notranje opreme	1 kom	uporabna izkl. cena	1.500.000.— din
19. ELEKTRONSKI KALKULATORJI	3 kom	uporabni izkl. cena	20.000.— din
20. Ostale stvari — sredstva oz. material po seznamu, ki je objavljen na oglasnih deskah DO.			

Ogled osnovnih sredstev je možen eno uro pred pričetkom licitacije, razen ogleda prikolic, ki bo dne 20. 11. 1987 ob 16. uri v kampu Podčetrtrek v prisotnosti enega od članov komisije. Licitacija se izvaja po načelu »VIDENO—KUPLJENO«.

Prometni davek plača kupec istočasno s plačilom kupnine za izlicitirano sredstvo.

Pred pričetkom licitacije se plača tudi varščina v višini 10% izključne cene sredstva, za katero se licitira. Varščina zapade, če interesent izlicitiranega sredstva ne vplača takoj. Pravico do licitiranja imajo vse pravne in fizične osebe, predstavniki pravnih oseb pa morajo komisiji predložiti ustrezna pooblastila.

Blago kupi tisti, ki plača zlicitirano ceno takoj ob licitaciji, sicer se blago licitira dalje.

Prevzem izlicitiranega blaga se opravi takoj po končani licitaciji, razen barak, ki se lahko prevzamejo v 30-ih dneh po dnevu izlicitiranja.

864/46-87



NA IBM XT ZDRUŽLJIVIH RAČUNALNIH PRIREJAMO TEČAJE:

1. OSNOVNI TEČAJ RAČUNALNIŠTVA (teorija, DOS, WS) (25 ur)
2. OPERACIJSKI SISTEM (DOS) (18 ur)
3. UREJEVALNIK BESEDIL (WS) (20 ur)
4. DELO S PREGLEDNICAMI (LOTUS 1-2-3) (25 ur)
5. DELO Z ZBIRKAMI PODATKOV (dBASE III+) (25 ur)
6. PROJEKTIRANJE Z RAČUNALNIKOM (AUTOCAD) (30 ur)

Tečajji bodo potekali v mesecu januarju in februarju na Srednji šoli naravoslovne in pedagoške usmeritve Novo mesto. Tečaje organiziramo tudi pri uporabniku! Za skupine posebni popusti!

CENE TEČAJEV:

18 ur	15.000 din na osebo
20 ur	175.000 din na osebo
25 ur	200.000 din na osebo
30 ur	220.000 din na osebo

Informacije in prijave:
ZOTKS
LEPI POT 6
61000 LJUBLJANA
TEL: (061) 213-727

840/45-87



emona dolenjka

Razpisna komisija Emona Dolenjka, TOZD Engro-detajl, Novo mesto,

razpisuje dela in naloge

INDIVIDUALNEGA POSLOVODNEGA ORGANA

VODJE TOZD ENGR0-DETAJL NOVO MESTO

Kandidati morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

1. da so državljani SFRJ in izpolnjujejo splošne pogoje, določene z zakoni, samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori,
2. da imajo visoko ali višjo šolsko izobrazbo ustrezne smeri,
3. da imajo 5 let ustreznih delovnih izkušenj pri odgovornih poslovnih delih,
4. da imajo delovne, organizacijske in mobilizacijske sposobnosti ter odgovoren odnos do dela in gospodarjenja z družbenimi sredstvi, v skladu z zahtevami družbenega dogovora o kadrovske politiki.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju zahtev za opravljanje razpisnih del in nalog naj kandidati pošljejo v roku 8 dni po objavi na naslov:

Razpisna komisija Emona Dolenjka, TOZD Engro-detajl, Novo mesto, Glavni trg 23.

874/46-87

ledenski koledar

Četrtek, 19. novembra — Izak Petek, 20. novembra — Srečko Sobota, 21. novembra — Marija Sedelja, 22. novembra — Cecilija Čonedeljek, 23. novembra — Klemen Korek, 24. novembra — Flora Reda, 25. novembra — Katarina Četrtek, 26. novembra — Konrad

LUNINE MENE

21. novembra ob 7.34 — mlaj

kino

BREŽICE: 20. in 21. 11. ameriška akcijska komedija Ne kukaj v tuja okna. 22. in 23. 11. ameriški avanturistični film Zaklad kralja Salomona. 24. in 25. 11. ameriška komedija Sladke sanje. 26. in 27. 11. italijanski erotični film Leteči seks. ČRNOMELJ: 19. in 22. 11. ameriški akcijski film Youngblood. 20. 11. ameriški film Ajkula 3 D. 22. 11. ameriški triler Angel ali prostitutka. 24. 11. ameriški krimični film Goljufiva igra. 26. 11. ameriška komedija Moja lepa soferka. KRŠKO: 19. 11. ameriški risani film

in ob 20. italijanski akcijski film Konrad let. 20. 11. (21.30) angleška tragikomedija Garderober. 21. 11. (20.) ameriški avanturistični film Bežanje. 22. 11. ameriški akcijski film Plavi grom. 24. 11. risanke in ameriški akcijski film Orel pravice. 25. 11. domača komedija Mojster in Samsnita. 26. 11. (20.) domača komedija Mojster et Kremšnita in (18.) risanke: Hrabri Mišek, medvedi. SEVNICA: 19. in 20. 11. ameriški kriminalni film 8 milijonov načinov smrti. 21. in 22. 11. italijanski vestern Vrnitev človeka, imenovanega Trinita. 26. 11. ameriški glasbeni film Najstnice. TREBNJE: 21. in 22. 11. ameriški vojni film Polja smrti. NOVO MESTO — DOM JLA: Od 20. do 22. 11. ameriški avanturistični film Gunis. Od 23. do 25. 11. argentinski triler Najdi in pusti. NOVO MESTO — DOM KULTURE: Od 19. do 21. 11. ameriški akcijski film Leto zmaja. 22. 11. francoska komedija Pokvarjeni policaji. 23. in 24. 11. francoski erotični film Prve želje. 25. 11. predpreziera — ameriška komedija Kdo mi ubije ženo? 26. 11. filmsko gledališče — ameriški akcijski film Plavi grom.

službo dobi

NATAKARICO zaposlim. Gostilna RAKAR, 68332 Gradac 15, tel. (068) 56-653. (5889-SD-44) REDNO zaposlim dekle za strežbo v domači gostilni na Gorenjskem. Starost 22 do 30 let. Hrana in stanovanje v hiši. Vsak ponedeljek zaprto. Tel. (064) 79-834. (6273-SD-46) FRIZERSKO POMOČNICO in pravnico sprejme frizerski salon v Novem mestu. Pisne ponudbe pošljite pod šifro: DOBER OSEBNI DOHODEK.

službo išče

INTELEKTUALKA išče primerno honorarno delo v popoldanskem času. Ponudbe pod šifro: »DOBER (P46-19 MO)

stanovanja

Oddam enosobno stanovanje. Telefon 25-916. (6331-ST-46) IZREDNO DOBRO plačam najemino za dve manjši ali eno večjo sobo v Novem mestu. Ponudbe pošljite na upravo lista pod šifro: »IZREDNA PRILOŽNOST«. (143-RA-46)

motorna vozila

NSU 1200, registriran do maja, prodam. Ključite po 15. uri. Tel. 88-835. (6324-MV-46) ZASTAVO 101, letnik 80, prodam za 140 SM. Matija Colarič, Zabjek 8, Podbočje. (P46-33 MO) Z 750, letnik 1977, prodam za 70 SM. Tel. 79-556, popoldan. (P46-32 MO) JUGO 45, letnik 1986, prodam. Tel. 27-077. (6323-MV-46) ZASTAVO 101 GTL 55, 5 vrat, letnik 1983, garazirano, prodam. Tel. (068) 52-392. (P46-30 MO) ZASTAVO 750, letnik 1978, generalno obnovljeno, nanovo registrirano, prodam. Tel. 62-987, Brežice. (P46-29 MO) FIAT 1300, obnovljen, ohranjen, prodam. Zvone Uhernik, Otočec 48. (6326-MV-46) 126 P prodam za 70 M. Prodaj tudi motor za Z 101 in 750. Tel. 24-140. (6319-MV-46) LADO 1200 karavan, staro 2 leti, prodam. Tel. 33-992. (6318-MV-46) Z 101 GTL 55/5V, letnik marec 1986, prodam. Silvo Vide, Kristanova 28, Novo mesto, tel. 20-511. (P46-2 MO) TRABANT karavan, julij 87, prodam. Tel. 44-313. (P46-26 MO) 126 P, letnik 1981, prodam. Tel. 25-

259 ali 22-436. (P46-22 MO) 126 P, letnik 81, prodam. Turk, Ratež 25. Z 750 LE, letnik 1981, prodam. Ivan Klohubar, Uršna sela 60. (6280-MV-46) ZASTAVO 101, letnik 1978, december, prodam. Škocjan 25. Ogleđ vsak dan popoldne. (6279-MV-46) Z 750 LC, letnik 1981, prodam. Edward Kukman, Bela cerkev 25, Šmarješke Toplice. (6278-MV-46) ZASTAVO 850, letnik 1981, prevoženih 35.000 km, v dobrem stanju, prodam. Ul. Slavka Gruma 62, tel. 27-946. (6276-MV-46) MINI 1275, letnik 1976, karamboliran, ugodno prodam. Lutrško selo 20, Otočec. (6281-MV-46) JUGO 55 A, letnik 1985 — julij, prodam. Tel. 27-867. (6275-MV-46) JUGO 45 A, letnik 1986, prodam. Tel. 22-200. (6262-MV-46) RENAULT 4 GTL, letnik 1982, prodam. Tel. 27-703. (6265-MV-46) Z 750, letnik 1979, ugodno prodam. Jablan 17, Mirna peč. (6266-MV-46) R 4, letnik 1977, karoserija nova, prodam. Martin Ivanec, Ganerje 55, Brusnice. (6268-MV-46) R 4 special, letnik 1979, prodam. Jevnik, Dol. Stara vas 53, Šentjernej, tel. 42-104, popoldne. (6271-MV-46) FIAT 126 P, letnik 1981, ugodno prodam. Bučar, Mirna Jarca 17, Novo mesto. (P46-30 MO) JUGO 45, letnik 1982, prodam. Vinji vrh 7, Šmarješke Toplice. PROGRAM rezervne dele za NSU PRINZ 1200 C (zimске gume, prvo in zadnje steklo, prvo premo, menjalnik itd.). Informacije: Petric, Segova 16, tel. 23-575. (P46-36 MO) PROGRAM 126 P, letnik 78, ter gume 155 x 13 (5 kom). Ljubi Edo, Zdinja vas. (P46-35 MO) R 4 TL, letnik 1977, prodam po ugodni ceni. Derganc, Češča vas 12. (6304-MV-46) 126 P, letnik 1978, registriran do junija, prodam. Hudoklin, tel. 65-603, Dolenjske Toplice. (6305-MV-46) Z 101 GT prodam. Tel. 27-345. (6302-MV-46) R 4 GTL, letnik december 1985, zelo ohranjen, prodam. Franc Jeglič, Gorenja vas 56, Šmarješke Toplice. (6297-MV-46) Z 128, letnik 1985, prodam. Tel. 23-594. (6290-MV-46) R 4, letnik 1978, prodam. Gazvoda, Vel. Brusnice 38, Brusnice. (6291-MV-46) ZASTAVO 750, letnik 1975, prodam po ugodni ceni. Lucijan Rojc, Loka 4, 68310 Šentjernej. (6294-MV-46) ZASTAVO 128, staro 5 mesecev, pro-

dam. Ponikvar, Birčna vas 55 a, Novo mesto, popoldne. (6295-MV-46) JUGO 45, letnik 1985, prodam. Tel. 84-190. (P46-20 MO) ZASTAVO 101, letnik 1977, registrirana do aprila 1978, prodam. Zvone Kos, Sela 10, Straža, tel. 85-380. (6296-MV-46) R 18, letnik 1983, in šivalni stroj singer — industrijski prodam. Jože Lenčič, Smalča vas 36, Šentjernej. (6308-MV-46) JUGO 45 L, letnik 1985, 19.500 km, garaziran, lepo ohranjen, prodam. Tel. 21-303. (6307-MV-46) LADO 1300 S, staro štiri leta, vgrajen plin, prodam. Jože Zagar, Birčna vas 27, Novo mesto, popoldne. (6306-MV-46) R 4 TLD, letnik 1983, ugodno prodam. Tel. 22-539. (6305-MV-46) Z 101, letnik 1980, prodam. Nenad Vukčević, Bojanci 26, Vinica, tel. 55-392. (6288-MV-46) 126 P, letnik 1978, prodam. Simončič, Sela 2, Šentjernej. (6311-MV-46) ZASTAVO 750 L, letnik 1977, še v dobrem stanju, prodam. Tel. 21-050 int. 85, popoldne. (6312-MV-46) ZASTAVO 750, letnik 1975, registrirano, prodam. Jože Škof, Tomažja vas 16, Šmarješke Toplice. (6166-MV-46) GS SUPER 1.3, registriran do junija 1988, poceni prodam. Ogleđ vsak dan po 16. uri. Branko Jabuka, Podbočje 28, 68312 Podbočje. (6145-MV-46) MOTOR trobrzinec prodam ali zamenjam za pony avtomatik, ter dve kolesi za motor štiribrzinec. Branko Jabuka, Zasp 6, 68263 Cerklje ob Krki. (6145-MV-46) JUGO 45, letnik 1983, prodam. Franc Blatnik, Uršna sela, tel. 65-045. (6146-MV-46) 126 P in APN 6, star dva meseca, prodam. Penca, Dol. Mokro polje 9. (6149-MV-46) AUSTIN 1300 (po delih) in motor 15 SLC prodam. Kočman, Lutrško selo 14, Otočec. (6154-MV-46) JAWO 350, letnik 1983, 7000 km, prodam. Janez Bajc, Orle 1, 68293 Studenec. (P 46-2MO) 126 P, letnik 1979, prodam. Anton Rapuš, Gorenja vas 31, Šmarješke Toplice. (6150-MV-46) 126 P prodam po delih. Telefon 47-319. (6161-MV-46) Z 101/3 V, januar 1985, garazirano, prodam. Kopar, Lukovec, Boštanj. (6170-MV-46) FIAT 1300, letnik 1977, registriran do novembra 1988, prodam. Tel. (068) 25-060, Nad mlini 42. (6162-MV-46) ZASTAVO 101 comfort prodam. Marjan Ogrinec, Velike Poljane 21, 68275 Škocjan. (6173-MV-46) Z 101, letnik 1984, registrirano za celo leto, prodam. Cena po dogovoru. Brane Gotlib, Ratež 16 a, Brusnice. (6174-MV-46) AVTOMATIK 3MS, star tri leta, vožen pet mesecev, kot nov, prodam za 32 SM. Tel. (068) 56-242. (6179-MV-46) R-4 GTL, letnik 82, prodam. Povše, Zagrebška 13, Novo mesto, tel. 27-484, popoldan. (6178-MV-46) R 4, letnik 1978, registriran eno leto, prodam. Dol. Kamence 27. (6188-MV-46) Z 101, letnik 1978, v voznom stanju, prodam. Janez Kramarič, Podhosta 38, Dolenjske Toplice. (6185-MV-46) Z 101, letnik 1977, prodam. Tel. (068) 44-206 popoldan, do 14. ure. (6244-MV-46) WARTBURG karavan prodam. Tel. 77-314. (P46-13MO) FIAT 126 P, GL, letnik 1986, prodam. Tel. (068) 25-144 od 14. do 18. ure. (6180-MV-46) Z 101, letnik 1983, prodam. Turk, Nad mlini 25, Novo mesto. (6192-MV-46) R 4 GTL, letnik 1985, 16.000 km, prodam. Saje, Veliki Kal 21, Mirna peč. (6186-MV-46) R 4, letnik 1976, prodam za 30 SM. Podgrad 23, Novo mesto. (6233-MV-46) OPEL KADET 1,3 S limuzina, letnik 1987, prodam. T-l. 24-436. (6234-MV-46) FIAT 132 1800, letnik 1975, prodam. Bajič, Segova 6, Novo mesto. (6236-MV-46) DIANO, letnik 1978, registrirana za eno leto, prodam. Tel. 22-181. (6238-MV-46) TOMOS AVTOMATIK, letnik 1986, in športno kolo Personal ugodno prodam. Tel. 26-717. (6242-MV-46) Z 101 GTL, letnik 1986, ugodno prodam. Tel. 85-001. (6241-MV-46) FORD FIESTA, letnik 1981, prodam. Polde Krevs, Mirna peč 109. (6215-MV-46) KADET tip D, december 1979, odlično ohranjen, stalno garaziran, prodam. Viktor Zupančič, Črnomelj, Cardak 7, tel. 51-678. (6216-MV-46) LADO 1300 special, letnik 1983, prodam. Andrej Balkovec, Mali Nerajec 3, 68343 Dragataš. (6218-MV-46) R 18, oktober 1982, zelo negovan, ugodno prodam. Tel. (068) 25-339. (P46-11MO) Z 101 confort, letnik 1979, prodam. Barborič, K Roku 86, Novo mesto. (6269-MV-46) KOMBI IMV 1600 furgon, letnik 1979, Z 101, letnik 1977, odlično ohranjena, prodam. Ivan Balabančič, K Roku 29, Novo mesto, tel. 25-562 popoldne. (6219-MV-46) FORD ESKORD, letnik 1977, v voznom stanju, poceni prodam. Ejup Sakib, Germova 4, tel. 21-584. (6220-MV-46) Z 101, letnik 1981, s plinsko napravo, ugodno prodam. Andrej Gorenc, Vinica 24, Šmarješke Toplice. (6221-MV-46) Z 750 SC, letnik 1979, prodam. Šime, Črmošnjice 6 pri Stopičah. (6224-MV-46) Z 101, letnik 1976, prodam. Tel. 82-010. (P46-12MO) ZASTAVO 101 GT 55, letnik 1983, prodam. Krajačič, Gor. Straža 158. (6184-MV-46)

globtour novo mesto ZA DAN REPUBLIKE 25-125, 25-789 — PO DOMOVINI IN TUJINI

P 126, letnik 1985, prevoženih 11.000 km, garaziran, registriran do oktobra 1988, prodam. Tel. 25-632. (6214-MV-46) ELEKTRIČNI RADIATOR, rabljen eno sezono, prodam. Tel. 24-191. (P46-18 MO) ČRNO BELI TV gorenje 108 ET, star eno leto, in električno kitaro prodam. Tel. 84-711. (6287-PR-46) KRAVO — telico, brejo, prodam. Srečko Franko, Gor. Vrhpolje 17, Šentjernej. (6293-PR-46) SKRINJO gorenje, 2101, staro dve leti, prodam po ugodni ceni. Dušan Krize, Občice 19, 68350 Dolenjske toplice. (6309-PR-46) KOVINSKA GARAŽNA VRATA prodam. Gazvoda, Črmošnjice 58, Stopiče. (6292-PR-46) VIDEOREKORDER goldstar, nov, prodam. Tel. 24-374. (6277-PR-46) BARVNI TELEVIZOR Iskra, rabljen, in pralni stroj Körting prodam. Tel. 22-661. (6282-PR-46) KRAVO, staro 5 let, brejo osem mesecev, prodam. Vodopivec, Vel. Slatnik 17. (6274-PR-46) OSTREŠJE ZA HIŠO prodam. Kramarič, Dragomlja vas 6, Suhor. (6259-PR-46) Pletilni stroj singer memomatic na kartice, malo rabljen, prodam za 170 SM. Marija Žugelj, Vinogradniška 2, Metlika, tel. 58-170, int. 223, od 6. do 14. ure. (P46-15 MO) MOTORNO ŽAGO stihl 056 prodam. Tel. 20-285, popoldan. (6255-PR-46) GLASBENI STOLP (2x50 W) prodam. Tel. (068) 40-225. (6254-PR-46) KOVINSKO CISTERNO za gorivo (2 m³), potrebno manjšega popravila, prodam za 18 SM. Tel. 25-105. (č.ek) MLADO KRAVO, dobro mlekarico, in nov premični molzni stroj prodam. Tel. 55-444, ogleđ po 14. uri. (6237-PR-46) SPALNICO, elemente kuhinje, otroško sobo in barvni televizor prodam. Tel. 21-970. (6248-PR-46) BRAKO PRIKOLICO prodam. Tel. 22-189. (6267-PR-46) KOMBINIRANI ŠTEDILNIK, kuhinjske elemente in stajico prodam. Robček, Segova 6, Novo mesto. (6243-PR-46) OMARO za dnevno sobo, kopalnico Kolpa san, novo, termoakumulacijsko (3,5 kW) in plinsko peč prodam. Tel. 21-835. (6195-PR-46) PROGRAM HITACHI radiokasetofon za dvojno glavo skoraj nov. Informacije na tel. 26-416 (popoldan) PRAŠIČA (140 kg) prodam. Tel. 25-854. (6165-PR-46) TELICO, brejo 8 mesecev, prodam. Penca, Mali vrh 14, Mirna peč. (6164-PR-46) PROGRAM 1000 litrov belega vina po 550 din liter. Tilka Saje, Čilpah 23, 68231 Trebelno. (6148-PR-46) PRAŠIČE za zakol (od 100—130 kg) prodam. Marjan Pečak, Bušince 2 a, Dolenjske Toplice. (6163-PR-46) TV GORENJE, črno-beli star štiri leta, prodam. Telefon 45-010, od 15. ure dalje. (P46-1MO) PROGRAM tridelno omaro, diatonično harmoniko (C, F, B), višeeo omarico, električno pečico. Kren, Dolenjske Toplice 111, od 17. ure dalje. (6169-PR-46) DIATONIČNO HARMONIKO Melodija »CFB« (izvenerjska proizvodnja) prodam. Tel. (068) 26-393. (6158-PR-46) PRALNI STROJ Candy (3 kg) prodam. Tel. 26-115, popoldne. (6159-PR-46) PROGRAM 3200 kom strešne opeke (Novi Bečej) po ugodni ceni. Tel. 25-883, popoldne. (P46-6MO) KRAVO po izbiri prodam. Jablan 30, Mirna peč. (6175-PR-46)

no prodam. Cvelbar, Vidmarjeva 21, Novo mesto, tel. 23-683. (č.ek-PR-46) ELEKTRIČNI RADIATOR, rabljen eno sezono, prodam. Tel. 24-191. (P46-18 MO) ČRNO BELI TV gorenje 108 ET, star eno leto, in električno kitaro prodam. Tel. 84-711. (6287-PR-46) KRAVO — telico, brejo, prodam. Srečko Franko, Gor. Vrhpolje 17, Šentjernej. (6293-PR-46) SKRINJO gorenje, 2101, staro dve leti, prodam po ugodni ceni. Dušan Krize, Občice 19, 68350 Dolenjske toplice. (6309-PR-46) KOVINSKA GARAŽNA VRATA prodam. Gazvoda, Črmošnjice 58, Stopiče. (6292-PR-46) VIDEOREKORDER goldstar, nov, prodam. Tel. 24-374. (6277-PR-46) BARVNI TELEVIZOR Iskra, rabljen, in pralni stroj Körting prodam. Tel. 22-661. (6282-PR-46) KRAVO, staro 5 let, brejo osem mesecev, prodam. Vodopivec, Vel. Slatnik 17. (6274-PR-46) OSTREŠJE ZA HIŠO prodam. Kramarič, Dragomlja vas 6, Suhor. (6259-PR-46) Pletilni stroj singer memomatic na kartice, malo rabljen, prodam za 170 SM. Marija Žugelj, Vinogradniška 2, Metlika, tel. 58-170, int. 223, od 6. do 14. ure. (P46-15 MO) MOTORNO ŽAGO stihl 056 prodam. Tel. 20-285, popoldan. (6255-PR-46) GLASBENI STOLP (2x50 W) prodam. Tel. (068) 40-225. (6254-PR-46) KOVINSKO CISTERNO za gorivo (2 m³), potrebno manjšega popravila, prodam za 18 SM. Tel. 25-105. (č.ek) MLADO KRAVO, dobro mlekarico, in nov premični molzni stroj prodam. Tel. 55-444, ogleđ po 14. uri. (6237-PR-46) SPALNICO, elemente kuhinje, otroško sobo in barvni televizor prodam. Tel. 21-970. (6248-PR-46) BRAKO PRIKOLICO prodam. Tel. 22-189. (6267-PR-46) KOMBINIRANI ŠTEDILNIK, kuhinjske elemente in stajico prodam. Robček, Segova 6, Novo mesto. (6243-PR-46) OMARO za dnevno sobo, kopalnico Kolpa san, novo, termoakumulacijsko (3,5 kW) in plinsko peč prodam. Tel. 21-835. (6195-PR-46) PROGRAM HITACHI radiokasetofon za dvojno glavo skoraj nov. Informacije na tel. 26-416 (popoldan) PRAŠIČA (140 kg) prodam. Tel. 25-854. (6165-PR-46) TELICO, brejo 8 mesecev, prodam. Penca, Mali vrh 14, Mirna peč. (6164-PR-46) PROGRAM 1000 litrov belega vina po 550 din liter. Tilka Saje, Čilpah 23, 68231 Trebelno. (6148-PR-46) PRAŠIČE za zakol (od 100—130 kg) prodam. Marjan Pečak, Bušince 2 a, Dolenjske Toplice. (6163-PR-46) TV GORENJE, črno-beli star štiri leta, prodam. Telefon 45-010, od 15. ure dalje. (P46-1MO) PROGRAM tridelno omaro, diatonično harmoniko (C, F, B), višeeo omarico, električno pečico. Kren, Dolenjske Toplice 111, od 17. ure dalje. (6169-PR-46) DIATONIČNO HARMONIKO Melodija »CFB« (izvenerjska proizvodnja) prodam. Tel. (068) 26-393. (6158-PR-46) PRALNI STROJ Candy (3 kg) prodam. Tel. 26-115, popoldne. (6159-PR-46) PROGRAM 3200 kom strešne opeke (Novi Bečej) po ugodni ceni. Tel. 25-883, popoldne. (P46-6MO) KRAVO po izbiri prodam. Jablan 30, Mirna peč. (6175-PR-46)

PRIKOLICO za prevoz živine in traktorsko frezo IMV prodam. Dol. Kamence 22. (6188-KS-46) TRAKTOR, št. 15 KS, s koso in hidravliko, prodam. Matjašič, Arnovo selo, Arčiče. (6313-KS-46) FREZO, 14 KM, prodam. Tel. 85-900. (P46-27 MO) FIAT ŠTIRE 402 super, letnik 1982, prodam. Tel. 77-197. (6286-KS-46) MOTOKULTIVATOR LABIN, 16 KS, in prikolico (1,5 x 2 m) prodam. Tel. 22-039. (6300-KS-46) FREZO GOLDONI, 14 KM, in telico, brejo 7 mesecev, prodam. Tel. 24-307. (6299-KS-46) FREZO za motokultivator Labin progres, 14 KS, novo, nerabljeno, ugodno prodam. Tel. 23-610 ali 58-405. (P46-28 MO) PLUG SLAVONAC in rotacijsko koso BRK 1350, prodam. Gregorič, Skeljevo 4, tel. 40-296. (6270-KS-46) KABINO za ferguson, rabljeno, prodam. Franc Sašek, Gaberje 68, Brusnice. (P46-17 MO) IMT 533 v voznom stanju, prodam. Martin Tomažin, Zabukovje 15, Raka pri Krškem. (6246-KS-46) TRAKTORSKE VERIGE (»griferce«) (28 x 12), žago fosfarno, dvoetažno peč feroterm, novo, prodam. Vinko Skedelj, Javorovica 3, Šentjernej. (6223-KS-46) TRAKTOR EICHER 16 KS s koso prodam. Anton Zupančič, D. Gradisce 15, Šentjernej. (6250-KS-46) TRAKTOR FERGUSON 42 in tritonsko kiper prikolico ugodno prodam. Tel. (068) 82-490. (P46-16 MO)

posest

ZEMLIŠČE, 5 km iz Novega mesta, zamenjam za stanovanje v Ljubljani ali prodam. Tel. (061) 445-591. (6152-PO-46) SKEDENJ, gospodarsko poslopje, parcelo ali staro hišo kupim na območju Dolenjskih Toplic ali okolice. Bernik, Bratov Rozmanov 4, Ljubljana, tel. (061) 441-179. (6155-PO-46) STAREJŠO KMEČKO HIŠO z vrtom (do 30 km iz Novega mesta) kupim. Ponudbe s opisom in ceno pošljite na Dolenjski list pod šifro: »LEPA LEGA«. (P45-17MO)

ZAIZIDLJIVO PARCELO za vikend v Borštu pri Ajdovcu prodam. Srečko Tomec, n.h., Kočevje pri Črnomlju. (P46-31 MO) HIŠO v Divači, 120 m², z vrtom in garažo, prodam ali zamenjam za hišo ali stanovanje v Novem mestu, Metliki ali okolici. Telefon (068) 58-210, po 20. uri. (6257-PO-46) ZIDANI VIKEND, podkleten, voda, elektrika, asfalt, z vinogradom, gijvo, sadovnjakom in gozdom, na Dolenjskem pri Tržišču, prodam. Plačilo možno delno tudi s kreditom. Tel. 72-844. (6314-PO-46)

razno

ANSAMBEL »Galebi« sprejema naročila za silvestrovanje. Tel. (068) 27-952. (6153-RA-46) CENJENE STRANKE, ki se želijo naročiti fotografije s filmov za 20 let nazaj, obveščam, naj to store takoj, ker bom čez en mesec filme zavrgel. Fotograf Čvetek Trampe, Breška vas 3, 68310 Šentjernej. (143-RA-46) IŠČEM za R 4 motor. Tel. (068) 62-796. (P46-10MO) ŽENSKO, upokojeno, iščem za skupno življenje. Naslov v upravi lista. (6201-RA-46) Za 5. razred osnovne šole iščemo inštruktorja za matematiko. Tel. 27-404 in 27-278. (6251-RA-46)

preklci

Opozorjam JANEZA BANA, Cankarjeva 19, Metlika, naj preneha s svojimi izjavami in prepovedmi glede posestva in sečnje lesa na Zajčjem vrhu, ker sva še vedno oba lastnika. V nasprotnem primeru ga bom sodno preganjal. Jože Ban, Vrduan 4, Stopiče. (6263-PK-46)

čestitke

Očetu IVANU in mami ZDENKI GIODANI iz Klenovika pri Škocjanu za obletnico poroke iskrene čestitke in še dolgo življenje v skupnem zakonu želi sin Branko. (6284/ČE-46) Dragi mami, babici in prababici MARIJI ŠUSTARŠIČ iz Dol. Straže, ki bo v nedeljo praznovala 88. rojstni dan, iskreno čestitam z željo, da bo bila zdrava in še dolgo med nami, vsi njeni! (6237-CS-46)

obvestila

CANDY servis, Janez Močnik, K Roku 17, tel. 22-668. (P42-23 MO) SNEGOBRANE za pečeno in salonično kritino izdeluje, po potrebi tudi montira Obrtna delavnica, Dane Mižigoj, 68270 Krško, p.p. 26, tel. (068) 71-513. (P37-15 MO) POZOR! Servis izolacij! Na zamrzovalnih skrinjah, ki točijo, rosijo, od zunaj ledenijo. Telefon (062) 413-606. Delo vam opravi hitro, kvalitetno in s triletno garancijo. Viktor Pajek. (6003-OB-45) HENČKOV DOM prireja vsak petek in soboto ples. Sprejemamo tudi večje skupine in ohceti. VABIJENI! (6222-OB-46) OBVEŠČAM o spremenjenem delovnem času. Za stranke bo odprto vsak dan od 10. do 17. ure. V soboto zaprto. TV-RADIO Vinko Plankar, Novo mesto, Pod Trško goro 44. (6247-OB-46)

DOLENJSKI LIST

Izdaja: DIC, tozđ Dolenjski list, Novo mesto. USTANOVITELJ: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Krško, Metlika, Novo mesto, Sevnica in Trebnje. SKUPŠČINA Dolenjskega lista je organ upravljanja tozda. Predsednik: Nace Stamcar. CASOPISNI SVET je organ družbenega vpliva na programsko zasnovno in uredniško politiko. Predsednik: Anton Štefanič. UREDNIŠTVO: Drago Rustja (glavni urednik in vodja tozda), Marjan Legan (odgovorni urednik), Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjam Bezek-Jakše, Bojan Budja, Anton Jakše (novinarski servis in EP), Zdenka Lindič-Dragaš, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Jože Simič, Jožica Teppey in Ivan Zoran. IZHAJA ob četrtnih. Posamezna številka 400 din, naročnina za 2. polletje 7.000 din, za delovne in družbene organizacije 22.000 din na leto; za tujino 40 ameriških dolarjev ali 70 DM (oziroma druga valuta v tej vrednosti) na leto. TEKOCI RAČUN pri SDK Novo mesto: 52100-603-30624. Devizni račun: 5 52100-620-970-257300-128-4405/9 (LB — Temeljna dolenjska banka Novo mesto). OGLASI: 1 cm v enem stolpcu za ekonomske oglase 6.000 din, na prvi ali zadnji strani 12.000 din; za razpise, licitacije ipd. 6.500 din. Mali oglas do deset besed 3.000 din, vsaka nadaljnja beseda 300 din. NASLOV: Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Germova 3, p.p. 130. Telefoni: uredništvo (068) 23-606 in 24-200, novinarski servis 23-610, ekonomska propaganda, mali oglasi in naročniški oddelek 24-006. Nenaeročenih republikov in fotografij ne vračamo. Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov. Časopisni stavek, prelom in filmi: DIC, tozđ Grafika, Novo mesto. Tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

**ELEKTROINSTALACIJE IN PO-
PRAVILO GOSPO. APARATOV!**
Servisiram:
— hladilnike in skrinje vseh vrst
— pralne stroje in štedilnike Gorenje
(plinske in električne)
— imam pooblaščen servis Iskra in
Elma-Rowenta
Ivan Petric, Metlika, delavnica: Maren-
tičeva 8, tel. 58-649, stanovanje: CBE 46,
tel. 58-467

SERVIS ZAMRZOVALNIKOV!
Popravljam vse znamke zamrzoval-
nikov. Če vaš zamrzovalnik toči, se
rosi, zunaj ledeni, neprekinjeno delu-
je, pokličite tel. (068) 38-885! Popra-
vimo na vašem domu in z dvoletno
garancijo, kilometrine ne zaračuna-
vamo. Priporoča se Bojan Čeh, Biš 55
Trnovska vas pri Ptuj! (P46-5MO)

**VELETRGOVINI ALI DELOVNI
ORGANIZACIJI TEKSTIL-
NE STROKE ODDAJAM V
NAJEM LOKAL (50 m²) V
SREDIŠČU SAMOBORA,
PRIMEREN ZA TRGOVINO
S TEKSTILOM. PRODAJA
TEKSTILNIH IZDELKOV IMA
V TEM POSLOVNEM PRO-
STORU ŽE DOLGOLETNO
TRADICIJO. PONUDBE NA
NASLOV: DRAGIČA HOR-
VAT, PERKOVIČEVA 3,
41420 SAMOBOR, tel.
(041) 880-381.**

859/46-87

Zaradi velikega števila osmrtnic
in stiske s prostorom smo bili pri-
morani objaviti večjega števila os-
mrtnic preložiti v naslednjo šte-
vilko.
Svojecem in bralcem se opraviču-
jemo.
Uredništvo

**Delavski svet
TOZD ZD Trebnje**
razpisuje
licitacijo
za prodajo službenega vozila
R-4, letnik 1983, z izključno
ceno 800.000 din. Licitacija
bo v soboto, 21. novembra, ob
8. uri pred ZD v Trebnjem.
Ogled vozila in vplačilo 15
odst. kavnice je možno eno
uro pred licitacijo.

**Pri razpisu prostih del in
nalog INPLET p.o. Dolnje
Brezovo 34, Sevnica, je pri-
šlo do tiskarskega skrata
pod točko 4, kjer je pogoj
IV. stopnja zahtevnosti in
ne XXIV, kot je pisalo.
Za napako se opraviču-
jemo!**



ZAHVALA

Nepričakovano in mnogo prezgodaj nas je v 56. letu zapustil

ANTON JANKOVIČ

iz Ul. Marjana Kozine 59

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste nam pomagali v težkih trenutkih, nam stali ob strani, nas tolažili, izrekli sožalje, darovali toliko lepega cvetja in v tako velikem številu pospremili našega dragega Toneta na njegovi prerani zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni DO GIP Pionir Novo mesto, KS Majde Silc in govornikom za poslovljne besede.

Žaljuoči: vsi njegovi
Novo mesto, 12. 11. 1987

Slovenija
Moja dežela.



*Če bi solza mrtve obudila,
tebe, dragi ata,
ne bi črna zemlja krila.*

ZAHVALA

V 64. letu starosti nas je nepričakovano in mnogo prezgodaj zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, sin, tast, brat, zet, svak in stric

JOŽE PRUS

iz Krmačine 6 pri Metliki

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, kakorkoli pomagali, izrekli sožalje, darovali cvetje in vence in pokojnika tako številno spremili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala osebju ZD Metlika, Splošne bolnišnice Novo mesto, ZB Drašiči, GD Drašiči, delovnim kolektivom M-KZ Metlika, VVU Metlika, IMV Novo mesto, pevcem g. župniku za lepo opravljeni obred, govornikom Jožetu Plescu in Jožetu Simčiču za ganljive besede pred domačo hišo ter Toniju Plutu za slovo pred odprtim grobom.

Žaljuoči: žena Rezka, sin Jože, hčerki Marija in Vida z družinami, mama, sestri Marija in Karolina, brata Tone in Ivan z družinami ter ostalo sorodstvo



ZAHVALA

Ob boleči tragični izgubi našega dragega

TOMIJA GAZVODE

iz Vel. Brusnic 53, roj. 21. 11. 1966,

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam ob težkih trenutkih pomagali, nam lajšali bolečino, izrekli sožalje in pokojnemu darovali vence in cvetje. Posebno se zahvaljujemo vsem mladim iz Brusnic, ki ste priradili dostojno slovo od svojega prijatelja in tovariša, Tomijevim prijateljem iz Zabje vasi ter njegovim sodelavcem iz IMV, TA — proizvodnja III. Zahvaljujemo se tudi kolektivoma UJV Novo mesto in VGP Novo mesto, govornikom za ganljive poslovljne besede, pevcem iz Smihela za zapete pesmi, gospodu župniku za izredno lepo opravljeni obred in še posebej cerkvenemu deklškemu pevskemu zboru za pretresljivo lepo peje ob slovesu. Še enkrat iskrena hvala vsem, ki ste ob naši neizmerni bolečni sočustvovali z nami in našega dragega Tomija pospremili k večnemu počitku.

Žaljuoči: mama Martina, brat Vojko z družino in ostali sorodniki



ZAHVALA

V 81. letu starosti se je za vedno poslovil od nas naš dragi oče

JOŽE BOBIČ

iz Sel pri Beli cerkvi

Ob očetovi smrti se zahvaljujemo osebju Zdravstvenega doma in internega oddelka Splošne bolnišnice Novo mesto za vso skrb v zadnjih mesecih njegovega življenja. Zahvaljujemo se tudi dobrim krajanom za pomoč ter vsem, ki ste ga v velikem številu spremljali na njegovi zadnji poti in ga zasuli s tako bogatim cvetjem. Posebna zahvala pa gospodu župniku za prelepo mašo in tolažilne besede ob krsti, pevcem s kapitlja za blagovžno peje v domači cerkvi, pevcem iz Bele cerkve za zapeto slovo ob odprtem grobu in organizacijo pogreba, Sentiernjskemu oktetu za njegovo pesem, govornikom za poslovljne besede in številnim gasilskim društvom za zadnji pozdrav.

Vsi njegovi



*Trpljenje si prestal,
sedaj boš brez bolečin
v grobu mirno spal.*

ZAHVALA

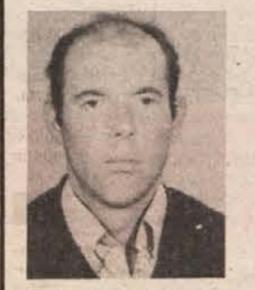
Po težki bolezni nas je v 51. letu starosti za vedno zapustil naš dragi mož, oče, stric, brat

FLORJAN RAPUŠ

Češence 12

Prisrčno se zahvaljujemo vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojnika pospremili na zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo sosedom Mrazovčevim, Lumpertovim, vsem vaščanom in drugim za nesebično pomoč, godbi za žalostinke, gospodu župniku za lepo opravljeni obred, Novoteksu-konfekcija 1 ter IMV za podarjene vence.

Žaljuoči: žena Milka, sin Milan, sestre, brat in vse ostalo sorodstvo



ZAHVALA

Mnogo prezgodaj nas je zapustil dragi oče, brat in stric

ALOJZ FABJAN

iz Bušince

Najlepše se zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam v najtežjih trenutkih pomagali, nas tolažili, pokojnemu darovali vence in cvetje ter ga spremili na zadnji poti, Boru Dolenjske Toplice in Solskemu centru Novo mesto. TOZD TDP Straža. Posebna zahvala kaplanu za lepo opravljeni obred.

Žaljuoči: vsi njegovi



ZAHVALA

Ob smrti

PAVLA ŠTERKA

iz Starega trga ob Kolpi

se zahvaljujemo osebju Splošne bolnice Novo mesto za skrb in nego v zadnjih trenutkih in vsem, ki ste nam ob njegovi smrti kakorkoli pomagali, mu poklonili cvetje in ga spremili na zadnji poti.

Vsi njegovi



ZAHVALA

V 79. letu nas je zapustila naša draga sestra in teta

NEŽKA FABJAN

iz Hmeljčiča pri Mirni peči

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in vaščanom za vso pomoč, izrečeno sožalje in podarjeno cvetje ter gospodu župniku za lepo opravljeni obred. Vsem, ki ste pokojno pospremili na zadnji poti, še enkrat prisrčna hvala.

Vsi njeni



ZAHVALA

Ob izgubi naše drage mame, stare mame, sestre, tete in tašče

VIDE SKOBE

iz Novega mesta

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za izrečeno sožalje, za podarjene vence in cvetje. Posebna zahvala zdravnikom in zdravstvenemu osebju internega in pljučnega oddelka bolnišnice v Novem mestu. Hvala g. Lapu za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žaljuoči: vsi njeni

*Trpel si, nihče ti ni verjel,
tih si bil in tiho si odšel.*

*Solze, bolečina
in ostala večna je praznina.*

ZAHVALA

V 81. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, brat in stric

KAREL ILC

iz Velike Loke 42

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom in sosedom, še posebno družini Gliha za pomoč, in vsem, ki so nam izrekli sožalje, darovali pokojnemu vence ter ga v tako velikem številu pospremili na zadnji poti. Hvala zdravniškemu osebju Zdravstvenega doma v Trebnjem za vso pomoč, predsedniku KS Velika Loka tov. Žibertu za poslovljne besede, g. župniku za lepo opravljeni obred ter pevskemu zboru za zapete žalostinke. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Vsi njegovi



ZAHVALA

V 52. letu starosti nas je 15. novembra za vedno zapustila naša draga žena, mama in sestra

MILKA LEVIČAR

iz Leskovca pri Krškem

Iskrena hvala vsem, ki ste ji podarili vence in nam izrekli sožalje. Posebna zahvala velja tov. Bizjakovi za poslovljni govor ob odprtem grobu.

Žaljuoči: mož Albin, sinova Rajko, Zoran in sestri ter ostalo sorodstvo

STANE JAGODIČ

Vsak je svoje sreče kovač, vendar za pravega kovača to dandanes ne velja več, ker si s kladivom še za kruh ne bi zaslužil. Nekdaj privlačen in spoštovan kovaški poklic izumira. Pred dobrimi tremi desetletji, ko sta si oba mladeniča z Jagodičeve kmetije v Mrzli vasi izbrala uk pri mojstrskih Lopatičih ob zeleni Krki je življenje na podeželju teklo po starem. Traktorji takrat še niso izpodirali konjske vprege in stroji ne ročnega orodja. Toda zaslužek v kovačiji je bil skromen, zato so mladi iskali obetavnejšo zaposlitev.

Tudi Stane Jagodič ni dolgo ostal za nakovalom. Na svoje ni mogel začeti, moral bi si urediti kovačnico, to pa ni bilo zastonj. Ko je njegov starejši brat odšel za kruhom v Nemčijo, je tudi Staneta zamikal svet. Odpravil se je za njim in ostal tam šestnajst let. Med tem se je oženil, po vrtni pa se je z družino naselil v Krški vasi, se zaposlil v obratu za izdelovanje kmetijske mehanizacije, ki ima zdaj tovarno na koncu vasi. V njej dela kot orodjar in vodja oddelka v proizvodnji.

S kovaškimi veščinami si ni v Nemčiji nikoli mogel veliko pomagati, nekaj trajnega pa je ostalo v njem, prepričanje, da noben izdelek ni popoln, da se da

vedno kaj izboljšati, dodati, izpiliti, če izpopolniš orodje in postopek izdelave. Občutek za izboljšavo mora nositi človek v sebi in Stane pravi, da je ta žilica v njem tisto, ki ga spodbuja, da vedno nekaj tuhta in mu ne da miru, dokler ne najde rešitve. Za tokehim trakom ne bi vzdržal. Enolično delo bi ga pokopalo, saj je najbolj zadovoljen takrat, ko snuje kaj novega, drugačnega. Pogosto se mu posreči in izboljšave so mu že v Nemčiji večale ugled in zaslužek. Tudi tukaj je prispeval delovni organizaciji veliko novih zamisli. Spodbujale so ga potrebe po kakovosti izdelkov in po olajšanju telesnih naporov pri nekaterih opravilih.

Jagodičev najpomembnejši dosežek je naprava za krožno varjenje elementov trosilnika za gnoj brez spenjanja. Z njo je izboljšal kakovost zvara, podjetju pa prihranil dve delovni mesti, na katerih sta bila delavca izpostavljena naporni telesni drži, hrupu, vročini in svetlobnemu sevanju. Za inovacijo je letos dobil nagrado občinske raziskovalne skupnosti. V delovni organizaciji so mlini počasnejši. Do zdaj se inovatorju na žepu še nič ne pozna, zato Jagodič misli, da bi inovacije laže spodbujali, če bi imel tozdrav svoj sklad zanje. V Nemčiji bolj upoštevajo nove zamisli. Delavcem takoj izplačajo nagrade zanje.

Za Jagodiča je pri nas preveč administriranja, prevelik kup papirjev za vsak artikel. Po svetu veliko stvari uredijo ustno, tukaj pa vse z zapisniki, kot da je beseda izgubila vso veljavo. Po Stanetovem mnenju vpeljujejo papirnato vojsko ljudi, ki se bojijo, da sicer v pisarnah ne bodo imeli kaj početi. »Saj res delajo, toda kaj imamo od tega,« se sprašuje. S politiko se Stane ne ukvarja, ker opaža, da se preveč ubada z nekoristnim delom. Prepričan je, da je pri nas narobe prav to, da se z gospodarstvom ukvarjajo politiki in ne ekonomisti.

JOŽICA TEPPEY



Uspešne etnološke vzporednice

V Dolenjskih Toplicah so te dni potekale 5. slovensko-hrvaške etnološke vzporednice — Se veliko dela za raziskovalce naše preteklosti

DOLENJSKE TOPLICE — Tu so od 3. do 5. novembra potekale 5. slovensko-hrvaške etnološke vzporednice. Organiziralo jih je Slovensko etnološko društvo ob pomoči Dolenjskega in Belokranjskega muzeja. Materialno so jih podprle kulturna skupnost Slovenije, občinske kulturne skupnosti Črnomelj, Metlika in Novo mesto, občinske raziskovalne skupnosti Črnomelj, Metlika in Novo mesto ter Tovarna zdravil Krka in Tiskarna Novo mesto. Udeležence simpozija je pozdravil Franci Šali in odprl posvetovanje z uvodnim referatom.

Etnologi so na letošnjem srečanju obravnavali tri osnovne teme: etnologij in nacionalno vprašanje, prepletanja ob slovensko-hrvaški meji in etnološka slika Bele krajine, Pokuplja ter Žumberka.

Prva tema, ki naj bi osvetlila odnos etnologije do nacionalnega vprašanja, je pokazala, da tako slovenski kot hrvaški etnologi na tem področju še niso opravili svojega poslanstva. Etnologi so v drugi in tretji temi predstavili svoje delo in gradivo, ki so ga pri tem nabrali. Predstavili so npr. spreminjanje stavbne dediščine ob Sotli, kmečko arhitekturo jugovzhodnega Žumberka, gospodar-

stvo, sezonska dela, romanja, običaje, glasbeno izročilo, folklorizem, prehrano, etnološko topografijo občine Metlika, raziskovalni tabor Bela krajina 1987, Srbe v Beli krajini, slovensko-hrvaške zakone ob Sotli, Hrvate na Dolenjskem (po Trdinovih zapisih) itd. V razpravi so se vsi strinjali, da bi se hrvaško-slovenske vzporednice morale nadaljevati, vendar morda v obliki okroglih miz ali v obravnavi samo enega področja ali ne same teme. Poudarjali so tudi potrebo po delovnih srečanjih na terenu in predlagali srečanje v Starem trgu ob Kolpi.

Vzporednice je spremljala tudi manjša fotografska razstava o kmečki arhitekturi jugovzhodnega Žumberka, ki jo je pripravil Mladen Tomljenović kot ilustracijo k referatu Dragice Cvetan. Uradni del vzporednic sta popostrila tudi kulturna večera. Prvi večer je nastopil dramski igralec Jože Zupan z Vinskimi prizori, montažo odlomkov iz Trdinovih zapisov, drugi večer pa je nastopila folklorna skupina Kres iz Novoga mesta z belokranjskimi plesmi.

Etnologi so imeli tudi izjemno priljubljen poslušati ene od prvih zvočnih posnetkov ljudskega petja iz Bele krajine, posnete še na voščne valjce tik pred prvo svetovno vojno, ki jih je ob svojem referatu prvič predstavil javnosti Julijan Strajnar.

Srečanje slovenskih in hrvaških etnologov se je tretji dan popoldne zaključilo s strokovno ekskurzijo v Belo krajino, ki je peljala po dolini Starih žag, skozi Črnomelj, Adlešiče, Griblje in Metliko nazaj v Novo mesto. Krajevna skupnost Adlešiči je etnologom pripravila tudi prijetno pogostitev z domačimi jedili.

Vsi referati bodo izšli v posebnem zborniku.

IVICA KRIZ



A. Ž.

MARTIN KRPAN V NOVEM MESTU

NOVO MESTO — Prireditvena poslovalnica Festival Ljubljana, ki se je doslej že nekajkrat izkazala z organizacijo imenitnih koncertov — Bajaga, Tereza Kesovija itd. — pripravlja Dolenjcem še eno vrhunsko zabavnoglasbeno prireditev. V športni dvorani Marof bo danes, 19. novembra, ob 19.30 — zgodaj zato, da si bodo koncert lahko ogledali tudi mlajši — nastop trenutno največje atrakcije slovenske zabavne glasbe, skupine Martin Krpan. Da pa bomo zares doživeli koncert jeseni v dolenjski prestolnici, bodo poskrbeli še mladi metliški glasbeniki — skupina Le grande Britanva, ki trenutno velja za najboljši približljeno pop glasbeno skupino v Beli krajini, ter pesnik Dušan Bečaj, ki bo predstavil nekaj del iz svoje prve zbirke »Srečna dolina«. Predprodaja vstopnic: Glohtour Novo mesto. (dv)

POHORJE EXPRESS V ČRNOMLJU

ČRNOMLJ — V črnomaljskem disku v grajski kleti bodo jutri, 20. novembra, ob 21. uri imeli v gosteh eno najbolj veseljaških slovenskih pop skupin, mariborske glasbenike Pohorje Express, ki so se osredotočili predvsem na igranje in prepevanje country glasbe. Glasbeniki, ki so letos že uspešno nastopali tudi po zahodni Evropi, pričakujejo izid svoje prve velike plošče in kasete in bo nastop v Črnomlju obenem tudi belokranjska predstavitev izdelka. (dv)

VEČERI KOKTAJLOV IN EVERGREENOV

OTOČEC — V diskoteki Otočec so poskrbeli za zanimivo novost. Od 26. novembra dalje bodo vsak četrtek večer posvetili predstavitvi koktajlov in evergreenov. Koktajle bo mešal priznani jugoslovanski barman Jože Retar, vsak četrtek pa bo predstavil po osem novih pijač.

Rudnik na Pokojniku?

V sevniški občini odkrili nenavaden rov, ki bi bil lahko del opuščene rudnika — Arheolog še zadržan

POKOJNIK BLIZU ZABUKOVJA — V sevniški občini skušajo vključevati v turistično ponudbo številne znamenitosti. Na roko jim gre celo narava.

Minuli teden se je v peskokopu na Pokojniku nenadoma pokazala odprta in pravačati rov s kapniki. Za odprtino v steni se je na desni strani pokazalo brezno, sam rov pa se vije v notranjost dobrih 25 metrov. Zanimivo pri tem je, da se v pravih razmakih po vsaki strani rova nahajajo blizu stropa posebne vdolbine. Lahko bi služile, kot pravi domačin Viktor Ganc, za namestitev leščer ali pa za opornike. Sam rov je namreč pravih oblik, značilnih za rudnik. V višino meri okrog 2,20 metra, v širino pa 1,5 metra. Vidijo se sledovi kladiva, v kameniti steni, to je posebno

očitno na polici na koncu rova. Tisti, ki so prvi stopili v ta prostor kamor že dolgo ni stopila človeška noga, so lahko občudovali povsem bele kapnike na stropu. Sedaj so žal ostali le najmanjši.

V soboto je na Pokojnik prihitel arheolog Timotej Knific iz Ljubljane, prišli so tudi od spomeniškega varstva. Strokovnjaki so vzeli vzorce za raziskave. Zaenkrat so bili prav redkobesedni. Ni namreč trenutno nobene razlage, kako so lahko ljudje prišli v ta rov, saj so v hribini odpejali na stotine kubikov peska, a ni nikoli nihče našel kakšnega rova. Morda bi odstranila kaj skrivnosti raziskava nekakšnega vodnjaka ob vstopu v rov. »Če vržeš vanj kamen, se sliši glasen pljusk. Z vrvo smo ugotovili, da je v njem okrog 3,5 metra globoka voda, izgleda, da je brezno globoko okrog 6,5 metra,« pojasnjuje priletni Viktor Ganc. Dodaja, da so se ob neurju leta 1954 pojavljali čudni ponori vode na njegovi njeni pod kamnolomom, ki bi tudi lahko pripomogli k raziskavi skrivnosti.

A. Ž.

IZBIRA PADAVIN

KOČEVJE — V Kočevju se z izbiro blaga ne pohvalijo kaj posebno. Minulo soboto pa se niso mogli pritoževati zaradi izhcre pri padavinah. Najprej je lil dež, nato je padala soča in nazadnje še sneg, ki ga je do nedelje zapadlo toliko, da so ga morali ponekod pljužiti. Toda to še ni bilo vse: glavne padavine so prišle v noči s sobote na nedeljo, ko je po standardu padel na 15 odstotkov.

DISKOTEKA V METROPOLU

NOVO MESTO — V starem delu hotela Metropol je vsak petek in soboto med 21. in 01. uro odprta diskoteka. Za dobro glasbo skrbi disko jockey Gajo Magovec. Vabljeni!

Milena šiva za otroke

Milena Korač bo v soboto odprla prvi otroški butik —

NOVO MESTO — Milena Korač, ki jo Novomeščani bolj poznajo kot Jerajeva Mileno, bo v soboto, 21. novembra, odprla prvi butik z otroškimi oblačili v Novem mestu, imenovan Pika. Prodajalne prostore si je uredila na Cesti komandanta Staneta, v podhodu pri bifeju Kmet, delavnico pa ima na Prešernovem trgu.

Trgovin z otroško konfekcijo v mestu zagotovo ne manjka, zato pa bo Milenin butik nekaj posebnega. Vse modele po zadnji modi bo šivala sama, navsete pa ji bo dajala prijateljica, kreatorka Jožica Medle. Serije oblačil bodo majhne in za vse, še tako zahtevne okuse. To jesen in zimo bodo za mnoge zanimive otroške termo hlače, podložene jakne in hlače iz pranege jeansa, flanela bluze, potiskani puloverji in še marsikaj.

»Vse to sem sama naredila,« je povedala Milena.



Milena Korač: »V mojem butiku bo mogoče modno obleči otroke in mladostnike.«

dala Milena, ki si je precej izkušenj kot tekstilna tehničarka nabrala tudi v Novoteksu. Poleg tega, da bodo oblačila iz Mileninega butika dosegljiva za vsak žep, pripravljala še vrsto novosti. V prodajalni, ki bo odprta vsak dan med 15. in 19. uro popoldan in ob sobotah od 8. do 12. ure, bodo stranke lahko za svoje otroke naročale oblačila po meri. Čeprav je prostor novega butika skromno odmerjen, bodo otroci vanj zagotovo radi zahajali. V času, ko bodo njihovi starši izbirali obleke, bodo otroci lahko postušali pravilice, se igrali z igračkami, na koncu pa bo vsak lahko posegel še v škatlo presenečenja in si iz-

bral (brezplačno) eno od sladkarij ali drobnih igrac za spomin. J. P.

KATV NOVO MESTO

500.000 din — najbolj ugodna cena do zdaj!

Že v soboto in nedeljo med smučarskim sejmom v novomeški športni dvorani je pri stojnici z obvestili gradbenega odbora za KATV v Novem mestu marsikdo ugotovil, da je stvarna pogodbeno cena za priključek (samo še) do tega petka — najnižja, odkar teče zbiranje naročnikov. Danes je celo tistim, ki jih račun okrog kabelske televizije do zdaj ni zanimal, jasno, da priključka za tak denar ne bo mogoče nikoli več dobiti. Druge po Sloveniji so cene za enkovredne priključke že več kot mesec dni višje od 600.000 din. Novomeški gradbeni odbor pa »drži« to ceno, obroke, obresti in polog deset starih milijonov do jutri, 20. novembra, saj računata, da se bo prav zaradi tega prijavilo več ljudi, tudi takih, ki se sicer zaradi stiske z denarjem ne bi. Pojutrnem, se pravi v soboto, bo veljala že nova, decembrska cena, glede na stvarno vrednost dinarja, najbrž okrog 700.000 dinarjev za en odvzemnik!

Po očala v Črnomelj

Boža Wachter je odprla optični lokal

ČRNOMLJ — Ta mesec je Novomeščanka Boža Wachter v Črnomlju na Kolodvorski cesti odprla optično delavnico. To je edini tak lokal v celi Beli krajini. Do sedaj so morali Belokranjci k optiku v Novo mesto ali v Karlovac.

»Sedaj lahko tukaj dobijo vse, kar potrebujejo. Poleg velike izbire okvirjev vstavljam stekla, ki jih, če je treba, dobivam tudi iz Nemčije. Prav tako očala tudi popravljam,« je povedala prijazna optičarka. V lokalu ima Wachterjeva vse potrebne stroje in opremo za optiko. »Ta lokal je bolj opremljen kot tisti v Novem mestu, v katerem dela moj mož,« Wachterjeva je nekaj let delala pri možu v njegovem lokalu, potem pa je naredila potrebne izpite. Vse, kar okulisti predpiše, lahko pacienti dobijo v njenem lokalu. »Pozimi bom prodajala tudi smučarska očala, poleti pa sončna.«

Ob ponedeljkih popoldne je Wachterjeva z okulistom v črnomaljskem zdravstvenem domu, vsak drugi ponedeljek pa v metliškem zdravstvenem domu. »Od okulista že vsak pacient pride k meni, prav tako pa prihajajo tudi drugi za razna popravila, nove okvirje in drugo.« Veliko je vredno tudi to, da Wachterjeva vsako delo hitro naredi. Ostale dni razen sobote je nova črnomaljska optika odprta od 14. ure, ob četrkih pa do petih popoldne.

A. B.



SODOBNA OPTIKA — Nova optična delavnica v Črnomlju, edina v Beli krajini, ima sodobne stroje in vso potrebno opremo.

kozjerija

SAMOPOSTREŽNA NAMESTO GROBA

Pred očmi bagerista se je pojavila žara.

— Zlato, je pomislil, zato ni kopal dalje.

Ljudje z zavoda za varstvo kulturne dediščine so pojasnili občinskim beticam, da gre za keltsko grobnico.

— To je stara zadeva, je zinil tovariš Župan.

— Za vsako kočico si pa res ne bomo pulili las, je dodal tovariš Izvršnik in si je popravlil očala.

— S kosti in okraski prišli v zemljo nred petinštirideset letom ali po njem? je bil razvederen tova-

riš Pušklič.

— V Repičevini pa res nimamo sreče. Kamor koli zasadijo lopato, se pokaže iz neder zemlje kakšna stvar, ki bi jo bilo po mnenju strokovnjakov škoda uničiti, je razpredal tovariš Sezedelejevič.

— Škoda gor ali dol. Menim, da je v Repičevi dragi dovolj aktualnih in v nebo vpjoičih problemov, ki

bodo imeli gotovo prednost pred nekakšnim grobom, in še to pred keltskim. Mi naj obnavljamo grobove, krajanstvo pa je brez pitne vode. Še celo brez elektrike, je bil glasen tovariš Sindikalič.

— Izkopanina je zgodovinske vrednosti. Odlično bi se jo dalo vklopiti v turistično ponudbo. Pa ne gre samo zato. Kdor ne zna ceniti preteklosti, tudi prihodnosti ni vreden, se je razkokočkal tovariš z zavoda za kulturno dediščino.

— Kaj pa imajo Kelti s Slovani? Smo Repičani Slovani ali nismo? je skoraj kričal tovariš Rdečnik.

— Tega pa res ne morem spraviti v betico. Smo najbolj revna občina v republiki, pa najbolj bogata z grobovi. Naj vzame vse skupaj vrag! je bil bogokleten tovariš Župan.



Hotel Metropol

Sprejemamo naročila za ohceti, slavnostna kosila in večerje. Oddajamo sejno dvorano za razne sestanke in sprejeme.

Sprejemamo naročila za silvestrovanje.

Podrobnejše informacije dobite na telefon 068/21-321.

Male živali in dobitki privlačijo

Na razstavi v Brežicah nad 500 obiskovalce iz Slovenije in Hrvaške

BREŽICE — Slabo vreme je organizatorje razstave malih živali nekoliko prikrajšalo za obisk, toda kljub temu je prišlo na razstavišče v gimnazijski telovadnici precej več ljudi kot lani. Vse dni je bilo izredno živahno, še zlasti v petek in v nedeljo. Prišlo je nad pet tisoč odraslih obiskovalcev, otrok pa niso šteli, ker so jih spuščali na ogled brez vstopnine. Najmlajše so pripeljale vzgojiteljice iz vrtec v brežiški in krški občini pa tudi mnogi starši. Tudi šolarjev se je prvi dan trlo, da so morali celo čakati v vrsti pred vhodom.

Napovedane skupine odraslih so se z avtobusi pripeljale iz Zagreba, Delnic, Trbovelj, Belokranjci, Novomeščani, Samoborci in ljubitelji malih živali iz sosednje krške občine pa so prišli s svojimi avtomobili na družinski izlet. Organizatorjem je žal, da je za nedeljo zmanjkalo srečk. Imeli so tisoč dobitkov, od tega 150 živali. Srečke so prodajali po 500 dinarjev, mnogi dobitki pa so bili vredni veliko več, saj so jih kupili že lani. Cena bi bila letos zagotovo dvojna.

Med razstavljenimi živalmi je bilo tokrat 31 šampionov, več kot lani: med kunce 12, med perutnino 9, med golobi 10. Vse šampione bodo 14. decembra prepejali na republiško razstavo v Ljubljani. J. T.

»ŽIVELA SVOBODA« V KOSTANJEVICI

KOSTANJEVICA — Turistično društvo Kostanjevica vabi krajanje Kostanjevce na ogled novega celovečernega slovenskega filma Živela svoboda, ki ga je režiral Rajko Ranfl, v njem pa poleg znanih slovenskih in jugoslovanskih igralcev nastopajo tudi domači stastisti. Film je bil namreč večinoma posnet v Kostanjevici in Brežicah. Film bodo predvajali v petek, 20. novembra, ob 18. in 20. uri v kostanjevškem kulturnem domu. Predprodaja vstopnic je eno uro pred predstavo v trafiki, učenci osnovne šole Jožeta Gorjupa pa si bodo lahko film ogledali brez plačila.



TOP LESTVICA DOL. LISTA

Majico z znakom Diskoteka Otočec bo ta teden prejela MATEJA MIKEC z Rateža pri Brusnicah kot nagrado za sodelovanje pri oblikovanju naše in vaše lestvice. Žreb je bil namreč izmed tistih, ki so prejšnji teden poslali enega ali več predlogov za top lestvico. Na lestvici je nekaj sprememb, in sicer sta na nji dve novosti. Na vrh pa se je povzpel M. Jackson s hitom... sad. Lestvica je tako ta teden takšna:

1. Bad — M. JACKSON
2. Personal touch — ERROC BROWN
3. Dance little lady — T. CHARLES (novost)
4. La Bamba — LOS LOBOS
5. Just can't stop loving you — M. JACKSON
6. Little lies — FLETWOOD MAC
7. Never gonna give you up — RICK ASTLEY
8. Luka — S. VEGA
9. Nothing gonna stop me now — S. FOX
10. Unchain my heart — JOE COCKER

Predloge za lestvico pošiljajte na naslov: KRKA — Zdravilišča, Diskoteka Otočec, 68222 Otočec, s pripisom LESTVICA. Hite z lestvice in druge pa je mogoče slišati v Diskoteki Otočec.

TONI GAŠPERIČ